EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 3.9.2025.
COM(2025) 356 final

ANNEX 1

PIELIKUMS

dokumentam

Priekšlikums Padomes lēmumam

par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu un provizoriski piemērotu Partnerības nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Dienvidu kopējo tirgu, Argentīnas Republiku, Brazīlijas Federatīvo Republiku, Paragvajas Republiku un Urugvajas Austrumu Republiku, no otras puses

PARTNERĪBAS NOLĪGUMS STARP EIROPAS SAVIENĪBU UN TĀS DALĪBVALSTĪM, NO VIENAS PUSES, UN DIENVIDU KOPĒJO TIRGU, ARGENTĪNAS REPUBLIKU, BRAZĪLIJAS FEDERATĪVO REPUBLIKU, PARAGVAJAS REPUBLIKU UN URUGVAJAS AUSTRUMU REPUBLIKU, NO OTRAS PUSES

BEĻĢIJAS KARALISTE,

BULGĀRIJAS REPUBLIKA,

ČEHIJAS REPUBLIKA,

DĀNIJAS KARALISTE,

VĀCIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,

IGAUNIJAS REPUBLIKA,

ĪRIJA,

GRIEĶIJAS REPUBLIKA,

SPĀNIJAS KARALISTE,

FRANCIJAS REPUBLIKA,

HORVĀTIJAS REPUBLIKA,

ITĀLIJAS REPUBLIKA,

KIPRAS REPUBLIKA,

LATVIJAS REPUBLIKA,

LIETUVAS REPUBLIKA,

LUKSEMBURGAS LIELHERCOGISTE,

UNGĀRIJA,

MALTAS REPUBLIKA,

NĪDERLANDES KARALISTE,

AUSTRIJAS REPUBLIKA,

POLIJAS REPUBLIKA,

PORTUGĀLES REPUBLIKA,

RUMĀNIJA,

SLOVĒNIJAS REPUBLIKA,

SLOVĀKIJAS REPUBLIKA,

SOMIJAS REPUBLIKA,

ZVIEDRIJAS KARALISTE,

Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību līgumslēdzējas puses, turpmāk "dalībvalstis",

un

EIROPAS SAVIENĪBA, turpmāk "Savienība" jeb "ES",

no vienas puses,

UN

ARGENTĪNAS REPUBLIKA,

BRAZĪLIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,

PARAGVAJAS REPUBLIKA,

URUGVAJAS AUSTRUMU REPUBLIKA,

Dienvidu kopējā tirgus dalībnieces, kas ir šā nolīguma parakstītājvalstis, turpmāk "*MERCOSUR* parakstītājvalstis",

un

DIENVIDU KOPĒJAIS TIRGUS, turpmāk "*MERCOSUR*",

no otras puses,

abas kopā turpmāk "Puses",

šajā nolīgumā *MERCOSUR* attiecas uz Argentīnas Republiku, Brazīlijas Federatīvo Republiku, Paragvajas Republiku un Urugvajas Austrumu Republiku,

ŅEMOT VĒRĀ ciešās vēsturiskās, kultūras, politiskās un ekonomiskās saites, kas vieno to tautas, un iedvesmojoties no to kopīgajām vērtībām;

UZSKATOT, ka *MERCOSUR* un Eiropas Savienība vēlas stiprināt minētās saites un pastiprināt attiecības, pamatojoties uz dialogu un sadarbību nolūkā izveidot stratēģisku partnerību;

ATGĀDINOT Pušu stingro apņemšanos ievērot starptautisko tiesību principus, Apvienoto Nāciju Organizācijas ("ANO") Statūtus, demokrātiju, tiesiskumu un cilvēktiesības un pamatbrīvības;

UZSKATOT, ka Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā un citos atbilstošos starptautiskajos cilvēktiesību instrumentos noteikto demokrātijas principu un cilvēktiesību, starptautisko humanitāro tiesību un tiesiskuma principa ievērošana ir abu Pušu iekšpolitikas un starptautiskās politikas pamatā un šā nolīguma būtisks elements;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu atbalstu demokrātiskām institūcijām un vērtībām, kas ir neaizstājamas to attiecīgo integrācijas procesu un savstarpējo attiecību attīstībai;

BŪDAMAS MOTIVĒTAS sekmēt multilaterālisma nostiprināšanu, starptautisko mieru un drošību un taisnīgas un demokrātiskas starptautiskās kārtības veicināšanu;

ATZĪSTOT to nozīmīgo ieguldījumu atbruņošanās procesā un ieroču neizplatīšanā, ko sniedz Latīņamerikas un Karību jūras reģiona proklamācija par no kodolieročiem brīvu miera zonu saskaņā ar Tlatelolko līgumu un tā papildprotokoliem, un atkārtoti apstiprinot savu apņemšanos veicināt kodolatbruņošanos;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT vērtības, mērķus un principus, kas noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos, kuri parakstīti 1945. gada 26. jūnijā Sanfrancisko Apvienoto Nāciju Organizācijas konferences par starptautisko organizāciju noslēgumā ("ANO Statūti");

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT kopīgo mērķi veicināt ekonomisko un sociālo attīstību, kas ir šā nolīguma pamatā, un uzskatot, ka tirgus liberalizācija būtu jāpapildina ar sociālās attīstības veicināšanu un nevienlīdzības mazināšanu, nodrošinot pienācīgu piekļuvi nodarbinātībai, izglītībai un veselības aprūpei un galējas nabadzības izskaušanu;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos stiprināt un attīstīt daudzpusēju tirdzniecības sistēmu, piemērojot pārredzamus, taisnīgus un nediskriminējošus noteikumus nolūkā veicināt arvien dinamiskāku un atvērtāku starptautisko tirdzniecību, kas nodrošina jaunattīstības valstu lielāku līdzdalību starptautiskajā tirdzniecībā, ieguldījumu un tehnoloģiju plūsmās;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos veicināt starptautisko tirdzniecību tā, lai sekmētu ilgtspējīgu attīstību tās ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru, un īstenot šo nolīgumu atbilstīgi to attiecīgajiem tiesību aktiem un starptautiskajām saistībām darba un vides jomā;

PAMATOJOTIES UZ tiesībām un pienākumiem, ko Puses uzņēmušās kā Pasaules Tirdzniecības organizācijas ("PTO") dalībvalstis;

VĒLOTIES UZLABOT savu uzņēmumu konkurētspēju, nodrošinot tiem paredzamu tiesisko regulējumu savstarpējām tirdzniecības un ieguldījumu attiecībām, īpašu uzmanību pievēršot mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT nepieciešamību veicināt starptautiski atzītu pamatnostādņu un korporatīvās sociālās atbildības un atbildīgas uzņēmējdarbības prakses principu, tostarp Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas ("ESAO") vadlīniju daudznacionāliem uzņēmumiem, ievērošanu uzņēmumos, kas darbojas to teritorijā;

UZSKATOT, ka daudzpusējās tirdzniecības sistēmas stiprināšanu var panākt ar daudzpusējām tirdzniecības sarunām, kuru mērķi ir vērienīgi, visaptveroši un līdzsvaroti rezultāti, ekonomikas attīstības veicināšana un cilvēku labklājības uzlabošana;

ŅEMOT VĒRĀ, ka Puses uzskata reģionālo integrāciju un atklātu reģionālismu par svarīgiem ekonomiskās un sociālās attīstības instrumentiem, kas uzlabo to ekonomikas starptautisko integrāciju, veicina ciešākas saiknes starp to tautām un sekmē starptautisko stabilitāti;

ATZINĪGI VĒRTĒJOT to, ka pieņemts Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam dokuments "Pārveidosim mūsu pasauli: Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam", ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja pieņēma 2015. gada 25. septembrī (turpmāk "Programma 2030. gadam"), un Parīzes nolīgumu, kurš pieņemts saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām un noslēgts Parīzē 2015. gada 12. decembrī (turpmāk "Parīzes nolīgums"), un aicinot tos ātri īstenot;

APZINOTIES nepieciešamību veicināt Pušu izaugsmi un attīstību un samazināt pastāvošās atšķirības, īpašu uzmanību pievēršot vajadzībām un grūtībām, ar kurām saskaras Paragvaja kā valsts bez izejas uz jūru;

ATZĪSTOT ilgo migrācijas vēsturi starp Eiropas Savienību un *MERCOSUR* valstīm un tās pozitīvo ieguldījumu to attiecībās, kā arī to sociālajā, kultūras un ekonomikas attīstībā;

PATUROT PRĀTĀ starptautiski pieņemtos noteikumus par īpašu un diferencētu attieksmi pret jaunattīstības valstīm;

ATZĪSTOT to, ka šis nolīgums saglabā Pušu tiesības reglamentēt to teritorijā saskaņā ar to iekšējiem normatīvajiem aktiem, kā arī Pušu elastību tādu leģitīmu politikas mērķu sasniegšanā, piemēram, kas attiecas uz sabiedrības veselību, drošību, vidi, izglītību, sabiedrības morāli un kultūras daudzveidības veicināšanu un aizsardzību;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT Pušu tiesības izmantot savus dabas resursus saskaņā ar savu vides politiku un ilgtspējīgas attīstības mērķiem;

PATUROT PRĀTĀ 1995. gada 15. decembrī Madridē parakstīto Starpreģionu sadarbības pamatnolīgumu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Dienvidu kopējo tirgu un tā dalībvalstīm, no otras puses, kā arī tam pievienoto Kopīgo deklarāciju par politisko dialogu, un mērķi izveidot partnerību, kuras pamatā ir pastiprināts politiskais dialogs, tirdzniecības liberalizācija, ieguldījumu veicināšana un sadarbības padziļināšana;

ŅEMOT VĒRĀ, ka sadarbība starp Eiropas Savienību un *MERCOSUR* tiek īstenota, izmantojot dažādus instrumentus;

ATGĀDINOT *MERCOSUR* un Eiropas Savienības valstu un valdību vadītāju sanāksmē Riodežaneiro 1999. gada jūnijā pieņemto lēmumu piešķirt jaunu prioritāti to attiecībām politikas, ekonomikas, tirdzniecības, kultūras un sadarbības jomā ar mērķi veidot tādu dziļāku un pilnīgāku partnerību starp abiem reģioniem, kuras pamatā vajadzētu būt demokrātijai, ilgtspējīgai attīstībai un ekonomikas izaugsmei apvienojumā ar sociālo taisnīgumu;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos vēl vairāk stiprināt, liberalizēt un dažādot savas tirdzniecības un ieguldījumu attiecības;

šajā sakarā CEROT paplašināt savas tirdzniecības un ieguldījumu attiecības, izveidojot brīvās tirdzniecības zonu saskaņā ar 1994. gada Vispārējo vienošanos par tarifiem un tirdzniecību un PTO noteikumiem;

VĒLOTIES stiprināt Pušu sadarbību, pamatojoties uz atklātu un pastāvīgu dialogu visās savstarpējo interešu jomās, jo īpaši politikas, ekonomikas, tirdzniecības, finanšu, tiesību un tieslietu, brīvības un drošības, zinātnes un tehnoloģiju, sociālajā un kultūras jomā;

APZINOTIES to, cik svarīgi ir iesaistīt pilsonisko sabiedrību Pušu partnerības kontekstā;

APZINOTIES, ka to attiecību pastiprināšanai visās kopīgu interešu jomās ir būtiski esošo politisko dialogu starp Pusēm pārcelt jaunā līmenī;

ŅEMOT VĒRĀ Pušu konkrēto reģionālās integrācijas pieredzi, no kuras tās var savstarpēji gūt labumu atbilstoši to vajadzībām;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT to, cik svarīgi ir Pušu kopīgie principi un vērtības sociālās attīstības jomā;

ŅEMOT VĒRĀ to, cik svarīgs ir kultūras dialogs kā līdzeklis, lai panāktu labāku savstarpējo sapratni starp Pusēm, veicinātu kultūras daudzveidību un sekmētu kultūras saiknes starp to iedzīvotājiem;

ATZĪMĒJOT, ka gadījumā, ja Puses šā nolīguma satvarā nolemj noslēgt konkrētus nolīgumus attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurus Eiropas Savienība var noslēgt, ievērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību Trešās daļas V sadaļu, šādu turpmāku konkrētu nolīgumu noteikumi nebūtu saistoši Īrijai, ja vien Eiropas Savienība vienlaikus ar Īriju saistībā ar tās attiecīgajām līdzšinējām divpusējām attiecībām nepaziņo *MERCOSUR*, ka Īrijai šādi nolīgumi ir kļuvuši saistoši kā Eiropas Savienības daļai saskaņā ar Protokolu Nr. 21 par Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību; atzīmējot, ka jebkādi turpmāki Eiropas Savienības iekšējie pasākumi, ko nolīguma īstenošanai varētu pieņemt atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību Trešās daļas V sadaļai, nebūtu saistoši Īrijai, izņemot, ja tā ir paziņojusi savu vēlmi piedalīties šādos pasākumos vai tos pieņemt saskaņā ar Protokolu Nr. 21; tāpat atzīmējot arī to, ka uz šādiem turpmākiem konkrētiem nolīgumiem vai turpmākiem Eiropas Savienības iekšējiem pasākumiem attiektos Protokols Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību;

ATZĪSTOT ekonomiskās un sociālās attīstības atšķirības starp Pusēm un Pušu iekšienē;

IR VIENOJUŠĀS ŠĀDI.

I DAĻA

VISPĀRĪGIE PRINCIPI UN INSTITUCIONĀLĀ SISTĒMA

1. NODAĻA

SĀKOTNĒJIE NOTEIKUMI

1.1. PANTS

Vispārīgas definīcijas

Šajā nolīgumā:

a) "1995. gada Starpreģionu sadarbības pamatnolīgums" ir Starpreģionu sadarbības pamatnolīgums starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Dienvidu kopējo tirgu un tā dalībvalstīm, no otras puses, kas parakstīts Madridē 1995. gada 15. decembrī;

b) "Pagaidu nolīgums par tirdzniecību" ir noslēdzamais Pagaidu nolīgums par tirdzniecību starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Dienvidu kopējo tirgu, Argentīnas Republiku, Brazīlijas Federatīvo Republiku, Paragvajas Republiku un Urugvajas Austrumu Republiku, no otras puses;

c) "MVU" ir mazie un vidējie uzņēmumi, kas ietver mikrouzņēmumus, mazus un vidējus uzņēmumus un uzņēmējus;

d) “trešā valsts” ir valsts vai teritorija ārpus šā nolīguma teritoriālās piemērošanas jomas;

e) “*UNCLOS*” ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencija, kas pieņemta Montegobejā 1982. gada 10. decembrī; un

f) “PTO” ir Pasaules Tirdzniecības organizācija.

1.2. PANTS

Vispārīgie principi

1. Abu Pušu iekšpolitikas un starptautiskās politikas pamatā ir Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā un citos starptautiskos cilvēktiesību instrumentos, kuru puses tās ir, noteikto demokrātijas principu un cilvēka pamattiesību un pamatbrīvību, kā arī tiesiskuma principa ievērošana, kas ir šā nolīguma būtisks elements.

2. Puses apstiprina savu stingro apņemšanos ievērot ANO Statūtos paustos kopīgos principus un mērķus. Noturīgas ekonomiskās un sociālās attīstības veicināšana, kā arī šā nolīguma ietvaros gūto labumu taisnīgs sadalījums ir šā nolīguma īstenošanas vadošie principi.

3. Puses atkārtoti apstiprina savu atbalstu labas pārvaldības principiem, tostarp tādiem principiem kā pārredzamība valdībā un cīņa pret korupciju, ētiska un atbildīga valdība, tiesu iestāžu neatkarība un minoritāšu tiesību aizsardzība.

1.3. PANTS

Darbības joma

Ar šo nolīgumu izveido Pušu partnerību, kuras pamatā ir kopīgas vērtības, tostarp savstarpīgums, un kopīgas intereses. Tas stiprina partnerību starp ES Pusi un *MERCOSUR* Pusi un rada stratēģiskas attiecības politikas, sadarbības un tirdzniecības jomā, kā arī citās jomās, par kurām jāvienojas.

1.4. PANTS

Vispārīgie mērķi

Šis nolīgums paredz:

a) institucionālu sistēmu, kas veido partnerības pamatu;

b) politiskā dialoga stiprināšanu, izmantojot jaunus institucionālos mehānismus;

c) Pušu sadarbību ar mērķi sekmēt šā nolīguma vispārīgo mērķu sasniegšanu, izmantojot esošos vai turpmākos inovatīvos sadarbības instrumentus, kas spēj attiecībām sniegt pievienoto vērtību; un

d) Pušu divpusējo reģionālo tirdzniecības attiecību un šā nolīguma III daļā izklāstīto konkrēto mērķu un noteikumu paplašināšanu un dažādošanu, kam būtu jāveicina lielāka ekonomikas izaugsme, pakāpeniska dzīves kvalitātes uzlabošana abos reģionos un abu reģionu labāka integrācija pasaules ekonomikā.

2. NODAĻA

INSTITUCIONĀLĀ STRUKTŪRA

2.1. PANTS

Samits

1. Augstākā līmeņa politiskais un atsevišķu politikas jomu dialogs starp ES Pusi un *MERCOSUR* Pusi norisinās samita līmenī. Samitus rīko pēc nepieciešamības un pēc savstarpējas vienošanās.

2. Samiti dod iespēju izvērtēt šā nolīguma īstenošanā gūtos panākumus, noteikt mērķus tā turpmākai attīstībai un apspriest citus kopīgu interešu jautājumus.

2.2. PANTS

Apvienotā padome

1. Ar šo izveido Apvienoto padomi, kura pārrauga šā nolīguma mērķu izpildi un uzrauga tā īstenošanu. Apvienotā padome risina jautājumus šā nolīguma tvērumā un izskata visus būtiskos jautājumus, kas rodas saistībā ar šo nolīgumu, kā arī starpreģionālus, daudzpusējus vai starptautiskus kopīgu interešu jautājumus.

2. Apvienotā padome regulāri tiekas ministru līmenī, vismaz reizi divos gados vai *ad hoc* pēc savstarpējas vienošanās. Tās sanāksmes var arī notikt, izmantojot telefonkonferenci, videokonferenci vai citus līdzekļus pēc Pušu savstarpējas vienošanās.

3. Apvienotajā padomē ir katras Puses pārstāvji ministru līmenī saskaņā ar Pušu attiecīgo iekšējo kārtību un ņemot vērā konkrētos risināmos jautājumus. Apvienotā padome saskaņā ar abpusēju vienošanos tiekas visos nepieciešamajos sastāvos.

4. Kad Apvienotā padome risina kādu jautājumu, kas saistīts ar šā nolīguma III daļu, tajā ir katras Puses pārstāvji, kuri ir atbildīgi par jautājumiem saistībā ar tirdzniecību, saskaņā ar Pušu attiecīgo iekšējo kārtību ("Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā").

5. Apvienotā padome pieņem savu reglamentu un Apvienotās komitejas reglamentu.

6. Apvienoto padomi vada līdzpriekšsēdētāji – viens ES Puses pārstāvis un viens *MERCOSUR* Puses pārstāvis – saskaņā ar tās reglamenta noteikumiem un ņemot vērā konkrētos jautājumus, kas risināmi katrā konkrētajā sanāksmē.

7. Apvienotā padome izskata priekšlikumus un ieteikumus, un tai ir pilnvaras pieņemt lēmumus, tostarp par noteikumu interpretāciju, un sniegt attiecīgus ieteikumus, kā paredzēts šajā nolīgumā. Lēmumus un ieteikumus pieņem, Pusēm vienojoties un saskaņā ar Apvienotās padomes reglamentu. Lēmumi ir saistoši Pusēm, kas saskaņā ar to iekšējām procedūrām veic visus nepieciešamos pasākumus, lai tos izpildītu. Šā nolīguma II daļas darbības jomā Apvienotā padome ir arī pilnvarota pieņemt lēmumus un sniegt ieteikumus pēc Pušu savstarpējas vienošanās.

8. Apvienotā padome var deleģēt Apvienotajai komitejai jebkuru no tās funkcijām, tostarp pilnvaras pieņemt saistošus lēmumus, saskaņā ar Apvienotās padomes reglamentu.

2.3. PANTS

Apvienotā komiteja

1. Ar šo izveido Apvienoto komiteju.

2. Apvienotā komiteja palīdz Apvienotajai padomei pildīt tās pienākumus.

3. Apvienotā komiteja sagatavo Apvienotās padomes sanāksmes un ir atbildīga par šā nolīguma pareizu īstenošanu.

4. Apvienotajā komitejā ir katras Puses pārstāvji, kas ir augstākā līmeņa amatpersonas vai ko Puses iecēlušas saskaņā ar to iekšējo kārtību un ņemot vērā konkrētos katrā sanāksmē risināmos jautājumus.

5. Kad Apvienotā komiteja risina kādu jautājumu, kas saistīts ar šā nolīguma III daļu, tajā ir katras Puses pārstāvji, kuri ir atbildīgi par jautājumiem saistībā ar tirdzniecību (turpmāk "Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā").

6. Kad Apvienotā komiteja risina kādu jautājumu, kas saistīts ar šā nolīguma II daļu, tajā saskaņā ar Pušu attiecīgo iekšējo kārtību ir katras Puses pārstāvji, kuri ir atbildīgi par minētajiem jautājumiem.

7. Apvienotajai komitejai ir pilnvaras pieņemt lēmumus, kā noteikts šajā nolīgumā vai ja šādas pilnvaras tai deleģējusi Apvienotā padome. Apvienotā komiteja pieņem lēmumus pēc Pušu vienošanās. Lēmumi ir Pusēm saistoši, un tās veic pasākumus, kas vajadzīgi minēto lēmumu izpildei. Īstenojot deleģētās pilnvaras, Apvienotā komiteja pieņem lēmumus saskaņā ar Apvienotās padomes reglamentu.

8. Neskarot 29. nodaļas īpašos noteikumus, katra Puse var nodot izskatīšanai Apvienotajā komitejā ikvienu jautājumu par nolīguma piemērošanu vai interpretāciju.

9. Apvienoto komiteju vada līdzpriekšsēdētāji – viens ES Puses pārstāvis un viens *MERCOSUR* Puses pārstāvis –, ņemot vērā konkrētos jautājumus, kas risināmi katrā konkrētajā sanāksmē.

10. Lai pārskatītu šā nolīguma īstenošanu, Apvienotā komiteja parasti tiekas reizi gadā, Pusēm iepriekš vienojoties par dienu un darba kārtību, pārmaiņus Briselē un kādā no *MERCOSUR* parakstītājvalstīm. Pēc ES Puses vai *MERCOSUR* lūguma un savstarpējas vienošanās var sasaukt arī papildu sanāksmes. Tās sanāksmes var arī notikt, izmantojot telefonkonferenci, videokonferenci vai citus līdzekļus pēc Pušu savstarpējas vienošanās.

2.4. PANTS

Apakškomitejas un citas struktūras

1. Apvienotā komiteja var nolemt izveidot apakškomitejas vai citas struktūras, kas palīdz veikt tās funkcijas un risina konkrētus uzdevumus vai jautājumus. Tā var nolemt mainīt uzdevumus, kas uzticēti jebkurai apakškomitejai vai citām šim nolūkam izveidotām struktūrām, vai likvidēt tās.

2. Apvienotā komiteja pieņem reglamentu, kurā nosaka apakškomiteju un citu struktūru sastāvu, pienākumus un darbību.

3. Apakškomitejas izveide vai pastāvēšana neliedz Pusēm iesniegt jautājumus izskatīšanai tieši Apvienotajai komitejai.

4. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, apakškomitejas un citas struktūras, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu vai ko izveidojusi Apvienotā komiteja, regulāri vai pēc pieprasījuma ziņo par savu darbību Apvienotajai komitejai.

5. Apakškomitejas, kas risina tirdzniecības un ar tirdzniecību saistītus jautājumus un kas izveidotas saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, reglamentē 9.9. pants, un tās ziņo Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā.

6. Ar šo izveido Starptautiskās sadarbības un attīstības apakškomiteju, kas veicina, koordinē un uzrauga sadarbības pasākumu īstenošanu jomās, kas minētas šā nolīguma II daļā, kā arī minēto sadarbības iniciatīvu pēcpasākumus, uzraudzību un novērtēšanu. Tā palīdz Apvienotajai komitejai veikt savas funkcijas attiecībā uz šiem jautājumiem.

2.5. PANTS

Apvienotā parlamentārā komiteja

1. Ar šo izveido Apvienoto parlamentāro komiteju, kas veicina ciešākas attiecības un nodrošina regulāru dialogu starp Eiropas Parlamentu un *MERCOSUR* parlamentu.

2. Apvienotajā parlamentārajā komitejā ir Eiropas Parlamenta locekļi, no vienas puses, un *MERCOSUR* parlamenta locekļi, no otras puses. Tā pati nosaka sanāksmju biežumu.

3. Apvienotā parlamentārā komiteja pieņem savu reglamentu.

4. Apvienoto parlamentāro komiteju pārmaiņus vada Eiropas Parlaments un *MERCOSUR* parlaments.

5. Apvienoto parlamentāro komiteju informēs par šā nolīguma īstenošanā gūtajiem panākumiem.

6. Apvienotā parlamentārā komiteja var sniegt ieteikumus Apvienotajai padomei.

2.6. PANTS

Attiecības ar pilsonisko sabiedrību

1. Lai atvieglotu šā nolīguma īstenošanu, Puses veicina apspriešanos ar pilsonisko sabiedrību, izveidojot piemērotu apspriešanās mehānismu un veicinot mijiedarbību starp to pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem.

2. Puses veicina dialogu starp Eiropas Savienības Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un *MERCOSUR* Konsultatīvo sociālo un ekonomikas forumu un mudina tos sniegt ieguldījumu 2.7. un 2.8. pantā izklāstītajos mehānismos.

2.7. PANTS

Vietējās konsultantu grupas

1. ES Puse un *MERCOSUR* Puse katra ieceļ vietējo konsultantu grupu, ko izveido saskaņā ar katras Puses iekšējo kārtību, lai konsultētu attiecīgo Pusi par jautājumiem šā nolīguma tvērumā. Tajā ir līdzsvaroti pārstāvētas neatkarīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tai skaitā nevalstiskās organizācijas, uzņēmēju un darba devēju organizācijas, un arodbiedrības, kas darbojas ekonomikas, attīstības, sociālajā, cilvēktiesību, vides un citās jomās.

2. Puses veicina regulāru dialogu ar savu vietējo konsultantu grupu un izskata viedokļus vai ieteikumus, ko Puses attiecīgā vietējā konsultantu grupa iesniegusi par šā nolīguma īstenošanu.

3. Lai veicinātu sabiedrības informētību par vietējām konsultantu grupām, ES Puse un *MERCOSUR* Puse katra dara pieejamu sabiedrībai to organizāciju sarakstu, kuras piedalās apspriešanā, kā arī minētās grupas kontaktpunktu.

2.8. PANTS

Pilsoniskās sabiedrības forums

1. Puses veicina Pilsoniskās sabiedrības foruma organizēšanu, lai risinātu publisku dialogu par šā nolīguma īstenošanu, un Apvienotās komitejas pirmajā sanāksmē vienojas par Pilsoniskās sabiedrības foruma darbības pamatnostādnēm.

2. Puses var veicināt dalību Pilsoniskās sabiedrības forumā, izmantojot virtuālus līdzekļus.

3. Pilsoniskās sabiedrības forumā var piedalīties neatkarīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas izveidotas ES Puses vai *MERCOSUR* Puses teritorijā, tostarp 2.7. pantā minēto vietējo konsultantu grupu locekļi. Puses nodrošina līdzsvarotu pārstāvību, ieverot nevalstiskās organizācijas, uzņēmēju un darba devēju organizācijas un arodbiedrības, kas darbojas ekonomikas, attīstības, sociālajā, cilvēktiesību, vides un citās jomās.

4. Pušu pārstāvji, kas piedalās Apvienotajā padomē vai Apvienotajā komitejā, attiecīgā gadījumā piedalās Pilsoniskās sabiedrības foruma sanāksmes sesijā, lai sniegtu informāciju par nolīguma īstenošanu un iesaistītos dialogā ar Pilsoniskās sabiedrības forumu.

3. NODAĻA

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

3.1. PANTS

Drošības klauzula

Neko šajā nolīgumā neinterpretē:

a) kā prasību Pusei sniegt informāciju vai nodrošināt piekļuvi tai, ja Puse uzskata, ka šādas informācijas izpaušana ir pretrunā būtiskām Puses drošības interesēm; vai

b) kā šķērsli, kas attur Pusi no jebkādas darbības, kuru tā uzskata par nepieciešamu savu būtisko drošības interešu aizsardzībai:

i) saistībā ar ieroču, munīcijas un militārā inventāra ražošanu vai transportu un citu preču un materiālu, pakalpojumu un tehnoloģiju šādu transportu un darījumiem ar tiem, un saimnieciskajām darbībām, ko tieši vai netieši veic ar nolūku apgādāt militāru formējumu;

ii) kara laikā vai citādā ārkārtas situācijā starptautiskajās attiecībās; vai

iii) saistībā ar skaldmateriāliem un kodoltermiskajā sintēzē izmantojamiem materiāliem vai materiāliem, no kuriem tos iegūst; vai

c) kā šķērsli, kas attur Pusi no jebkādas darbības tās starptautisko saistību izpildei saskaņā ar ANO Statūtiem starptautiskā miera un drošības saglabāšanai.

3.2. PANTS

Citi nolīgumi

1. Stājoties spēkā šim nolīgumam, 1995. gada Starpreģionu sadarbības pamatnolīgums zaudē spēku un tiek aizstāts ar šo nolīgumu.

2. Šis nolīgums aizstāj 1995. gada Starpreģionu sadarbības pamatnolīgumu. Atsauces uz 1995. gada Starpreģionu sadarbības pamatnolīgumu visos pārējos Pušu nolīgumos saprot kā atsauces uz šo nolīgumu.

3. Stājoties spēkā šim nolīgumam, Pagaidu nolīgums par tirdzniecību zaudē spēku un tiek aizstāts ar šo nolīgumu. Atsauces uz Pagaidu nolīgumu par tirdzniecību visos pārējos Pušu nolīgumos saprot kā atsauces uz šo nolīgumu.

4. Stājoties spēkā šim nolīgumam, visus lēmumus, ko pieņēmusi Tirdzniecības padome, kura izveidota ar Pagaidu nolīgumu par tirdzniecību, uzskata par pieņemtiem Apvienotajā padomē, kas izveidota ar šā nolīguma 2.2. pantu. Visus lēmumus, ko pieņēmusi Tirdzniecības komiteja, kura izveidota ar Pagaidu nolīgumu par tirdzniecību, uzskata par pieņemtiem Apvienotajā komitejā, kas izveidota ar šā nolīguma 2.3. pantu.

5. Neatkarīgi no šā panta 3. punkta:

a) pagaidu pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 11.4. un 11.5. pantu un kas darbojas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā, turpina piemērot līdz to paredzētā termiņa beigām;

b) divpusējus aizsardzības pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 9. nodaļas C iedaļu un kas darbojas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā, turpina piemērot līdz to paredzētā termiņa beigām;

c) strīdu izšķiršanas procedūras, kas jau sāktas saskaņā ar Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 21.7. un 18.17. pantu, no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas uzskata par strīdu saskaņā ar šo nolīgumu, un tās turpina līdz pabeigšanai; un

d) saskaņā ar Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 21.7. un 18.17. pantu sāktās strīdu izšķiršanas procedūrās panāktais saistošais iznākums Pusēm paliek saistošs arī pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

6. Puses nevar sākt strīdu izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo nolīgumu par jautājumiem, par kuriem saskaņā ar Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 18. nodaļu ir sagatavots galīgais šķīrējtiesas ziņojums vai saskaņā ar 21. nodaļu – šķīrējtiesas nolēmums.

7. Pārejas periodus, kas jau ir pilnībā vai daļēji pagājuši saskaņā ar Pagaidu nolīgumu par tirdzniecību, ņem vērā, aprēķinot pārejas periodus, kas paredzēti līdzvērtīgos šā nolīguma noteikumos. Šādus šajā nolīgumā paredzētus pārejas periodus aprēķina, sākot no Pagaidu nolīguma par tirdzniecību spēkā stāšanās dienas.

Procesuālos periodus, kas jau ir pilnībā vai daļēji pagājuši saskaņā ar Pagaidu nolīgumu par tirdzniecību, ņem vērā, aprēķinot procesuālos periodus, kas paredzēti līdzvērtīgos šā nolīguma noteikumos.

8. Puses var papildināt šo nolīgumu, noslēdzot konkrētus nolīgumus jebkurā sadarbības jomā, kas ir tā darbības jomā. Šādos konkrētos nolīgumos var noteikt, ka tie ir to vispārējo starpreģionu attiecību neatņemama daļa, ko reglamentē šis nolīgums, un uz tiem attiecas kopējā institucionālā struktūra.

3.3. PANTS

Teritoriālā piemērošana

1. Šo nolīgumu piemēro:

a) teritorijām, kurās tiek piemērots Līgums par Eiropas Savienību un Līgums par Eiropas Savienības darbību, ievērojot minēto Līgumu nosacījumus; un

b) Argentīnas Republikas, Brazīlijas Federatīvās Republikas, Paragvajas Republikas un Urugvajas Austrumu Republikas teritorijām.

2. Šajā nolīgumā atsauces uz "teritoriju" ietver gaisa telpu un teritoriālo jūru, kā paredzēts *UNCLOS*.

3. Šajā nolīgumā atsauces uz teritoriju saprot šajā nozīmē, ja vien nav skaidri norādīts citādi.

4. Attiecībā uz noteikumiem par tarifa režīmu precēm, tostarp noteikumiem par muitu un tirdzniecības atvieglošanu, savstarpēju administratīvo palīdzību un izcelsmes noteikumiem, kā arī šā režīma pagaidu apturēšanu, šo nolīgumu piemēro arī Savienības muitas teritorijas zonām, kuras definētas 4. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu[1], un uz kurām neattiecas šā panta 1. punkta a) apakšpunkts.

[1] ES OV L 343, 29.12.2015., 1. lpp.

II DAĻA

POLITISKAIS DIALOGS UN SADARBĪBA

4. NODAĻA

POLITISKĀ DIALOGA UN STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS MĒRĶI

4.1. PANTS

Politiskā dialoga mērķi

1. Puses vienojas, ka politiskā dimensija ir būtiska ar šo nolīgumu izveidotās partnerības daļa, un tās stiprina un padziļina regulāru politisko dialogu starp Pusēm. Puses vienojas izveidot politisku darba kārtību, sadarboties kopīgu interešu jomās un censties saskaņot savas nostājas, lai uzsāktu kopīgas iniciatīvas attiecīgajos starptautiskajos forumos.

2. Politiskā dialoga starp Pusēm mērķis ir:

a) stiprināt saites starp tām, lai veicinātu mieru, stabilitāti, drošību un labklājību un konsolidētu stratēģisko partnerību;

b) veicināt starptautisko mieru un drošību, preventīvo diplomātiju, uzticības veicināšanas pasākumus un strīdu miermīlīgu izšķiršanu, tostarp izstrādājot kopīgas darbības, lai stiprinātu Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk "ANO") sistēmu un multilaterālismu;

c) stiprināt demokrātiju, tiesiskumu un cilvēktiesību un pamatbrīvību veicināšanu un aizsardzību;

d) veicināt humāno un sociālo attīstību, atkārtoti apstiprinot savu apņemšanos attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību, kas pausta, pieņemot Programmu 2030. gadam. Puses sadarbojas, lai īstenotu un sasniegtu ilgtspējīgas attīstības mērķus (turpmāk "IAM"), atzīstot, ka to plašais un vērienīgais raksturs prasa steidzamu rīcību, pēcpasākumus un pārskatīšanu;

e) saskaņā ar katras Puses iekšējiem tiesību aktiem veicināt dzimumu līdztiesību un visu sieviešu un meiteņu tiesību ievērošanu, uzsverot dzimumu līdztiesības aspektu, un novērst diskrimināciju un vardarbību seksuālās orientācijas dēļ;

f) sekmēt atbruņošanos un masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu neizplatīšanu, pilnībā ievērojot attiecīgās Pušu starptautiskās saistības un nodrošinot to īstenošanu valsts līmenī;

g) uzlabot sadarbību cīņā pret rasismu, rasu diskrimināciju, ksenofobiju un saistītām neiecietības izpausmēm;

h) izstrādāt kopīgas darbības, lai uzlabotu sadarbību cīņā pret cilvēku tirdzniecību, migrantu kontrabandu, ieroču nelikumīgu tirdzniecību, narkotiku tirdzniecību un saistītiem noziegumiem, kibernoziedzību un citiem pārrobežu organizētās noziedzības veidiem;

i) veicināt un izstrādāt kopīgas darbības, lai izskaustu seksuālu vardarbību pret bērniem, tostarp tādu materiālu sagatavošanu un izplatīšanu, kuros atspoguļota vardarbība pret bērniem, un veicināt cīņu pret ceļojošiem dzimumnoziedzniekiem;

j) uzlabot sadarbību cīņā pret korupciju un nepieļaut savu finanšu sistēmu izmantošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un terorisma finansēšanai, un uzlabot nelikumīgi iegūtu līdzekļu identificēšanu, atgūšanu un atgriešanu;

k) vērsties pret nesodāmību par vissmagākajiem noziegumiem saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, kuri skar starptautisko sabiedrību kopumā;

l) uzlabot sadarbību terora aktu novēršanā un apspiešanā saskaņā ar starptautiskām konvencijām, kurām pievienojušās Eiropas Savienības dalībvalstis un *MERCOSUR* parakstītājvalstis, attiecīgajām ANO rezolūcijām un Pušu attiecīgajiem normatīvajiem aktiem;

m) apmainīties viedokļiem un uzlabot dialogu par starptautiskiem nodokļu jautājumiem, tostarp par globāliem standartiem un pārredzamību;

n) rīkoties par labu to attiecīgajai reģionālajai integrācijai, kas uzskatāma par vienu no līdzekļiem, lai panāktu ilgtspējīgu attīstību, kā arī par instrumentu konkurētspējīgai integrācijai pasaules ekonomikā;

o) veidot savstarpēju sapratni un veicināt vienprātību par starpreģionāliem un starptautiskiem jautājumiem, jo īpaši sadarbojoties daudzpusējos forumos un izstrādājot kopīgas iniciatīvas;

p) izstrādāt kopīgas darbības ANO sistēmas un multilaterālisma stiprināšanai, lai efektīvi, iedarbīgi un ātri risinātu svarīgākos esošos un turpmākos izaicinājumus;

q) veidot plašu politisko koordināciju starptautiskā līmenī, lai atbalstītu un stiprinātu daudzpusējus, pārredzamus un demokrātiskus procesus interneta pārvaldības jomā ar daudzu ieinteresēto personu aptveršanu, iesaistot valdības, privāto sektoru, pilsonisko sabiedrību, starptautiskās organizācijas, tehniskās un akadēmiskās aprindas un visas pārējās attiecīgās ieinteresētās personas atbilstoši to attiecīgajām lomām, pienākumiem un spējām;

r) apspriest savstarpēju interešu jautājumus tiesību un tieslietu jomā; un

s) risināt visus pārējos jautājumus, kā Puses vienojušās.

4.2. PANTS

Starptautiskās sadarbības un attīstības mērķi

1. Puses, atkārtoti apstiprinot nepieciešamību stiprināt to partnerību, uzsver starptautiskās sadarbības un attīstības nozīmi un vienojas, ka viens no galvenajiem starpreģionālās sadarbības un tās kārtības mērķiem ir atvieglot šā nolīguma īstenošanu.

2. Puses īsteno sadarbības projektus un kopīgas darbības, izmantojot visus esošos un turpmākos instrumentus un metodoloģiju un pieejamos līdzekļus, tostarp trīspusējo sadarbību. Šāda sadarbība cita starpā var ietvert šādas darbības:

a) veicināt ieguldījumus un darbvietu radīšanu, mobilizējot finanšu līdzekļus, cita starpā izmantojot dotācijas un aizdevumus, lai sasniegtu ilgtspējīgas attīstības rezultātus;

b) atbalstīt spēju veidošanu, izmantojot mācību kursus, darbsemināru un semināru, ekspertu apmaiņu, pētījumus, kopīgus pētījumus un labu praksi;

c) veicināt institucionālo zinātību abos reģionos, izmantojot sadarbības pasākumus;

d) veicināt attīstības finansēšanu, izmantojot visus katrai Pusei pieejamos instrumentus un citus inovatīvus finanšu mehānismus;

e) veicināt piekļuvi inovatīvām tehnoloģijām, kā arī uzlabot valstu spējas;

f) izstrādāt īpašus pasākumus, lai samazinātu nabadzību, cīnītos pret badu un veicinātu sociālo iekļaušanu un kohēziju;

g) konsolidēt esošos reģionālās sadarbības tīklus un platformas un

h) veicināt sadarbību starp Pušu valsts pārvaldi un iestādēm.

3. Puses vienojas veicināt finanšu līdzekļu mobilizāciju šā nolīguma īstenošanai ciešā partnerībā ar Eiropas Investīciju banku, Eiropas finanšu iestādēm un *MERCOSUR* parakstītājvalstu iestādēm, kā arī starptautiskām un reģionālām finanšu iestādēm.

4.3. PANTS

Resursi

1. Lai palīdzētu sasniegt šajā nolīgumā noteiktās sadarbības mērķus, Puses apņemas savu iespēju robežās un, izmantojot savus kanālus, nodrošināt atbilstošus resursus, tostarp finanšu līdzekļus, un mudināt ar attīstību saistītas publiskās un privātās finanšu iestādes abos reģionos aktīvi sadarboties šajā nolūkā.

2. Puses mudina Eiropas Investīciju banku un citas finanšu iestādes saskaņā ar to procedūrām un finansēšanas kritērijiem turpināt darbību *MERCOSUR* parakstītājvalstīs atbilstoši to attiecīgajiem normatīvajiem aktiem un neskarot to kompetento iestāžu pilnvaras.

5. NODAĻA

SADARBĪBA DEMOKRĀTIJAS PRINCIPU, CILVĒKTIESĪBU, TIESISKUMA UN STARPTAUTISKĀ MIERA UN DROŠĪBAS JOMĀ

5.1. PANTS

Sadarbība demokrātijas principu, cilvēktiesību un tiesiskuma jomā

1. Puses sadarbojas cilvēktiesību veicināšanā un aizsardzībā, tostarp ratificējot un īstenojot starptautiskos cilvēktiesību instrumentus un stiprinot demokrātijas principus un tiesiskumu.

2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) efektīvi īstenot starptautiskos cilvēktiesību instrumentus, kuriem tās ir pievienojušās, kā arī ieteikumus, ko sniedz Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību līguma struktūras, Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padomes īpašās procedūras un vispārējais regulārais pārskats;

b) iekļaut cilvēktiesības valsts politikā un attīstības plānos;

c) stiprināt spējas piemērot demokrātijas principus un praksi;

d) apmainīties ar labu praksi par valstu rīcības plāniem demokrātijas un cilvēktiesību jomā;

e) veicināt informētību un izglītot par cilvēktiesībām, demokrātiju un miera kultūru;

f) stiprināt iestādes, kas nodarbojas ar demokrātijas un cilvēktiesību jautājumiem, kā arī tiesisko regulējumu un institucionālo struktūru cilvēktiesību un tiesiskuma veicināšanai un aizsardzībai;

g) izstrādāt kopīgas savstarpēju interešu iniciatīvas attiecīgās ar cilvēktiesībām saistītās ANO iestādēs un daudzpusējos forumos;

h) veicināt demokrātiju, starptautiskās tiesības, tostarp cilvēktiesības, pamatbrīvības un tiesiskumu, arī daudzpusējos forumos;

i) sadarboties un koordinēt, attiecīgā gadījumā arī ar trešām valstīm, demokrātijas principu, cilvēktiesību un tiesiskuma praktisku attīstīšanu, jo īpaši attiecībā uz politiskajām tiesībām un pamatbrīvībām, tostarp uzlabojot pārredzamus, uzticamus un iekļaujošus vēlēšanu procesus saskaņā ar starptautiskajiem standartiem;

j) stiprināt labu pārvaldību valsts, reģionālā un vietējā līmenī, tostarp iestāžu pārskatatbildību un pārredzamību, atbalstot iedzīvotāju līdzdalību un pilsoniskās sabiedrības iesaisti un apkarojot korupciju; un

k) veicināt genocīda, noziegumu pret cilvēci, kara noziegumu un citu Starptautiskās Krimināltiesas jurisdikcijā esošu noziegumu novēršanu.

5.2. PANTS

Dzimumu līdztiesība un sievietes, miers un drošība

1. Puses veicina dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu visām sievietēm un meitenēm. Tās atzīst, ka dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm ir priekšnoteikums, lai pilnībā sasniegtu iekļaujošu attīstību, demokrātiju un drošību. Puses izpēta turpmākas sadarbības shēmas un iespējamās sinerģijas starp attiecīgajām politikas ievirzēm un iniciatīvām saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un saistībām, piemēram, Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*), Programmu 2030. gadam un ANO Drošības padomes (ANO DP) Rezolūciju Nr. 1325 par sievietēm, mieru un drošību.

2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) veicināt efektīvu integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai;

b) veicināt sieviešu politisko līdzdalību un līderību, sieviešu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai, pilnvērtīgu ekonomisko iespēju nodrošināšanu sievietēm un sieviešu lielāku līdzdalību darba tirgū;

c) stiprināt valsts un reģionālās iestādes, lai pievērstos un rastu risinājumu jautājumiem, kas saistīti ar vardarbību pret sievietēm, tostarp seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanu un aizsardzību pret to, izmantojot izmeklēšanas un pārskatatbildības mehānismus, sniedzot atbalstu cietušajām personām un veicinot drošus apstākļus sievietēm un meitenēm;

d) aktīvi nostiprināt sieviešu cilvēktiesības, kas ietver cilvēktiesību pārkāpumu un jebkāda veida vardarbības pret sievietēm novēršanu, un tiesu iestāžu pieejamību sievietēm;

e) atbalstīt valstu rīcības plānu izstrādi un īstenošanu saistībā ar ANO DP rezolūciju Nr. 1325; un

f) uzlabot sadarbību ar attiecīgajām ANO struktūrām un citām starptautiskām organizācijām.

5.3. PANTS

Masu iznīcināšanas ieroči

1. Puses atzīst Kodolieroču neizplatīšanas līguma, kas noslēgts Londonā 1968. gada 1. jūlijā, centrālo lomu un tā trīs vienlīdz svarīgos un savstarpēji pastiprinošos pīlārus: atbruņošanos, kodolieroču neizplatīšanu un kodolenerģijas izmantošanu miermīlīgiem mērķiem.

2. Puses uzskata, ka masu iznīcināšanas ieroču ("MII") un to nogādes līdzekļu izplatīšana gan valstīm, gan nevalstiskiem veidojumiem ir viens no nopietnākajiem draudiem starptautiskajai stabilitātei un drošībai. Tādēļ Puses vienojas sadarboties un sniegt savu ieguldījumu cīņā pret MII un to nogādes līdzekļu izplatīšanu, pilnībā ievērojot un valsts līmenī īstenojot saistības, kuras tās uzņēmušās starptautiskos atbruņošanās un ieroču neizplatīšanas līgumos un nolīgumos, kā arī citas starptautiskās saistības šajā jomā. Puses vienojas, ka šis punkts ir būtisks šā nolīguma elements.

3. Puses arī vienojas sadarboties cīņā pret MII un to nogādes līdzekļu izplatīšanu un sniegt savu ieguldījumu šādā veidā:

a) veicot pasākumus, lai attiecīgi parakstītu vai ratificētu visus citus attiecīgos starptautiskos instrumentus šajā sakarā vai lai tiem pievienotos un tos pilnībā īstenotu; un

b) ieviešot efektīvu valsts eksporta kontroles sistēmu, kontrolējot gan ar MII saistītu preču eksportu, gan tranzītu, tostarp kontroli pār divējāda lietojuma tehnoloģiju galīgo izmantošanu saistībā ar MII, un nosakot iedarbīgas sankcijas par eksporta kontroles pārkāpumiem.

4. Puses veido regulāru politisku dialogu, ar ko šos elementus papildina un konsolidē.

5.4. PANTS

Starptautiskas nozīmes smagi noziegumi un Starptautiskā Krimināltiesa

1. Puses atkārtoti apstiprina, ka nedrīkst palikt nesodīti vissmagākie noziegumi, kas skar starptautisko sabiedrību, piemēram, noziegumi Starptautiskās Krimināltiesas jurisdikcijā, un ka par šiem noziegumiem attiecīgā gadījumā ir jāveic kriminālvajāšana ar valsts un starptautiskiem līdzekļiem saskaņā ar papildināmības principu.

2. Puses, ņemot vērā to, ka efektīva Starptautiskā Krimināltiesa ir būtisks solis starptautiskā miera un tiesiskuma nostiprināšanā, vienojas sadarboties, lai veicinātu vispārēju pievienošanos Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtiem, kas pieņemti Romā 1998. gada 17. jūlijā (turpmāk "Romas statūti"), un šajā nolūkā:

a) turpina veikt pasākumus, lai īstenotu Romas statūtus un to grozījumus, un ratificētu un īstenotu saistītos instrumentus, piemēram, 2002. gada 9. septembrī Ņujorkā pieņemto Līgumu par Starptautiskās Krimināltiesas privilēģijām un imunitāti;

b) attiecīgā gadījumā dalās pieredzē par tādu valsts tiesību aktu pieņemšanu, kuru mērķis ir Romas statūtu efektīva īstenošana; un

c) veic pasākumus, lai aizsargātu Romas statūtu integritāti.

5.5. PANTS

Kājnieku ieroči, vieglie ieroči un citi parastie ieroči

1. Puses apņemas sadarboties un nodrošināt savu centienu koordināciju un papildināmību, un izpētīt iespējamās sinerģijas savos centienos reglamentēt vai uzlabot starptautiskās tirdzniecības ar parastajiem ieročiem regulējumu un novērst, apkarot un izskaust ieroču nelikumīgu tirdzniecību globālā, reģionālā un apakšreģionālā līmenī.

2. Globālā līmenī Puses uzsver unikālo sistēmu, ko nodrošina 2013. gada 2. aprīlī Ņujorkā pieņemtais Ieroču tirdzniecības līgums (turpmāk "ITL"), tostarp tā noteikumi par sadarbību un palīdzību, lai panāktu šo sadarbību un papildināmību starp valstu kontroles sistēmām parasto ieroču nodošanai. Tās arī vienojas, ka ir svarīgi veicināt ITL vispārēju atzīšanu un pilnīgu īstenošanu visās ANO dalībvalstīs.

3. Puses atzīst, ka kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgai ražošanai, nodošanai un apritei, kā arī to pārmērīgai uzkrāšanai un nekontrolētai izplatīšanai daudzos pasaules reģionos ir dažādas humanitārās un sociālekonomiskās sekas, un tas nopietni apdraud mieru, izlīgumu, drošumu, drošību, stabilitāti un ilgtspējīgu attīstību individuālā, vietējā, valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī.

4. Puses vienojas pilnā apjomā pildīt savas attiecīgās saistības vērsties pret kājnieku ieroču un vieglo ieroču, tostarp to munīcijas, nelikumīgu tirdzniecību, atbilstoši spēkā esošajiem starptautiskajiem nolīgumiem, kuru puses tās ir, un ANO Drošības padomes rezolūcijām, kā arī savas saistības saskaņā ar citiem starptautiskiem instrumentiem, kas piemērojami šajā jomā, piemēram, ANO Rīcības programmu par kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgas tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un izskaušanu visos aspektos.

5. Puses atzīst, ka iekšzemes kontroles sistēmas ir svarīgas, jo tās nodrošina parasto ieroču nodošanu saskaņā ar esošajiem starptautiskajiem standartiem. Puses vienojas piemērot šādu kontroli atbildīgi, lai veicinātu mieru, drošību un stabilitāti starptautiskā un reģionālā mērogā, kā arī lai mazinātu cilvēku ciešanas un novērstu parasto ieroču novirzīšanu.

5.6. PANTS

Sadarbība terorisma apkarošanas jomā

1. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, cilvēktiesībām un starptautiskajām humanitārajām tiesībām, attiecīgajām ANO rezolūcijām un attiecīgajiem tiesību aktiem cīnīties pret terorismu visās tā formās un izpausmēs.

2. Puses vienojas sadarboties un kopīgu interešu gadījumā saskaņā ar ANO instrumentiem, kuriem tās ir pievienojušās, novērst, apkarot visus terora aktus un noteikt krimināltatbildību par tiem.

3. Saskaņā ar ANO Drošības padomes Rezolūcijām 1373 (2001) un 1624 (2005) Puses vienojas nesniegt palīdzību vai patvērumu jebkāda veida teroristisku darbību veicējiem vai kūdītājiem, vai kādai citai tajās iesaistītai personai. Tās konkrēti sadarbojas:

a) pilnībā īstenojot ANO Drošības padomes Rezolūcijas 1267 (1999), 1373 (2001), 1624 (2005), 1904 (2009), 2178 (2014), 2253 (2015), 2322 (2016) un 2331 (2016), kā arī citas attiecīgās ANO rezolūcijas un starptautiskās un reģionālās konvencijas un instrumentus;

b) veicinot sadarbību starp ANO dalībvalstīm, lai efektīvi īstenotu ANO Vispasaules pretterorisma stratēģiju;

c) apmainoties ar pieredzi un labu praksi cilvēktiesību, humanitāro tiesību un starptautisko tiesību aizsardzības jomā cīņā pret terorismu;

d) jo īpaši saistībā ar ANO Vispārējās terorisma apkarošanas stratēģijas I un IV sadaļas īstenošanu attiecībā uz terorisma novēršanu apmainoties ar viedokļiem par līdzekļiem un metodēm, ko izmanto cīņā pret terorismu, tostarp par sadarbību tehniskajās jomās un apmācību, un apmainoties ar pieredzi un labu praksi attiecībā uz tāda vardarbīga ekstrēmisma novēršanu, kas noved pie terorisma; un

e) pievēršoties strukturālajiem cēloņiem, kas ir terorisma un vardarbīga ekstrēmisma kā fenomena pamatā.

5.7. PANTS

Sadarbība miera veidošanā un uzturēšanā

1. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos sadarboties starptautiskā miera un drošības veicināšanā ANO aizgādībā.

2. Attiecībā uz ANO miera veidošanu un miera uzturēšanu Puses izveido dialogu par miera un drošības jautājumiem, lai cita starpā sāktu sadarbību spēju veidošanas un paraugprakses apmaiņas jomā.

5.8. PANTS

Humānā palīdzība un katastrofu riska pārvaldība

1. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos ievērot ANO sistēmu katastrofu riska mazināšanas un reaģēšanas jomā un vienojas atzīt par savām prioritātēm neaizsargātības un riska mazināšanu un noturības veicināšanu.

2. Šā panta 1. punktā izklāstītajā nolūkā Puses izpēta iespējas koordinēt humānās palīdzības un reaģēšanas pasākumus katastrofu gadījumos.

5.9. PANTS

Sadarbība daudzpusējos, reģionālos un starptautiskos forumos un organizācijās

1. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos ievērot ANO Statūtu principus. Pusēm ir kopīga apņemšanās attiecībā uz multilaterālismu un centieniem uzlabot reģionālo un starptautisko forumu un organizāciju, piemēram, ANO un tās specializēto organizāciju un aģentūru, un citu daudzpusēju forumu efektivitāti.

2. Puses nodrošina efektīvu konsultāciju mehānismu daudzpusējos forumos. ANO ietvaros Puses vajadzības gadījumā un pēc savstarpējas vienošanās izveido piemērotus apspriešanās mehānismus ANO Ģenerālajā asamblejā un ANO birojos.

5.10. PANTS

Kiberdrošība un informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

Puses atzīst to, cik svarīga ir sadarbība un viedokļu apmaiņa kiberdrošības jomā attiecībā uz informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk "IKT") izmantošanu starptautiskā miera un drošības kontekstā, tostarp par valstu atbildīgas rīcības normām, noteikumiem un principiem, starptautisko tiesību piemērošanu IKT, uzticības veicināšanas pasākumu izstrādi un spēju veidošanu.

5.11. PANTS

Kibernoziedzība

1. Puses atzīst, ka kibernoziedzība kļūst par pasaules mēroga problēmu, kurai ir vajadzīgi daudzpusēji, reģionāli un valsts līmeņa risinājumi. Puses stiprina sadarbību, lai novērstu un apkarotu kibernoziedzību, apmainoties ar informāciju un īstenojot praktisku sadarbību atbilstoši Pušu attiecīgajam tiesiskajam regulējumam un tiesību aktiem un piemērojamajiem starptautiskajiem instrumentiem kibernoziedzības jomā. Puses attiecīgā gadījumā cenšas sadarboties, lai izstrādātu iedarbīgus tiesību aktus, politiku un praksi kibernoziedzības novēršanai un apkarošanai neatkarīgi no tā, kur tā notiek.

2. Attiecīgā gadījumā Puses atbilstoši to attiecīgajam tiesiskajam regulējumam apmainās ar informāciju, tostarp tādās jomās kā kibernoziegumu izmeklētāju izglītība un mācības, kibernoziegumu izmeklēšana un digitālā kriminālistika.

6. NODAĻA

SADARBĪBA TIESISKUMA, BRĪVĪBAS UN DROŠĪBAS JOMĀ

6.1. PANTS

Migrācija un bēgļu starptautiskā aizsardzība

1. Puses atkārtoti apstiprina nozīmi, kādu tās piešķir iedarbīgai rīcībai attiecībā uz migrācijas plūsmām, un vienojas stiprināt sadarbību migrācijas jautājumos, pamatojoties uz valsts suverenitātes principu, dalītu atbildību un saistītiem jautājumiem, piemēram, migrantu iespējamo ekonomisko, sociālo un kultūras devumu izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstīs.

2. Puses jo īpaši koncentrējas uz šādiem aspektiem:

a) migrācijas pamatcēloņi;

b) Pušu valstspiederīgo pārvietošanās starp to teritorijām atvieglošana saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem un attiecīgajai kompetencei;

c) visu migrantu un viņu ģimeņu cilvēktiesību pilnīga ievērošana, kā arī pasākumi pret rasismu un ksenofobiju;

d) dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana migrācijas jomā;

e) ģimenes atkalapvienošanās saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem, tostarp starptautiskajām cilvēktiesībām;

f) abu reģionu sadarbība ar mērķi novērst un apkarot migrantu kontrabandu un cilvēku, jo īpaši bērnu un neaizsargātu personu, arī apdraudētu sieviešu, tirdzniecību, un aizsargāt cietušos saskaņā ar Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību, kas pieņemta Ņujorkā 2000. gada 15. novembrī, un tās papildprotokoliem par cilvēku tirdzniecību un migrantu kontrabandu;

g) regulāra informācijas apmaiņa par leģislatīviem un administratīviem pasākumiem, kas piemērojami migrantiem, un pieredzi migrācijas jautājumos;

h) jautājumi, kas izriet no attiecīgo starptautisko instrumentu par bēgļu un patvēruma meklētāju aizsardzību īstenošanas;

i) iespēju sadarbībai reģionālā līmenī izpēte attiecībā uz bēgļu brīvprātīgu pārmitināšanu un citiem humanitārās uzņemšanas veidiem, lai rastu kolektīvus risinājumus pieaugošajai globālajai parādībai, proti, lielajai bēgļu kustībai; un

j) abu reģionu sadarbība ar mērķi novērst neatbilstīgu migrāciju.

3. Puses sadarbojas, lai nodrošinātu drošu, sakārtotu un likumīgu migrāciju, uzņemot atpakaļ savus valstspiederīgos, kuri neatbilstīgi uzturas otras Puses teritorijā, un cīnoties pret cilvēku tirdzniecību un migrantu kontrabandu. Tās arī sadarbojas informācijas apmaiņas jomā, vienlaikus kopīgojot datus un statistiku par migrāciju.

4. Katra ES dalībvalsts un katra *MERCOSUR* parakstītājvalsts pēc otras Puses pieprasījuma uzņem atpakaļ savus valstspiederīgos, kuri neatbilstīgi uzturas otras Puses teritorijā. Šim nolūkam izsniedz atbilstīgus ceļošanas dokumentus, kas nodrošina efektīvu atgriešanu. Puses nodrošina, ka migranti, kuri uzturas neatbilstīgi, var justies drošībā un ka pret viņiem izturas cieņpilni. Neuzņemto personu atgriešanu nodrošina arī humānos, cieņpilnos un taisnīgos apstākļos saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem, tostarp tajos paredzētajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

5. Pēc vienas Puses pieprasījuma *MERCOSUR* parakstītājvalstis atsevišķi un ES vai jebkura dalībvalsts atsevišķi cenšas risināt sarunas un noslēgt konkrētas vienošanās, lai vēl vairāk atvieglotu sadarbību starp kompetentajām iestādēm to atpakaļuzņemamo valstspiederīgo identifikācijai un dokumentēšanai, kuri neatbilstīgi uzturas otras Puses teritorijā. Šādas vienošanās attiektos arī uz tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras nav Pušu valstspiederīgie, bet kurām ir derīga uzturēšanās atļauja, ko izdevusi viena no Pusēm, vai kuras ir ieceļojušas vienas Puses teritorijā tieši no otras Puses teritorijas.

6. Puses veicina valstu tiesību aktu un prakses izstrādi un īstenošanu attiecībā uz bēgļu starptautisko aizsardzību, lai izpildītu Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par bēgļu statusu, kas noslēgta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā, un tās 1967. gada protokola noteikumus, kā arī citus attiecīgus reģionālus un starptautiskus instrumentus, lai nodrošinātu neizraidīšanas principa ievērošanu. Puses jo īpaši mērķtiecīgi izpēta iespējas sadarbībai reģionālā līmenī attiecībā uz bēgļu brīvprātīgu pārmitināšanu un citiem humanitārās uzņemšanas veidiem, lai rastu kolektīvus risinājumus pieaugošajai globālajai parādībai, proti, lielajai bēgļu kustībai.

6.2. PANTS

Tiesiskā un tiesu iestāžu sadarbība

1. Puses vienojas attīstīt tiesu iestāžu sadarbību civillietās, jo īpaši attiecībā uz daudzpusējo konvenciju par tiesu iestāžu sadarbību civillietās apspriešanu, ratifikāciju un īstenošanu, tostarp saistībā ar Hāgas starptautisko privāttiesību konferences konvencijām starptautiskās tiesiskās sadarbības un tiesvedības, ka arī bērnu aizsardzības jomā.

2. Puses vienojas stiprināt tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, pamatojoties uz attiecīgajiem ANO, starptautisko un reģionālo organizāciju, piemēram, Eiropas Padomes un Amerikas valstu organizācijas, standartiem, jo īpaši attiecībā uz savstarpēju tiesisko palīdzību, ieslodzīto izdošanu un nodošanu.

6.3. PANTS

Sadarbība cīņā pret narkotiku problēmu pasaulē

1. Puses, pamatojoties uz kopīgas un dalītas atbildības principu, sadarbojas, lai nodrošinātu līdzsvarotu un integrētu pieeju, risinot narkotiku problēmu pasaulē visos aspektos, tostarp tādas problēmas kā jaunas psihoaktīvas vielas. Šajā sakarā stratēģijas un rīcības narkotiku jomā ir vērstas uz to, lai nostiprinātu struktūras, samazinātu nelikumīgu narkotisko vielu piedāvājumu, tirdzniecību un pieprasījumu, risinātu narkomānijas izraisītās veselības problēmas un sociālās sekas nolūkā samazināt kaitējumu, un efektīvāk novērstu ķīmisko prekursoru novirzīšanu, ko izmanto nelikumīgai narkotisko un psihotropo vielu izgatavošanai.

2. Puses vienojas par 1. punktā minēto mērķu sasniegšanai vajadzīgajām sadarbības metodēm. Darbību pamatā ir kopīgi saskaņoti principi, jo īpaši trīs 1961., 1971. un 1988. gada ANO narkotiku kontroles konvencijas un ANO Ģenerālās asamblejas īpašās sesijas par narkotiku problēmu pasaulē noslēguma dokuments, kas pieņemts Ņujorkā 2016. gada 19. aprīlī.

3. Puses vienojas atbalstīt un veicināt politikas un pasākumu izstrādi, lai risinātu narkotiku problēmu pasaulē.

6.4. PANTS

Sadarbība cīņā pret korupciju un pārrobežu organizēto noziedzību, pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu

1. Puses saskaņā ar to iekšējiem normatīvajiem aktiem un piemērojamiem divpusējiem un starptautiskiem instrumentiem, piemēram, ANO Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību, kas pieņemta Ņujorkā 2000. gada 15. decembrī, un tās protokoliem un ANO Pretkorupcijas konvenciju, kura pieņemta Ņujorkā 2003. gada 31. oktobrī, stiprina sadarbību cīņā pret transnacionālo organizēto noziedzību un korupciju, tostarp novēršanas un izmeklēšanas darbības, likumpārkāpēju saukšanu pie atbildības un savstarpēju tiesisko palīdzību.

2. Puses vienojas par nepieciešamību strādāt pie tā, lai efektīvi novērstu un apkarotu Pušu finanšu iestāžu un atsevišķu nefinanšu uzņēmumu un profesiju izmantošanu terorisma finansēšanai un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai, kas tostarp iegūti no narkotiku tirdzniecības, cilvēku, jo īpaši bērnu, apdraudētu sieviešu un citu neaizsargātu personu tirdzniecības, ieroču tirdzniecības un korupcijas, saskaņā ar Finanšu darījumu darba grupas (turpmāk "*FATF*") ieteikumiem un ņemot vērā Latīņamerikas Finanšu darījumu rīcības grupas (turpmāk "*GAFILAT*") veikumu.

3. Puses vienojas sadarboties ar mērķi apkarot un novērst nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu un nodrošināt *FATF* ieteikumu efektīvu un pilnīgu īstenošanu, un ņemt vērā *GAFILAT* veikumu. Šāda sadarbība ietver arī noziedzīgi iegūtu aktīvu vai līdzekļu izsekošanu, identificēšanu, izņemšanu, konfiskāciju, atgūšanu un atgriešanu.

4. Šā panta 3. punktā minētā sadarbība ļauj apmainīties ar attiecīgo informāciju, ievērojot katras Puses normatīvos aktus un saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, lai novērstu un apkarotu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu, ievērojot *FATF* ieteikumus un ņemot vērā *GAFILAT* darbu.

5. Puses vienojas, ievērojot savus attiecīgos normatīvos aktus un piemērojamos divpusējos un starptautiskos instrumentus un rīkojoties saskaņā ar tiem, veikt pasākumus, ar ko atbalsta noziedzīgi iegūtu līdzekļu identificēšanu, izsekošanu, iesaldēšanu, izņemšanu un konfiskāciju.

6.5. PANTS

Personas dati

1. Puses atzīst, cik svarīgi ir veicināt un aizsargāt pamattiesības uz privātumu un datu aizsardzību, tostarp personas datu drošību, kas ir būtisks faktors patērētāju uzticībai digitālajai ekonomikai un būtisks elements, lai turpinātu attīstīt komercsakarus un tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību.

2. Puses sadarbojas, lai nodrošinātu 1. punktā minēto tiesību efektīvu aizsardzību, tostarp saistībā ar terorisma un citu pārrobežu noziegumu novēršanu un apkarošanu. Divpusējā un daudzpusējā līmeņa sadarbībā ņem vērā esošās starptautiskās saistības un attiecīgā gadījumā – Pušu attiecīgos normatīvos aktus. Sadarbība var ietvert spēju veidošanu, tehnisko palīdzību un informācijas un īpašo zināšanu apmaiņu.

6.6. PANTS

Konsulārā aizsardzība

1. Visas *MERCOSUR* parakstītājvalstis vienojas, ka ikvienas pārstāvētās ES dalībvalsts diplomātiskās un konsulārās iestādes nodrošina aizsardzību visiem to ES dalībvalstu valstspiederīgajiem, kurām to teritorijā nav pastāvīgās pārstāvniecības, kas spētu sniegt konsulāro aizsardzību konkrētā gadījumā, ar tādiem pašiem nosacījumiem kā minētās pārstāvētās ES dalībvalsts valstspiederīgajiem.

2. Visas ES dalībvalstis vienojas, ka ikvienas pārstāvētās *MERCOSUR* parakstītājvalsts diplomātiskās un konsulārās iestādes nodrošina aizsardzību visiem to *MERCOSUR* parakstītājvalstu valstspiederīgajiem, kurām to teritorijā nav pastāvīgās pārstāvniecības, kas spētu sniegt konsulāro aizsardzību konkrētā gadījumā.

7. NODAĻA

SADARBĪBA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS JOMĀ

7.1. PANTS

Mērķi un darba metodes

1. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas attīstību, sekmējot principus, kas izklāstīti Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides un attīstības konferencē 1992. gadā pieņemtajā Riodežaneiro Vides un attīstības deklarācijā (turpmāk "1992. gada Riodežaneiro Vides un attīstības deklarācija"), kuru papildina Apvienoto Nāciju Organizācijas 2012. gada konferences par ilgtspējīgu attīstību noslēguma dokuments, kas iekļauts Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 2012. gada 27. jūlijā pieņemtajā Rezolūcijā 66/288 "Nākotne, kādu vēlamies" (turpmāk "ANO 2012. gada konferences par ilgtspējīgu attīstību noslēguma dokuments "Nākotne, kādu vēlamies"") un Programmā 2030. gadam. Minētajā satvarā Puses sadarbojas, lai īstenotu un sasniegtu ilgtspējīgas attīstības mērķus, atzīstot, ka to plašā un vērienīgā būtība prasa steidzamu rīcību.

2. Puses atzīst, cik svarīgs ir dialogs un sadarbība, jo tie ir būtiski, lai risinātu ar ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu saistītās problēmas, un tāpat atzīst, cik svarīga starptautiskajā sadarbībā ir daudzu ieinteresēto personu, tostarp privātā sektora un pilsoniskās sabiedrības, iesaiste.

3. Puses strādās pie tā, lai konsolidētu ekonomikas izaugsmi tādā veidā, kas samazina nevienlīdzību un ievēro ilgtspējīgas attīstības principus.

4. Pusēm būtu jāsekmē ilgtspējīgi patēriņa un ražošanas modeļi un jāveicina informētība par videi nodarītā kaitējuma ekonomiskajām un sociālajām izmaksām un saistīto ietekmi uz cilvēku labklājību.

5. Puses veicina ilgtspējīgu attīstību, izmantojot dialogu, paraugprakses kopīgošanu, labu pārvaldību un pareizu finanšu pārvaldību.

6. Pusēm ir kopīgs mērķis – izskaust nabadzību un atbalstīt iekļaujošu ekonomikas attīstību, un tās, kad vien iespējams, sadarbojas šā mērķa sasniegšanai.

7. Puses sadarbojas, lai stiprinātu Programmas 2030. gadam īstenošanu un pēcpasākumu metodoloģijas, pārskatatbildību savu iedzīvotāju priekšā par to rezultātu īstenošanu, kas saistīti ar Programmas 2030. gadam pārraudzību un sadarbības rīcību, tostarp kvalitatīvu un kvantitatīvu datu, izvērtēšanu, ņemot vērā ietekmi uz vietas.

8. Apliecinot, ka dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm ir būtiska ilgtspējīgai attīstībai, Puses izpētīs turpmākas sadarbības shēmas.

9. Puses veicina dienvidu-dienvidu un trīspusējās sadarbības struktūras. Šāda sadarbība ietvers kopīgu iniciatīvu izveidi ar trešām valstīm ar mērķi sadarboties, lai atbalstītu Programmas 2030. gadam daudzlīmeņu stratēģiju izstrādi un īstenošanu, kā arī jebkādus citus attiecīgus turpmākus abu reģionu un starptautiskus nolīgumus par ilgtspējīgu attīstību.

10. Puses izprot ilgtspējīgas attīstības mērķu visaptverošo būtību. Šajā sakarā Pusēm būtu jāsekmē inovatīvas partnerības, kurās izmanto daudzu ieinteresēto personu pieeju, lai veicinātu un īstenotu starptautiskās attīstības iniciatīvas. Šīs partnerības var ietvert privāto sektoru, organizētu pilsonisko sabiedrību, filantropiskas organizācijas un vietējās un reģionālās pašvaldības.

11. Puses atzīst, cik svarīga ir visaptveroša pieeja sociālajai attīstībai, kurai jāiet roku rokā ar ekonomikas attīstību un vides ilgtspēju. Tās par prioritāti izvirza pilnīgas nodarbinātības, sociālās iekļaušanas un kohēzijas, kā arī pilsoniskās sabiedrības līdzdalības veicināšanu. Saskaņā ar 8. IAM tās veicina pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem, kā noteikts Starptautiskās Darba organizācijas (turpmāk "SDO") Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, kuru Starptautiskā Darba konference pieņēma tās 97. sesijā Ženēvā 2008. gada 10. jūnijā (turpmāk "SDO Deklarācija par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai").

7.2. PANTS

ES un *MERCOSUR* īstenošana un divpusējā sadarbība

1. Šā nolīguma noteikumi neietekmē programmu, projektu un darbību saskaņā ar 1995. gada Starpreģionālās sadarbības pamatnolīgumu īstenošanu un neietekmē esošu vai turpmāku divpusējo sadarbību, kas izvērsta, pamatojoties uz divpusējiem plānošanas instrumentiem, piemēram, indikatīvajām programmām vai jebkuru citu attiecīgu instrumentu.

2. Sadarbību īsteno saskaņā ar attiecīgiem starptautiski atzītiem principiem un politiku, ko abas Puses ir stingri ievērojušas, un saskaņā ar attiecīgo ES tiesisko regulējumu, no vienas puses, un *MERCOSUR* un tā parakstītājvalstu tiesisko regulējumu, no otras puses.

7.3. PANTS

Atvieglošanas pasākumi

Puses attiecīgā gadījumā nodrošina muitas un nodokļu atbrīvojumus un vīzu atvieglojumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu sadarbības iniciatīvas, par kurām panākta vienošanās saskaņā ar šo nolīguma daļu un sadarbības protokolu.

7.4. PANTS

Sadarbība valsts pārvaldes jomā

Puses izveidos sadarbību un dialogu, lai noteiktu darbības, kuru mērķis ir attīstīt spējas valsts politikas izstrādei, efektīvai īstenošanai un novērtēšanai. Šajā sakarā Puses sadarbojas jautājumos, kas saistīti ar valsts pārvaldi un iestādēm, lai stiprinātu institucionālās spējas, tostarp veicinot zinātības nodošanu un valsts pārvaldes darbinieku apmācību, uzlabojot valsts pārvaldes iestāžu vadības procesus, kā arī veicinot tiesiskā regulējuma modernizāciju šā nolīguma efektīvai īstenošanai.

7.5. PANTS

Vide

1. Sadarbībai vides jomā vajadzētu būt vērstai uz to, lai veicinātu dabas resursu aizsardzību, saglabāšanu, ilgtspējīgu izmantošanu un ilgtspējīgas attīstības veicināšanu, koordinējot, integrējot un savstarpēji atbalstot tās trīs dimensijas – ekonomikas, sociālo un vides dimensiju – saskaņā ar principiem, kas izklāstīti 1992. gada Riodežaneiro Vides un attīstības deklarācijā, kuru papildina ANO 2012. gada konferences par ilgtspējīgu attīstību noslēguma dokuments "Nākotne, kādu vēlamies" un Programma 2030. gadam, un ņemot vērā valstu atšķirīgo faktisko situāciju, spējas un attīstības līmeņus, un ievērojot valstu politiku un prioritātes.

2. Sadarbība vides jomā jo īpaši koncentrējas uz šādām darbībām:

a) informācijas, tehnisko zināšanu, vides prakses un pieredzes apmaiņa par programmām, projektiem un noteikumiem, kas veicina dabas resursu aizsardzību, saglabāšanu, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu un ilgtspējīgu attīstību, jo īpaši attiecībā uz piemērojamiem tiesību aktiem, starptautiskām saistībām un mērķiem;

b) daudzpusēju vides nolīgumu un ANO Vides asamblejas rezultātu īstenošana un vides mērķu veicināšana;

c) vides apsvērumu integrēšana visās sadarbības jomās;

d) bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana un godīga un vienlīdzīga to ieguvumu kopīgošana, kas gūti no ģenētisko resursu izmantošanas jebkādā formātā, nodrošinot pienācīgu piekļuvi šādiem resursiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kā arī sadarbību ūdens, ķīmisko vielu, atkritumu jomā un citās savstarpēji saskaņotās prioritārās jomās;

e) sadarbība un iedrošināšana attiecībā uz vidi saudzējošu tehnoloģiju izstrādi, izplatīšanu, popularizēšanu un nodošanu jaunattīstības valstīm ar izdevīgiem nosacījumiem, tostarp ar koncesijas un preferenciāliem nosacījumiem pēc savstarpējas vienošanās;

f) to īstenošanas līdzekļu pieejamības palielināšana jaunattīstības valstīs, kuri nepieciešami valstu ilgtspējīgas attīstības stratēģiju pilnīgai īstenošanai, atzīstot steidzamību, ko prasa to plašā un vērienīgā būtība, un attiecīgā gadījumā veicinot ieinteresēto personu līdzdalīgu iesaisti. Saskaņā ar šo nolīgumu sadarbībai vides jomā būtu jāveicina arī vidi saudzējošas infrastruktūras attīstība.

7.6. PANTS

Ilgtspējīga pilsētattīstība

1. Puses atzīst, cik svarīga ir politika ilgtspējīgas pilsētattīstības veicināšanai un nepieciešamība sekmēt to, ka tiek efektīvi īstenota Jaunā pilsētattīstības programma, kas pieņemta ANO konferencē par mājokļiem un ilgtspējīgu pilsētattīstību (*HABITAT* III), un Programmas 2030. gadam aspekti, kuri attiecas uz ilgtspējīgu pilsētattīstību.

2. Puses veicina sadarbību un partnerību, iesaistot visus galvenos dalībniekus, kuri ir nozīmīgi politikai un praksei ilgtspējīgas pilsētattīstības jomā, jo īpaši attiecībā uz veidiem, kā integrēti un visaptveroši risināt pilsētu problēmas.

3. Puses veicina zināšanu kopīgošanu un pieredzes apmaiņu, cita starpā par katastrofu riska mazināšanas un pārvaldības politiku, kuras mērķis ir stiprināt pilsētu un apdzīvoto vietu noturību. Puses to dara, cita starpā attīstot kvalitatīvu infrastruktūru un telpisko plānošanu un īstenojot pilsētattīstības plānus. Šajos plānos būtu jāņem vērā tādi izšķirīgi jautājumi kā efektīva atjaunojamo enerģijas avotu izmantošana, iekļaujoša pilsētvide, ņemot vērā dažādos urbanizācijas līmeņus globālajos dienvidos un pilsētattīstības projektu finansēšanas mehānismus vietējā, valsts un reģionālā līmenī.

4. Šajā nolūkā Puses apņemas, kad vien iespējams, paplašināt konkrētas iespējas decentralizētai sadarbībai starp pilsētām reģionālā un starptautiskā līmenī ar mērķi uzlabot pilsētu pārvaldību un spēju veidošanu, apmainoties ar pieredzi un praksi, kā arī savstarpēju mācīšanos par ilgtspējīgiem pilsētu problēmu risinājumiem.

7.7. PANTS

Klimata pārmaiņas

1. Puses atzīst, ka globālais klimata pārmaiņu apdraudējums prasa iespējami plašāku sadarbību starp visām valstīm, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas pasaulē un pielāgotos klimata pārmaiņu negatīvajai ietekmei veidā, kas neapdraud pārtikas ražošanu, attīstītajām valstīm turpinot uzņemties vadību. Puses atkārtoti apliecina savu apņemšanos īstenot Parīzes nolīgumu, kas pieņemts saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām, kura noslēgta Ņujorkā 1992. gada 9. maijā (turpmāk "*UNFCCC*"), atspoguļojot taisnīgumu un kopējas, bet diferencētas atbildības principu un attiecīgās spējas, ņemot vērā atšķirīgos valstu apstākļus.

2. Puses attiecīgā gadījumā sadarbojas ar tirdzniecību saistītos klimata pārmaiņu jautājumos divpusēji, reģionāli un attiecīgos starptautiskos forumos. Šajā kontekstā, atzīstot tirdzniecības lomu reaģēšanā uz spiedīgo klimata pārmaiņu apdraudējumu, katra Puse labticīgi paliek *UNFCCC* un tās Parīzes nolīguma[1] puse.

3. Puses vienojas, ka 2. punkta otrais teikums ir būtisks šā nolīguma elements.

[1] Šeit minētie starptautiskie instrumenti neietver to grozījumus vai to pēctecīgos nolīgumus, nedz arī lēmumus, interpretācijas vai jebkādus aktus, ko pieņēmušas struktūras, kuras reglamentē šādus instrumentus, ja vien Puses nevienojas citādi.

4. Nekas šajā pantā neskar Puses tiesības izmantot strīdu izšķiršanas procedūras, kas pieejamas saskaņā ar jebkuru citu starptautisku nolīgumu, kura puse tā ir, tostarp PTO līgumu.

5. Savas attiecīgās kompetences ietvaros un pamatojoties uz *UNFCCC* un Parīzes nolīgumu, Pusēm būtu jāuzlabo sadarbība un politiskais dialogs, lai saskaņā ar saviem pienākumiem un spējām virzītu pāreju uz zema siltumnīcefekta gāzu (turpmāk "SEG") emisiju līmeņa panākšanu, un jāapmainās ar informāciju un pieredzi cita starpā par šādiem jautājumiem:

a) cīņa pret klimata pārmaiņām, pamatojoties uz taisnīgumu un zinātniskiem pierādījumiem, jo īpaši īstenojot savu attiecīgo nacionāli noteikto devumu un turpinot sadarbību klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās pasākumu jomā, lai efektīvi īstenotu Parīzes nolīgumu;

b) publiskā un privātā sektora partnerības stiprināšana, kas varētu efektīvi atbalstīt rīcību cīņā pret klimata pārmaiņām un pielāgošanos to negatīvajām sekām;

c) sadarbības veicināšana tehnoloģiju pētniecības, izstrādes, izplatīšanas, ieviešanas un nodošanas jomā, lai uzlabotu noturību pret klimata pārmaiņām un samazinātu SEG emisijas, tostarp izmantojot uz uzņēmējdarbību vērstus dialogus;

d) SEG emisiju monitorings, ziņošana un verifikācija, kā arī seku mazināšanas un pielāgošanās programmu izstrāde un īstenošana;

e) Parīzes nolīguma īstenošana un apstākļu radīšana, lai sekmētu zema SEG līmeņa panākšanu, labākas spējas pielāgoties klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei un klimatnoturības veicināšana veidā, kas neapdraud pārtikas ražošanu, saskaņā ar Parīzes nolīguma 2. pantu;

f) Parīzes nolīguma pārredzamības satvara ātras izstrādes nodrošināšana attiecībā uz rīcības un atbalsta noteikumiem, tostarp politikas dialogu un sadarbību savstarpēji saskaņotās prioritārajās jomās;

g) to iekšzemes klimata politiku un programmu veicināšana Parīzes nolīguma ietvaros, kas saistītas ar klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, tostarp atmežošanas un meža degradācijas un atjaunošanas jomā, kā arī līdzekļu piesaiste atjaunojamo energoresursu enerģijas, energoefektivitātes, ilgtspējīga transporta un ilgtspējīgas un klimatnoturīgas infrastruktūras attīstības veicināšanai; un

h) divpusējā dialoga uzlabošana citās jomās par klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās politiku vai jebkurām citām savstarpēju interešu jomām, kas cita starpā var rasties citos saistītos daudzpusējos forumos, piemēram, Starptautiskajā Civilās aviācijas organizācijā, Starptautiskajā Jūrniecības organizācijā un Monreālas protokolā, kas noslēgts Monreālā 1987. gada 16. septembrī, un attiecīgā gadījumā tā Kigali grozījumā.

6. Šajā nolūkā Puses vienojas uzlabot sadarbību un apmainīties ar informāciju un pieredzi šajā jomā, kā arī turpināt pildīt savas pašreizējās saistības saskaņā ar *UNFCCC* un Parīzes nolīgumu. Šajā nolūkā attīstītās valstis, ņemot vērā jaunattīstības valstu vajadzības un prioritātes, nodrošinās finanšu līdzekļus klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās pasākumiem un mobilizēs klimata finansējumu no dažādiem avotiem, instrumentiem un kanāliem, kā arī citus īstenošanas līdzekļus Parīzes nolīgumā noteikto mērķu sasniegšanai.

7.8. PANTS

Okeāni un jūras

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir jūras resursu saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana, tostarp zvejniecības, akvakultūras un citu ar jūru saistītu darbību ilgtspējīga un atbildīga pārvaldība, un Pušu ieguldījums vides, ekonomikas un sociālo iespēju nodrošināšanā šīm un nākamajām paaudzēm saistībā ar okeānu, jūru un jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu un saglabāšanu ar ilgtermiņa mērķi uzlabot okeānu stāvokli, tostarp attiecīgā gadījumā stiprinot starptautisko iestāžu un forumu sistēmu.

2. Puses, atbilstīgi to saistībām, kas izriet no starptautiskajām tiesībām, jo īpaši *UNCLOS,* apņemas:

a) sadarboties, lai sasniegtu Programmas 2030. gadam 14. IAM "Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus";

b) veicināt labāku sadarbību un apspriešanos attiecīgi kompetentajās starptautiskajās organizācijās, instrumentos un struktūrās un to starpā;

c) pieņemt efektīvus monitoringa, kontroles un pārraudzības pasākumus, lai nodrošinātu zvejniecībā piemērojamo saglabāšanas pasākumu efektīvu īstenošanu;

d) sadarboties ANO nolūkā izstrādāt starptautisku juridiski saistošu instrumentu saskaņā ar *UNCLOS* par jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas; un

e) attiecīgā gadījumā sadarboties attiecīgās apakšreģionālās, reģionālās un daudzpusējās struktūrās, kurās Puses ir dalībnieces, novērotājas vai sadarbības partneres, kas nav līgumslēdzējas puses, lai sasniegtu 14. IAM un citus saistītos ilgtspējīgas attīstības mērķus.

3. Puses vienojas stiprināt dialogu un sadarbību attiecībā uz:

a) atbalstu ilgtspējīgai zivsaimniecības ražošanai, zivkopības nozarēm un jo īpaši zvejas resursu saglabāšanai, tostarp iespējamai starpreģionālai sadarbībai vairākās jomās atkarībā no piekrastes valsts interesēm, piemēram, zinātniskai, tehnoloģiskai, rūpnieciskai, ekonomiskai un komerciālai sadarbībai, kā arī institucionālajai attīstībai un apmācībai;

b) atbalstu vidiski atbildīgas un ekonomiski konkurētspējīgas akvakultūras nozares attīstībai;

c) atbalstu jūras zinātniskajai pētniecībai un pētniecības un tehnoloģisko spēju attīstībai, kā arī zinātniski pamatotu lēmumu sekmēšanu;

d) apmaiņu ar paraugpraksi par tādu jūrā veiktu saimniecisko darbību ilgtspējīgu attīstību, kuras ir Pušu interesēs, piemēram, okeāna enerģija, kuģošana, piekrastes un jūras tūrisms vai jūras biotehnoloģija;

e) nelegālas, nereģistrētas un neregulētas (turpmāk "NNN") zvejas apkarošanu, tostarp attiecīgā gadījumā informācijas apmaiņa par NNN zvejas darbībām un atbalsts tehnisko un administratīvo spēju veidošanai, lai cīnītos pret NNN zveju;

f) platībatkarīgu saglabāšanas pasākumu un pārvaldības rīku izstrādi, tostarp izveidojot aizsargājamās jūras teritorijas, atbilstīgi valstu un starptautiskajām tiesībām un pamatojoties uz labāko pieejamo zinātnisko informāciju, lai aizsargātu un atjaunotu piekrastes un jūras teritorijas un resursus;

g) spiediena uz okeāniem mazināšanu, cita starpā cīnoties pret jūras piedrazojumu un piesārņojumu, tostarp no sauszemes avotiem un cilvēka darbībām jūrā;

h) jūras telpiskās plānošanas un integrētu piekrastes zonas pārvaldības procesu veicināšanu; un

i) tādu ar klimatu saistītu jautājumu risināšanu kā pielāgošanās SEG emisijām un to mazināšana, jūras līmeņa celšanās, okeānu un piekrastes paskābināšanās un gaisa piesārņojums.

7.9. PANTS

Sadarbība enerģētikas jomā

1. Pušu mērķis ir veicināt ideju, pieredzes un paraugprakses apmaiņu par to, kā uzlabot piekļuvi drošai, ilgtspējīgai un cenas ziņā pieejamai enerģijai, tostarp veicinot jaunas investīcijas un tehnoloģiju nodošanu starp Pušu publiskajiem un privātajiem ekonomikas dalībniekiem, jo īpaši attiecībā uz elektroenerģiju, ogļūdeņražiem, atjaunojamiem energoresursiem, tostarp ilgtspējīgu ražošanu un izmantošanu, biodegvielām un efektīvu enerģijas izmantošanu.

2. Saskaņā ar šo pantu sadarbība, kuras pamatā ir princips par valstu suverēnām tiesībām apsaimniekot savus dabas resursus, lai visiem nodrošinātu piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieņemamu cenu, cita starpā tiek īstenota šādos veidos:

a) sadarbība starp iestādēm, kas nodarbojas ar politikas, plānošanas un modelēšanas jautājumiem enerģētikas nozarē;

b) zinātnisko, tehnisko un citu enerģētikas pētījumu rezultātu, pieredzes, publikāciju, informācijas un datu apmaiņa, tostarp kopīgu datu banku izveide, kuras kopīgi izmanto Pušu operatori, saskaņā ar katras Puses normatīvajiem aktiem;

c) kopīgu konferenču un tehnisko mācību veicināšana, tostarp pēcdiploma līmenī;

d) tehnoloģiju nodošana, jo īpaši saistībā ar atjaunojamiem enerģijas avotiem;

e) priekšizpētes veicināšana un kopīgu projektu īstenošana enerģētikas nozarē starp Pušu publiskiem un privātiem ekonomikas dalībniekiem un pētniecības iestādēm;

f) abu reģionu ekonomikas dalībnieku līdzdalība kopīgos tehnoloģiju, attīstības un infrastruktūras projektos, tostarp tīklos ar citām valstīm; un

g) neefektīvu fosilā kurināmā subsīdiju, kas veicina izšķērdīgu patēriņu, racionalizēšana un pakāpeniska atcelšana, pilnībā ņemot vērā jaunattīstības valstu īpašās vajadzības un apstākļus un līdz minimumam samazinot iespējamo negatīvo ietekmi uz to attīstību tādā veidā, kas aizsargā trūcīgos iedzīvotājus un skartās kopienas.

7.10. PANTS

Sadarbība izejvielu jomā

Puses attiecīgā gadījumā sadarbojas izejvielu jomā ar mērķi cita starpā:

a) veicināt efektīvus, elastīgus, konkurētspējīgus un pārredzamus starptautiskos tirgus;

b) veicināt tirgus informācijas apmaiņu izejvielu jomā;

d) veicināt pētniecību, izstrādi un inovāciju izejvielu jomā;

e) veicināt informācijas un paraugprakses apmaiņu par iekšpolitikas attīstību; un

f) veicināt drošuma un vides aizsardzības standartus atkrastes ieguves darbībās, palielinot pārredzamību un kopīgojot informāciju, tostarp par nozares drošumu un vidisko sniegumu.

8. NODAĻA

SOCIĀLĀ, EKONOMIKAS UN KULTŪRAS PARTNERĪBA

8.1. PANTS

Mērķi

1. Sadarbības ietvaros Puses atzīst, ka visām tautām ir tiesības turpināt savu ekonomikas, sociālo un kultūras attīstību. Puses, atzīstot, ka sociālajai attīstībai būtu jāvirzās paralēli ekonomikas attīstībai, vienojas sadarboties, lai uzlabotu sociālo iekļaušanu un kohēziju, samazinot nabadzību, netaisnību un nevienlīdzību.

2. Ekonomiskās sadarbības galvenie mērķi ir veicināt ekonomisko un komerciālo saišu paplašināšanu, dažādošanu un padziļināšanu starp Pusēm, stiprināt ražošanas nozari, īpašu uzmanību pievēršot MVU, radīt jaunas iespējas un palielināt starptautisko konkurētspēju un inovāciju, kā arī stiprināt reģionālās ekonomiskās integrācijas procesu.

3. Ekonomiskā sadarbība būtu jāstiprina, jo tā palīdz mazināt ekonomiskās sekas, kuras varētu radīt no šā nolīguma izrietošās strukturālas pārmaiņas.

4. Būtu jāveicina visi pasākumi, kas varētu sekmēt turpmāku reģionālās integrācijas attīstību vai starpreģionālo attiecību stiprināšanu starp Pusēm sociālajā, ekonomikas un kultūras jomā.

8.2. PANTS

Korporatīva sociāla atbildība

1. Puses veicina korporatīvo sociālo atbildību saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, piemēram, ESAO vadlīnijām daudznacionāliem uzņēmumiem un Pienācīgas rūpības vadlīnijām.

2. Puses atbalsta ANO Vadošo principu uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām izplatīšanu un brīvprātīgu īstenošanu, uzsverot, cik svarīga ir visaptveroša diskusija ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

3. Puses veicina to, ka uzņēmumi savā iekšējā politikā brīvprātīgi iekļauj korporatīvās sociālās atbildības vai atbildīgas uzņēmējdarbības principus, tostarp mudinot pārņemt attiecīgo praksi, kas atbilst šajā pantā minētajiem starptautiskajiem instrumentiem.

8.3. PANTS

Rūpnieciskā sadarbība, uzņēmējdarbības iespējas un mikrouzņēmumi, mazie un vidējie uzņēmumi un uzņēmēji

1. Puses atzīst, cik svarīgi ir veicināt MVU un stiprināt rūpniecību, lai sekmētu iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi visos reģionos, veicinātu augstāku sociālās kohēzijas līmeni un novērstu teritoriālās atšķirības, tādējādi uzlabojot taisnīgumu mazāk attīstītos apgabalos. Puses atzīst, ka MVU konkurētspējas veicināšana pozitīvi sekmē sociālās struktūras stiprināšanu, radot darbvietas un samazinot nabadzību, kā arī citu ekonomisko seku mazināšanu, kuras varētu radīt no šā nolīguma izrietošās strukturālas pārmaiņas.

2. Puses atbalsta pilnvērtīgu ekonomisko iespēju nodrošināšanu sievietēm, izmantojot uzņēmējdarbību un uzņēmumu izveidi.

3. Puses veicina rūpniecisko sadarbību un stiprina sadarbību MVU jomā, lai celtu ražīgumu un uzlabotu konkurētspēju nolūkā atbalstīt tirdzniecību un ieguldījumus starp Pusēm, vienlaikus līdzsvarojot iespējas, ko šis nolīgums sniedz abām Pusēm.

4. Puses veicina pievilcīgu un stabilu klimatu savstarpēji izdevīgākām uzņēmējdarbības iespējām, tostarp MVU, un apņemas stiprināt sadarbību ar mērķi sekmēt ekonomisko un komerciālo saišu paplašināšanu, dažādošanu un padziļināšanu starp Pusēm.

5. Puses vienojas veicināt MVU attīstību, aptverot gan lauku, gan pilsētu uzņēmumus, un sekmēt to iekļūšanu starptautiskajos tirgos.

6. Šā panta īstenošana var ietvert šādas darbības, kas attiecas uz visu veidu uzņēmumiem, tostarp MVU:

a) atbalsts regulāriem kontaktiem starp Pušu uzņēmējdarbības nozarēm, izmantojot pasākumus vai apmaiņas starp attiecīgi uzņēmumiem un klasteriem, gadatirgus, seminārus un apaļā galda sanāksmes, lai apzinātu un izplatītu informāciju par uzņēmējdarbības iespējām ieguldījumiem, rūpniecisko un tehnoloģisko sadarbību savstarpēju interešu jomās, kā arī veicinātu informācijas tīklus un sadarbību starp ekonomikas dalībniekiem, jo īpaši MVU un klasteriem;

b) apmaiņa ar paraugpraksi, kas atbalsta rūpniecības attīstību, inovācijas procesus un rūpniecības politiku, tostarp reģionālās rūpniecības politikas stiprināšanu, lai uzlabotu konkurētspēju savstarpēju interešu rūpniecības nozarēs;

c) rūpnieciskās sadarbības projektu, tostarp tehnoloģiju attīstības un inovācijas, veicināšana savstarpēju interešu nozarēs;

d) savstarpēju un kopīgu ieguldījumu veicināšana un kopuzņēmumu un klasteru un apvienību procesu izveides sekmēšana stratēģiskās nozarēs;

e) mehānismu izstrāde privātā sektora attīstības atbalstam, atvieglojot piekļuvi inovatīvam finansējumam saskaņā ar katras Puses normatīvajiem aktiem un rūpniecisko sadarbību, lai celtu ražīgumu, sekmētu inovāciju un konkurētspēju, tostarp sniedzot aktuālo informāciju par MVU pieejamajiem finansēšanas instrumentiem;

f) atbalsts uzņēmumiem, lai tie varētu pielāgoties pašreizējai automatizācijas un datu apmaiņas tendencei ražošanas tehnoloģiju jomā;

g) kopīgu projektu veicināšana starp ES un *MERCOSUR* pētniecības centriem, kas orientēti uz tehnoloģijām, rūpniecību un lietojumu; un

h) abu reģionu un globālo vērtības un piegādes ķēžu stiprināšana, tostarp nozares piegādātāju attīstīšana.

7. Papildus 4. punktā minētajai sadarbībai Puses vienojas, ka sadarbība attiecībā uz MVU cita starpā var ietvert šādas darbības:

a) paraugprakses apmaiņas veicināšana par valsts politiku un programmām, tiesisko regulējumu, pieredzi, saistīto informāciju un zinātību, lai veicinātu un atbalstītu uzņēmējdarbību un MVU izveidi, attīstību un inovāciju;

b) MVU dalības gadatirgos, komercbraucienos un citos mehānismos vietējā un starptautiskā līmenī veicināšana;

c) apmaiņa ar paraugpraksi, kas atbalsta MVU piekļuvi publiskā iepirkuma tirgiem;

d) esošo veiksmīgo partnerību izmantošana un jaunu stratēģisku partnerību un kontaktu veidošana starp ekonomikas dalībniekiem un uzņēmumu tīkliem, izmantojot esošās vai jaunas ES vai *MERCOSUR* horizontālās programmas, kas paredzētas MVU;

e) atbalsts MVU iziešanai starptautiskajā apritē, tostarp sadarbībai specializētu tīmekļa vietņu izstrādē;

f) MVU dalības kopīgās programmās un izmēģinājuma projektos veicināšana, jo īpaši tādās jomās kā digitālā ekonomika; un

g) atbalsta un īpašo zināšanu sniegšana par uzņēmējdarbības attīstības pakalpojumiem, tostarp kvalitātes vadības sistēmām, un e-komercijas veicināšana, lai stiprinātu MVU.

8.4. PANTS

Nodokļu jautājumi

Puses vienojas par sadarbību starp abiem reģioniem nodokļu jautājumos un apņemas īstenot globālos standartus attiecībā uz pārredzamību un informācijas apmaiņu un minimālos standartus cīņai ar nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu (*BEPS*).

8.5. PANTS

Makroekonomikas dialogs

Puses veicina informācijas apmaiņu par to attiecīgajām makroekonomikas tendencēm un politiku, kā arī pieredzes kopīgošanu, koordinējot makroekonomikas politiku. Šajā nolūkā Puses centīsies padziļināt dialogu starp to iestādēm par makroekonomikas jautājumiem. Sadarbība šajā jomā var ietvert semināru un konferenču organizēšanu.

8.6. PANTS

Sadarbība patērētāju tiesību jomā

Puses atzīst to, cik svarīgi ir nodrošināt patērētāju aizsardzības augstu līmeni, un šajā nolūkā cenšas sadarboties patērētāju politikas jomā. Puses vienojas, ka sadarbība šajā jomā iespēju robežās ietver turpmāk minēto:

a) informācijas apmaiņu par Pušu attiecīgajiem patērētāju tiesību aizsardzības regulējumiem, tostarp par patērētāju tiesību aizsardzības tiesību aktiem, patēriņa preču drošumu, patērētāju tiesisko aizsardzību un patērētāju tiesību aizsardzības jomas tiesību aktu izpildi;

b) neatkarīgu pārtērētāju apvienību izveides un patērētāju interešu pārstāvju kontaktu veicināšanu; un

c) informācijas apmaiņu un kopīgu darbību veicināšanu starp abu Pušu patērētāju organizācijām, pamatojoties uz savstarpēju vienošanos.

8.7. PANTS

Sadarbība statistikas jomā

Puses sadarbojas statistikas jomā, lai nodrošinātu statistikas datu salīdzināmību starp *MERCOSUR* parakstītājvalstīm un starp *MERCOSUR* un Eiropas Savienību. Darbības cita starpā varētu īstenot šādās formās:

a) atbalsts tādas statistikas sistēmas stiprināšanai, kas izveidota, pamatojoties uz administratīvajām struktūrām un juridiskajiem pamatiem, kuri spētu izpildīt nepieciešamās statistiskās informācijas prasības;

b) atbalsts labas statistikas prakses ieviešanai, pamatojoties uz starptautiski atzītiem standartiem;

c) salīdzināmas statistiskās informācijas izstrāde, kas galvenokārt vērsta uz preču un pakalpojumu tirdzniecību un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kā arī salīdzināmu makroekonomisko rādītāju izstrāde; un

d) labas prakses un pieredzes apmaiņa, cita starpā izmantojot apmācību, darbsemināru un mācību braucienus.

8.8. PANTS

Pētniecība un inovācija

1. Puses sadarbojas zinātniskās pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas jomā, pamatojoties uz kopīgām interesēm un abpusēju izdevīgumu un saskaņā ar saviem attiecīgajiem tiesību aktiem. Šādas sadarbības mērķis ir veicināt ilgtspējīgu attīstību, risināt globālas problēmas, sasniegt zinātnisko izcilību, uzlabot reģionālo konkurētspēju un stiprināt attiecības starp Pusēm, ņemot vērā to pētniecības un inovācijas spējas un īpašās prioritātes. Puses veicina politikas dialogu reģionālā līmenī un savstarpēji papildinošā veidā izmanto savus dažādos instrumentus, tostarp nolīgumus par sadarbību zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas (turpmāk "ZTI") jomā.

2. Lai uzlabotu sadarbības nosacījumus, Puses cenšas arī:

a) palielināt pētnieku, zinātnieku, ekspertu, studentu un uzņēmēju mobilitāti, kā arī zinātniskā aprīkojuma kustību pāri robežām;

b) veicināt savstarpēju piekļuvi otras Puses ZTI programmām, pētniecības infrastruktūrai un iekārtām, publikācijām un zinātniskajiem datiem;

c) palielināt sadarbību pirmsnormatīvās pētniecības un standartizācijas jomā; un

d) veicināt intelektuālā īpašuma tiesības pētniecības un inovācijas projektos.

3. Puses cita starpā veicina turpmāk minētās darbības, kas jāveic valdības organizācijām, publiskiem un privātiem pētniecības centriem, augstākās izglītības iestādēm, inovācijas aģentūrām un tīkliem, kā arī citām ieinteresētajām personām, tostarp MVU:

a) kopīgas iniciatīvas, ar ko veicina informētību par ZTI un spēju veidošanas programmām un iespējām piedalīties otras Puses programmās;

b) kopīgas sanāksmes un darbsemināri, kuru mērķis ir apmainīties ar informāciju un paraugpraksi un apzināt kopīgas pētniecības jomas;

c) kopīgas pētniecības darbības kopīgu interešu jomās; un

d) savstarpēji atzīta zinātniskās sadarbības izvērtēšana un novērtēšana, kā arī attiecīgo rezultātu izplatīšana.

8.9. PANTS

Sadarbība konkurences jautājumos

1. Puses iesaistās spēju veidošanas darbībās konkurences politikas jomā, ja Pušu sadarbības instrumentu un programmu ietvaros tam pieejams finansējums.

2. Tehniskā palīdzība ir vērsta uz iestāžu spēju veidošanu un konkurences iestāžu cilvēkresursu apmācību, lai atbalstītu tās attiecīgo konkurences režīmu izveidē un efektīvā īstenošanā. Mērķis ir stiprināt un efektīvi īstenot konkurences tiesības pret konkurenci vērstas prakses un uzņēmumu koncentrācijas jomā, tostarp saistībā ar konkurences aizstāvību.

8.10. PANTS

Sadarbība digitālās ekonomikas jomā

1. Sadarbības pasākumu mērķis šajā jomā ir jo īpaši veicināt:

a) ideju, pieredzes un prakses apmaiņu par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk "IKT") politiku, lai veidotu iekļaujošu informācijas sabiedrību nolūkā pārvarēt digitālo plaisu, apmainoties ar politikas principiem, informāciju, pieredzi un labu praksi, lai stiprinātu mūsu sadarbību gan digitālās politikas, gan tiesiskā regulējuma veidošanā, tirgu atvēršanā un sadarbības pētniecības jomā apspriešanā;

b) IKT izmantošanu par rīku, lai veicinātu sociālo, kultūras un ekonomikas attīstību, sociālo iekļaušanu un kultūras daudzveidību, uzsverot uzņēmējdarbības garu un līdzdalīgu kopdarbu;

c) sadarbību attiecībā uz telekomunikāciju un audiovizuālās politikas regulatīvajiem aspektiem, tostarp e-komerciju un informācijas apmaiņu par standartiem, atbilstības novērtēšanu un tipa apstiprināšanu, attiecīgā gadījumā procesā iesaistot pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru;

d) e-komercijas attīstību, uzskatot to par līdzekli ekonomikas izaugsmes veicināšanai;

e) spektra efektīvu pārvaldību, lai maksimāli palielinātu tā pieejamību un optimizētu tā piešķiršanu un izmantošanu;

f) politiku un kopīgas darbības jaunu IKT izplatīšanai, izmantošanai un nodošanai, tostarp attiecīgā gadījumā šajā procesā iesaistot pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru;

g) piemērojamajā pētniecības un inovācijas satvarā – sadarbību pētniecības un inovācijas jomā attiecībā uz IKT;

h) digitālo prasmju pilnveidošanu visās vecuma grupās formālās un neformālās izglītības ietvaros un digitālajai ekonomikai nepieciešamo apmācības vajadzību apzināšanu, tostarp attiecībā uz IKT speciālistiem;

i) tādu darbību kopīgu formulēšanu, kas veicina nodarbinātību un ieguldījumus MVU un pašnodarbinātām personām, kā arī apmierina neaizsargāto sociālo grupu īpašās vajadzības, izmantojot IKT piedāvātās iespējas;

j) sadarbību e-pārvaldes un uzticamības pakalpojumu, piemēram, elektroniskā paraksta un e-identifikācijas, jomā, galveno uzmanību pievēršot politikas principu, informācijas un labas prakses apmaiņai par IKT izmantošanu, lai modernizētu valsts pārvaldi, veicinātu augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus un uzlabotu organizatorisko efektivitāti un publisko resursu pārredzamu pārvaldību; un

k) plašu politisko koordināciju starptautiskā līmenī, lai nodrošinātu, ka globālā interneta pārvaldība turpina atbalstīt ļoti stabila, dinamiska un ģeogrāfiski daudzveidīga interneta režīma turpināšanu un attīstību, pamatojoties uz *WSIS+* 10 noslēguma dokumentu "Pasaules samita par informācijas sabiedrības rezultātiem īstenošana: 10 gadu pārskats".

2. Puses uzskata, ka interneta globālās pārvaldības pamatā vajadzētu būt pārredzamam un demokrātiskam modelim, kas aptver daudzas ieinteresētās personas, cita starpā pilnībā iesaistot valdības, privāto sektoru, pilsonisko sabiedrību, akadēmiskās aprindas, zinātnes un tehnoloģiju kopienu un starptautiskās organizācijas saskaņā ar to attiecīgajām lomām un pienākumiem. Tam būtu jānodrošina resursu taisnīga pārvaldība un brīva informācijas plūsma, jāatvieglo piekļuve visiem iesaistītajiem un jānodrošina noturīga, stabila un droša interneta darbība, ņemot vērā daudzvalodību.

3. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos sadarboties, lai izveidotu uz cilvēkiem vērstu, iekļaujošu un uz attīstību orientētu informācijas sabiedrību, un savu vienošanos turpināt koordinēt nostājas Pasaules informācijas sabiedrības samita (*WSIS*) pārraudzības mehānismiem, kā arī citos forumos vai organizācijās, kas saistītas ar interneta pārvaldību.

4. Puses uzsver, ka interneta pārvaldības forumos būtu jādara viss iespējamais, lai mobilizētu un nodrošinātu visu un jo īpaši jaunattīstības valstu jēgpilnu un efektīvu līdzdalību, kas ietver visas ieinteresētās personas to attiecīgajās funkcijās, piemēram, valdības, privāto sektoru, pilsonisko sabiedrību, akadēmiskās aprindas, zinātnes un tehnoloģiju kopienu un starptautiskās organizācijas.

8.11. PANTS

Ar kosmosu saistītas civilās darbības

Ņemot vērā ar kosmosu saistīto darbību pozitīvo ietekmi uz ekonomikas un sociālo attīstību un rūpniecības konkurētspēju, Puses vienojas veicināt sadarbību kopīgu interešu jautājumos ar kosmosu saistītu civilo darbību jomā, ievērojot un īstenojot starptautiskās konvencijas un Pušu attiecīgos tiesību aktus, un jo īpaši šādās jomās:

a) Zemes novērošana un Zemes zinātne, tostarp sadarbība daudzpusējos forumos un jo īpaši Zemes novērojumu starpvaldību grupā un Zemes novērošanas satelītu komitejā, lai risinātu sabiedrības problēmas un veicinātu uzņēmējdarbības un inovācijas partnerības Zemes novērošanas jomā programmas *Copernicus* ietvaros, apzinot kopīgu interešu jomas;

b) satelītsakari; un

c) citi kosmosa izmantošanas veidi miermīlīgiem mērķiem, tostarp kosmosa zinātne, kosmosa izpēte un kosmosa ilgtspēja.

8.12. PANTS

Transports

1. Puses vienojas sadarboties attiecīgajās transporta politikas jomās, tostarp integrēta transporta politikā, lai izstrādātu un atbalstītu efektīvu, ilgtspējīgu, drošu un neapdraudētu un videi draudzīgu transporta sistēmu gan pasažieriem, gan precēm.

2. Pušu sadarbības mērķis ir veicināt cita starpā:

a) dialogu un informācijas apmaiņu par Pušu attiecīgo transporta politiku, standartiem un labu praksi, kā arī citiem savstarpēju interešu jautājumiem;

b) ekspertu dialogu un sadarbību starptautiskos transporta forumos;

c) tīklu savienojamību un sadarbspēju;

d) multimodālo pārvadājumu sistēmas pieeju;

e) videi draudzīgas, drošas un neapdraudētas transporta sistēmas;

f) mazoglekļa un bezoglekļa transporta risinājumus, pētniecību un inovāciju, viedus un digitālus risinājumus;

g) ilgtspējīgus transporta risinājumus, tostarp saistībā ar mobilitāti pilsētās; un

h) kravu pārvadājumu atvieglošanu un efektivitātes palielināšanu visos transporta veidos, izmantojot digitalizāciju, ziņošanas prasību vienkāršošanu un transporta operāciju optimizāciju.

8.13. PANTS

Sadarbība tūrisma jomā

1. Pušu sadarbības galvenais mērķis ir uzlabot informācijas apmaiņu un izveidot paraugpraksi, lai nodrošinātu līdzsvarotu un ilgtspējīgu tūrisma attīstību un atbalstītu darbvietu radīšanu, ekonomikas attīstību un dzīves kvalitātes uzlabošanu.

2. Piemērojot 1. punktu, Puses cita starpā koncentrējas uz šādiem aspektiem:

a) atbalstīt tūrisma produktu un pakalpojumu, kā arī tūrisma veicināšanas kanālu izveidi un konsolidāciju;

b) aizsargāt un, cik vien iespējams, palielināt dabas un kultūras mantojuma potenciālu;

c) ievērot vietējo kopienu integritāti un intereses;

d) uzlabot apmācību un izglītību tūrisma pakalpojumu jomā, tostarp viesnīcu nozarē; un

e) sekmēt informācijas apmaiņu un sadarbību radošajās nozarēs un inovāciju tūrisma nozarē.

8.14. PANTS

Sadarbība sociālās attīstības jomā

1. Puses, atzīstot, ka sociālā attīstība iet roku rokā ar ekonomikas attīstību, vienojas piešķirt prioritāti sociālās kohēzijas uzlabošanai, izskaužot nabadzību, samazinot nevienlīdzību un veicinot sociālo iekļaušanu, jo īpaši, lai izpildītu Programmu 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķus.

2. Puses vienojas uzlabot sadarbību sociālo lietu jomā ar mērķi sekmēt ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas izaugsmi un attīstību un veicināt sadarbību un informācijas apmaiņu, cita starpā attiecībā uz:

a) sociālo tiesību veicināšanu;

b) inovatīvu un ilgtspējīgu projektu izstrādi, iesaistot neaizsargātas sociālās grupas, piemēram, ģimenes ar zemiem ienākumiem, afrikāņu un pirmiedzīvotāju izcelsmes cilvēkus un citas minoritātes, kā arī personas ar invaliditāti, tostarp integrējot tās darba tirgū;

c) dzimumu līdztiesības un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanas sievietēm visās jomās veicināšanu;

d) māšu un bērnu aizsardzības veicināšanu, kā arī pieejamas un iekļaujošas bērnu aprūpes iestāžu nodrošināšanu;

e) īpašu programmu izstrādi jauniešiem, jo īpaši neaizsargātos sociālajos slāņos; un

f) dzīves apstākļu uzlabošanu blīvi apdzīvotās teritorijās mazāk labvēlīgos reģionos.

8.15. PANTS

Sadarbība darbaspēka un nodarbinātības jomā

1. Saskaņā ar starptautiski saskaņoto mērķi veicināt taisnīgu globalizāciju un ņemot vērā 8. IAM, Puses veicina pilnīgu nodarbinātību, pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem un SDO konvencijās noteikto pamatprincipu un tiesību ievērošanu darbā (diskriminācijas izskaušana, visu veidu piespiedu darba atcelšana, bērnu darba ilgtspējīga izskaušana, biedrošanās brīvība un koplīguma sarunas) saskaņā ar SDO 2008. gada Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai un citām starptautiskām saistībām.

2. Puses vienojas pastiprināt sadarbību nodarbinātības jomā un veicināt sadarbību un informācijas apmaiņu, jo īpaši attiecībā uz šādām darbībām:

a) pienācīgas kvalitātes nodarbinātības visiem, sociālās labklājības un nodarbinātības drošības veicināšana un principu, kas attiecas uz pamattiesībām darbā, kā noteikts SDO 1998. gada Deklarācijā par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā, un starptautiski atzītu darba standartu un citu attiecīgo SDO standartu ievērošana, kā arī noturīgi un pastāvīgi centieni ratificēt citus SDO instrumentus, kuri vēl nav ratificēti;

b) darba attiecību, darba apstākļu, veselības aizsardzības un darba drošības attīstība un modernizācija, kā arī programmu veicināšana darba inspekcijas, profesionālās izglītības, apmācības un nodarbinātības veicināšanas jomā;

c) darba attiecību un procesu attīstība un modernizācija, uzsvaru liekot uz sociālā dialoga veicināšanu;

d) prasmju attīstības un darba tirgus vajadzību saskaņošanas veicināšana;

e) prioritātes piešķiršana tām izglītības un apmācības programmām attiecībā uz nodarbinātību un pārkvalifikāciju darbā, kas paredzētas neaizsargātām sociālajām grupām;

f) darba vietu radīšana MVU;

g) sociālās aizsardzības sistēmu un programmu izstrāde un modernizācija;

h) diskriminācijas starp sievietēm un vīriešiem izskaušana un dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana darba politikas izstrādē; un

i) attiecīgajos starptautiskajos forumos – koordinācija starptautisko saistību izpildei.

8.16. PANTS

Sadarbība izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā

1. Puses vienojas sadarboties formālās un neformālās izglītības, tostarp profesionālās izglītības un apmācības jomā mūžizglītības perspektīvā. Šajās jomās īpašu uzmanību pievērš iekļaujošas un kvalitatīvas izglītības un apmācības veicināšanai sievietēm un neaizsargātām sociālajām grupām.

2. Lai veidotu spējas un īpašās zināšanas, Puses veicina savu attiecīgo ieinteresēto personu mobilitāti un sadarbību augstākajā izglītībā un pētniecībā un sekmē saikņu veidošanu starp universitātēm, pētnieku aprindām un uzņēmumiem.

3. Puses veicina tiešus personiskus kontaktus un savstarpēju sapratni, sadarbojoties izglītības, jaunatnes un sporta jomā, tostarp sniedzot finansiālu atbalstu studentu, doktora grāda kandidātu, augstākās izglītības iestāžu akadēmiskā un administratīvā personāla un pētnieku mobilitātei un spēju veidošanas pasākumiem.

8.17. PANTS

Sadarbība kultūras, audiovizuālajā un mediju jomā

1. Puses apņemas veicināt sadarbību kultūras, tostarp kultūras mantojuma jomā, pienācīgi ievērojot Pušu daudzveidību. Saskaņā ar Pušu attiecīgajiem normatīvajiem aktiem šādas sadarbības mērķis ir uzlabot savstarpējo sapratni un starpkultūru dialogu un veicināt līdzsvarotu apmaiņu kultūras jomā un kontaktus ar attiecīgajiem dalībniekiem.

2. Puses vienojas sadarboties attiecīgos starptautiskos forumos, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijā (turpmāk "*UNESCO*"), lai īstenotu kopīgus mērķus un veicinātu kultūras daudzveidību, jo īpaši īstenojot *UNESCO* Konvenciju par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu.

3. Puses sekmē informācijas un pieredzes apmaiņu un atbalsta un atvieglo sadarbību un dialogu starp to attiecīgajām iestādēm un dalībniekiem kultūras, audiovizuālajā un mediju jomā.

8.18. PANTS

Reģionālā integrācija

1. Puses vienojas veicināt pieredzes apmaiņu starp abiem reģioniem ar mērķi stiprināt to attiecīgos integrācijas procesus.

2. Puses jo īpaši vienojas veicināt ciešāku sadarbību integrācijas jautājumos starp Pušu iestādēm, kā arī īpašo zināšanu kopīgošanu, rīkojot Eiropas Savienības un *MERCOSUR* iestāžu darbinieku sanāksmes, regulāru informācijas apmaiņu, pētījumus, īstenojot kopīgus projektus un mācības.

3. Lai mudinātu uz sadarbību reģionālās un vietējās attīstības jomā, prioritāti piešķir šādām darbībām:

a) informācijas apmaiņa un zināšanu un pieredzes kopīgošana par cita starpā reģionālās un vietējās attīstības politikas izstrādes metodoloģijām, daudzlīmeņu pārvaldību un līdzdalības pārvaldību;

b) reģionālās un vietējās attīstības politikas īstenošana, jo īpaši attiecībā uz mazāk attīstītiem reģioniem un teritorijām, sevišķi pierobežas teritorijām;

c) reģionālās infrastruktūras attīstības un savstarpējās savienojamības veicināšana.

4. Sadarbība reģionālās un vietējās attīstības jomā var ietvert šādas darbības:

a) semināru un konferenču rīkošana;

b) apmācība un tehniskā palīdzība reģionālās attīstības projektu izstrādē un īstenošanā;

c) pētījumu sagatavošana par kopīgu interešu tematiem saistībā ar integrāciju; un

d) izglītības un apmācības institūtu un centru kopīga rīcība integrācijas jomā.

8.19. PANTS

MERCOSUR parakstītājvalstu pieaugoša dalība
pakalpojumu eksportā uz Eiropas Savienību

Ievērojot 4. nodaļas noteikumus, Puses vienojas sadarboties, tostarp sniedzot atbalstu tehniskajai palīdzībai, apmācībai un spēju veidošanai, cita starpā nolūkā:

a) uzlabot *MERCOSUR* parakstītājvalstu pakalpojumu sniedzēju spēju vākt informāciju par ES Puses noteikumiem un standartiem un izpildīt tos ES, valstu un vietējā līmenī;

b) uzlabot *MERCOSUR* parakstītājvalstu pakalpojumu sniedzēju eksportspēju, īpašu uzmanību pievēršot MVU vajadzībām; un

c) izveidot mehānismus, lai veicinātu ieguldījumus un kopuzņēmumus starp ES Puses un *MERCOSUR* parakstītājvalstu pakalpojumu sniedzējiem.

III DAĻA

TIRDZNIECĪBA UN AR TIRDZNIECĪBU SAISTĪTI JAUTĀJUMI

9. NODAĻA

AR TIRDZNIECĪBU SAISTĪTI SĀKOTNĒJIE UN INSTITUCIONĀLIE NOTEIKUMI

A IEDAĻA

AR TIRDZNIECĪBU SAISTĪTI SĀKOTNĒJIE NOTEIKUMI

9.1. PANTS

Brīvās tirdzniecības zonas izveide un saistība ar PTO līgumu

1. Atbilstīgi *GATT* 1994 XXIV pantam un *GATS* V pantam šā nolīguma Puses ar šo izveido brīvās tirdzniecības zonu.

2. Puses apstiprina savas tiesības un saistības vienai pret otru saskaņā ar PTO līgumu.

3. Neko šajā nolīguma daļā neinterpretē kā prasību Pusēm rīkoties neatbilstoši to saistībām saskaņā ar PTO līgumu.

9.2. PANTS

Mērķi

Šīs nolīguma daļas noteikumu mērķi ir šādi:

a) mūsdienīgs un abpusēji izdevīgs tirdzniecības nolīgums, kas rada paredzamu sistēmu tirdzniecības un saimnieciskās darbības atbalstam, vienlaikus veicinot un aizsargājot mūsu kopīgās vērtības un perspektīvas attiecībā uz valdības lomu sabiedrībā un saglabājot Pušu tiesības reglamentēt visos valdības līmeņos, lai sasniegtu sabiedriskās politikas mērķus;

b) starptautiskās tirdzniecības un tirdzniecības starp Pusēm attīstīšana tādā veidā, ka tā veicina ilgtspējīgu attīstību tās ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, kas atbilst Pušu attiecīgajām starptautiskajām saistībām šajās jomās un atbalsta tās;

c) ilgtspējīgākas, taisnīgākas un iekļaujošākas ekonomikas veicināšana, lai paaugstinātu dzīves līmeni, samazinātu nabadzību un radītu jaunas nodarbinātības iespējas;

d) lauksaimniecības un nelauksaimniecības preču tirdzniecības starp Pusēm konsolidēšana, palielināšana un dažādošana, samazinot vai likvidējot ar tarifiem saistītus un nesaistītus tirdzniecības šķēršļus un turpinot integrāciju globālajās vērtības ķēdēs;

e) preču tirdzniecības atvieglošana, jo īpaši piemērojot saskaņotos noteikumus par muitu un tirdzniecības atvieglošanu, standartus, tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, kā arī sanitāros un fitosanitāros pasākumus;

f) pakalpojumu tirdzniecības liberalizācija un atvieglošana, kā arī tādas vides veidošana, kas veicina ieguldījumu plūsmu pieaugumu, konkurētspēju un ekonomikas izaugsmi, un jo īpaši uzņēmumu iedibināšanas nosacījumu uzlabošana starp Pusēm;

g) kapitāla brīva aprite saistībā ar tiešajiem ieguldījumiem un kārtējiem maksājumiem saskaņā ar 18. nodaļu;

h) Pušu publiskā iepirkuma tirgu faktiska, pārskatām un konkurētspējīga atvēršana;

i) inovācijas un jaunrades veicināšana, nodrošinot atbilstošu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un īstenošanas līmeni saskaņā ar spēkā esošajiem starptautiskajiem noteikumiem starp Pusēm, lai nodrošinātu līdzsvaru starp tiesību turētāju tiesībām un sabiedrības interesēm;

j) saimniecisko darbību veikšana, jo īpaši saistībā ar attiecībām starp Pusēm, saskaņā ar brīvas un neizkropļotas konkurences principu;

k) satvara izveide pilsoniskās sabiedrības, tostarp darba devēju, arodbiedrību, darba un uzņēmējdarbības organizāciju un vides grupu, līdzdalībai, lai atbalstītu šīs nolīguma daļas efektīvu īstenošanu;

l) ātra un efektīva strīdu izšķiršanas mehānisma izveide; un

m) pārredzama un paredzama normatīvā vide un efektīvas procedūras ekonomikas dalībniekiem, jo īpaši MVU, vienlaikus saglabājot Pušu spēju pieņemt un piemērot savus normatīvos aktus, kas reglamentē saimniecisko darbību sabiedrības interesēs, un sasniegt tādus leģitīmus sabiedriskās politikas mērķus kā sabiedrības veselības aizsardzība un veicināšana, sociālie pakalpojumi, valsts izglītība, drošība, vide, sabiedrības morāle, sociālā vai patērētāju aizsardzība, privātums un datu aizsardzība un kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība.

9.3. PANTS

Vispārīgas definīcijas

Ja vien nav norādīts citādi, šajā nolīguma daļā:

a) "lauksaimniecības prece" ir Līguma par lauksaimniecību 1. pielikumā uzskaitīts produkts;

b) "muitas nodoklis" ir jebkāds nodoklis vai jebkāda veida maksājums, ko uzliek precēm, tās importējot, vai saistībā ar preču importēšanu, tostarp jebkāda veida papildnodoklis vai uzcenojums, kuru uzliek šādai importēšanai vai saistībā ar to[1], taču tas neietver:

   i) iekšējos nodokļus vai citus iekšējos maksājumus, ko uzliek atbilstīgi *GATT* 1994 III pantam;

[1] Bez citiem pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību tas ietver *ad valorem* ievedmuitas nodokļus, agrokomponentus, papildnodokļus par cukura saturu, papildnodokļus miltu saturam, īpašus nodokļus, jauktos nodokļus, sezonālus nodokļus un papildnodokļus no ievešanas cenu sistēmām.

ii) antidempinga vai kompensācijas maksājumus, ko piemēro saskaņā ar *GATT* 1994 VI un XVI pantu un PTO Nolīgumu par *GATT* 1994 VI panta īstenošanu un PTO Nolīgumu par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem atbilstoši 16. nodaļai;

iii) pasākumus, ko piemēro saskaņā ar *GATT* 1994 XIX pantu un PTO Vienošanos par aizsardzības pasākumiem, vai citus aizsardzības pasākumus, kurus piemēro saskaņā ar 16. nodaļu;

iv) pasākumus, ko atļāvusi PTO Strīdu izšķiršanas padome vai kas atļauti saskaņā ar 29. nodaļu;

v) nodevas vai citus maksājumus, ko piemēro atbilstoši *GATT* 1994 VIII pantam; vai

vi) pasākumus, kas pieņemti, lai aizsargātu Puses ārējo finansiālo stāvokli un tās maksājumu bilanci saskaņā ar *GATT* 1994 XII pantu un *GATT* 1994 Vienošanos par maksājumu bilances noteikumiem;

c) "*CPC*" ir Centrālā preču klasifikācija (Apvienoto Nāciju Organizācijas Statistikas biroja Starptautisko ekonomikas un sociālo lietu komitejas statistikas dokumentu M sērija, Nr. 77, Ņujorka, 1991. gads);

d) "dienas" ir kalendārās dienas, tostarp nedēļas nogales un brīvdienas;

e) "esošs" nozīmē spēkā esošs šā nolīguma spēkā stāšanās dienā;

f) "Puses prece" ir iekšzemes prece *GATT* 1994 izpratnē un ietver preces, kuru izcelsme ir minētajā Pusē;

g) “harmonizētā sistēma” jeb “HS” ir preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizētā sistēma, kas pieņemta Briselē 1983. gada 14. jūnijā, ieskaitot tās vispārīgos interpretācijas noteikumus, sadaļu piezīmes un nodaļu piezīmes;

h) “pozīcija” ir pirmie četri cipari harmonizētās sistēmas tarifa klasifikācijas numurā;

i) “juridiska persona” ir jebkura juridiska vienība, kas noteiktajā kārtībā dibināta vai citādi organizēta saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem peļņas gūšanai vai citā nolūkā un kas pieder privātai vai publiskai personai, tostarp jebkāda korporācija, fonds, personālsabiedrība, kopuzņēmums, viena īpašnieka uzņēmums vai asociācija;

j) “pasākums” ir ikviens Puses pasākums likuma, normas, noteikumu, procedūras, lēmuma, administratīva akta, prasības, prakses formā[1];

k) “Puses fiziska persona” Eiropas Savienības gadījumā ir Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgais un *MERCOSUR* gadījumā – *MERCOSUR* parakstītājvalsts valstspiederīgais, saskaņā ar Pušu attiecīgajiem piemērojamajiem tiesību aktiem;

l) “persona” ir fiziska vai juridiska persona; un

m) “sanitārs vai fitosanitārs pasākums” ir ikviens SFS līguma A pielikumā minēts pasākums.

---

[1] Lielākai noteiktībai – termins “pasākums” ietver bezdarbību un tiesību aktus, kas nav pilnībā īstenoti brīdī, kad ir pabeigtas sarunas par šo nolīgumu, kā arī tā īstenošanas aktiem.

9.4. PANTS

PTO līgumi

a) “Antidempinga nolīgums” ir Nolīgums par *GATT* 1994 VI panta īstenošanu;

b) “Līgums par lauksaimniecību” ir Līgums par lauksaimniecību, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

c) “VSI” ir Vienošanās par noteikumiem un procedūrām, kas reglamentē strīdu izšķiršanu un ietverta PTO līguma 2. pielikumā;

d) “*GATS*” ir Vispārējā vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību, kas ietverta PTO līguma 1.B pielikumā;

e) “*GATT* 1994” ir 1994. gada Vispārējā vienošanās par tarifiem un tirdzniecību, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;

f) “Vienošanās par aizsardzības pasākumiem” ir Vienošanās par aizsardzības pasākumiem, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;

g) “SKP nolīgums” ir Nolīgums par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

h) “SFS līgums” ir Līgums par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

i) “*TBT* nolīgums” ir Nolīgums par tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībā, kas ietverts PTO līguma 1. pielikumā;

j) “*TRIPS* līgums” ir Līgums par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, kas ietverts PTO līguma 1.C pielikumā; un

k) “PTO līgums” ir Marrākešas Līgums par Pasaules tirdzniecības organizācijas izveidošanu, kas noslēgts Marrākešā 1994. gada 15. aprīlī.

9.5. PANTS

Puses

1. Eiropas Savienība ir atbildīga par šajā nolīguma daļā noteikto saistību izpildi.

2. Ja vien nav noteikts citādi, katra no šā nolīguma *MERCOSUR* parakstītājvalstīm ir atbildīga par šajā nolīguma daļā noteikto saistību izpildi.

9.6. PANTS

Reģionālā integrācija

1. Puses, atzīstot atšķirības to attiecīgajos reģionālās integrācijas procesos un neskarot saistības, ko tās uzņēmušās saskaņā ar šo nolīguma daļu, sekmē apstākļus, kuri atvieglo preču un pakalpojumu apriti starp abiem reģioniem un to iekšienē.

2. Attiecībā uz preču apriti saskaņā ar 1. punktu:

a) uz precēm, kuru izcelsme ir *MERCOSUR* parakstītājvalstī un kuras laiž brīvā apgrozībā Eiropas Savienībā, attiecas preču brīvas aprites Eiropas Savienības teritorijā kārtība saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti Līgumā par Eiropas Savienības darbību;

b) *MERCOSUR* parakstītājvalstis Eiropas Savienības izcelsmes precēm, kuras to teritorijā importē no citas *MERCOSUR* parakstītājvalsts, piemēro muitas procedūras, kas nav mazāk labvēlīgas par tām, ko piemēro precēm, kuru izcelsme ir minētajā *MERCOSUR* parakstītājvalstī.

Šā punkta a) un b) apakšpunktā minētais režīms neietver tarifa režīmu precēm, kuras reglamentē 10. nodaļa;

c) *MERCOSUR* parakstītājvalstis periodiski pārskata savas muitas procedūras, lai atvieglotu Eiropas Savienības preču apriti starp to teritorijām un izvairītos no procedūru un kontroles dublēšanās, ja tas ir praktiski iespējams un atbilstoši to integrācijas procesa attīstībai; un

d) priekšrocības, ko sniedz *MERCOSUR* tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru, SFS prasību un apstiprināšanas procedūru, tostarp importa sertifikātu un kontroles, saskaņošana, nediskriminējošos apstākļos attiecina arī uz Eiropas Savienības izcelsmes precēm, ja tās ir importētas saskaņā ar importējošās *MERCOSUR* parakstītājvalsts normatīvajiem aktiem.

3. Attiecībā uz pakalpojumu apriti saskaņā ar 1. punktu:

a) Eiropas Savienības dalībvalstis attiecīgā gadījumā cenšas veicināt pakalpojumu sniegšanas brīvību Eiropas Savienības teritorijā uzņēmumiem, kuri pieder *MERCOSUR* parakstītājvalsts fiziskām vai juridiskām personām vai kurus tās kontrolē un kuri iedibināti kādā Eiropas Savienības dalībvalstī; un

b) *MERCOSUR* parakstītājvalstis attiecīgā gadījumā cenšas veicināt pakalpojumu sniegšanas brīvību starp to teritorijām uzņēmumiem, kuri pieder Eiropas Savienības dalībvalsts fiziskām vai juridiskām personām vai kurus tās kontrolē un kuri iedibināti kādā *MERCOSUR* parakstītājvalstī.

B IEDAĻA

AR TIRDZNIECĪBU SAISTĪTI INSTITUCIONĀLIE NOTEIKUMI

9.7. PANTS

Apvienotās padomes tirdzniecības lietu sastāvā konkrētie uzdevumi

1. Kad Apvienotā padome, kas izveidota saskaņā ar 2.2. pantu, izskata jautājumus saistībā ar šo nolīguma daļu, tai ir pilnvaras:

a) pārraudzīt šīs nolīguma daļas mērķu sasniegšanu un uzraudzīt tās īstenošanu;

b) apspriest jebkuru jautājumu šīs nolīguma daļas tvērumā un, neskarot 29. nodaļu, risināt ikvienu būtisku jautājumu, kas izriet no tās īstenošanas;

c) pieņemt lēmumus un sniegt attiecīgus ieteikumus Pusēm, kā tas paredzēts šajā nolīguma daļā;

d) pieņemot lēmumus, sniegt šīs nolīguma daļas noteikumu interpretāciju, kas ir saistoša Pusēm un visām apakškomitejām un citām struktūrām, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīguma daļu, tostarp saskaņā ar 29. nodaļu izveidotajām šķīrējtiesām;

e) pēc Pušu vienošanās veikt citas darbības, kas nepieciešamas tās funkciju īstenošanai; un

f) lai sasniegtu šīs nolīguma daļas mērķus, pieņemt lēmumus, ar ko groza:

i) 10.-A pielikumu saskaņā ar 10.4. panta 9. punktu;

ii) 10-D-1. papildinājumu saskaņā ar 10.-D pielikuma 10. panta 6. punktu;

iii) 10-D-2. papildinājumu saskaņā ar 10.-D pielikuma 4. panta 3. punktu;

iv) 10-D-3. papildinājumu saskaņā ar 10.-D pielikuma 5. panta 4. punktu;

v) 11. nodaļu saskaņā ar 11.34. pantu;

vi) 13.-A pielikuma A iedaļu saskaņā ar 13.8. panta 9. punktu;

vii) 14.-A pielikumu saskaņā ar 14.18. pantu;

viii) 20.-A līdz 20.-E pielikumu saskaņā ar 20.26. pantu;

ix) 20.-F līdz 20.-J pielikumu saskaņā ar 20.12. pantu;

x) 21.-A pielikumu saskaņā ar 21.39. pantu;

xi) 21.-B pielikumu saskaņā ar 21.39. pantu;

xii) 21.-C pielikumu saskaņā ar 21.39. pantu;

xiii) 21.-E pielikumu saskaņā ar 21.39. pantu;

xiv) 25.-A pielikumu saskaņā ar 25.7. pantu;

xv) 29.-A un 29.-B pielikumu saskaņā ar 29.22. pantu; un

xvi) ikvienu citu noteikumu, pielikumu, papildinājumu vai protokolu, ja šajā nolīguma daļā ir skaidri paredzēta iespēja pieņemt šādu lēmumu.

2. Uz 1. punkta f) apakšpunktā minētajiem lēmumiem attiecas 30.5. panta 2. punkts.

3. Ja vien Puses nevienojas citādi, 3 (trīs) gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā un pēc tam ik pēc 5 (pieciem) gadiem Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā sāk šā nolīguma III daļas pārskatīšanas procesu. Pamatojoties uz katras pārskatīšanas rezultātiem, Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā apspriežas par nepieciešamību grozīt šā nolīguma III daļu.

9.8. PANTS

Apvienotās komitejas tirdzniecības lietu sastāvā konkrētie uzdevumi

1. Kad Apvienotā komiteja, kas izveidota saskaņā ar 2.3. pantu, izskata jautājumus saistībā ar šo nolīguma daļu, tā:

a) uzrauga visu to apakškomiteju darbu, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīguma daļu;

b) izpēta vispiemērotāko veidu, kā novērst vai atrisināt jebkādas grūtības, kas var rasties saistībā ar šīs nolīguma daļas interpretāciju un piemērošanu, neskarot 29. nodaļu;

c) izveido papildu apakškomitejas, savas kompetences ietvaros iedala apakškomitejām pienākumus, lemj par tās izveidoto apakškomiteju funkciju izmaiņām, tostarp piešķirot jaunas funkcijas, vai likvidē apakškomitejas;

d) saskaņā ar šīs nolīguma daļas konkrētajiem mērķiem sagatavo lēmumus pieņemšanai Apvienotajā padomē tirdzniecības lietu sastāvā, tostarp 9.7. panta 1. punkta f) apakšpunktā minētos grozījumus, vai pieņem šādus lēmumus starplaikos starp Apvienotās padomes tirdzniecības lietu sastāvā sanāksmēm vai tad, kad Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā nevar tikties; un

e) pildot savas funkcijas, veic jebkādas citas darbības pēc Pušu vienošanās vai Apvienotās padomes tirdzniecības lietu sastāvā norādījumiem;

f) pārskata šā nolīguma III daļas īstenošanu, tostarp, lai novērtētu tās ietekmi uz nodarbinātību, ieguldījumiem un tirdzniecību starp Pusēm; pārskatīšanā ņem vērā pilsoniskās sabiedrības pārstāvju, tostarp nevalstisko organizāciju, uzņēmēju un darba devēju organizāciju, sociālo kustību un arodbiedrību viedokļus vai ieteikumus, jo īpaši ievērojot 2.6. līdz 2.8. panta noteikumus saskaņā ar katras Puses normatīvajiem aktiem;

2. Uz 2.3. panta 7. punktā un šā panta 1. punkta d) apakšpunktā minētajiem lēmumiem, ar kuriem ievieš grozījumus šajā nolīgumā, attiecas 30.5. panta 2. punkts.

9.9. PANTS

Apakškomitejas

1. Apakškomiteju, kas izveidotas saskaņā ar 4. punktu, sastāvā ir Eiropas Savienības pārstāvji, no vienas puses, un katras *MERCOSUR* parakstītājvalsts pārstāvji, no otras puses.

2. Apakškomitejas tiekas atbilstīgā līmenī pēc kādas Puses pieprasījuma un jebkurā gadījumā vismaz reizi gadā. Klātienes sanāksmes notiek pārmaiņus Briselē un kādā no *MERCOSUR* parakstītājvalstīm. Apakškomiteju sanāksmes var notikt arī, izmantojot telefonkonferenci, videokonferenci vai citus līdzekļus pēc Pušu savstarpējas vienošanās. Apakškomitejas vada līdzpriekšsēdētāji – Eiropas Savienības pārstāvis un *MERCOSUR* pārstāvis.

3. Katra apakškomiteja vienprātīgi vienojas par tās sanāksmju grafiku un nosaka to darba kārtību.

4. Ar šo Apvienotās komitejas tirdzniecības lietu sastāvā aizgādībā tiek izveidotas šādas apakškomitejas:

a) Preču tirdzniecības apakškomiteja;

b) Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja;

c) Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja;

d) SFS jautājumu apakškomiteja;

e) Apakškomiteja dialogiem par jautājumiem saistībā ar agropārtikas ķēdi;

f) Pakalpojumu tirdzniecības un iedibināšanas apakškomiteja;

g) Publiskā iepirkuma apakškomiteja;

h) Intelektuālā īpašuma tiesību apakškomiteja; un

i) Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja.

5. Attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar to kompetences jomu, apakškomitejas ir pilnvarotas:

a) uzraudzīt šīs nolīguma daļas īstenošanu un nodrošināt tās pienācīgu darbību;

b) Pusēm vienojoties, pieņemt lēmumus un ieteikumus attiecībā uz visiem jautājumiem, ja tas paredzēts šajā nolīguma daļā;

c) apspriest jautājumus, kas izriet no šīs nolīguma daļas vai jebkura papildinoša nolīguma īstenošanas, ar mērķi tos atrisināt, neskarot 29. nodaļu; un

d) nodrošināt forumu, kurā Puses var apmainīties ar informāciju, tostarp apspriest paraugpraksi un dalīties īstenošanas pieredzē.

6. Apakškomiteju uzdevumi attiecīgā gadījumā ir sīkāk noteikti šīs nolīguma daļas attiecīgajās nodaļās, un vajadzības gadījumā tos var grozīt ar Apvienotās komitejas tirdzniecības lietu sastāvā lēmumu.

7. Apakškomitejas veic tehnisko sagatavošanas darbu, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu Apvienotās padomes tirdzniecības lietu sastāvā un Apvienotās komitejas tirdzniecības lietu sastāvā uzdevumu izpildi, tostarp gadījumos, kad minētajām struktūrām jāpieņem lēmumi vai ieteikumi.

9.10. PANTS

Šīs nolīguma daļas koordinatori

1. Eiropas Savienība un katra *MERCOSUR* parakstītājvalsts ieceļ šīs nolīguma daļas koordinatoru un par to paziņo otrai Pusei 30 (trīsdesmit) dienu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. Koordinatori:

a) sagatavo darba kārtību un koordinē Apvienotās padomes tirdzniecības lietu sastāvā un Apvienotās komitejas tirdzniecības lietu sastāvā sanāksmju sagatavošanu saskaņā ar 9.7. un 9.8. pantu;

b) seko līdzi lēmumiem, ko pieņēmusi attiecīgi Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā vai Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā;

c) darbojas kā kontaktpunkti, lai atvieglotu starp Pusēm saziņu par jebkuru jautājumu šīs nolīguma daļas tvērumā, ja vien šajā nolīguma daļā nav noteikts citādi;

d) saņem visus paziņojumus un informāciju, kas iesniegta saskaņā ar šo nolīguma daļu, tostarp visus paziņojumus vai informāciju, kas iesniegta Apvienotajai padomei tirdzniecības lietu sastāvā vai Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā, ja vien šajā nolīguma daļā nav noteikts citādi; un

e) veic jebkādus citus uzdevumus, ko pieprasījusi Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā vai Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā.

10. NODAĻA

PREČU TIRDZNIECĪBA

10.1. PANTS

Mērķis un tvērums

1 Pārejas periodā, kas sākas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā, Puses izveido preču brīvas tirdzniecības zonu.

2. Ja vien šajā nolīgumā daļā nav noteikts citādi, šīs nodaļas noteikumi attiecas uz preču tirdzniecību starp Pusēm.

A IEDAĻA

MUITAS NODOKĻI

10.2. PANTS

Valsts režīms

Katra puse saskaņā ar *GATT* 1994 III pantu, tostarp tā piezīmēm un papildnoteikumiem, nosaka valsts režīmu, ko piemēro otras Puses precēm. Šajā nolūkā *GATT* 1994 III pants un tā piezīmes un papildnoteikumi *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

10.3. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā "noteiktas izcelsmes prece" ir prece, kas saskaņā ar 11. nodaļā izklāstītajiem izcelsmes noteikumiem kvalificējama kā kādas Puses izcelsmes prece.

10.4. PANTS

Muitas nodokļu samazināšana un atcelšana

1. Ja vien šajā nolīguma daļā nav noteikts citādi, katra Puse samazina vai atceļ savus muitas nodokļus noteiktas izcelsmes precēm saskaņā ar 10.-A pielikumu.

2. Preču klasifikācija Pušu savstarpējā tirdzniecībā ir saskaņā ar katras Puses attiecīgo tarifu nomenklatūru atbilstoši harmonizētajai sistēmai. Katra Puse savā attiecīgajā 10.-A pielikuma papildinājumā norāda šim nolūkam izmantotās harmonizētās sistēmas versiju.

3. Puse var izveidot jaunu tarifa pozīciju. Tādā gadījumā un ciktāl tas attiecas uz tirdzniecību starp Pusēm, muitas nodoklis, ko piemēro attiecīgajām precēm jaunajā tarifa pozīcijā, ir vienāds ar vai zemāks par muitas nodokli, kuru attiecīgajām precēm piemēro saskaņā ar 10.-A pielikumā norādīto sākotnējo tarifa pozīciju, un saskaņotā tarifu koncesija paliek nemainīga.

4. Katrai precei, kuras izcelsme ir otrā Pusē, muitas nodokļu pamatlikme importam, kam piemēro secīgus samazinājumus saskaņā ar 1. punktu, ir norādīta 10.-A pielikumā.

5. Neskarot 1. un 3. punktu, uz 2 (diviem) gadiem no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Eiropas Savienība nepalielina muitas nodokļus, ko 2017. gada 31. decembrī piemēro Paragvajas izcelsmes precēm, kuras klasificētas šādās 10-A-1. papildinājumā minētajās tarifa pozīcijās kā "PY" preces: 20019030, 21012098, 21069098 un 33021029. Šajā punktā "Paragvajas izcelsmes preces" ir preces, kas atbilst izcelsmes prasībām atbilstoši II sadaļas 1. nodaļas 2. iedaļas 2. un 3. apakšiedaļai Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2015/2446 (2015. gada 28. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem[1], un II sadaļas 2. nodaļas 2. iedaļas 3.–9. apakšiedaļai Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2015/2447 (2015. gada 24. novembris), ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu[2].

6. Ja vien šajā nolīguma daļā nav noteikts citādi, no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Puse neievieš jaunus muitas nodokļus vai nepalielina muitas nodokļus, kurus jau piemēro saskaņā ar pamatlikmēm, kas noteiktas 10.-A pielikumā par noteiktas izcelsmes preču tirdzniecību starp Pusēm. Lielākai noteiktībai – Puse var palielināt tirdzniecībai starp Pusēm piemērojamo muitas nodokli, kā noteikts 10.-A pielikumā, kas bijis vienpusēji samazināts līdz līmenim, kurš minētajā pielikumā noteikts attiecīgajam gadam pēc minētās vienpusējās samazināšanas.

[1] ES OV L 343, 29.12.2015., 1. lpp.
[2] ES OV L 343, 29.12.2015., 558. lpp.

7. Ja Puse konkrētai tarifa pozīcijai, kura norādīta 10.-A pielikumā, samazina savu lielākās labvēlības režīma piemērotā muitas nodokļa likmi līdz līmenim, kas ir zemāks par pamatlikmi, uzskata, ka minētā nodokļa likme, ja un kamēr tā ir zemāka par pamatlikmi, aizstāj 10.-A pielikumā noteikto pamatlikmi preferenciālās likmes minētajai tarifa pozīcijai aprēķina nolūkiem. Šajā sakarā Puse piemēro tarifa samazinājumu lielākās labvēlības režīma likmei, lai aprēķinātu piemērojamo muitas nodokļa likmi, vienmēr saglabājot relatīvo preferences robežu jebkurai tarifa pozīcijai. Šāda relatīvā preferences robeža tarifa pozīcijai atbilst starpībai starp pamatlikmi, kas noteikta 10.-A pielikumā, un konkrētajai tarifa pozīcijai saskaņā ar 10.-A pielikumu piemēroto nodokļa likmi, dalot ar minēto pamatlikmi un izsakot procentos.

8. Katra Puse var paātrināt muitas nodokļu atcelšanu otras Puses noteiktas izcelsmes precēm vai citādi uzlabot nosacījumus piekļuvei tirgum otras Puses noteiktas izcelsmes precēm, ja to ļauj tās vispārējā ekonomiskā situācija un stāvoklis attiecīgajā ekonomikas nozarē.

9. Trīs gadus pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas pēc jebkuras Puses pieprasījuma Preču tirdzniecības apakškomiteja, kas minēta 10.14. pantā, apsver pasākumus, kuri nodrošina labāku piekļuvi tirgum. Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā ir pilnvarota pieņemt lēmumus grozīt 10.-A pielikumu. Šādi lēmumi aizstāj jebkuru nodokļa likmi vai posmu kategoriju, kas šādām noteiktas izcelsmes precēm noteikta 10.-A pielikumā.

10.5. PANTS

Pēc remonta atpakaļievestas preces

1. Šajā pantā "remonts" nozīmē jebkādu apstrādes darbību, kas veikta precei, lai novērstu darbības defektus vai būtisku kaitējumu, un iever preces atjaunošanu, lai tā pildītu savas sākotnējās funkcijas vai lai nodrošinātu tās atbilstību lietošanas tehniskajām prasībām, bez kā preci vairs nevarētu izmantot parastā veidā nolūkam, kādam tā bijusi paredzēta. Preces remonts ietver atjaunošanu un apkopi, bet neietver darbību vai procesu, kas:

a) iznīcina preces pamatīpašības vai rada jaunu vai komerciāli atšķirīgu preci;

b) pārveido nepabeigtu preci gatavā precē; vai

c) tiek veikts, lai uzlabotu preces tehnisko veiktspēju.

2. Puse nepiemēro muitas nodokļus precei neatkarīgi no tās izcelsmes, ko ieved atpakaļ minētās Puses teritorijā pēc tam, kad minētā prece uz laiku tikusi eksportēta no tās muitas teritorijas uz otras Puses muitas teritoriju remonta nolūkā, neatkarīgi no tā, vai šādu remontu varētu veikt tās Puses muitas teritorijā, no kuras prece tika eksportēta remonta nolūkā, kā definēts 1. punktā.

3. Šā panta 2. punktu nepiemēro tādai precei, kas bez muitas nodokļa samaksas ievesta brīvās tirdzniecības zonās vai zonās ar līdzīgu statusu un ko izved remontam un neieved atpakaļ bez muitas nodokļa samaksas brīvās tirdzniecības zonās vai zonās ar līdzīgu statusu.

4. Puse nepiemēro muitas nodokli precei neatkarīgi no tās izcelsmes, kas uz laiku ievesta no otras Puses muitas teritorijas remontam.

B IEDAĻA

AR TARIFIEM NESAISTĪTI PASĀKUMI

10.6. PANTS

Nodevas un citi maksājumi par importu un eksportu

1. Katra Puse nodrošina, ka saskaņā ar *GATT* 1994 VIII pantu, tostarp tā piezīmēm un papildnoteikumiem, visas maksas un citi jebkāda veida maksājumi[1], kas nav importa un eksporta nodokļi, kurus piemēro importam vai eksportam vai saistībā ar to, nav lielāki par sniegto pakalpojumu aptuvenajām izmaksām un tos neaprēķina uz *ad valorem* pamata, un tie neietver vietējo preču netiešu aizsardzību vai ar fiskālām vajadzībām pamatotu nodokļu uzlikšanu importam vai eksportam.

2. Katra Puse var noteikt nodevas vai atgūt izmaksas tikai tad, ja tiek sniegti īpaši pakalpojumi, konkrēti šādi:

a) muitas personāla ierašanās pēc pieprasījuma ārpus oficiālā darba laika vai telpās, kas nav muitas telpas;

[1] Lielākai noteiktībai – uz Urugvajas Austrumu Republikas jēdzienu "tasa consular" un Argentīnas Republikas jēdzienu "tasa estadística" attiecas 3. punkts.

b) analīzes vai ekspertu ziņojumi par precēm un pasta izmaksas par preču atdošanu pieteikuma iesniedzējam, jo īpaši attiecībā uz lēmumiem par saistošu izziņu vai informācijas sniegšanu par normatīvo aktu muitas jomā piemērošanu;

c) preču pārbaude vai paraugu ņemšana pārbaudes nolūkā, vai preču iznīcināšana, ja rodas citas izmaksas, kas nav saistītas ar muitas personāla iesaistīšanu; vai

d) ārkārtas kontroles pasākumi, ja tie ir vajadzīgi sakarā ar preču veidu vai iespējamu risku.

3. Puse saistībā ar otras Puses preču importu nepiemēro konsulārās formalitātes, tostarp ar tām saistītas maksas un maksājumus. Lai izpildītu šā punkta prasības, Pusēm ir trīs gadu pārejas periods no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas[1].

4. Katra Puse publicē to maksu un maksājumu sarakstu, ko tā piemēro saistībā ar preču importu vai eksportu.

[1] Neatkarīgi no šā punkta pārejas periods Paragvajas Republikai būs 10 (desmit) gadi pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

10.7. PANTS

Importa un eksporta licencēšanas procedūras

1. Puses nodrošina, ka visas importa un eksporta licencēšanas procedūras, kas piemērojamas preču tirdzniecībai starp Pusēm, tiek piemērotas neitrāli un pārvaldītas taisnīgi, godīgi, nediskriminējoši un pārredzami.

2. Katra Puse pieņem vai saglabā licencēšanas procedūras tikai kā nosacījumu, lai importētu savā teritorijā no otras Puses teritorijas vai eksportētu no savas teritorijas otras Puses teritorijā, ja kāda administratīvā mērķa sasniegšanai nav reāli iespējamas citas piemērotas procedūras.

3. Puses nepieņem vai nesaglabā neautomātiskas importa vai eksporta licencēšanas procedūras[1], ja vien tas nav nepieciešams, lai īstenotu ar šo nolīguma daļu saderīgu pasākumu. Puse, kas pieņem neautomātiskas importa vai eksporta licencēšanas procedūras, skaidri norāda, kurš pasākums tiek īstenots ar šādu licencēšanas procedūru.

[1] Šajā pantā "neautomātiskas importa vai eksporta licencēšanas procedūras" ir definētas kā licencēšanas procedūras, kurās pieteikumu apstiprina ne visām juridiskām un fiziskām personām, kas atbilst attiecīgās Puses prasībām, lai iesaistītos tādu preču importā vai eksportā, uz kurām attiecas licencēšanas procedūras.

4. Puses ievieš un administrē visas licencēšanas procedūras saskaņā ar PTO Līguma par importa licencēšanas procedūrām ("Importa licencēšanas līgums") 1.–3. pantu. Šajā nolūkā Importa licencēšanas līguma 1.–3. pants *mutatis mutandis* tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu, un tiek piemērots visām eksporta licencēšanas procedūrām.

5. Katra Puse, kas ievieš vai maina kādu importa un eksporta licencēšanas procedūru, visu attiecīgo informāciju dara pieejamu oficiālā tīmekļa vietnē. Ja vien iespējams, šo informāciju dara pieejamu vismaz 21 (divdesmit vienu) dienu pirms licencēšanas procedūras piemērošanas, ieviešanas vai mainīšanas dienas, bet jebkurā gadījumā ne vēlāk kā šajā dienā. Internetā pieejamā informācija ietver datus, kas prasīti Importa licencēšanas līguma 5. pantā. Katra Puse paziņo otrai Pusei par eksporta licencēšanas procedūru ieviešanu vai mainīšanu, un šādā paziņojumā ietver to pašu informāciju, kas minēta Importa licencēšanas līguma 5. pantā.

6. Pēc vienas Puses pieprasījuma otra Puse nekavējoties sniedz visu attiecīgo informāciju par visām importa un/vai eksporta licencēšanas procedūrām, ko Puse, kurai pieprasījums ir adresēts, plāno pieņemt vai ir pieņēmusi vai saglabājusi, tostarp *mutatis mutandis* informāciju, kas minēta Importa licencēšanas līguma 1.–3. pantā.

10.8. PANTS

Eksporta konkurence

1. Puses apstiprina savas saistības, kas paustas PTO 2015. gada 19. decembra ministru lēmumā par eksporta konkurenci (WT/MIN(15)/45, WT/L/980) (turpmāk "ministru lēmums par eksporta konkurenci").

2. Šajā pantā "eksporta subsīdijas" ir subsīdijas SKP nolīguma 1. un 3. panta nozīmē, kas ir atkarīgas no eksporta rezultātiem, tostarp SKP nolīguma I pielikumā uzskaitītās subsīdijas un Līguma par lauksaimniecību 9. pantā uzskaitītās subsīdijas.

3. Puse nesaglabā, neievieš vai atkārtoti neievieš eksporta subsīdijas attiecībā uz lauksaimniecības preci, kas tiek eksportēta vai iekļauta eksportētā produktā.

4. Puse nesaglabā, neievieš vai atkārtoti neievieš eksporta kredītus, eksporta kredītu garantijas, apdrošināšanas programmas, valsts tirdzniecības uzņēmumus vai starptautisko pārtikas palīdzību vai citus pasākumus, kam ir eksporta subsīdijai līdzvērtīga ietekme, attiecībā uz lauksaimniecības preci, kas tiek eksportēta vai iekļauta precē, kuru eksportē uz otras Puses teritoriju, ja vien minētie pasākumi neatbilst eksportētājas Puses saistībām saskaņā ar PTO līgumiem un Ministru konferences un PTO Vispārējās padomes lēmumiem, tostarp jo īpaši ministru lēmumam par eksporta konkurenci.

5. Puses apstiprina savu apņemšanos, kura pausta PTO 2013. gada 7. decembrī pieņemtajā Bali ministru deklarācijā (WT/MIN(13)/DEC) un kuru papildina ministru lēmums par eksporta konkurenci, uzlabot pārredzamību un uzraudzību attiecībā uz visiem eksporta subsīdiju un eksporta kredītu veidiem, eksporta kredītu garantijām, apdrošināšanas programmām, valsts tirdzniecības uzņēmumiem un starptautisko pārtikas palīdzību, kā arī citiem pasākumiem, kam ir eksporta subsīdijai līdzvērtīga ietekme.

6. Puses apstiprina saistības, ko tās uzņēmušās saskaņā ar ministru lēmumu par eksporta konkurenci attiecībā uz starptautisko pārtikas palīdzību, un sadarbojas, lai attiecīgajos starptautiskajos forumos sekmētu paraugpraksi pārtikas palīdzības sniegšanā, cenšoties ierobežot pārtikas palīdzības monetizāciju un pārtikas palīdzības natūrā sniegšanu tā, lai tās notiktu tikai ārkārtas situācijās.

10.9. PANTS

Nodevas, nodokļi vai citas maksas un maksājumi par eksportu

3 (trīs) gadus no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Puse neievieš vai nesaglabā nekādus nodokļus vai jebkāda veida maksājumus par preču eksportu uz otru Pusi vai saistībā ar to, izņemot tos, ko piemēro saskaņā ar 10.-B pielikumu.

10.10. PANTS

Valsts tirdzniecības uzņēmumi

1. Nekas šajā nolīguma daļā neliedz Pusei saglabāt vai izveidot valsts tirdzniecības uzņēmumu saskaņā ar *GATT* 1994 XVII pantu, tostarp tā piezīmēm un papildnoteikumiem, un PTO Vienošanos par *GATT* 1994 XVII panta interpretāciju, kas *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīguma daļā un kļūst par tās daļu.

2. Ja Puse pieprasa otrai Pusei informāciju par atsevišķiem valsts tirdzniecības uzņēmumu gadījumiem, to darbību vai to darbības ietekmi uz divpusējo tirdzniecību, pieprasījuma saņēmēja Puse nodrošina pilnīgu pārredzamību saskaņā ar *GATT* 1994 XVII pantu.

3. Neatkarīgi no 1. punkta Puse neizraugās vai nesaglabā izraudzītu importa vai eksporta monopolu, izņemot tos, ko Puse jau ir izveidojusi vai kas paredzēti tās konstitūcijā, kā uzskaitīts 10.-C pielikumā. Šajā punktā importa vai eksporta monopols ir ekskluzīvas tiesības vai pilnvarojums, ko Puse piešķir kādam subjektam, lai tas importētu preci no otras Puses vai eksportētu preci uz to.

10.11. PANTS

Kvantitatīvu ierobežojumu aizliegums

1. Puse nevar pieņemt vai saglabāt nekādus aizliegumus vai ierobežojumus attiecībā uz jebkādu preču importu no otras Puses vai jebkādu otrai Pusei paredzētu preču eksportu vai pārdošanu, nosakot kvotas, licences vai citus pasākumus, izņemot saskaņā ar *GATT* 1994 XI pantu, tostarp tā piezīmēm un papildnoteikumiem. Šajā nolūkā *GATT* 1994 XI pants un tā piezīmes un papildnoteikumi *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīguma daļā un kļūst par tās daļu.

2. Puse nevar pieņemt vai saglabāt eksporta vai importa cenas prasības, izņemot, kad to atļauj antidempinga un kompensācijas maksājumu rīkojumu vai cenu saistību izpilde.

10.12. PANTS

Preferenču izmantošana

1. Lai uzraudzītu šīs nolīguma daļas darbību un aprēķinātu preferenču izmantošanas rādītājus, Puses katru gadu apmainās ar importa statistiku par laikposmu, kas sākas 1 (vienu) gadu pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas un beidzas 10 (desmit) gadus pēc tam, kad ir pabeigta tarifu atcelšana attiecībā uz visām precēm saskaņā ar 10.-A pielikumu. Ja vien Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā nenolemj citādi, šo laikposmu automātiski pagarina par 5 (pieciem) gadiem, un Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā var nolemt to pagarināt vēl ilgāk.

2. Apmaiņa ar 1. punktā minēto importa statistiku aptver jaunākos datus, kas pieejami par pēdējo gadu, tostarp vērtību un attiecīgā gadījumā apjomu tarifa pozīcijas līmenī attiecībā uz to otras Puses preču importu, kurām piemēro preferenciālu nodokļu režīmu saskaņā ar šo nolīguma daļu, un to preču importu, kurām piemēroja nepreferenciālu režīmu.

3. Neskarot 2. punktu un ievērojot konfidencialitātes prasības saskaņā ar katras Puses normatīvajiem aktiem, Pusei nav pienākuma apmainīties ar importa statistiku.

10.13. PANTS

Īpaši pasākumi attiecībā uz preferenciāla režīma pārvaldību

1. Puses sadarbojas, lai saskaņā ar 11. nodaļu un 12.-A pielikumu novērstu, atklātu un apkarotu to normatīvo aktu pārkāpumus, citus pārkāpumus un krāpšanu saistībā ar preferenciālo režīmu, kas piešķirts saskaņā ar šo nodaļu.

2. Puse saskaņā ar 4. punktā noteikto procedūru var nolemt uz laiku apturēt attiecīgo preferenciālo režīmu attiecīgajiem ražojumiem, ja minētā Puse, pamatojoties uz objektīvu, pārliecinošu un pārbaudāmu informāciju, konstatē, ka:

a) lai iegūtu preferenciāla tarifa režīmu, ko piešķir saskaņā ar šo nodaļu, ir izdarīti plaši sistemātiski attiecīgo normatīvo aktu pārkāpumi, citi pārkāpumi vai krāpšana; un

b) otra Puse sistemātiski atsakās pildīt vai kā citādi nepilda 1. punktā minētos pienākumus saskaņā ar 11. nodaļu un 12.-A pielikumu.

3. Šajā pantā 1. punktā minēto pienākumu neizpilde cita starpā nozīmē skaidri redzamu un sistemātisku:

a) pienākuma pārbaudīt attiecīgo ražojumu noteiktas izcelsmes statusu saskaņā ar 11.24. un 11.25. pantā noteiktajām procedūrām nepildīšanu; un

b) atteikumu vai neattaisnojamu kavēšanos paziņot saskaņā ar 11.25. un 11.26. pantu veiktās izcelsmes pārbaudes rezultātus; vai

c) administratīvās sadarbības saskaņā ar 12.-A pielikumu trūkumu.

4. Puse, kas izdarījusi 2. punktā minēto konstatējumu, bez liekas kavēšanās par to paziņo Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā un sniedz tai informāciju, kura ir konstatējuma pamatā.

5. Kad ir izpildītas 4. punkta prasības, Puse, kas izdarījusi konstatējumu, sāk apspriesties ar otru Pusi Apvienotajā komitejā tirdzniecības lietu sastāvā, lai rastu abām Pusēm pieņemamu risinājumu. Ja Puses 3 (trīs) mēnešu laikā pēc paziņošanas dienas nevienojas par savstarpēji pieņemamu risinājumu, Puse, kas izdarījusi konstatējumu, var nolemt uz laiku apturēt attiecīgā preferenciālā režīma piemērošanu konkrētajiem ražojumiem. Šādos gadījumos Puse, kas izdarījusi konstatējumu, bez liekas kavēšanās paziņo par pagaidu apturēšanu Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā.

6. Lēmumu uz laiku apturēt attiecīgā preferenciālā režīma piemērošanu konkrētajam ražojumam saskaņā ar 4. punktu piemēro tikai uz laikposmu, kas ir samērīgs ar ietekmi uz attiecīgās Puses finanšu interesēm un nepārsniedz 3 (trīs) mēnešus. Ja var objektīvi un pārbaudāmi pārliecināties, ka apstākļi, kas bija apturēšanas lēmuma pamatā, saglabājas apturēšanas laikposma beigās, attiecīgā Puse var nolemt atjaunot minēto lēmumu par apturēšanu uz tādu pašu laikposmu. Jebkādu apturēšanu periodiski apspriež Apvienotajā komitejā tirdzniecības lietu sastāvā. Lēmuma atjaunošanas gadījumā apspriešanās Apvienotajā komitejā tirdzniecības lietu sastāvā notiek vismaz 15 (piecpadsmit) dienas pirms apturēšanas laikposma beigām.

7. Katra Puse saskaņā ar tās iekšējām procedūrām publisko paziņojumus importētājiem par visiem konstatējumu paziņojumiem saskaņā ar 4. punktu un lēmumiem par apturēšanu uz laiku, kas minēti 5. un 6. punktā.

C IEDAĻA

INSTITUCIONĀLĀ KĀRTĪBA

10.14. PANTS

Preču tirdzniecības apakškomiteja

1. Preču tirdzniecības apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus funkcijām, kuras uzskaitītas 2.4., 9.9. un 13.14. pantā, ir šādas funkcijas:

a) veicināt preču tirdzniecību starp Pusēm;

b) katru gadu novērtēt ar šo nolīguma daļu piešķirto kvotu un preferenču izmantošanu un pārvaldību; un

c) apspriest, precizēt un risināt visus tehniskos jautājumus, kas var rasties starp Pusēm jautājumos, kuri saistīti ar katras Puses tarifu nomenklatūras piemērošanu, kā definēts 10.-A pielikuma 3. un 4. punktā.

10.15. PANTS

Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja

1. Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus funkcijām, kuras uzskaitītas 2.4. un 9.9. pantā, ir šādas funkcijas:

a) nodrošināt, ka savlaicīgi tiek paziņoti grozījumi normatīvajos aktos attiecībā uz jautājumiem 10.-D pielikuma tvērumā, kuri ietekmē vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecību starp Pusēm; un

b) pieņemt lēmumus, lai detalizētu noteikumus, kas izklāstīti 10-D-3. papildinājuma 2. punktā, jo īpaši izmantojamās veidlapas un sīkāku informāciju, kas jāsniedz analīzes ziņojumā.

10.16. PANTS

Sadarbība vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecībā

1. Puses sadarbojas jautājumos, kas saistīti ar vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecību, un risina tos, jo īpaši šādus jautājumus:

a) vīna produktu definīcijas, sertificēšana un marķēšana;

b) vīnogu šķirņu izmantošana vīndarībā un to marķēšana; un

c) stipro alkoholisko dzērienu definīcijas, sertificēšana un marķēšana.

2. Puses cieši sadarbojas un meklē veidus, kā vēl vairāk uzlabot savstarpējo palīdzību 10.-D pielikuma piemērošanā, jo īpaši, lai apkarotu krāpniecisku praksi.

3. Lai veicinātu Pušu izpildstruktūru un iestāžu savstarpējo palīdzību jautājumos šā pielikuma tvērumā, katra Puse izraugās struktūras un iestādes, kas ir atbildīgas par 10.-D pielikuma piemērošanu un izpildi. Ja Puse izraugās vairāk nekā vienu kompetento struktūru vai iestādi, tā nodrošina, ka minēto struktūru un iestāžu darbs tiek koordinēts. Šādos gadījumos Puse izraugās arī vienu sadarbības struktūru, kas kalpo par vienoto kontaktpunktu otras Puses struktūrai vai iestādei.

4. Puses ar Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomitejas starpniecību paziņo viena otrai 3. punktā minēto struktūru, iestāžu un kontaktpunktu kontaktinformāciju ne vēlāk kā 6 (sešus) mēnešus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā. Puses informē viena otru par visām izmaiņām šo struktūru, iestāžu un kontaktpunktu kontaktinformācijā.

11. NODAĻA

IZCELSMES NOTEIKUMI UN IZCELSMES PROCEDŪRAS

A IEDAĻA

IZCELSMES NOTEIKUMI

11.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) "klasificēts" norāda uz ražojuma vai materiāla klasificēšanu konkrētā harmonizētās sistēmas sadaļā, nodaļā, pozīcijā vai apakšpozīcijā;

b) "sūtījums" ir ražojumi, kurus vai nu viens eksportētājs vienlaicīgi nosūta vienam saņēmējam, vai uz kuriem attiecas vienots pārvadājuma dokuments par to nosūtīšanu no eksportētāja saņēmējam, vai, ja šāda dokumenta nav, viens rēķins;

c) “muitas dienests vai kompetentā valsts iestāde” ir:

i) Eiropas Savienības gadījumā – par muitas jautājumiem atbildīgie Eiropas Komisijas dienesti un Eiropas Savienības dalībvalstu muitas administrācijas un jebkuras citas iestādes, kas atbildīgas par tiesību aktu muitas jomā piemērošanu un izpildi; un

ii) *MERCOSUR* gadījumā – *MERCOSUR* parakstītājvalstu kompetentās iestādes vai to tiesību pārņēmēji, kā uzskaitīts turpmāk:

A) Argentīnā: *Secretaría de Industria y Gestión Comercio of the Ministerio de Economía*;

B) Brazīlijā: *Secretaria de Comércio Exterior do Ministério do Desenvolvimento, Indústria, Comércio e Serviços and Secretaria Especial da Receita Federal do Brasil of the Ministério da Fazenda*;

C) Paragvajā: *Subsecretaría de Estado de Comercio y Servicios of the Ministerio de Industria y Comercio*; un

D) Urugvajā: *Asesoría de Política Comercial of the Ministerio de Economía y Finanzas*;

d) “eksportētājs” ir persona, kuras atrašanās vieta ir kādā no Pusēm un kura eksportē noteiktas izcelsmes ražojumu un sagatavo paziņojumu par izcelsmi;

e) “atvietojami materiāli” ir viena un tā paša veida un tirdznieciskās kvalitātes materiāli, kuru tehniskie un fizikālie raksturlielumi ir identiski un kurus savā starpā nevar atšķirt, kad tie ir iekļauti ražojumā;

f) “preces” ir gan materiāli, gan ražojumi;

g) “importētājs” ir persona, kas importē noteiktas izcelsmes ražojumu un prasa tam piemērot preferenciāla tarifa režīmu;

h) “ražošana” ir jebkura apstrāde vai pārstrāde, ieskaitot montāžu vai īpašas darbības;

i) “materiāls” ir jebkura sastāvdaļa, izejviela, detaļa vai daļa, kas izmantota ražojuma ražošanā; un

j) “ražojums“ ir saražotais ražojums, pat ja to paredzēts vēlāk izmantot citā ražošanas operācijā.

11.2. PANTS

Vispārīgas prasības

1. Lai kāda Puse saskaņā ar šo nolīguma daļu otras Puses noteiktas izcelsmes precēm piemērotu preferenciāla tarifa režīmu, turpmāk minētos ražojumus – ar noteikumu, ka tie atbilst visām pārējām piemērojamajām šīs nodaļas prasībām, – uzskata par Eiropas Savienības izcelsmes ražojumiem:

a) ražojumi, kas ir pilnībā iegūti Eiropas Savienībā saskaņā ar 11.4. pantu;

b) ražojumi, kas iegūti Eiropas Savienībā tikai no noteiktas izcelsmes materiāliem; vai

c) ražojumi, kas iegūti Eiropas Savienībā un satur nenoteiktas izcelsmes materiālus, ja tie atbilst 11.-B pielikumā izklāstītajiem nosacījumiem.

2. Lai kāda Puse saskaņā ar šo nolīguma daļu otras Puses noteiktas izcelsmes precēm piemērotu preferenciāla tarifa režīmu, turpmāk minētos ražojumus – ar noteikumu, ka tie atbilst visām pārējām piemērojamajām šīs nodaļas prasībām, – uzskata par *MERCOSUR* izcelsmes ražojumiem:

a) ražojumi, kas ir pilnībā iegūti *MERCOSUR* saskaņā ar 11.4. pantu;

b) ražojumi, kas iegūti *MERCOSUR* tikai no noteiktas izcelsmes materiāliem; vai

c) ražojumi, kas iegūti *MERCOSUR* un satur nenoteiktas izcelsmes materiālus, ja tie atbilst 11.-B pielikumā izklāstītajiem nosacījumiem.

3. Ja ražojums ir ieguvis noteiktas izcelsmes statusu, nenoteiktas izcelsmes materiālus, kas izmantoti šā ražojuma ražošanā, neuzskata par nenoteiktas izcelsmes materiāliem, ja minētais ražojums kā materiāls tiek iekļauts kādā citā ražojumā.

11.3. PANTS

Divpusēja izcelsmes kumulācija

1. Eiropas Savienības izcelsmes ražojumus uzskata par *MERCOSUR* izcelsmes materiāliem, kad tie ir iekļauti tur iegūtā ražojumā, ar noteikumu, ka tiem ir veikta apstrāde vai pārstrāde, kas pārsniedz 11.6. pantā minētās darbības.

2. *MERCOSUR* izcelsmes ražojumus uzskata par Eiropas Savienības izcelsmes materiāliem, kad tie ir iekļauti tur iegūtā ražojumā, ar noteikumu, ka tiem ir veikta apstrāde vai pārstrāde, kas pārsniedz 11.6. pantā minētās darbības.

11.4. PANTS

Pilnībā iegūti ražojumi

1. Šādus ražojumus uzskata par pilnīgi iegūtiem Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR*:

a) minerālprodukti un citas dabīgas vielas, kas iegūtas no Pušu augsnes vai jūras gultnes;

b) tur audzēti vai novākti augi un augu valsts produkti;

c) tur dzimuši un audzēti dzīvnieki;

d) no tur audzētiem dzīviem dzīvniekiem iegūti produkti;

e) produkti, kas iegūti no nokautiem dzīvniekiem, kuri tur dzimuši un audzēti;

f) produkti, kas iegūti, tur medījot un zvejojot;

g) akvakultūras produkti, ja zivis, vēžveidīgie, gliemji un citi ūdens bezmugurkaulnieki ir dzimuši un audzēti Pusēs;

h) zvejniecības produkti un citi produkti, ko iegūst jūrā ar Pušu kuģiem[1];

i) produkti, kas saražoti uz Pušu apstrādes kuģiem vienīgi no h) apakšpunktā minētajiem produktiem;

j) minerālprodukti un citi nedzīvi dabas resursi, kas iegūti vai ņemti no jūras gultnes, jūras grunts vai okeāna dibena:

   i) *MERCOSUR* parakstītājvalstu vai Eiropas Savienības dalībvalstu ekskluzīvajā ekonomikas zonā, kā noteikts to normatīvajos aktos un saskaņā ar *UNCLOS* V daļu;

   ii) *MERCOSUR* parakstītājvalstu vai Eiropas Savienības dalībvalstu kontinentālajā šelfā, kā noteikts to normatīvajos aktos un saskaņā ar *UNCLOS* VI daļu; vai

[1] Šis apakšpunkts neskar Pušu suverēnās tiesības un pienākumus saskaņā ar *UNCLOS*, jo īpaši ekskluzīvajā ekonomikas zonā un kontinentālajā šelfā.

iii) apgabalā, kas definēts *UNCLOS* 1. panta 1. punktā, ja kādai Pusei vai Puses personai ir ekskluzīvas izmantošanas tiesības saskaņā ar *UNCLOS* XI daļu un nolīgumu par *UNCLOS* XI daļas īstenošanu;

k) lietoti priekšmeti, kas ir tur savākti un derīgi vienīgi izejvielu atgūšanai;

l) atlikumi un atkritumi, kas tur radušies ražošanas operācijās[1]; vai

m) preces, ko tur ražo tikai no a)–l) apakšpunktā precizētajiem produktiem.

2. Termini "Pušu kuģi" un "Pušu apstrādes kuģi" 1. punkta h) un i) apakšpunktā attiecas tikai uz kuģiem un apstrādes kuģiem, kas:

a) ir reģistrēti kādā Eiropas Savienības dalībvalstī vai *MERCOSUR* parakstītājvalstī un kam attiecīgā gadījumā ir zvejas licences, kuras izdevusi *MERCOSUR* parakstītājvalsts vai Eiropas Savienība tiem zvejniecības uzņēmumiem, kas ir pienācīgi reģistrēti darbībai minētajā Eiropas Savienības dalībvalstī vai minētajā *MERCOSUR* parakstītājvalstī;

[1] Šā punkta k) un l) apakšpunkts neskar katras Puses normatīvos aktus attiecībā uz tajos minēto preču importu.

b) kuģo ar tās pašas reģistrētājas Eiropas Savienības dalībvalsts vai *MERCOSUR* parakstītājvalsts karogu[1]; un

c) atbilst vienam no turpmāk minētajiem nosacījumiem:

i) tie vismaz 50 % (piecdesmit procentu) apmērā pieder vienai vai vairākām Pušu fiziskām personām[2];

ii) tie pieder juridiskām personām[3]:

A) kuru galvenais birojs un galvenā uzņēmējdarbības vieta ir kādā Pusē; un

B) kurās vismaz 50 % (piecdesmit procenti) īpašumtiesību pieder kādas Puses fiziskām vai juridiskām personām; vai

iii) vismaz divas trešdaļas apkalpes ir Pušu fiziskas personas.

---

1 Uzskata, ka zvejniecības produktu vai citu produktu, ko iegūst jūrā ar fraktētiem kuģiem, kuri kuģo ar Eiropas Savienības dalībvalsts vai *MERCOSUR* parakstītājvalsts karogu, izcelsme ir Eiropas Savienības dalībvalstī vai *MERCOSUR* parakstītājvalstī, kurā ir fraktēts kuģis un ir izdota licence, ar noteikumu, ka produkti atbilst visiem šajā punktā minētajiem kritērijiem.

2 Šajā pantā piemēro 18.2. panta m) punkta definīciju.

3 Šajā pantā piemēro 18.2. panta h) punkta definīciju.

11.5. PANTS

Pielaides

1. Ja nenoteiktas izcelsmes materiāls, ko izmanto kāda ražojuma ražošanā, neatbilst 11.-B pielikumā noteiktajām prasībām, šādu ražojumu tomēr uzskata par kādas Puses noteiktas izcelsmes ražojumu, ja:

a) nenoteiktas izcelsmes materiālu kopējā vērtība nepārsniedz 10 % (desmit procentus) no ražojuma EXW cenas; un

b) piemērojot šo punktu, netiek pārsniegts neviens nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālās vērtības vai svara procentuālais daudzums, kas noteikts 3.-B pielikumā.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro ražojumiem, uz kuriem attiecas harmonizētās sistēmas 50.–63. nodaļa un kuriem piemēro 11.-A pielikuma 6. un 7. piezīmē minētās pielaides.

11.6. PANTS

Nepietiekamas apstrādes vai pārstrādes darbības

1. Neatkarīgi no 11.2. panta 1. punkta c) apakšpunkta un 11.2. panta 2. punkta c) apakšpunkta ražojumu neuzskata par kādas Puses noteiktas izcelsmes ražojumu, ja minētā ražojuma ražošana sastāv tikai no šādām darbībām, kuras minētajā Pusē veic nenoteiktas izcelsmes materiāliem:

a) saglabāšanas darbības ar mērķi nodrošināt produktu uzturēšanu labā stāvoklī pārvadāšanas un uzglabāšanas laikā;

b) iepakojuma nomaiņa un iepakojumu sadalīšana un salikšana;

c) mazgāšana, tīrīšana, putekļu, oksīdu, eļļas, krāsas vai citu pārklājumu notīrīšana;

d) tekstilmateriālu gludināšana vai presēšana;

e) vienkārša krāsošana un pulēšana;

f) labības un rīsu atsēnalošana, daļēja vai pilnīga balināšana, pulēšana un glazēšana;

g) darbības cukura iekrāsošanai vai aromatizēšanai vai cukurgraudiņu veidošanai, un daļēja vai pilnīga kristālcukura samalšana;

h) augļu, riekstu un dārzeņu mizošana, kauliņu izņemšana un lobīšana;

i) asināšana, vienkārša slīpēšana vai vienkārša sagriešana;

j) sijāšana, šķirošana, klasificēšana, grupēšana un saskaņošana, tostarp priekšmetu komplektu veidošana;

k) vienkārša iepildīšana pudelēs, skārdenēs, flakonos, maisos, kastēs vai kārbās, piestiprināšana pie kartītēm vai plāksnēm un visas pārējās vienkāršās iepakošanas darbības;

l) marķējuma, etiķešu, logotipu un citu tamlīdzīgu atšķirības zīmju piestiprināšana vai uzdrukāšana uz ražojumiem vai to iepakojuma;

m) vienkārša vienādu vai dažādu produktu sajaukšana, un cukura vienkārša sajaukšana ar citu materiālu;

n) vienkārša nenoteiktas izcelsmes daļu salikšana, lai iegūtu gatavu ražojumu, vai ražojumu sadale pa daļām;

o) vienkārša ūdens pievienošana vai izstrādājumu atšķaidīšana, dehidratācija vai denaturācija;

p) divu vai vairāku a) līdz o) apakšpunktā minēto darbību apvienošana; vai

q) dzīvnieku kaušana.

2. Šā panta 1. punkta nolūkos darbības uzskata par vienkāršām, ja to veikšanai nav vajadzīgas īpašas prasmes vai mehānismi, iekārtas vai aprīkojums, kas īpaši izgatavots vai uzstādīts minēto darbību veikšanai.

11.7. PANTS

Kvalifikācijas vienība

1. Šajā nodaļā kvalifikācijas vienība ir konkrētais ražojums, kas klasificēts saskaņā ar harmonizēto sistēmu.

2. Ja ražojumu, ko veido priekšmetu grupa vai kopums, klasificē vienā pozīcijā saskaņā ar harmonizētās sistēmas noteikumiem, viss kopums veido kvalifikācijas vienību.

3. Ja vienā sūtījumā ir vairāki identiski ražojumi, kas harmonizētajā sistēmā klasificēti vienā pozīcijā, tad, piemērojot šo nodaļu, ņem vērā katru atsevišķo ražojumu.

11.8. PANTS

Iepakojums, iepakojuma materiāli un tara

1. Ja, ievērojot harmonizētās sistēmas 5. vispārīgo interpretācijas noteikumu, iepakojumu klasificē kopā ar tajā iepakoto ražojumu, izcelsmes noteikšanai iepakojumu un attiecīgo ražojumu uzskata par vienu veselu.

2. Iepakojuma materiālus un taru, ko izmanto ražojuma aizsargāšanai transportēšanas laikā, neņem vērā, nosakot šādu ražojumu izcelsmi.

11.9. PANTS

Palīgierīces, rezerves daļas un darbarīki

Palīgierīces, rezerves daļas un darbarīkus, ko nosūta ar kādu iekārtas vienību, mašīnu, aparatūru vai transportlīdzekli un kas raksturīgi minētajam ražojumam un ir iekļauti tā cenā vai arī netiek norādīti atsevišķā rēķinā, uzskata par saistītiem ar attiecīgo iekārtas vienību, mašīnu, aparatūru vai transportlīdzekli.

11.10. PANTS

Uzskaites nošķiršana

1. Ja ražojuma ražošanā izmanto noteiktas izcelsmes un nenoteiktas izcelsmes atvietojamus materiālus, minētos materiālus atkarībā no to izcelsmes uzglabāšanas laikā fiziski nošķir, lai noteiktas izcelsmes materiāli saglabātu savu noteiktas izcelsmes statusu.

2. Neatkarīgi no 1. punkta noteiktas izcelsmes un nenoteiktas izcelsmes atvietojamu materiālu fiziska nošķiršana ražojuma ražošanā nav nepieciešama, ja šāda ražojuma izcelsmi nosaka saskaņā ar uzskaites nošķiršanas metodi krājumu pārvaldībai.

3. Uzskaites nošķiršanu reģistrē un piemēro saskaņā ar vispārpieņemtajiem grāmatvedības principiem, kas piemērojami Pusē, kurā ražojums ir ražots.

4. Uzskaites nošķiršanas metodi var izmantot vienīgi tad, ja var nodrošināt, ka jebkurā laikā noteiktas izcelsmes statusu piemēro ne lielākam ražojumu daudzumam, kā tas būtu gadījumā, ja materiāli būtu fiziski nošķirti.

5. Puse var pieprasīt, ka uzskaites nošķiršanas metodes piemērošanai ir vajadzīga attiecīgo kompetento iestāžu iepriekšēja atļauja. Kompetentās iestādes var piešķirt atļauju ar jebkādiem nosacījumiem, ko tās uzskata par piemērotiem, un šādos gadījumos tās uzrauga atļaujas izmantošanu. Minētās iestādes jebkurā laikā var atsaukt atļauju, ja atļaujas saņēmējs jebkādā veidā nepareizi izmanto uzskaites nošķiršanas metodi vai neizpilda kādu no citiem šajā nodaļā paredzētajiem nosacījumiem.

11.11. PANTS

Komplekti

Uzskata, ka komplekti, kas definēti harmonizētās sistēmas 3. vispārīgajā interpretācijas noteikumā, ir noteiktas izcelsmes komplekti, ja visas to sastāvdaļas ir noteiktas izcelsmes ražojumi. Tomēr, ja komplekts ir veidots no noteiktas izcelsmes ražojumiem un nenoteiktas izcelsmes ražojumiem, tad uzskata, ka tas kopumā ir noteiktas izcelsmes komplekts, ar noteikumu, ka nenoteiktas izcelsmes ražojumu vērtība nepārsniedz 15 % (piecpadsmit procentus) no komplekta EXW cenas.

11.12. PANTS

Neitrālie elementi

Lai noteiktu to, vai ražojumam ir noteikta izcelsme, nav nepieciešams noteikt izcelsmi šādiem tā ražošanas procesā izmantotiem elementiem:

a) enerģija un degviela;

b) ražotne un iekārtas;

c) mehānismi un darbarīki; vai

d) preces, kuras neietilpst un kuras nav paredzēts iekļaut ražojuma galīgajā sastāvā.

11.13. PANTS

Teritorialitātes princips

1. Šajā nodaļā izklāstītie nosacījumi attiecībā uz noteiktas izcelsmes statusa iegūšanu Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR* tiek pildīti bez pārtraukuma.

2. Ja noteiktas izcelsmes preces, kas eksportētas no Eiropas Savienības vai *MERCOSUR* uz trešo valsti, tiek nosūtītas atpakaļ, tās uzskata par nenoteiktas izcelsmes precēm, izņemot gadījumu, kad muitas dienestiem var pietiekami pierādīt, ka atpakaļnosūtītās preces:

a) ir tādas pašas kā eksportētās preces; un

b) ar tām nav veiktas nekādas citas darbības kā vien tās, kuras vajadzīgas, lai tās saglabātu labā stāvoklī, kamēr tās atrodas trešajā valstī vai kamēr tās eksportē.

11.14. PANTS

Transportēšanas nosacījumi

1. Ražojumi, kuri deklarēti importam kādā no Pusēm, ir tie paši ražojumi, kas eksportēti no tās Puses, kuru uzskata par to izcelsmes valsti. Tie nav nekādā veidā mainīti vai pārveidoti vai pakļauti nekādām citām darbībām kā vien tām, ko veic, lai saglabātu tos labā stāvoklī vai pievienotu vai piestiprinātu marķējumu, etiķetes, zīmogus vai citas atšķirības zīmes, lai nodrošinātu atbilstību konkrētām importētājas Puses iekšējām prasībām pirms deklarēšanas importam.

2. Ražojumus vai sūtījumus var ievietot noliktavā un sūtījumus var sadalīt, ja par to atbild eksportētājs vai turpmākais preču turētājs un ražojumi tranzītvalstī vai tranzītvalstīs paliek muitas uzraudzībā.

3. Ja rodas šaubas par to, vai 1. un 2. punktā noteiktās prasības tiek ievērotas, importētājas Puses muitas dienesti var pieprasīt, lai importētājs iesniedz pierādījumus par atbilstību, kas var būt dažāda veida, ieskaitot līgumā paredzētos pārvadājumu dokumentus, piemēram, kravaszīmes, vai faktisku vai konkrētu pierādījumu, kura pamatā ir iepakojumu marķējums vai numerācija, vai jebkādu ar pašu ražojumu saistītu pierādījumu.

11.15. PANTS

Izstādes

1. Noteiktas izcelsmes ražojumiem, kuri nosūtīti izstādīšanai kādā trešā valstī un kuri pēc izstādes pārdoti importēšanai Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR*, importējot piemēro šīs nolīguma daļas noteikumus, ja importētājas puses muitas dienestiem var pietiekami pierādīt, ka:

a) eksportētājs bija nosūtījis minētos ražojumus no Eiropas Savienības vai *MERCOSUR* uz trešo valsti, kurā notika izstāde, un bija tos tur izstādījis;

b) minētais eksportētājs ražojumus ir pārdevis vai citādi tos atsavinājis kādai personai Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR*;

c) ražojumi ir nosūtīti izstādes laikā vai tūlīt pēc tās tādā stāvoklī, kādā tie nosūtīti uz izstādi; un

d) ražojumi pēc to nosūtīšanas uz izstādi nav izmantoti citiem mērķiem, izņemot demonstrēšanu minētajā izstādē.

2. Saskaņā ar B iedaļu sagatavo paziņojumu par izcelsmi un iesniedz importētājas Puses muitas dienestiem. Paziņojumā norāda izstādes nosaukumu un adresi.

3. Šā panta 1. punktu piemēro visām tirdzniecības, rūpniecības, lauksaimniecības vai amatniecības izstādēm, gadatirgiem vai līdzīgai publiskai izstādīšanai, ja šos pasākumus nerīko privātiem mērķiem veikalos vai uzņēmumu telpās nolūkā pārdot ārvalstu ražojumus un pasākumu laikā ražojumi paliek muitas uzraudzībā.

B IEDAĻA

IZCELSMES PROCEDŪRAS

11.16. PANTS

Vispārīgas prasības

Eiropas Savienības izcelsmes ražojumiem, tos importējot *MERCOSUR*, un *MERCOSUR* izcelsmes ražojumiem, tos importējot Eiropas Savienībā, piemēro preferenciāla tarifa režīmu saskaņā ar šo nolīguma daļu, ja tiek iesniegts paziņojums par izcelsmi saskaņā ar 11.17. pantu un katras Puses normatīvajiem aktiem[1].

11.17. PANTS

Nosacījumi paziņojuma par izcelsmi sagatavošanai

1. Paziņojumu par izcelsmi, kas minēts 11.16. pantā, var sagatavot:

a) eksportētājs saskaņā ar attiecīgajiem eksportētājas Puses normatīvajiem aktiem; vai

[1] Izcelsmes sertifikāts ir derīgs saskaņā ar 11.-D pielikumā norādītajiem pārejas pasākumiem tajā norādītajā laikposmā.

b) jebkurš eksportētājs jebkuram mazam sūtījumam, kas sastāv no viena vai vairākiem iepakojumiem, kuros ir noteiktas izcelsmes ražojumi, kuru kopējā vērtība nepārsniedz robežvērtību, kas noteikta attiecīgajos eksportētājas Puses normatīvajos aktos.

2. Puses apmainās ar informāciju par attiecīgajiem normatīvajiem aktiem, kas minēti 1. punktā:

a) šā nolīguma spēkā stāšanās dienā;

b) ja ir kādas izmaiņas šādos normatīvajos aktos – pirms šādu izmaiņu stāšanās spēkā; un

c) pēc jebkuras Puses pieprasījuma – jebkurā laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

3. Paziņojumu par izcelsmi var sagatavot, ja attiecīgie ražojumi ir Eiropas Savienības vai *MERCOSUR* izcelsmes ražojumi un atbilst pārējām šīs nodaļas prasībām.

4. Eksportētājs, kurš sagatavo paziņojumu par izcelsmi, ir gatavs pēc eksportētājas Puses muitas dienestu vai kompetento valsts iestāžu pieprasījuma katrā laikā uzrādīt visus attiecīgos dokumentus, kas apliecina attiecīgo ražojumu noteiktas izcelsmes statusu un citu šīs nodaļas prasību izpildi.

5. Eksportētājs sagatavo paziņojumu par izcelsmi, to norādot rēķinā, pavadzīmē vai jebkurā citā tirdzniecības dokumentā, kurā noteiktas izcelsmes ražojums ir pietiekami sīki aprakstīts, lai to varētu identificēt, izmantojot vienu no 11.-C pielikumā norādītajām valodām un saskaņā ar eksportētājas Puses normatīvajiem aktiem.

6. Uz paziņojuma par izcelsmi ir eksportētāja oriģinālais paraksts rokrakstā, ja vien attiecīgajos eksportētājas Puses normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

7. Paziņojumu par izcelsmi eksportētājs var sagatavot tad, kad tiek eksportēti ražojumi, uz kuriem paziņojums attiecas, vai pēc to eksportēšanas, ar noteikumu, ka importētājai Pusei šo paziņojumu iesniedz ne vēlāk kā 2 (divus) gadus pēc to ražojumu importēšanas, uz kuriem paziņojums attiecas.

11.18. PANTS

Paziņojuma par izcelsmi derīgums

1. Paziņojums par izcelsmi ir derīgs 12 (divpadsmit) mēnešus no dienas, kad eksportētājs to sagatavojis, un minētajā laikposmā to iesniedz importētājas Puses muitas dienestiem.

2. Paziņojumus par izcelsmi, kas iesniegti pēc 1. punktā norādītā termiņa, preferenciālā režīma piemērošanas nolūkā var pieņemt vienīgi tad, ja minētajā laikposmā tie nav iesniegti ārkārtas apstākļu dēļ.

3. Citos gadījumos, ja apliecinājums iesniegts par vēlu, importētājas Puses muitas dienesti izcelsmes apliecinājumu var pieņemt, ja ražojumi uzrādīti pirms galīgā termiņa.

11.19. PANTS

Importēšana pa daļām

Ja pēc importētāja pieprasījuma un saskaņā ar importētājas Puses muitas dienestu paredzētajiem nosacījumiem izjauktus vai nesaliktus ražojumus harmonizētās sistēmas 2.a) vispārīgā interpretācijas noteikuma nozīmē, kas klasificēti harmonizētās sistēmas XV līdz XXI iedaļā, importē pa daļām, tad muitas dienestiem attiecībā uz minētajiem ražojumiem iesniedz vienotu paziņojumu par izcelsmi, importējot pirmo daļu.

11.20. PANTS

Izņēmumi no paziņojuma par izcelsmi

1. Ražojumus, kurus viena privātpersona otrai pārsūta kā sīkpaku vai kuri ietilpst ceļotāja personīgajā bagāžā, uzskata par noteiktas izcelsmes ražojumiem, un paziņojums par izcelsmi netiek prasīts, ja šādus ražojumus neimportē tirdzniecībai un ir deklarēts, ka tie atbilst šīs nodaļas prasībām, un ja nav šaubu par deklarācijas ticamību. Ja ražojumus sūta pa pastu, deklarāciju var sagatavot uz muitas deklarācijas CN22/CN23 veidlapām vai uz papīra lapas, ko pievieno minētajam dokumentam.

2. Importu, ko veic neregulāri un kas sastāv tikai no ražojumiem, kuri paredzēti saņēmēju vai ceļotāju vai viņu ģimenes locekļu personīgai lietošanai, neuzskata par komerciāla rakstura importu, ja no ražojumu veida un daudzuma ir skaidrs, ka tie nav paredzēti komerciāliem nolūkiem.

3. Šā panta 1. punktā minēto ražojumu kopējā vērtība nepārsniedz vērtības, kas noteiktas importētājas Puses normatīvajos aktos. Puses apmainās ar informāciju par minētajām vērtībām.

11.21. PANTS

Apliecinošie dokumenti

Dokumenti, kas minēti 11.17. panta 4. punktā, var būt šādi:

a) tieši pierādījumi par darbībām, ko veicis eksportētājs vai piegādātājs, lai iegūtu attiecīgās preces, kuri ietverti, piemēram, viņa pārskatos vai iekšējās grāmatvedības uzskaitē;

b) izmantoto materiālu noteiktas izcelsmes statusu apliecinoši dokumenti, kas izdoti vai sagatavoti Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR*, ja minētie dokumenti ir izmantoti, izdoti vai sagatavoti saskaņā ar minētās Puses normatīvajiem aktiem;

c) dokumenti, kas apliecina materiālu apstrādi vai pārstrādi Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR,* kuri izdoti vai sagatavoti Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR*, ja minētie dokumenti ir izmantoti, izdoti vai sagatavoti saskaņā ar minētās Puses normatīvajiem aktiem; un

d) paziņojums par izcelsmi, kas apliecina izmantoto materiālu noteiktas izcelsmes statusu un kas sagatavots Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR* saskaņā ar šo nodaļu.

11.22. PANTS

Dokumentēšanas prasības

Eksportētājs, kurš sagatavo paziņojumu par izcelsmi, vismaz 3 (trīs) gadus no paziņojuma par izcelsmi sagatavošanas dienas glabā minētā paziņojuma par izcelsmi un 11.17. panta 4. punktā minēto dokumentu kopijas. Importētājs minēto paziņojumu par izcelsmi vai tā kopiju, ja oriģinālu glabā muitas dienests vai kompetentā valsts iestāde, glabā vismaz 3 (trīs) gadus no to ražojumu importēšanas dienas, uz kuriem attiecas minētais paziņojums par izcelsmi.

11.23. PANTS

Neatbilstība un formālas kļūdas

1. Nelielas neatbilstības starp paziņojumu par izcelsmi un dokumentiem, kas iesniegti muitas iestādei ražojumu importēšanas formalitāšu kārtošanai, nav iemesls, lai paziņojumu par izcelsmi uzskatītu par spēkā neesošu, ja ir pienācīgi konstatēts, ka paziņojums par izcelsmi atbilst uzrādītajiem ražojumiem.

2. Acīmredzamas formālas kļūdas paziņojumā par izcelsmi nav iemesls, lai paziņojumu par izcelsmi noraidītu, ja šādas kļūdas nerada šaubas par paziņojumā par izcelsmi ietvertās informācijas pareizību.

11.24. PANTS

Sadarbība starp muitas dienestiem un kompetentajām valsts iestādēm

1. Eiropas Savienības dalībvalstu un *MERCOSUR* parakstītājvalsts muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes, izmantojot saziņu starp Eiropas Komisiju un *MERCOSUR* sekretariātu, sniedz viena otrai to muitas dienestu vai kompetento valsts iestāžu adreses, kuras atbild par paziņojumu par izcelsmi pārbaudi.

2. Lai nodrošinātu šīs nodaļas pareizu piemērošanu, Eiropas Savienība un *MERCOSUR* ar savu muitas dienestu vai kompetento valsts iestāžu starpniecību palīdz viena otrai pārbaudīt, vai paziņojumi par izcelsmi ir autentiski un šajos paziņojumos sniegtā informācija pareiza.

3. Lai novērstu, izmeklētu un apkarotu tiesību aktu muitas jomā pārkāpumus, 12.-A pielikumā ir paredzēta sadarbība starp muitas dienestiem vai kompetentajām valsts iestādēm, tostarp vienas Puses pienācīgi pilnvarotu amatpersonu klātbūtne otras Puses teritorijā, ja tam piekrīt Puse, kuras teritorijā palīdzība tiek sniegta, un ievērojot tās nosacījumus.

11.25. PANTS

Paziņojumu par izcelsmi pārbaude

1. Paziņojumu par izcelsmi turpmākas pārbaudes veic izlases veidā vai arī gadījumos, kad importētājas Puses muitas dienestiem vai kompetentajām valsts iestādēm rodas pamatotas šaubas par šādu paziņojumu autentiskumu, attiecīgo ražojumu noteiktas izcelsmes statusu vai citu šīs nodaļas prasību izpildi.

2. Lai īstenotu 1. punktu, importētājas Puses muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes atdod paziņojumu par izcelsmi vai tā kopiju eksportētājas Puses muitas dienestiem vai kompetentajām valsts iestādēm, norādot pārbaudes pieprasījuma iemeslus. Lai pamatotu pieprasījumu veikt pārbaudi, pārsūta visus iegūtos dokumentus un informāciju, kas liecina, ka paziņojumos par izcelsmi sniegtās ziņas nav pareizas.

3. Pieprasījumu veikt pārbaudi un tam sekojošo atbildi iesniedz importētājas Puses tā muitas dienesta vai tās kompetentās valsts iestādes oficiālajā valodā, kas pieprasa pārbaudi, minētajai Pusei pieņemamā valodā vai saskaņā ar 12.-A pielikuma 5. panta 3. punktu.

4. Pārbaudi veic eksportētājas Puses muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes. Šim nolūkam tām ir pilnvaras pieprasīt jebkādus pierādījumus un veikt jebkādas eksportētāja uzskaites pārbaudes vai jebkādu citu pārbaudi, kādu tās uzskata par nepieciešamu.

5. Ja importētājas Puses muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes nolemj apturēt preferenciāla režīma piešķiršanu attiecīgajiem ražojumiem, gaidot pārbaudes rezultātus, tās piedāvā izlaist ražojumus importētājam, piemērojot jebkādus piesardzības pasākumus, ko muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes uzskata par vajadzīgiem. Preferenciālā režīma apturēšanu izbeidz iespējami drīz pēc tam, kad importētāja Puse ir noteikusi ražojumu izcelsmi.

6. Eksportētājas Puses muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes pēc iespējas drīzāk informē importētājas Puses iestādes, kas pieprasa pārbaudi, par tās rezultātiem. Eksportētāja Puse sniedz importētājas Puses muitas dienestiem vai kompetentajām valsts iestādēm šādu informāciju:

a) pārbaudes rezultātus;

b) pārbaudāmā ražojuma aprakstu un tarifa klasifikāciju, kas attiecas uz izcelsmes noteikuma piemērošanu;

c) ražošanas procesa aprakstu un skaidrojumu, kas ir pietiekams, lai pamatotu ražojuma noteiktas izcelsmes statusu;

d) informāciju par veidu, kādā pārbaude veikta; un

e) vajadzības gadījumā apliecinošos dokumentus.

7. Ja 10 (desmit) mēnešu laikā no dienas, kad iesniegts pārbaudes pieprasījums, nav saņemta atbilde vai ja atbildē nav pietiekamas informācijas, lai noteiktu attiecīgā paziņojuma autentiskumu vai ražojumu patieso izcelsmi, pieprasījumu iesniegušie muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes, izņemot ārkārtas gadījumus, liedz preferenciālu tarifa režīmu ražojumiem, uz kuriem attiecas paziņojums par izcelsmi. Pusēm savstarpēji vienojoties, 10 (desmit) mēnešu laikposmu var pagarināt, ņemot vērā pārbaudes pieprasījumu skaitu un pārbaužu sarežģītību.

8. Importētājas Puses muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes, kas pieprasa pārbaudi, pēc eksportētājas Puses muitas dienestu vai kompetento valsts iestāžu pieprasījuma paziņo minētajām iestādēm savu lēmumu par pārbaudes procesu.

11.26. PANTS

Apspriešanās

1. Ja saistībā ar 11.25. pantā izklāstītajām pārbaudes procedūrām importētājas Puses muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes plāno noteikt izcelsmi, kas neatbilst eksportētājas Puses muitas dienestu vai kompetento valdības iestāžu sniegtajai atbildei saskaņā ar 11.25. panta 6. punktu, importētāja Puse par šo nodomu paziņo eksportētajai Pusei 60 (sešdesmit) dienu laikā pēc atbildes saņemšanas saskaņā ar 11.25. panta 6. punktu.

2. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma Puses apspriežas 90 (deviņdesmit) dienu laikā no 1. punktā minētā paziņojuma dienas vai saskaņotā laikposmā, lai atrisinātu viedokļu atšķirības saistībā ar pārbaudes procedūrām. Apspriešanās laikposmu katrā konkrētajā gadījumā var pagarināt, Pusēm rakstiski savstarpēji vienojoties.

3. Ja saistībā ar pārbaudes procedūrām pastāv neatrisināmas viedokļu atšķirības starp importētājas Puses muitas dienestiem vai kompetentajām valsts iestādēm, kas pieprasa pārbaudi, un eksportētājas Puses muitas dienestiem vai kompetentajām valsts iestādēm, kuras ir atbildīgas par šīs pārbaudes veikšanu, vai ja šādas atšķirības rada jautājumus par šīs nodaļas interpretāciju, šādas atšķirības vai jautājumus iesniedz 11.32. pantā minētajai Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejai.

4. Importētājas Puses muitas dienesti vai kompetentās valsts iestādes, kas pieprasa pārbaudi, var noteikt izcelsmi pēc apspriešanās Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejā un tikai ar pietiekamu pamatojumu pēc tam, kad importētājam ir dotas tiesības tikt uzklausītam. Konstatējumu paziņo eksportētājai Pusei.

5. Nekas šajā pantā neietekmē Pušu procedūras vai tiesības saskaņā ar 29. nodaļu.

6. Visos gadījumos strīdus starp importētāju un importētājas Puses muitas dienestiem vai kompetentajām valsts iestādēm izšķir saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem.

11.27. PANTS

Konfidencialitāte

1. Katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina tās informācijas konfidencialitāti, kas savākta saskaņā ar šo nodaļu, un aizsargā minēto informāciju pret izpaušanu.

2. Informāciju, ko saņēmuši importētājas Puses dienesti, var izmantot vienīgi minētie dienesti šīs nodaļas nolūkos. Katra Puse nodrošina, ka konfidenciālā informācija, kas savākta saskaņā ar šo nodaļu, netiek izmantota citos nolūkos kā tikai tam, lai administrētu un īstenotu izcelsmes noteikšanu un muitas jautājumus, izņemot ar tās personas vai Puses atļauju, kura sniegusi šādu konfidenciālu informāciju.

3. Neatkarīgi no 2. punkta importētāja Puse var atļaut saskaņā ar šo nodaļu savākto informāciju izmantot vai izpaust jebkurā administratīvā, tiesas vai tiesvedībai pielīdzināmā procesā, kas uzsākts par to normatīvo aktu muitas jomā neievērošanu, ar kuriem īsteno šo nodaļu. Šādā gadījumā importētāja Puse paziņo eksportētājai Pusei par informācijas izmantošanu vai izpaušanu.

11.28. PANTS

Administratīvie pasākumi un sankcijas

Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem piemēro administratīvus pasākumus un sankcijas ikvienai personai, kas sagatavo vai liek sagatavot dokumentu, kurā ietverta nepareiza informācija, lai iegūtu ražojumiem preferenciāla tarifa režīmu.

C IEDAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

11.29. PANTS

Seūta un Melilja

1. Šajā nodaļā Eiropas Savienības gadījumā termins “Puse” neietver Seūtu un Melilju.

2. Importējot Seūtā un Meliljā *MERCOSUR* izcelsmes produktus, tiem visos aspektos piešķir tādu pašu muitas režīmu saskaņā ar šo nolīgumu kā attiecībā uz Eiropas Savienības muitas teritorijas izcelsmes ražojumiem saskaņā ar Akta par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai 2. protokolu. *MERCOSUR* uz to ražojumu importu, kurus ietver šis nolīgums un kuru izcelsme ir Seūtā un Meliljā, attiecina to pašu muitas režīmu, kādu tā piemēro no Eiropas Savienības importētiem un Eiropas Savienības izcelsmes ražojumiem.

3. Šajā nodaļā minētos izcelsmes noteikumus un izcelsmes procedūras *mutatis mutandis* piemēro ražojumiem, ko eksportē no *MERCOSUR* uz Seūtu un Melilju, un ražojumiem, kurus eksportē no Seūtas un Meliljas uz *MERCOSUR*.

4. Seūtu un Melilju uzskata par vienotu teritoriju.

5. Atkarībā no ražojuma izcelsmes eksportētājs paziņojuma par izcelsmi 2. laukā norāda "*MERCOSUR*" vai "Seūta un Melilja".

6. Spānijas Karalistes muitas dienesti ir atbildīgi par šīs nodaļas piemērošanu un īstenošanu Seūtā un Meliljā.

11.30. PANTS

Tarifa kvotas

Ražojumiem, ko eksportē saskaņā ar Eiropas Savienības piešķirtajām tarifa kvotām, pievieno oficiālu dokumentu, kuru izdevušas *MERCOSUR* parakstītājvalstis un kura paraugs *MERCOSUR* būtu jāpaziņo Eiropas Savienībai ne vēlāk kā šā nolīguma spēkā stāšanās dienā[1].

11.31. PANTS

Preces tranzītā vai glabāšanā

Šo nolīgumu var piemērot precēm, kas atbilst šai nodaļai un kas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā atrodas vai nu tranzītā, vai pagaidu uzglabāšanā muitas noliktavās vai brīvajās zonās Eiropas Savienībā vai *MERCOSUR*, ja 6 (sešu) mēnešu laikā no minētās dienas importētājas Puses muitas dienestiem tiek iesniegts paziņojums par izcelsmi un attiecīgā gadījumā apliecinoši dokumenti par preču atbilsmi 11.14. pantam.

[1] Šo noteikumu piemēro, neskarot citus šīs nodaļas noteikumus.

11.32. PANTS

Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja

1. Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus funkcijām, kuras uzskaitītas 2.4. un 9.9. pantā, 12.6. panta 10. punktā un 12.21. pantā, ir šādas funkcijas:

a) veikt iekšējo sagatavošanas darbu, kas vajadzīgs Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā attiecībā uz:

   i) šīs nodaļas īstenošanu un darbību; un

   ii) visiem kādas Puses ierosinātiem šīs nodaļas grozījumiem;

b) pieņemt skaidrojumus šīs nodaļas īstenošanas atvieglošanai; un

c) vajadzības gadījumā rīkot 11.26. pantā paredzēto apspriešanos.

11.33. PANTS

Skaidrojumi

Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja attiecīgā gadījumā pieņem skaidrojumus par šīs nodaļas interpretāciju, piemērošanu un administrēšanu.

11.34. PANTS

Šīs nodaļas grozījumi

Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā var grozīt šo nodaļu saskaņā ar 9.7. panta 1. punkta f) apakšpunktu.

12. NODAĻA

MUITA UN TIRDZNIECĪBAS ATVIEGLOŠANA

12.1. PANTS

Mērķi un darbības joma

1. Puses atzīst to, cik svarīgi ir muitas un tirdzniecības atvieglošanas jautājumi mainīgajā globālās tirdzniecības vidē.

2. Puses atzīst, ka starptautiskie tirdzniecības un muitas instrumenti un standarti ir pamats importa, eksporta un tranzīta prasībām un procedūrām.

3. Puses atzīst, ka to tiesību aktiem vajadzētu būt nediskriminējošiem un ka muitas un citu ar tirdzniecību saistītu procedūru pamatā vajadzētu būt modernu metožu un efektīvas kontroles izmantošanai, lai apkarotu krāpšanu, aizsargātu patērētāju veselību un drošību un veicinātu likumīgu tirdzniecību. Katrai Pusei būtu periodiski jāpārskata savi tiesību akti un muitas procedūras. Puses arī atzīst, ka to muitas un citām ar tirdzniecību saistītām procedūrām nevajadzētu radīt lielākus administratīvus apgrūtinājumus vai tirdzniecības ierobežojumus, nekā tas nepieciešams likumīgu mērķu sasniegšanai, un ka tās būtu jāpiemēro prognozējamā, konsekventā un pārredzamā veidā.

4. Puses pastiprina savu sadarbību ar mērķi nodrošināt, ka attiecīgie normatīvie akti, kā arī attiecīgo pārvaldes iestāžu administratīvās spējas sasniedz tirdzniecības atvieglošanas mērķi, vienlaikus nodrošinot preču importa, eksporta un tranzīta efektīvu kontroli pie robežas.

5. Puses sadarbojas ar mērķi atbalstīt reģionālās integrācijas attīstību gan Eiropas Savienībā, gan *MERCOSUR*.

12.2. PANTS

Sadarbība muitas jomā

1. Puses ar savu attiecīgo iestāžu starpniecību sadarbojas muitas un citos ar tirdzniecību saistītos jautājumos, lai nodrošinātu 12.1. pantā izklāstīto mērķu sasniegšanu.

2. Sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) informācijas apmaiņa par tiesību aktiem muitas jomā un citās ar tirdzniecību saistītās jomās, šādu tiesību aktu īstenošanu un muitas procedūrām, sevišķi šādās jomās:

i) muitas procedūru vienkāršošana un modernizēšana;

ii) intelektuālā īpašuma tiesību piemērošana, ko veic muitas dienesti;

iii) preču brīva aprite un reģionālā integrācija;

iv) tranzīta kustības un pārkraušanas atvieglošana;

v) starpaģentūru koordinācija uz robežas;

vi) attiecības ar uzņēmēju aprindām;

vii) piegādes ķēdes drošība un riska pārvaldība; un

viii) informācijas tehnoloģiju, datu un dokumentācijas prasību un vienloga sistēmu izmantošana, tostarp darbs pie to turpmākās sadarbspējas;

b) informācijas apmaiņa par starptautisko tirdzniecību un muitas instrumentiem un standartiem;

c) sadarbība ar muitu saistītos starptautiskās tirdzniecības piegādes ķēžu nodrošināšanas un veicināšanas aspektos saskaņā ar Pasaules Muitas organizācijas (turpmāk "PMO") Pasaules tirdzniecības drošības un sekmēšanas standartu satvaru (turpmāk "*SAFE* satvars");

d) ar eksporta un importa procedūrām saistītu kopīgu iniciatīvu izstrāde, tostarp attiecībā uz tehnisko palīdzību, spēju veidošanu un pasākumiem, kuru mērķis ir sniegt efektīvus pakalpojumus uzņēmēju aprindām;

e) Pušu sadarbības muitas un tirdzniecības atvieglošanas jomā stiprināšana tādās starptautiskās organizācijās kā PTO, PMO un Apvienoto Nāciju Organizācijas Tirdzniecības un attīstības konference (turpmāk "*UNCTAD*");

f) kur tas ir būtiski un lietderīgi – tirdzniecības partnerības programmu un muitas kontroļu, tostarp līdzvērtīgu tirdzniecības atvieglošanas pasākumu, savstarpējas atzīšanas izveide;

g) sadarbības veicināšana starp muitas un citām valsts iestādēm vai aģentūrām saistībā ar atzīto uzņēmēju programmām, piemēram, saskaņojot prasības, atvieglojot piekļuvi ieguvumiem un līdz minimumam samazinot nevajadzīgu dublēšanos;

h) sadarbība ar mērķi rast kopīgu pieeju jautājumiem par muitas vērtības noteikšanu; un

i) sadarbība nolūkā vēl vairāk saīsināt izlaišanas laiku un bez liekas kavēšanās izlaist preces, jo īpaši ātrbojīgas preces.

3. Puses viena otrai sniedz savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās saskaņā ar 12.-A pielikuma noteikumiem.

12.3. PANTS

Normatīvie akti muitas jomā un citi ar tirdzniecību saistīti normatīvie akti

1. Katras Puses muitas un ar tirdzniecību saistīto normatīvo aktu pamatā ir[1]:

a) starptautiskie instrumenti un standarti, kas piemērojami muitas un tirdzniecības jomā, tostarp PTO tirdzniecības atvieglošanas nolīgums, kas noslēgts Bali 2013. gada 7. decembrī (turpmāk "PTO tirdzniecības atvieglošanas nolīgums"); Starptautiskā preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizētās sistēmas konvencija, kas noslēgta Briselē 1983. gada 14. jūnijā; *SAFE* satvars un PMO datu modelis, kas pieņemts 2005. gada jūnijā, un, ciktāl iespējams, pārskatītās Kioto konvencijas par muitas procedūru vienkāršošanu un saskaņošanu, kas noslēgta Kioto 1973. gada 18. maijā, būtiskie elementi;

b) kopīgais mērķis sekmēt likumīgu tirdzniecību, efektīvi piemērojot un ievērojot normatīvās prasības; un

c) tiesību akti, kas ir samērīgi un nediskriminējoši, novērš nevajadzīgu slogu uzņēmējiem, nodrošina turpmākus atvieglojumus uzņēmējiem ar augstu atbilstības līmeni, tostarp labvēlīgu režīmu attiecībā uz muitas kontroli pirms preču izlaišanas, un nodrošina aizsardzības pasākumus pret krāpšanu un nelikumīgām vai kaitējošām darbībām.

[1] Lielākai noteiktībai – atsauce uz normatīvajiem aktiem ietver tajos noteiktās procedūras.

2. Lai uzlabotu darba paņēmienus, kā arī nepieļautu diskrimināciju, nodrošinātu darbību pārredzamību, efektivitāti, integritāti un pārskatatbildību, katra Puse:

a) kur vien iespējams, vienkāršo un pārskata prasības un formalitātes, lai panāktu preču ātru izlaišanu un muitošanu;

b) cenšas panākt turpmākus vienkāršojumus un to datu un dokumentācijas standartizāciju, kuri vajadzīgi muitas dienestos un citās aģentūrās; un

c) nodrošina integritātes augstāko standartu ievērošanu, piemērojot pasākumus, kas atspoguļo attiecīgo starptautisko konvenciju un instrumentu principus šajā jomā.

12.4. PANTS

Preču izlaišana

1. Katra Puse pieņem vai saglabā prasības un procedūras, kas:

a) paredz preču izlaišanu laikposmā, kas nav ilgāks kā nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību pušu muitas un citiem ar tirdzniecību saistītiem tiesību aktiem un formalitātēm;

b) nodrošina, ka dokumentāciju un jebkuru citu nepieciešamo informāciju iesniedz un apstrādā elektroniski iepriekš pirms preču pienākšanas, lai preces varētu izlaist tūlīt pēc pienākšanas[1]; un

c) ļauj izlaist preces pirms muitas nodokļu, citu nodokļu, maksu un maksājumu galīgās noteikšanas, ja tie nav noteikti pirms preču pienākšanas vai pienākšanas brīdī, vai pēc iespējas ātrāk pēc to pienākšanas, – ar noteikumu, ka ir izpildītas visas pārējās regulatīvās prasības.

2. Šā panta 1. punkta c) apakšpunkta nolūkiem kā šādas izlaišanas nosacījumu katra Puse var pieprasīt galvojumu par jebkuru summu, kas vēl nav noteikta, garantijas, depozīta vai cita tās normatīvajos aktos paredzēta piemērota instrumenta veidā. Šāds galvojums nedrīkst būt lielāks par summu, kādu Puse pieprasa, lai nodrošinātu muitas nodokļu, citu nodokļu, maksu un maksājumu samaksu, kas jāmaksā par precēm, uz kurām attiecas galvojums. Galvojuma saistības tiek izbeigtas, kad tās vairs nav vajadzīgas[2].

3. Katra Puse cenšas vēl vairāk samazināt izlaišanas laiku un izlaist preces bez liekas kavēšanās.

---

[1] *MERCOSUR* parakstītājvalstis izpilda šajā punktā minētās saistības saskaņā ar PTO tirdzniecības atvieglošanas nolīguma 16. pantu (B un C kategorijas noteikumu īstenošanas galīgo datumu paziņošana).

[2] *MERCOSUR* parakstītājvalstis izpilda šajā punktā minētās saistības saskaņā ar PTO tirdzniecības atvieglošanas nolīguma 16. pantu (B un C kategorijas noteikumu īstenošanas galīgo datumu paziņošana).

12.5. PANTS

Ātrbojīgas preces

1. Šajā noteikumā "ātrbojīgas preces" ir tādas preces, kas to dabīgo īpašību dēļ, jo īpaši tad, ja nav piemērotu glabāšanas apstākļu, ātri bojājas.

2. Katra Puse, plānojot un veicot jebkādas iespējamās nepieciešamās pārbaudes, piešķir ātrbojīgām precēm attiecīgu prioritāti.

3. Pēc uzņēmēja pieprasījuma katra Puse, ja tas ir praktiski iespējams un atbilst tās normatīvajiem aktiem:

a) nodrošina ātrbojīgu preču sūtījuma muitošanu ārpus muitas un citu attiecīgo iestāžu darba laika; un

b) ļauj ātrbojīgu preču sūtījumus muitot uzņēmēja telpās.

12.6. PANTS

Iepriekšēji nolēmumi

1. Šajā pantā "iepriekšējs nolēmums" ir rakstisks lēmums, ko sniedz pieteikuma iesniedzējam pirms pieteikumā iekļauto preču importēšanas un kas arī nosaka režīmu, kādu Puse piemēro attiecīgajām precēm importēšanas laikā attiecībā uz:

a) preču tarifa klasifikāciju; un

b) preču izcelsmi.

2. Katra Puse ar savu muitas dienestu starpniecību izdod iepriekšēju nolēmumu, kurā noteikts attiecīgajām precēm piemērojamais režīms. Ja pieteikuma iesniedzējs iesniedz rakstisku pieprasījumu, tostarp elektroniskā formātā, kurā ietverta visa vajadzīgā informācija saskaņā ar izdevējas Puses normatīvajiem aktiem, minēto nolēmumu izdod samērīgā laikā un savlaicīgi.

3. Iepriekšējais nolēmums ir spēkā vismaz 3 (trīs) gadus pēc tā izdošanas, izņemot gadījumu, ja mainās iepriekšēja nolēmuma pamatā esošie tiesību akti, fakti vai apstākļi.

4. Puse var atteikties izdot iepriekšēju nolēmumu, ja konkrētais jautājums tiek skatīts administratīvā procesā vai tiesā vai ja pieteikums nav saistīts ar iepriekšējā nolēmuma jebkādu paredzēto izmantošanu. Ja Puse atsakās izdot iepriekšēju nolēmumu, tā nekavējoties rakstiski informē pieteikuma iesniedzēju, norādot attiecīgos faktus un sava lēmuma pamatojumu.

5. Katra Puse publicē vismaz:

a) prasības iepriekšējā nolēmuma pieteikumam, tostarp iesniedzamo informāciju un tās formātu;

b) laiku, kurā tā izdos iepriekšēju nolēmumu; un

c) laiku, cik ilgi iepriekšējais nolēmums ir derīgs.

6. Ja Puse atsauc, maina vai atceļ iepriekšēju nolēmumu, tā pieteikuma iesniedzējam rakstiski par to paziņo, norādot attiecīgos faktus un sava lēmuma pamatojumu. Puse atsauc, maina vai atceļ iepriekšēju nolēmumu ar atpakaļejošu spēku tikai tad, ja nolēmuma pamatā ir bijusi nepilnīga, nepareiza, kļūdaina vai maldinoša informācija, ko sniedzis pieteikuma iesniedzējs.

7. Puses izdots iepriekšējs nolēmums ir saistošs konkrētajai Pusei attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju, kurš to pieprasījis. Puse var paredzēt, ka iepriekšējais nolēmums ir saistošs pieteikuma iesniedzējam.

8. Katra Puse paredz, ka pēc pieteikuma iesniedzēja rakstiska lūguma iepriekšējs nolēmums tiek pārskatīts vai tiek pieņemts lēmums iepriekšēju nolēmumu atsaukt, grozīt vai atcelt[1].

9. Ievērojot konfidencialitātes prasības, šo nolēmumu būtiskos elementus publicē tiešsaistē vai citā piemērotā formātā.

[1] Saskaņā ar šo punktu pārskatīšanu var veikt nolēmumu izdevusī amatpersona, birojs vai iestāde, augstāka vai neatkarīga pārvaldes iestāde vai tiesu iestāde, – pirms nolēmums sāk darboties vai pēc tam.

10. Lai atvieglotu tirdzniecību, 12.21. pantā minētā Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja regulāri apspriež jaunāko informāciju par izmaiņām attiecīgajos Pušu normatīvajos aktos attiecībā uz šajā pantā uzskaitītajiem jautājumiem.

11. Puses var vienoties par iepriekšējiem nolēmumiem jebkurā citā jautājumā.

12.7. PANTS

Tranzīts un pārkraušana

1. Katra Puse nodrošina brīvu tranzītu tās teritorijas šķērsošanai, izmantojot tranzītam vispiemērotāko maršrutu.

2. Neskarot likumīgu kontroli, katra Puse tranzīta pārvadājumiem uz otras Puses teritoriju vai no tās piešķir ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kāds piešķirts līdzīgām tās precēm un to pārvietošanai, tostarp importam un eksportam, ja šādas preces pārvadā tajā pašā maršrutā ar līdzīgiem nosacījumiem.

3. Katra Puse, ciktāl iespējams, piemēro pārkrautām precēm muitas procedūras, kas ir mazāk apgrūtinošas nekā tās, kuras piemēro tranzīta pārvadājumiem.

4. Katra Puse izmanto bezmuitas transporta režīmu, kas ļauj veikt preču tranzītu, nemaksājot muitas nodokļus vai citus maksājumus, ar noteikumu, ka tiek sniegta atbilstoša garantija.

5. Katra Puse veicina un īsteno reģionālā tranzīta pasākumus, kuru mērķis ir atvieglot tranzīta pārvadājumus un samazināt šķēršļus tirdzniecībā.

6. Katra Puse izmanto un balstās uz starptautiskajiem standartiem un instrumentiem, kuri attiecas uz tranzītu.

7. Muitas tranzīta procedūras var izmantot arī tad, ja preču tranzīts sākas vai beidzas Puses teritorijā (iekšzemes tranzīts).

8. Katra Puse nodrošina, ka visas attiecīgās iestādes un aģentūras tās attiecīgajās teritorijās sadarbojas un koordinē darbību muitas jautājumos nolūkā atvieglot tranzīta pārvadājumus.

12.8. PANTS

Atzītie uzņēmēji

1. Katra Puse izveido vai uztur tirdzniecības atvieglošanas partnerības programmu konkrētiem kritērijiem atbilstošiem uzņēmējiem, turpmāk sauktiem par atzītajiem uzņēmējiem (turpmāk "AU").

2. Konkrētie kritēriji, kas uzņēmējiem jāizpilda, lai kvalificētos par atzītiem uzņēmējiem, turpmāk saukti "konkrētie kritēriji", ir saistīti ar atbilstību vai neatbilstības risku katras Puses normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Konkrētos kritērijus publicē, un tie var ietvert šādus aspektus:

a) nav nopietnu vai atkārtotu normatīvo aktu pārkāpumu muitas un nodokļu jomā, tostarp nav smagu noziedzīgu nodarījumu, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību;

b) pieteikuma iesniedzējs ir demonstrējis augsta līmeņa kontroli pār savām darbībām un preču plūsmu, izmantojot komerciālās un, attiecīgos gadījumos, transporta uzskaites pārvaldības sistēmu, kas ļauj veikt pienācīgu muitas kontroli;

c) finansiāla maksātspēja, ko uzskata par pierādītu tad, ja pieteikuma iesniedzējs ir labā finansiālā stāvoklī, kas tam ļauj pildīt saistības, pietiekami ņemot vērā attiecīgā uzņēmējdarbības veida raksturlielumus;

d) pierādīta kompetence vai profesionālā kvalifikācija, kas tieši saistīta ar veicamo darbību; un

e) atbilstoši drošības un drošuma standarti.

3. Konkrētos kritērijus neizstrādā vai nepiemēro tā, ka, pastāvot vienādiem apstākļiem, pieļautu vai radītu patvaļīgu vai nepamatotu uzņēmēju diskrimināciju, un kritēriji nodrošina MVU dalību.

4. Tirdzniecības atvieglošanas partnerības programma ietver vismaz četrus no šādiem ieguvumiem:

a) mazākas dokumentu un datu prasības, ja piemērojams;

b) neliela fizisko apskašu un pārbaužu proporcija, ja piemērojams;

c) īss izlaišanas laiks, ja piemērojams;

d) atlikti norēķini par nodevām, nodokļiem, maksām un maksājumiem;

e) visaptverošu vai samazinātu garantiju izmantošana;

f) vienota muitas deklarācija visiem importa un eksporta darījumiem noteiktā laikposmā; un

g) preču kontrole atzītā uzņēmēja telpās vai citā muitas dienestu atļautā vietā.

5. Pusēm būtu jānodrošina koordinācija starp muitas dienestiem un citām robežu aģentūrām to attiecīgo atzīto uzņēmēju programmu izstrādē, izmantojot tādus līdzekļus kā prasību saskaņošana, nevajadzīgas dublēšanās mazināšana un piekļuve ieguvumiem, kas saistīti ar kontrolēm un prasībām, kuras administrē aģentūras, kas nav muitas dienesti.

12.9. PANTS

Vienloga vide

Katra Puse cenšas izveidot vienloga sistēmas, kas tirgotājiem ļauj, izmantojot vienotu kontaktpunktu, iesniegt iesaistītajām iestādēm vai aģentūrām dokumentācijas un datu prasības attiecībā uz preču importu, eksportu vai tranzītu.

12.10. PANTS

Pārredzamība

1. Puses atzīst to, cik svarīgi ir laikus apspriesties ar tirdzniecības pārstāvjiem par kādas Puses ierosinātiem tiesību aktu priekšlikumiem un procedūrām, kas saistītas ar muitas un tirdzniecības atvieglošanas jautājumiem.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās attiecīgajās muitas un ar tirdzniecību saistītajās prasībās un procedūrās turpina ņemt vērā tirgotāju kopienas vajadzības, ievērot paraugpraksi un pēc iespējas neierobežot tirdzniecību.

3. Katra Puse attiecīgi nodrošina, ka notiek regulāras apspriedes starp tās robežu aģentūrām un tirgotājiem un citām ieinteresētajām personām tās teritorijā.

4. Katra Puse nediskriminējošā un viegli pieejamā veidā un, ciktāl iespējams, elektroniski nekavējoties publicē jaunus normatīvos aktus un vispārīgās procedūras, kas saistītas ar muitas un tirdzniecības atvieglošanas jautājumiem, pirms jebkādu šādu normatīvo aktu vai vispārīgo procedūru piemērošanas, kā arī šādu normatīvo aktu un vispārīgo procedūru izmaiņas un interpretācijas. Tas ietver:

a) importa, eksporta un tranzīta procedūras, tostarp ostu, lidostu un citu ievešanas vietu procedūras un darbības laikus, un nepieciešamās veidlapas un dokumentus;

b) to visu veidu maksājumu un nodokļu likmes, ko uzliek importam vai eksportam vai saistībā ar to;

c) maksas vai maksājumus, ko pārvaldes aģentūras uzliek importam, eksportam vai tranzītam vai saistībā ar to, vai kas uzlikti par labu aģentūrām;

d) noteikumus par ražojumu klasificēšanu vai vērtēšanu muitas vajadzībām;

e) normatīvos aktus un vispārēji piemērojamus administratīvus nolēmumus saistībā ar izcelsmes noteikumiem;

f) importa, eksporta vai tranzīta ierobežojumus vai aizliegumus;

g) noteikumus par sodiem par importa, eksporta vai tranzīta formalitāšu pārkāpumiem;

h) pārsūdzības procedūras;

i) ar importu, eksportu vai tranzītu saistītus nolīgumus vai to daļas, kas noslēgti ar jebkuru valsti vai valstīm;

j) ar tarifu kvotu pārvaldību saistītas procedūras;

k) kontaktpunktus informācijas pieprasījumiem; un

l) citus nozīmīgus administratīvus paziņojumus saistībā ar iepriekš minēto.

5. Katra Puse paredz samērīgu laikposmu no jaunu vai grozītu normatīvo aktu un vispārīgo procedūru un maksu vai maksājumu publicēšanas līdz brīdim, kad tie stājas spēkā.

6. Katra Puse tiešsaistē dara pieejamu un attiecīgā gadījumā atjaunina:

a) savu importa, eksporta un tranzīta procedūru aprakstu, tai skaitā pārsūdzības procedūras, informāciju par praktiskiem pasākumiem importam, eksportam un tranzītam;

b) veidlapas un dokumentus, kas nepieciešami importam attiecīgās Puses teritorijā, eksportam no tās vai tranzītam caur to; un

c) informācijas punktu kontaktinformāciju.

7. Katra Puse izveido vai saglabā vienu vai vairākus informācijas punktus, kas samērīgā laikposmā sniedz atbildes uz jautājumiem no valdībām, tirgotājiem un citām ieinteresētajām personām par muitas un citiem ar tirdzniecību saistītiem jautājumiem. Puses neprasa maksu par atbildēm uz jautājumiem vai pieprasīto veidlapu un dokumentu sniegšanu. Informācijas sniegšanas punkti sniedz atbildes uz jautājumiem un nodrošina veidlapas un dokumentus katras Puses noteiktā samērīgā laikposmā, kas var atšķirties atkarībā no jautājuma rakstura vai sarežģītības.

12.11. PANTS

Muitas vērtības noteikšana

Noteikumus par muitas vērtības noteikšanu, ko piemēro savstarpējā tirdzniecībā starp Pusēm, nosaka Nolīgums par *GATT* 1994 VII panta īstenošanu. Tā noteikumi ar šo ir iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā neatņemamu daļu.

12.12. PANTS

Riska pārvaldība

1. Katra Puse pieņem vai saglabā muitas kontroles riska pārvaldības sistēmu.

2. Katra Puse izstrādā un piemēro riska pārvaldību tā, lai novērstu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju vai slēptus starptautiskās tirdzniecības ierobežojumus.

3. Katra Puse muitas kontroles un citas attiecīgas robežkontroles veikšanā koncentrējas uz augsta riska sūtījumiem un paātrina zema riska sūtījumu izlaišanu. Katra Puse savas riska pārvaldības ietvaros var arī izvēlēties sūtījumus šādai kontrolei pēc nejaušības principa.

4. Katra Puse riska pārvaldībā pamatojas uz risku novērtēšanu, izmantojot piemērotus atlases kritērijus.

5. Šā panta noteikumus, kad vien iespējams, piemēro procedūrām, ko izpilda citas robežu aģentūras.

12.13. PANTS

Pēcmuitošanas audits

1. Lai paātrinātu preču izlaišanu, katra Puse pieņem vai saglabā pēcmuitošanas auditu, lai nodrošinātu atbilstību normatīvo aktu prasībām muitas un citās saistītajās jomās.

2. Katra Puse pēcmuitošanas auditu veic uz risku balstītā veidā.

3. Katra Puse pēcmuitošanas auditu veic pārredzami. Ja audits ir veikts un ir iegūti pārliecinoši rezultāti, Puse personu, kuras dokumenti tiek pārbaudīti, nekavējoties informē par rezultātiem, personas tiesībām un pienākumiem un rezultātu pamatojumu.

4. Puses apliecina, ka pēcmuitošanas auditā iegūto informāciju var izmantot turpmākā administratīvā procedūrā vai tiesvedībā.

5. Katra Puse pēcmuitošanas auditā gūtos rezultātus iespēju robežās izmanto riska pārvaldībā.

12.14. PANTS

Muitas brokeri

Katra Puse publicē savus pasākumus attiecībā uz muitas brokeru izmantošanu. Licencējot muitas brokerus, katra Puse piemēro pārredzamus, nediskriminējošus un samērīgus noteikumus. Puse nepieņem jaunus pasākumus, ar ko ievieš obligātu muitas brokeru izmantošanu.

12.15. PANTS

Pirmsnosūtīšanas inspekcijas

Puse neizvirza prasību obligāti izmantot pirmsnosūtīšanas inspekcijas, kā tās definētas PTO Līgumā par pirmsnosūtīšanas inspekciju, vai jebkādas citas inspekcijas, kuras galamērķī pirms muitošanas veic privāti uzņēmumi.

12.16. PANTS

Pārsūdzība

1. Katra puse paredz efektīvas, ātras, nediskriminējošas un viegli pieejamas procedūras, kas garantē tiesības veikt apelāciju pret muitas vai citu kompetento iestāžu administratīviem aktiem, nolēmumiem, un lēmumiem, kuri ietekmē preču importu vai eksportu vai tranzīta preces.

2. Pārsūdzības procedūras saskaņā ar katras Puses normatīvajiem aktiem var ietvert to, ka uzraudzības iestāde veic administratīvu pārskatīšanu, un to, ka administratīvā līmenī pieņemti lēmumi tiek pārskatīti tiesā.

3. Pārsūdzības tiesības ir arī ikvienai personai, kura vērsusies muitas dienestos ar pieteikumu pieņemt lēmumu un pēc minētā pieteikuma iesniegšanas nav saņēmusi lēmumu piemērojamajos termiņos.

4. Katra Puse personai, kurai tā izdod administratīvu lēmumu, sniedz šā lēmuma pamatojumu, lai minētā persona vajadzības gadījumā varētu izmantot pārsūdzības procedūras.

12.17. PANTS

Importa, eksporta un tranzīta formalitātes un datu un dokumentācijas prasības

1. Katra Puse nodrošina, ka importa, eksporta un tranzīta formalitātes un datu un dokumentācijas prasības:

a) pieņem vai piemēro tā, lai preces, jo īpaši ātrbojīgas preces, ātri izlaistu, ar noteikumu, ka ir izpildīti izlaišanas nosacījumi;

b) pieņem vai piemēro, cenšoties tirgotājiem un uzņēmējiem samazināt atbilstības panākšanai nepieciešamo laiku un izmaksas;

c) izraugās, izvēloties to pasākumu, kas vismazāk ierobežo tirdzniecību, ja attiecīgā politikas mērķa vai mērķu sasniegšanai pamatoti ir pieejamas divas vai vairākas alternatīvas; un

d) netiek saglabātas, pat ne daļēji, ja tās vai to daļas vairs nav nepieciešamas.

2. *MERCOSUR* strādā pie tā, lai preču izlaišanai piemērotu kopīgas muitas procedūras un vienotas muitas datu prasības.

12.18. PANTS

Informācijas tehnoloģiju izmantošana

1. Katra Puse izmanto informācijas tehnoloģijas, kas paātrina tās procedūras preču izlaišanai, lai sekmētu tirdzniecību starp Pusēm.

2. Katra Puse:

a) elektroniski dara pieejamas muitas deklarācijas un, ja iespējams, citus dokumentus, kas vajadzīgi preču importam, tranzītam vai eksportam;

b) ļauj elektroniski iesniegt muitas deklarāciju un, ja iespējams, jebkādus citus prasītus datus attiecībā uz preču importu un eksportu;

c) ievieš līdzekļus, ar kuriem nodrošina muitas informācijas elektronisku apmaiņu ar savu tirgotāju kopienu;

d) veicina elektronisku datu apmaiņu starp tās attiecīgajiem tirgotājiem, muitas administrācijām un citām ar tirdzniecību saistītām aģentūrām; un

e) izmanto elektroniskas riska pārvaldības sistēmas izvērtēšanai un mērķu apzināšanai, kas ļauj tās muitas dienestiem un, kad vien iespējams, citām robežu aģentūrām to inspekcijas koncentrēt uz augsta riska precēm un kas atvieglo zema riska preču izlaišanu un apriti.

3. Katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, kuras ļauj elektroniski samaksāt nodevas, nodokļus, maksas un maksājumus, kas rodas importēšanas un eksportēšanas laikā, ko iekasē muitas dienesti un, kad tas iespējams un piemērojams – citas robežu aģentūras.

12.19. PANTS

Sodi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās normatīvie akti muitas jomā nosaka, ka visi sodi, ko piemēro par normatīvo aktu muitas jomā vai procedūras prasību pārkāpumiem, ir samērīgi un nediskriminējoši.

2. Sodu par Puses normatīvo aktu muitas jomā vai procedūras prasību pārkāpumu piemēro tikai personai, kas saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem ir atbildīga par šādu pārkāpumu.

3. Piemērotie sodi ir atkarīgi no faktiem un apstākļiem konkrētajā gadījumā un ir samērīgi ar pārkāpuma smagumu un nozīmīgumu. Novērtējot un iekasējot sodu, katra Puse izvairās no stimuliem soda noteikšanai vai iekasēšanai vai interešu konfliktiem soda noteikšanai un iekasēšanai.

4. Ja muitas administrācijai iepriekš tiek brīvprātīgi pausta informāciju par tiesību aktu, noteikumu vai procedūras prasību muitas jomā pārkāpuma apstākļiem, katra Puse tiek mudināta, nosakot sodu, to uzskatīt par iespējamu atbildību mīkstinošu apstākli.

5. Kad tiek piemērots sods par normatīvo aktu muitas jomā vai procedūras prasību pārkāpumu, personai, kam sodu piemēro, sniedz rakstisku skaidrojumu par pārkāpuma raksturu un piemērojamo normatīvo aktu vai procedūru, saskaņā ar kuru noteikta soda summa vai apmērs.

12.20. PANTS

Pagaidu ievešana

1. Šajā pantā jēdziens "pagaidu ievešana" nozīmē muitas procedūru, saskaņā ar kuru noteiktas preces, tai skaitā to transportlīdzekļi, ko ieved muitas teritorijā konkrētam mērķim, ar zināmiem nosacījumiem ir atbrīvotas no ievedmuitas nodokļiem un maksājumiem, un tām nepiemēro importa aizliegumus vai ekonomiska rakstura ierobežojumus. Šādām precēm jābūt paredzētām reeksportam noteiktā laikposmā, un tajās nav veiktas nekādas izmaiņas, izņemot parastu nolietojumu šo preču lietošanas dēļ.

2. Nekas šajā pantā nebūtu jāinterpretē kā importētu preču atbrīvojums no tādu prasību izpildes, kas saistītas ar tirdzniecību un kam nav saimnieciska rakstura, jo īpaši sanitāro un fitosanitāro pasākumu izpildes.

3. Katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem atļauj turpmāk minēto preču veidu pagaidu ievešanu ar pilnīgu atbrīvojumu, ievērojot konkrētus nosacījumus, no ievedmuitas nodokļiem un maksājumiem, tām nepiemērojot importa ierobežojumus vai ekonomiska rakstura aizliegumus:

a) preces, ko izstāda vai izmanto izstādēs, gadatirgos, sanāksmēs vai tamlīdzīgos pasākumos;

b) profesionālas iekārtas presei vai skaņas vai televīzijas apraidei; kinematogrāfijas iekārtas; visas pārējās iekārtas, kas vajadzīgas personām, kuras apmeklē citas valsts teritoriju, lai veiktu konkrētu uzdevumu saistībā ar to aicinājumu, amatu vai profesiju;

c) preces, kuras importētas saistībā ar komercdarbību, bet kuru imports pats par sevi nav komercdarbība;

d) preces, kas importētas saistībā ar ražošanas darbību (piemēram, plāksnes, rasējumi, veidnes, plāni un modeļi izmantošanai ražošanas procesā); aizstājoši ražošanas līdzekļi;

e) preces, kas ievestas vienīgi izglītības, zinātnes vai kultūras nolūkos;

f) pasažieru personiskās lietošanas priekšmeti un preces, kas importētas sporta vajadzībām;

g) tūrisma reklāmas materiāli;

h) humāniem mērķiem importētas preces; un

i) īpašiem mērķiem importēti dzīvnieki.

3. Katra Puse akceptē 2. punktā minēto preču pagaidu ievešanu un – neatkarīgi no to izcelsmes – , ATA karnetes, kuras izsniegtas un apstiprinātas otrā Pusē saskaņā ar Muitas konvenciju par ATA karneti preču pagaidu ievešanai, kas noslēgta Briselē 1961. gada 6. decembrī, un kuras garantējusi asociācija, kas ir starptautiskās galvotāju ķēdes daļa, kuras apstiprinājušas kompetentās iestādes un kuras ir derīgas importētājas Puses teritorijā[1].

[1] Šo noteikumu piemēro tikai Eiropas Savienībai un tām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, kuras ir Stambulā 1990. gada 26. jūnijā noslēgtās Konvencijas par pagaidu ievešanu līgumslēdzējas puses, un saskaņā ar minētajā konvencijā uzņemtajām saistībām.

12.21. PANTS

Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja

Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus funkcijām, kuras uzskaitītas 2.4., 9.9., 11.32. pantā un 12.6. panta 10. punktā, ir uzdevums uzlabot sadarbību muitas un ar tirdzniecību saistītu procedūru izstrādē, piemērošanā un izpildē, savstarpējo administratīvo palīdzību muitas lietās un izcelsmes noteikumu jomā un administratīvo sadarbību.

12.22. PANTS

Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā

Lai īstenotu šīs nodaļas attiecīgos noteikumus, Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā ir pilnvarota pieņemt lēmumus par *AEO* programmām un to savstarpēju atzīšanu, kā arī par kopīgām iniciatīvām, kas saistītas ar muitas procedūrām un tirdzniecības atvieglošanu.

13. NODAĻA

TEHNISKIE ŠĶĒRŠĻI TIRDZNIECĪBĀ

13.1. PANTS

Mērķis

Šīs nodaļas mērķis ir atvieglot preču tirdzniecību starp Pusēm, identificējot, novēršot un likvidējot nevajadzīgus tehniskus šķēršļus tirdzniecībā (turpmāk "*TBT*"), un pastiprināt Pušu sadarbību šīs nodaļas aptvertajos jautājumos.

13.2. PANTS

Saistība ar *TBT* nolīgumu

1. Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus, kuri izriet no *TBT* nolīguma, kas ar šo tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

2. Atsauces uz "šo nolīgumu" *TBT* nolīgumā attiecīgā gadījumā jālasa kā atsauces uz Partnerības nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Dienvidu kopējo tirgu, Argentīnas Republiku, Brazīlijas Federatīvo Republiku, Paragvajas Republiku un Urugvajas Austrumu Republiku, no otras puses.

3. Termins "dalībnieki" *TBT* nolīgumā nozīmē šā nolīguma Puses.

13.3. PANTS

Darbības joma

1. Šo nodaļu piemēro to standartu, tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru sagatavošanai, pieņemšanai un piemērošanai, kuras var ietekmēt preču tirdzniecību starp Pusēm.

2. Šo nodaļu nepiemēro:

a) iepirkuma specifikācijām, ko izstrādā valdības struktūras savām ražošanas vai patēriņa vajadzībām; un

b) sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem, kā tie definēti SFS līguma A pielikumā.

13.4. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā piemēro šādas definīcijas:

a) *TBT* nolīguma 1. pielikumā noteiktās definīcijas;

b) "piegādātāja atbilstības deklarācija" ir pirmās personas sniegts atbilstības apliecinājums, ko izsniedz ražotājs uz savu atbildību, pamatojoties uz atbilstoša tipa atbilstības novērtēšanas darbības rezultātiem un izslēdzot obligātu trešās personas veiktu novērtēšanu;

c) "*ISO*" ir Starptautiskā Standartizācijas organizācija;

d) "*IEC*" ir Starptautiskā elektrotehnikas komisija;

e) "*ITU*" ir Starptautiskā Telesakaru savienība;

f) "*Codex Alimentarius*" ir Pārtikas kodeksa komisija (turpmāk "*Codex Alimentarius*");

g) "*ILAC*" ir Starptautiskā Laboratoriju akreditācijas sadarbība;

h) "*IAF*" ir Starptautiskais akreditācijas forums; un

i) "*IECEE CB shēma*" ir *IEC* Elektrotehnisko iekārtu un sastāvdaļu atbilstības pārbaudes shēmu sistēma elektrisko iekārtu testa sertifikātu savstarpējai atzīšanai.

13.5. PANTS

Kopīga sadarbība tirdzniecības atvieglošanas iniciatīvās

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi pastiprināt sadarbību, lai palielinātu savstarpējo izpratni par to attiecīgajām sistēmām un palīdzētu likvidēt *TBT* vai novērst to veidošanos. Šajā sakarā Puses katrā atsevišķā gadījumā strādā pie tirdzniecības atvieglošanas iniciatīvu apzināšanas, sekmēšanas, izstrādes un īstenošanas.

2. Puse var ierosināt otrai Pusei uz konkrētām nozarēm attiecināmas iniciatīvas jomās, uz kurām attiecas šī nodaļa. Minētos ierosinājumus nosūta *TBT* nodaļas koordinatoram, kas iecelts saskaņā ar 13.13. pantu, un tie var ietvert šādus jautājumus:

a) informācijas apmaiņa par regulatīvajām pieejām un praksi;

b) nozares vai produktu grupas kopīga analīze;

c) iniciatīvas, ar kurām tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras vēl vairāk saskaņo ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem;

d) akreditācijas izmantošanas veicināšana atbilstības novērtēšanas struktūru kompetences vērtēšanā; un

e) iespējas savstarpēji vai vienpusēji atzīt atbilstības novērtēšanas rezultātus.

3. Ja viena Puse ierosina konkrētu tirdzniecības atvieglošanas iniciatīvu, otra Puse pienācīgi izskata šādu priekšlikumu un saprātīgā termiņā sniedz atbildi. Ja otra Puse ierosināto iniciatīvu noraida, tā paskaidro ierosinātājai Pusei sava lēmuma iemeslus.

4. Šajā pantā paredzētā darba noteikumus nosaka, no vienas puses, Eiropas Savienība un, no otras puses, *MERCOSUR* vai vajadzības gadījumā *MERCOSUR* parakstītājvalstis, kas iesaistītas katrā tirdzniecības atvieglošanas darbībā, un ar tiem var izveidot *ad hoc* darba grupas. Lai ar šo pantu saistītos jautājumos gūtu ieskatu no nevalstiskā sektora, katra Puse attiecīgā gadījumā un saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām var apspriesties ar iesaistītajām un citām ieinteresētajām personām.

5. Preču tirdzniecības apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, apspriež saskaņā ar šo pantu veiktā darba rezultātus un var apsvērt piemērotas darbības.

6. Neko šajā pantā neinterpretē kā pienākumu Pusei:

a) atkāpties no regulatīvo pasākumu sagatavošanas un pieņemšanas iekšzemes procedūrām;

b) veikt darbības, kas apdraudētu vai kavētu regulatīvo pasākumu, ar kuriem sasniedz attiecīgās Puses sabiedriskās politikas mērķus, savlaicīgu pieņemšanu; vai

c) pieņemt jebkādu konkrētu reglamentējošu pasākumu.

7. Ja ir panākta vienošanās par šajā pantā minētajām iniciatīvām un ja tas ir nepieciešams to īstenošanai, katra Puse sekmē tehnisko grupu mijiedarbību, kuras mērķis ir iepazīstināt ar Pušu atbilstības novērtēšanas shēmām un sistēmām, lai palielinātu savstarpējo sapratni.

8. Piemērojot šo pantu, Eiropas Savienība rīkojas ar Eiropas Komisijas starpniecību.

13.6. PANTS

Tehniskie noteikumi

1. Katra Puse pēc iespējas pilnvērtīgāk izmanto labu regulatīvo praksi attiecībā uz tehnisko noteikumu sagatavošanu, pieņemšanu un piemērošanu, kā paredzēts *TBT* nolīgumā, tostarp, piemēram, dod priekšroku tādiem tehniskajiem noteikumiem, kas nosaka sasniedzamo rezultātu, ietekmes novērtējumiem vai apspriešanām ar ieinteresētajām personām.

2. Puses jo īpaši:

a) izmanto attiecīgos starptautiskos standartus par pamatu saviem tehniskajiem noteikumiem, arī visiem tajos ietvertajiem atbilstības novērtējumiem, izņemot, ja šādi starptautiskie standarti būtu neefektīvs vai nepiemērots līdzeklis izvirzīto likumīgo mērķu sasniegšanai; ja starptautiskos standartus neizmanto par pamatu tehniskajiem noteikumiem, kuri var būtiski ietekmēt tirdzniecību, Puse pēc otras Puses pieprasījuma paskaidro iemeslus, kāpēc šādi standarti tiek uzskatīti par nepiemērotiem vai neefektīviem izvirzītā likumīgā mērķa sasniegšanai;

b) kad tās papildus TBT nolīguma 2.3. pantam, neskarot TBT nolīguma 2.4. un 12.4. pantu, pārskata savus attiecīgos tehniskos noteikumus, tās padara minētos noteikumus saskanīgākus ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem; Puse cita starpā ņem vērā visas jaunās attiecīgo starptautisko standartu attīstības tendences un to, vai turpina pastāvēt apstākļi, kas radīja novirzes no attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem;

c) veicina reģionālo tehnisko noteikumu izstrādi un mudina tos pieņemt valsts līmenī un aizstāt esošos noteikumus, lai atvieglotu tirdzniecību starp Pusēm;

d) atvēl samērīgu laikposmu starp tehnisko noteikumu publicēšanas dienu un to spēkā stāšanās dienu, lai otras Puses uzņēmēji varētu pielāgoties[1];

[1] Ar "samērīgu laikposmu" saprot laikposmu, kas parasti nav mazāks par 6 (sešiem) mēnešiem, izņemot gadījumus, kad tas būtu neefektīvi izvirzīto likumīgo mērķu sasniegšanai.

e) veic plānoto tehnisko noteikumu ietekmes novērtējumu saskaņā ar to attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām; un

f) gatavojot tehniskos noteikumus, pienācīgi ņem vērā MVU īpatnības un speciālās vajadzības.

13.7. PANTS

Standarti

1. Puses atkārtoti apstiprina savus pienākumus saskaņā ar *TBT* nolīguma 4.1. pantu, jo īpaši attiecībā uz visu pamatotu pasākumu īstenošanu ar mērķi nodrošināt, ka visas standartizācijas iestādes Pušu teritorijā akceptē un ievēro Standartu sagatavošanas,, pieņemšanas un piemērošanas labas prakses kodeksu, kas ietverts *TBT* nolīguma 3. pielikumā.

2. *ISO, IEC, ITU* un *Codex Alimentarius* izstrādātos starptautiskos standartus uzskata par attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem *TBT* nolīguma 2. un 5. panta un 3. pielikuma nozīmē.

3. Standartu, ko izstrādājušas citas starptautiskas organizācijas, arī var uzskatīt par attiecīgu starptautisko standartu *TBT* nolīguma 2. un 5. panta un 3. pielikuma nozīmē, ja:

a) standartu ir izstrādājusi standartizācijas iestāde, kas tiecas izveidot vienprātību vai nu:

   i) to iesaistīto PTO dalībnieku valstu delegāciju starpā, kuras pārstāv visas to teritorijā esošās valsts standartizācijas iestādes, kas ir pieņēmušas vai plāno pieņemt standartus attiecībā uz priekšmetu, ar kuru ir saistīta starptautiskā standartizācijas darbība; vai

   ii) iesaistīto PTO dalībnieku valdības struktūru starpā; un

b) standarts ir izstrādāts saskaņā ar PTO *TBT* komitejas lēmumu par starptautisko standartu, rokasgrāmatu un ieteikumu izstrādes principiem saistībā ar *TBT* nolīguma 2. un 5. pantu un 3. pielikumu.

4. Lai pēc iespējas plašāk saskaņotu standartus, katra Puse savas kompetences un resursu robežās mudina tās teritorijā esošās standartizācijas iestādes, kā arī reģionālās standartizācijas iestādes, kuru dalībniece ir Puse vai tās teritorijā esošās standartizācijas iestādes:

a) savu resursu robežās piedalīties to starptautisko standartu sagatavošanā, kurus izstrādā attiecīgās starptautiskās standartizācijas iestādes;

b) sadarboties ar attiecīgajām otras Puses valsts vai reģionālajām standartizācijas iestādēm starptautiskās standartizācijas darbībās;

c) izmantot attiecīgos starptautiskos standartus par pamatu standartiem, ko tās izstrādā, izņemot gadījumus, kad šādi starptautiski standarti būtu neefektīvi vai nepiemēroti, piemēram, nepietiekama aizsardzības līmeņa vai fundamentālu klimata vai ģeogrāfisko faktoru, vai fundamentālu tehnoloģisko problēmu dēļ;

d) izvairīties no dublēšanās vai pārklāšanās ar darbībām, ko veic starptautiskās standartizācijas iestādes;

e) sekmēt reģionāla līmeņa standartu izstrādi un mudināt valstu standartizācijas iestādes tos pieņemt, ar tiem aizstājot esošos valstu standartus;

f) regulāri pārskatīt valsts un reģionālos standartus, kuru pamatā nav attiecīgie starptautiskie standarti, nolūkā palielināt to saskanību ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem; un

g) sekmēt divpusēju sadarbību ar otras Puses standartizācijas iestādēm.

5. Pusēm ar *TBT* nodaļas koordinatoru starpniecību, kas iecelti saskaņā ar 13.13. pantu, būtu jāveic šādas informācijas apmaiņa:

a) par to, kā Puses izmanto standartus par pamatu vai atbalstu tehniskajiem noteikumiem;

b) Pušu īstenotie sadarbības nolīgumi standartizācijas jomā, piemēram, standartizācijas aspekti brīvās tirdzniecības nolīgumos ar trešām valstīm; un

c) Pušu attiecīgie standartizācijas procesi un apmērs, kādā starptautiskos, reģionālos vai apakšreģionālos standartus izmanto par pamatu valsts standartiem.

13.8. PANTS

Atbilstības novērtēšanas procedūras un akreditācija

1. Noteikumus, kas 13.6. pantā ir izklāstīti attiecībā uz tehnisko noteikumu sagatavošanu, pieņemšanu un piemērošanu, *mutatis mutandis* piemēro arī atbilstības novērtēšanas procedūrām.

2. Ja Puse pieprasa atbilstības novērtēšanu kā pozitīvu apliecinājumu tam, ka ražojums atbilst kādam tehniskajam noteikumam, tā:

a) izvēlas atbilstības novērtēšanas procedūras, kas ir samērīgas ar iesaistītajiem riskiem;

b) regulatīvajā procesā apsver iespēju cita starpā izmantot piegādātāja atbilstības deklarāciju kā atbilstības apliecinājumu, ar ko pierāda atbilstību tehniskajiem noteikumiem; un

c) pēc pieprasījuma sniedz otrai Pusei informāciju par kritērijiem, kas izmantoti konkrētu ražojumu atbilstības novērtēšanas procedūras izvēlei.

3. Ja Puse pieprasa trešās personas veiktu atbilstības novērtēšanu kā pozitīvu apliecinājumu tam, ka ražojums atbilst tehniskajiem noteikumiem, un tā nav paredzējusi uzdot minēto uzdevumu kādai valdības iestādei, kā norādīts 4. punktā, tā:

a) atbilstības novērtēšanas struktūru kvalificēšanā dod priekšroku akreditācijas izmantošanai;

b) pēc iespējas efektīvāk izmanto starptautiskos akreditācijas un atbilstības novērtēšanas standartus, kā arī starptautiskos nolīgumus, kuros iesaistītas Pušu akreditācijas iestādes, piemēram, izmantojot tādus mehānismus kā *ILAC* un *IAF*;

c) apsver iespēju pievienoties vai attiecīgā gadījumā mudina savas testēšanas, inspekciju un sertifikācijas struktūras pievienoties spēkā esošiem starptautiskiem nolīgumiem vai vienošanās, lai saskaņotu vai atvieglotu atbilstības novērtēšanas rezultātu akceptēšanu;

d) savā teritorijā veicina konkurenci starp iestāžu izraudzītām atbilstības novērtēšanas struktūrām konkrētam ražojumam vai ražojumu kopumam, lai uzņēmēji varētu izvēlēties vienu no tām;

e) nodrošina, ka atbilstības novērtēšanas struktūras ir neatkarīgas no ražotājiem, importētājiem un izplatītājiem tādā nozīmē, ka tās savu darbību veic objektīvi un spriež neatkarīgi;

f) nodrošina, ka nepastāv interešu konflikti starp akreditācijas iestādēm un atbilstības novērtēšanas struktūrām vai starp tirgus uzraudzības iestāžu darbībām un atbilstības novērtēšanas struktūru darbībām;

g) iespēju robežās ļauj atbilstības novērtēšanas struktūrām izmantot apakšuzņēmējus, lai veiktu testēšanu vai inspekcijas saistībā ar atbilstības novērtēšanu, tostarp apakšuzņēmējus, kas atrodas otras Puses teritorijā; un

h) publicē tiešsaistē to struktūru sarakstu, kuras tā izraudzījusies šādas atbilstības novērtēšanas veikšanai, un attiecīgo informāciju par katras šādas struktūras norīkojuma tvērumu.

4. Neko 3. punkta g) apakšpunktā neinterpretē kā aizliegumu Pusei pieprasīt apakšuzņēmējiem izpildīt prasības, kādas jāizpilda atbilstības novērtēšanas struktūrai, ar kuru Puse ir noslēgusi līgumu, lai tā pati varētu veikt līgumā paredzētos testus vai inspekcijas.

5. Nekas šajā pantā neliedz kādai Pusei pieprasīt, lai atbilstības novērtēšanu attiecībā uz konkrētiem ražojumiem veic tās norādītās valdības iestādes. Šādos gadījumos minētā Puse:

a) nosaka atbilstības novērtēšanas maksas atbilstoši sniegto pakalpojumu aptuvenajām izmaksām un pēc atbilstības novērtēšanas pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma sniedz informāciju par to, kas iekļauts šajās maksās; un

b) atbilstības novērtēšanas maksas principā dara publiski pieejamas vai, ja šāda informācija nav publiski pieejama, sniedz tās pēc pieprasījuma.

6. Neskarot šā panta 3. līdz 5. punktu, 13.A pielikumā uzskaitītajās jomās, kurās Eiropas Savienība akceptē piegādātāja atbilstības deklarāciju kā apliecinājumu tam, ka ražojums atbilst tehniskajiem noteikumiem, un kurās *MERCOSUR* parakstītājvalsts pieprasa obligātu trešās personas veiktu testēšanu vai sertifikāciju, *MERCOSUR* parakstītājvalsts kā apliecinājumu tam, ka ražojums atbilst *MERCOSUR* parakstītājvalsts tehnisko noteikumu prasībām, akceptē sertifikātus vai, ja šāda akceptēšana nav paredzēta tās attiecīgajos normatīvajos aktos, akceptē testa ziņojumus, ko izdevušas atbilstības novērtēšanas struktūras, kuras atrodas Eiropas Savienības teritorijā un kuras akreditācijas iestāde, kas ir *ILAC* vai *IAF* starptautisko vienošanos par savstarpēju atzīšanu locekle, ir akreditējusi attiecīgajā darbības jomā; vai akceptē sertifikātus, kas izsniegti saskaņā ar *IECEE CB* shēmu. Lai akceptētu šādus sertifikātus vai testa ziņojumus, *MERCOSUR* parakstītājvalsts savos attiecīgajos normatīvajos aktos var pieprasīt, lai starp atbilstības novērtēšanas struktūru, kas atrodas Eiropas Savienības teritorijā, un atbilstības novērtēšanas struktūru, kas atrodas *MERCOSUR* parakstītājvalsts teritorijā, pastāvētu divpusējas vienošanās, tostarp saprašanās memorandi.

7. Ja piegādātāja atbilstības deklarācijas uzskata par derīgu atbilstības novērtēšanas procedūru Eiropas Savienībā, testa ziņojumus, ko izdevušas atbilstības novērtēšanas struktūras, kuras atrodas *MERCOSUR* parakstītājvalsts teritorijā, pieņem kā derīgu dokumentu ražojuma atbilstības Eiropas Savienības tehnisko noteikumu prasībām pierādīšanas procesā. Ražotājs vienmēr ir atbildīgs par ražojuma atbilstību.

8. Šā panta 6. punktu piemēro arī gadījumos, kad *MERCOSUR* parakstītājvalsts saskaņā ar šā panta 10. punktu ievieš jaunas obligātas trešo personu veiktas testēšanas vai sertifikācijas prasības 13.-A pielikumā norādītajās jomās. Ja Eiropas Savienība saskaņā ar šā panta 10. punktu ievieš obligātas trešo personu veiktas testēšanas vai sertifikācijas prasības 13.-A pielikumā norādītajās jomās, Puses 13.14. pantā minētajā Preču tirdzniecības apakškomitejā apspriež, vai ir jāveic kādi pasākumi, lai nodrošinātu savstarpīgumu attiecībā uz tādu testa ziņojumu vai sertifikātu akceptēšanu, ko izdevušas atbilstības novērtēšanas struktūras, kuras atrodas *MERCOSUR* parakstītājvalsts teritorijā.

9. Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā var pieņemt lēmumu grozīt 13.-A pielikuma A iedaļu.

10. Neatkarīgi no šā panta 6. punkta Puse attiecībā uz ražojumiem, kas ietilpst 13.-A pielikuma darbības jomā, var ieviest prasības par obligātu trešās personas veiktu testēšanu vai sertificēšanu minētajā pielikumā norādītajās jomās, ievērojot šādus nosacījumus:

a) šādu prasību vai procedūru ieviešana ir pamatota saskaņā ar *TBT* nolīguma 2.2. pantā minētajiem likumīgajiem mērķiem;

b) visu šādu prasību vai procedūru ieviešanas iemeslus pamato argumentēta tehniskā vai zinātniskā informācija attiecībā uz konkrēto ražojumu sniegumu;

c) šādas prasības vai procedūras neierobežo tirdzniecību vairāk nekā nepieciešams, lai izpildītu puses likumīgo mērķi, ņemot vērā risku, ko radītu neizpilde; un

d) Pusei nav bijis iespējams pamatoti paredzēt šādu prasību vai procedūru ieviešanas vajadzību, kad stājās spēkā šis nolīgums.

11. Šā panta 6. punkts neskar tirgus uzraudzības kompetences, ko Puses iestādes veic nediskriminējoši, tostarp paraugu papildu testēšanu ievešanas punktā.

13.9. PANTS

Pārredzamība

1. Attiecībā uz standartu, tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru sagatavošanu, pieņemšanu un piemērošanu katra Puse:

a) ņem vērā otras Puses viedokli, ja tehnisko noteikumu izstrādes process ir pilnībā vai daļēji atvērts sabiedriskai apspriešanai;

b) izstrādājot nozīmīgus tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, kas var būtiski ietekmēt tirdzniecību, saskaņā ar tās attiecīgajiem normatīvajiem aktiem nodrošina tādu procedūru ieviešanu, kuras dod iespēju Pušu personām paust savu viedokli formālā sabiedriskās apspriešanas procesā, izņemot gadījumus, kad rodas vai draud rasties steidzamas drošuma, veselības, vides aizsardzības vai valsts drošības problēmas;

c) atļauj otras Puses personām piedalīties b) apakšpunktā minētajā apspriešanas procesā ar noteikumiem, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, kādus Puse attiecina uz savām personām, un, kad vien iespējams, publisko minētās apspriešanas rezultātus;

d) principā paredz vismaz 60 (sešdesmit) dienu laikposmu, kurā otra Puse var sniegt rakstiskas piezīmes par ierosinātajiem tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, un izskata pamatotu pieprasījumu pagarināt piezīmju iesniegšanas termiņu;

e) gadījumā, ja paziņotais teksts nav vienā no PTO valodām, sniedz pasākuma satura skaidru un visaptverošu aprakstu PTO paziņojuma formātā;

f) ja tā no otras Puses saņem rakstiskas piezīmes par tās ierosināto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru, tā:

i) ja otra Puse to pieprasa, rakstiskās piezīmes, kad vien iespējams, apspriež, iesaistot savu kompetento regulatīvo iestādi un laikā, kad tās var ņemt vērā; un

ii) rakstiski atbild uz piezīmēm, kad vien iespējams, ne vēlāk kā tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras publicēšanas dienā;

g) ja otra Puse to pieprasa, sniedz informāciju par mērķiem, juridisko pamatu un loģisko pamatojumu tehniskajam noteikumam vai atbilstības novērtēšanas procedūrai, ko Puse ir pieņēmusi vai ierosina pieņemt;

h) sniedz informāciju par tehniskā noteikuma vai atbilstības novērtēšanas procedūras pieņemšanu un stāšanos spēkā, kā arī par pieņemto galīgo tekstu, pievienojot papildinājumu sākotnējam paziņojumam PTO;

i) izskata pamatotu otras Puses pieprasījumu, kas saņemts pirms piezīmju iesniegšanas termiņa beigām, kurš noteikts pēc ierosinātā tehniskā noteikuma nosūtīšanas, pagarināt laikposmu no tehniskā noteikuma pieņemšanas līdz tā spēkā stāšanās dienai, izņemot gadījumus, kad kavēšanās būtu neefektīva izvirzīto likumīgo mērķu sasniegšanā; un

j) kopā ar paziņojumu nodrošina bezmaksas piekļuvi paziņotā teksta elektroniskajai versijai.

2. Piemērojot 1. punkta d) apakšpunktu, ja rodas vai draud rasties steidzamas drošības, veselības, vides aizsardzības vai valsts drošības problēmas, piemēro *TBT* nolīguma 2.10. un 5.7. pantu.

3. Ja tehnisko noteikumu projektā vai atbilstības novērtēšanas procedūrā tiek iekļauti standarti vai izdarīta atsauce uz tiem, tādējādi tos padarot par obligātiem, tad izpilda pārredzamības pienākumus, kas saistībā ar *TBT* paziņojumu noteikti šajā pantā un *TBT* nolīguma 2. vai 5. pantā.

4. Katra Puse nodrošina, ka visi pieņemtie un spēkā esošie tehniskie noteikumi un obligātās atbilstības novērtēšanas procedūras ir publiski un bez maksas pieejamas oficiālā tīmekļa vietnē. Katra Puse vienmēr nodrošina neierobežotu piekļuvi visai informācijai, kas ir svarīga atbilstības tehniskajiem noteikumiem nodrošināšanā. Ja standarti ir atbilstības tehniskajiem noteikumiem prezumpcija, bet minētajos tehniskajos noteikumos tie nav minēti, katra Puse nodrošina piekļuvi informācijai par attiecīgajiem standartiem.

5. Katra Puse pēc otras Puses vai tās uzņēmēju pamatota pieprasījuma bez liekas kavēšanās sniedz informāciju par spēkā esošajiem tehniskajiem noteikumiem un attiecīgā gadījumā pieejamos rakstiskos norādījumus par atbilstību tehniskajiem noteikumiem.

13.10. PANTS

Marķēšana un etiķetēšana

1. Pušu tehniskajos noteikumos, kuri ietver marķēšanu vai etiķetēšanu vai attiecas tikai uz tām, ievēro *TBT* nolīguma 2. panta principus.

2. Proti, ja Puse pieprasa obligāti marķēt vai etiķetēt ražojumus:

a) tā pieprasa tikai tādu informāciju, kas ir būtiska ražojuma patērētājiem vai lietotājiem vai iestādēm, lai norādītu, ka ražojums atbilst obligātajām tehniskajām prasībām;

b) un, ja Puse pieprasa ražojumu etiķešu vai marķējumu iepriekšēju apstiprināšanu, reģistrāciju vai sertificēšanu kā priekšnoteikumu, lai laistu tirgū ražojumus, kas citādi atbilst tās obligātajām tehniskajām prasībām, tā nodrošina, ka lēmums par otras Puses uzņēmēju iesniegtajiem pieprasījumiem tiek pieņemts bez liekas kavēšanās un nediskriminējoši;

c) un, ja Puse pieprasa izmantot unikālu identifikācijas numuru, tā bez liekas kavēšanās un nediskriminējoši piešķir šādu numuru otras Puses uzņēmējiem;

d) un, ar noteikumu, ka tas nav maldinoši, pretrunīgi vai neskaidri saistībā ar importētājas Puses regulatīvajām prasībām un ar to netiek apdraudēti *TBT* nolīguma likumīgie mērķi, Puse atļauj:

i) papildus valodai, kuru pieprasa ražojumu importētāja Puse, iekļaut informāciju citās valodās; un

ii) iekļaut starptautiskajos standartos pieņemtas nomenklatūras, piktogrammas, simbolus vai attēlus;

e) tā akceptē, ka, kad vien iespējams, papildu etiķetēšana vai etiķešu labošana notiek muitas noliktavās vai citās noteiktās vietās kā alternatīva etiķetēšanai izcelsmes valstī;

f) ja tā uzskata, ka ar to netiek apdraudēta sabiedrības veselība un vide, aizsardzība pret maldinošu praksi un visi citi likumīgie mērķi saskaņā ar *TBT* nolīgumu, tā cenšas akceptēt etiķetes, kas nav noturīgas vai ir noņemamas, nevis etiķetes, kas ir fiziski piestiprinātas ražojumam, vai attiecīgās informācijas iekļaušanu pavaddokumentos.

3. Šā panta 2. punktu nepiemēro zāļu marķējumiem vai etiķetēm.

4. Ja Puse uzskata, ka marķēšanas vai etiķetēšanas prasības otras Puses ražojumam vai nozarē varētu uzlabot, tā savu bažu kliedēšanai var ierosināt tirdzniecības atvieglošanas iniciatīvu saskaņā ar 13.5. pantu.

13.11. PANTS

Sadarbība un tehniskā palīdzība

1. Lai veicinātu šīs nodaļas mērķu sasniegšanu, katra Puse cita starpā:

a) veicina savu attiecīgo organizāciju – publisko, privāto, valsts vai reģionālo – sadarbību, kopīgus pasākumus un projektus tehnisko noteikumu, standartizācijas, atbilstības novērtēšanas, metroloģijas un akreditācijas jomā;

b) veicina labu regulatīvo praksi, apmainoties ar informāciju, pieredzi un paraugpraksi cita starpā par regulatīvās ietekmes novērtējumu, regulatīvo krājumu uzskaiti un riska novērtēšanu un sabiedrisko apspriešanu;

c) apmainās ar viedokļiem par tirgus uzraudzību;

d) stiprina valsts regulatīvo, metroloģijas, standartizācijas, atbilstības novērtēšanas struktūru un akreditācijas iestāžu tehniskās un institucionālās spējas, atbalstot to tehniskās infrastruktūras, tostarp laboratoriju un testēšanas aprīkojuma, attīstību un nodrošina cilvēkresursu pastāvīgu apmācību;

e) veicina, atvieglo un, kad vien iespējams, koordinē minēto struktūru un iestāžu dalību starptautiskās organizācijās un citos forumos, kas saistīti ar tehniskajiem noteikumiem, atbilstības novērtēšanu, standartiem, akreditāciju un metroloģiju;

f) atbalsta valstu, reģionālo un starptautisko organizāciju tehniskās palīdzības darbības tehnisko noteikumu, standartizācijas, atbilstības novērtēšanas, metroloģijas un akreditācijas jomā; un

g) cenšas apmainīties ar pieejamajiem zinātniskajiem pierādījumiem un tehnisko informāciju, izņemot konfidenciālu vai citu sensitīvu informāciju, starp Pušu regulatīvajām iestādēm, ciktāl tas nepieciešams, lai sadarbotos vai veiktu tehniskas apspriedes saskaņā ar šo nodaļu.

2. Puse pienācīgi izskata otras Puses priekšlikumus par sadarbību saskaņā ar šo nodaļu.

13.12. PANTS

Tehniskas apspriedes

1. Katra Puse var pieprasīt apspriest jebkādas radušās bažas saistībā ar šo nodaļu, tostarp par otras Puses tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras projektu vai ierosinājumu, kas, pēc pirmās Puses domām, varētu būtiski negatīvi ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm. Savu pieprasījumu Puse iesniedz otras Puses *TBT* nodaļas koordinatoram, kas iecelts saskaņā ar 13.13. pantu, un norāda:

a) problēmu;

b) šīs nodaļas noteikumus, uz kuriem attiecas bažas; un

c) pieprasījuma iemeslus, tostarp to, kādas bažas ir radušās pieprasījuma iesniedzējai Pusei.

2. Informāciju vai paskaidrojumu, kas pieprasīts saskaņā ar 1. punktu, sniedz ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) dienu laikā pēc dienas, kurā Puse iesniegusi pieprasījumu saskaņā ar 1. punktu. Šo termiņu pieprasījuma saņēmēja Puse var pagarināt ar iepriekšēju pamatojumu.

3. Ja Puses kādu problēmu ir risinājušas iepriekš kādā forumā, Puse var pieprasīt tiešu apspriedi, kura notiek klātienē vai videkonferences, vai telefonkonferences veidā ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) dienu laikā no šāda pieprasījuma saņemšanas. Šādos gadījumos pieprasījuma saņēmēja Puse dara visu iespējamo, lai būtu pieejama šādai apspriedei.

4. Ja Puses iepriekšējos 12 mēnešos nav apspriedušās saskaņā ar šo pantu, otra Puse nevar noraidīt pieprasījumu. Ja pieprasījuma iesniedzēja Puse uzskata, ka jautājums ir steidzams, tā var pieprasīt, lai sanāksme notiktu drīzāk. Šādos gadījumos atbildētāja Puse šādu pieprasījumu izskata pretimnākoši. Puses dara visu iespējamo, lai panāktu abpusēji pieņemamu jautājuma risinājumu.

5. Lai gūtu lielāku skaidrību, Puse var pieprasīt tehnisku apspriedi ar otru Pusi saskaņā ar 2. punktu līmenī, kas ir nākamais zem centrālās valdības līmeņa, arī par valsts, reģionālo vai vietējo valdību tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūrām, kuras var būtiski ietekmēt tirdzniecību.

6. Pēc tehniskajām apspriedēm Puses var secināt, ka labāks attiecīgā jautājuma risinājums varētu būt tirdzniecības atvieglošanas iniciatīva saskaņā ar 13.5. pantu.

7. Šis pants neskar nevienas Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar 29. nodaļu.

13.13. PANTS

TBT nodaļas koordinators

1. Katra Puse ieceļ *TBT* nodaļas koordinatoru un visas izmaiņas paziņo otrai Pusei. *TBT* nodaļas koordinatori kopīgi veicina šīs nodaļas īstenošanu un Pušu sadarbību visos *TBT* jautājumos.

2. *TBT* nodaļas koordinatoru funkcijas ir šādas:

a) atbalstīt 13.14. pantā minēto Preču tirdzniecības apakškomiteju tās funkciju pildīšanā;

b) attiecīgā gadījumā atbalstīt tirdzniecības atvieglošanas iniciatīvas un tehniskas apspriedes saskaņā ar attiecīgi 13.5. un 13.12. pantu;

c) apmainīties ar informāciju par to, kāds darbs tiek veikts nevalstiskos, reģionālos un daudzpusējos forumos saistībā ar standartiem, tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām; un

d) attiecīgos gadījumos ziņot 13.14. pantā minētajai Preču tirdzniecības apakškomitejai par visām būtiskajām norisēm saistībā ar šīs nodaļas īstenošanu.

3. *TBT* nodaļas koordinatori savstarpējai saziņai izmanto jebkādu metodi, par kuru ir vienojušies un kura ir piemērota viņu funkciju veikšanai, un tā var būt e-pasts, telefonkonference, videokonference, sanāksme.

13.14. PANTS

Preču tirdzniecības apakškomiteja

Preču tirdzniecības apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus 2.4., 9.9. un 10.14. pantā uzskaitītajām funkcijām ir šādas funkcijas:

a) apspriest saskaņā ar 13.5. pantu veiktā darba rezultātus un apsvērt piemērotas darbības;

b) nodrošināt forumu, kurā Puses var apspriest vajadzību veikt pasākumus, lai nodrošinātu savstarpīgumu saskaņā ar 13.8. panta 8. punktu;

c) sekmēt sadarbību saskaņā ar 13.11. pantu un attiecīgā gadījumā atbalstīt tehniskas apspriedes saskaņā ar 13.12. pantu;

d) censties vismaz reizi gadā apspriest jautājumus, uz kuriem attiecas 13.-B pielikuma C iedaļas 2. punkts; un

e) nodrošināt forumu Pušu sadarbībai un informācijas apmaiņai par visiem jautājumiem, kas attiecas uz 13.-B pielikuma īstenošanu.

14. NODAĻA

SANITĀRIE UN FITOSANITĀRIE PASĀKUMI

14.1. PANTS

Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir:

a) aizsargāt cilvēku, dzīvnieku un augu dzīvību un veselību Pušu attiecīgajās teritorijās, vienlaikus atvieglojot Pušu savstarpējo tirdzniecību attiecībā uz sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem (turpmāk "SFS pasākumi");

b) izveidot sadarbību SFS līguma īstenošanā;

c) nodrošināt, ka SFS pasākumi nerada nepamatotus šķēršļus tirdzniecībā starp Pusēm;

d) pastiprināt sadarbību tehniskos un zinātniskos jautājumos, kas saistīti ar SFS pasākumu pieņemšanu un piemērošanu;

e) uzlabot informācijas apmaiņu un apspriešanos starp Pusēm par SFS jautājumiem; un

f) izveidot sadarbību attiecībā uz daudzpusējiem forumiem, kuros risina SFS jautājumus.

14.2. PANTS

Darbības joma

1. Šo nodaļu piemēro SFS pasākumiem[1], kas tieši vai netieši var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm.

2. Šo nodaļu piemēro sadarbībai attiecībā uz daudzpusējiem forumiem, kuros risina SFS jautājumus.

14.3. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā piemēro šādas definīcijas:

a) SFS līguma A pielikumā noteiktās definīcijas;

b) definīcijas, ko pieņēmusi *Codex Alimentarius*;

c) definīcijas, ko pieņēmusi Pasaules Dzīvnieku veselības organizācija (turpmāk "*WOAH*");

[1] Pretrunu gadījumā šī nodaļa prevalē pār citām šīs nolīguma daļas nodaļām, kad to piemēro SFS pasākumiem, arī, ja tie ir daļa no kāda pasākuma.

d) definīcijas, ko pieņēmusi Starptautiskā augu aizsardzības konvencija (turpmāk "*IPPC*"); un

e) "aizsargājamā zona" ir oficiāli definēta Eiropas Savienības teritorijas ģeogrāfiska daļa, par kuru nav zināms, ka tajā būtu sastopams konkrēts reglamentēts kaitīgais organisms, neraugoties uz to, ka ir labvēlīgi apstākļi tā izplatībai un tas ir sastopams citās Eiropas Savienības teritorijas daļās.

Aizsargājamās zonas ir no kaitīgajiem organismiem brīvas teritorijas, kas atrodas Eiropas Savienības kontrolē Eiropas Savienības teritorijā. Tās ir atzītas ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 26. oktobra Regulu (ES) 2016/2031 par aizsardzības pasākumiem pret augiem kaitīgajiem organismiem, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 228/2013, (ES) Nr. 652/2014 un (ES) Nr. 1143/2014 un atceļ Padomes Direktīvas 69/464/EEK, 74/647/EEK, 93/85/EEK, 98/57/EK, 2000/29/EK, 2006/91/EK un 2007/33/EK[1]. Šo jēdzienu nepiemēro ārpus Eiropas Savienības teritorijas. Tirdzniecības nolūkos Eiropas Savienība nepieprasa otrai Pusei izveidot aizsargājamās zonas tās teritorijā. Šādos gadījumos piemēro tos nosacījumus, kuri tiek piemēroti no kaitīgajiem organismiem brīvām teritorijām. 6. nodaļas piemērošanas nolūkā un lai atzītu aizsargājamās zonas, piemēro tos pašus nosacījumus, kuri tiek piemēroti no kaitīgajiem organismiem brīvām teritorijām.

2. Ja pastāv neatbilstība starp definīcijām SFS līguma A pielikumā un definīcijām, par kurām vienojušās Puses, vai definīcijām, ko pieņēmusi *Codex Alimentarius*, *WOAH* un *IPPC*, prevalē SFS līguma A pielikumā noteiktās definīcijas.

[1] ES OV L 317, 23.11.2016., 4. lpp.

14.4. PANTS

Tiesības un pienākumi

Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus saskaņā ar SFS līgumu. Nekas šajā nodaļā neietekmē katras Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar SFS līgumu.

14.5. PANTS

Kompetentās iestādes

1. Šajā nodaļā Puses oficiālā kompetentā iestāde ir iestāde, kas saskaņā ar Puses tiesību aktiem ir pilnvarota izpildīt tās normatīvos aktus, kuri ietilpst šīs nodaļas darbības jomā, lai nodrošinātu atbilstību tās prasībām, vai jebkura cita iestāde, kurai minētā iestāde ir deleģējusi minētās pilnvaras (turpmāk "kompetentās iestādes").

2. Šā nolīguma spēkā stāšanās dienā katra Puse rakstiski paziņo otrai Pusei 1. punktā minēto kompetento iestāžu nosaukumus, norādot, kur šī informācija ir publiski pieejama, un aprakstu par kompetenču sadalījumu starp attiecīgajām kompetentajām iestādēm.

3. Puses saskaņā ar 14.11. panta 4. punktu informē viena otru par visām izmaiņām attiecībā uz šīm kompetentajām iestādēm.

14.6. PANTS

Vispārīgi pienākumi

1. Puses eksportēti produkti atbilst importētājas Puses piemērojamajām SFS prasībām.

2. Importētājas Puses SFS prasības ir vienādas attiecībā uz visu eksportētājas Puses teritoriju, kamēr vien visā minētajā teritorijā pastāv vienādi sanitārie un fitosanitārie nosacījumi, neskarot lēmumus un pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar 14.10. pantu. Katra Puse nodrošina, ka tās SFS pasākumi tiek piemēroti samērīgi un nerada patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, kurās pastāv vienādi vai līdzīgi apstākļi, tostarp starp tās teritoriju un otras Puses teritoriju. SFS pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas būtu slēpts Pušu tirdzniecības ierobežojums.

3. Šajā nodaļā minētās procedūras piemēro bez liekas kavēšanās un pārredzamā veidā, un pieprasītā informācija aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams attiecīgiem apstiprināšanas, kontroles, inspekcijas un verifikācijas mērķiem.

4. Katra Puse nodrošina, ka visas maksas, kas noteiktas importa procedūrām, kuru mērķis ir pārbaudīt un nodrošināt SFS prasību izpildi, ir līdzvērtīgas visām maksām, ko iekasē par līdzīgiem vietējiem ražojumiem vai citas PTO dalībvalsts ražojumiem, un nav augstākas par pakalpojuma faktiskajām izmaksām.

5. Izņemot 14.14. pantā paredzētos gadījumus, katra Puse un attiecīgā gadījumā *MERCOSUR,* grozot SFS prasības importam, paredz izmaiņu raksturam atbilstošu pārejas periodu, lai izvairītos no nevajadzīgiem produktu tirdzniecības plūsmu pārtraukumiem vai traucējumiem un ļautu eksportētājai Pusei attiecīgi pielāgot savas eksporta procedūras šādām izmaiņām.

6. Šīs nodaļas īstenošana neapdraud SFS prasības tirdzniecībai starp Pusēm, kas ir spēkā šā nolīguma spēkā stāšanās dienā.

7. Neskarot līdzīgus noteikumus šīs nolīguma daļas citās nodaļās, nekas šajā nodaļā neietekmē katras Puses tiesības un pienākumus aizsargāt konfidenciālu informāciju saskaņā ar katras Puses attiecīgajiem normatīvajiem aktiem. Katra Puse nodrošina, ka ir ieviestas procedūras, lai novērstu tādas konfidenciālas informācijas izpaušanu, kas iegūta šajā nodaļā minēto procedūru laikā.

8. Katra Puse nodrošina, ka ir pieejami resursi, kas vajadzīgi šīs nodaļas efektīvai īstenošanai.

14.7. PANTS

Tirdzniecības atvieglošanas pasākumi

Uzņēmumu apstiprināšana dzīvnieku, dzīvnieku produktu, dzīvnieku izcelsmes produktu un dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu importam

1. Importētāja Puse var pieprasīt eksportētājas Puses teritorijā esošo uzņēmumu apstiprināšanu dzīvnieku, dzīvnieku produktu, dzīvnieku izcelsmes produktu un dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu importam no šādiem uzņēmumiem.

2. Šādu apstiprinājumu piešķir bez importētājas Puses iepriekš veiktām inspekcijām atsevišķos uzņēmumos, ja:

a) importētāja Puse ir atzinusi eksportētājas Puses kompetentās iestādes oficiālās kontroles sistēmu;

b) importētāja Puse ir atļāvusi attiecīgo produktu importu; un

c) eksportētājas Puses kompetentā iestāde ir sniegusi pietiekamas garantijas, ka šādi uzņēmumi atbilst importētājas Puses sanitārajām prasībām.

3. Eksportētāja Puse atļauj eksportu tikai no saskaņā ar 1. punktu apstiprinātiem uzņēmumiem. Eksportētāja Puse aptur vai atsauc savu apstiprinājumu uzņēmumiem, kas neatbilst importētājas Puses sanitārajām prasībām, un šādu apturēšanu vai atsaukšanu paziņo importētājai Pusei.

4. Eksportētāja Puse ierosina importētājai Pusei apstiprināmo uzņēmumu sarakstu. Šim sarakstam pievieno eksportētājas Puses kompetentās iestādes garantijas, ka uzņēmumi atbilst 2. punkta c) apakšpunktā minētajām prasībām.

5. Importētāja Puse piešķir atļauju importam no apstiprinātiem uzņēmumiem ne vēlāk kā 40 (četrdesmit) darbdienu laikā no 4. punktā minētā eksportētājas Puses saraksta un garantiju saņemšanas. Ja tiek pieprasīta papildu informācija un tāpēc atļauju nevar piešķirt 40 (četrdesmit) darbdienu laikā, importētāja Puse informē eksportētāju Pusi un nosaka jaunu termiņu atļaujas piešķiršanai. Termiņš nepārsniedz 40 (četrdesmit) darbdienas no papildu informācijas saņemšanas datuma.

6. Importētāja Puse sagatavo apstiprināto uzņēmumu sarakstus un dara tos publiski pieejamus.

7. Importētāja Puse var atteikties apstiprināt uzņēmumus, kas neatbilst tās sanitārajām prasībām. Šādos gadījumos importētāja Puse informē eksportētāju Pusi par šādu atteikumu, ietverot tā pamatojumu.

8. Importētāja Puse var veikt oficiālās kontroles sistēmas verifikāciju saskaņā ar 14.15. pantu. Pamatojoties uz minēto verifikāciju rezultātiem, importētāja Puse var grozīt apstiprināto uzņēmumu sarakstu.

SFS importa pārbaudes

9. Katra Puse pieņem vai saglabā SFS importa pārbaužu procedūras, kas ļauj bez liekas kavēšanās paātrināti laist produktus importā.

10. Katra Puse attiecīgā gadījumā vienkāršo kontroles un verifikācijas un samazina importētājas Puses veikto SFS importa pārbaužu biežumu eksportētājas Puses produktiem. Katra Puse lēmumu pieņem, pamatojoties uz:

a) saistītajiem riskiem;

b) ražotāju vai importētāju veiktajām kontrolēm, ko validējušas Pušu kompetentās iestādes;

c) eksportētājas Puses kompetentā iestāde ir sniegusi pietiekamas garantijas, ka uzņēmumi atbilst importētājas Puses sanitārajām prasībām; un

d) attiecīgā gadījumā *Codex Alimentarius, WOAH* vai *IPPC* starptautiskajām pamatnostādnēm, standartiem un ieteikumiem.

11. Katra Puse var piemērot citus kritērijus, lai vienkāršotu kontroli un verifikāciju saskaņā ar 10. punktu, ja tie neapdraud minētajā punktā uzskaitītos kopīgi saskaņotos kritērijus.

12. Ja importa pārbaudēs tiek atklāta neatbilstība SFS importa prasībām un produkti vai sūtījumi tiek noraidīti, importētāja Puse iespējami drīz un ne vēlāk kā 5 (piecu) darbdienu laikā no noraidīšanas dienas par to paziņo eksportētājai Pusei saskaņā ar 14.12. pantā minēto procedūru.

13. Ja importa pārbaudēs tiek atklāta neatbilstība attiecīgajām SFS importa prasībām, importētājas Puses veiktajai darbībai jābūt pamatotai ar saistītā riska novērtējumu un tā nevar ierobežot tirdzniecību vairāk nekā vajadzīgs, lai sasniegtu importētājas Puses pienācīgo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni.

MERCOSUR importa un apstiprināšanas procedūru vienkāršošana

14. Puses atzīst dažādos reģionālās integrācijas līmeņus, kas procesu rezultātā panākti Eiropas Savienībā, no vienas puses, un *MERCOSUR* valstīs, no otras puses. Lai atvieglotu tirdzniecību starp to attiecīgajām teritorijām, *MERCOSUR* maksimāli cenšas pakāpeniski pielāgoties šādām Eiropas Savienības produktu un uzņēmumu importa un apstiprināšanas procedūrām, ja tādas ir:

a) vienota anketa;

b) vienots sertifikāts; un

c) vienots apstiprināto uzņēmumu saraksts.

15. *MERCOSUR* darīs visu iespējamo, lai harmonizētu atsevišķu *MERCOSUR* parakstītājvalstu SFS importa prasības, sertifikātus un importa pārbaudes.

14.8. PANTS

Alternatīvi pasākumi

1. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse pārbauda, vai izņēmuma kārtā importētājas Puses SFS pasākumam alternatīvs SFS pasākums nodrošina atbilstošu aizsardzības līmeni importētājai Pusei. Alternatīvā pasākuma pamatā var būt *Codex Alimentarius*, *WOAH* vai *IPPC* starptautiskās pamatnostādnes, standarti un ieteikumi vai eksportētājas Puses SFS pasākumi.

2. Alternatīviem SFS pasākumiem nepiemēro 14.9. pantu.

14.9. PANTS

Līdzvērtība

1. Eksportētāja Puse var pieprasīt importētājai Pusei noteikt, vai konkrēts SFS pasākums vai konkrēti SFS pasākumi, kas saistīti ar produktu vai produktu grupu vai ir daļa no sistēmas, ir līdzvērtīgi eksportētājas Puses SFS pasākumiem.

2. Lai īstenotu šo pantu, 14.18. pantā minētā apakškomiteja sniedz ieteikumus par līdzvērtības atzīšanas procedūras izveidi, pamatojoties uz PTO Sanitāro un fitosanitāro pasākumu komitejas Lēmumu par Līguma par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu 4. panta īstenošanu[1] un visiem turpmākiem tā atjauninājumiem un starptautiskām pamatnostādnēm, standartiem un ieteikumiem, kas pieņemti *Codex Alimentarius, WOAH* un *IPPC* ietvaros. Šai procedūrai būtu jāietver process, kurā Puses apspriežas, lai noteiktu SFS pasākumu līdzvērtību, to, kāda informācija Pusēm jāsniedz, Pušu pienākumus un līdzvērtības atzīšanas termiņus.

3. Pēc konkrēta pieprasījuma saņemšanas Puses sāk apspriešanos, pamatojoties uz procedūru, kas jānosaka saskaņā ar 2. punktu, lai panāktu vienošanos par līdzvērtības atzīšanu.

---

[1] PTO 2004. gada 13. jūlija dokuments G/SPS/19/Rev.2.

4. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse informē eksportētāju Pusi par līdzvērtības novērtēšanas procedūras posmu.

14.10. PANTS

Dzīvnieku veselības un augiem kaitīgo organismu statusa un reģionālo apstākļu atzīšana

1. Puses atzīst zonējuma un nodalījumu veidošanas konceptu, tostarp no kaitīgajiem organismiem vai no slimībām brīvas teritorijas un kaitīgā organisma vai slimības zemas izplatības teritorijas, un piemēro to tirdzniecībā starp Pusēm saskaņā ar SFS līgumu, tostarp saskaņā ar PTO Sanitāro un fitosanitāro pasākumu komitejas pieņemtajām pamatnostādnēm, ar ko veicina Līguma par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu 6. panta praktisko īstenošanu[1], un attiecīgajām *WOAH* vai *IPPC* pamatnostādnēm, ieteikumiem un standartiem.

2. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse izlemj, vai atzīt no kaitīgajiem organismiem un slimībām brīvas teritorijas, kaitīgā organisma un slimības zemas izplatības teritorijas un eksportētājas Puses nodalījumus – pirmo reizi vai pēc dzīvnieku slimības uzliesmojuma vai augiem kaitīgā organisma izplatības. Importētāja Puse pamato šo lēmumu ar informāciju, ko eksportētāja Puse sniegusi saskaņā ar SFS līgumu un *WOAH* un *IPPC* standartiem, un ņem vērā to, ka eksportētāja Puse ir izveidojusi no kaitīgajiem organismiem un slimībām brīvas teritorijas, kaitīgā organisma un slimības zemas izplatības teritorijas un nodalījumus. Dalībvalstis ievēro procedūras, kas noteiktas 14.-A pielikumā.

[1] PTO 2008. gada 16. maija dokuments G/SPS/48.

3. Importētāja Puse lēmumu saskaņā ar 2. punktu pieņem bez liekas kavēšanās. Ja, neskarot 14.14. pantu, importētāja Puse nolemj atzīt eksportētājas Puses no kaitīgajiem organismiem un slimībām brīvas teritorijas, kaitīgā organisma un slimības zemas izplatības teritorijas un nodalījumus, tā bez liekas kavēšanās atļauj tirdzniecību no minētajām teritorijām vai nodalījumiem.

4. Apakškomiteja, kas minēta 14.18. pantā, ņemot vērā SFS līgumu un *IPPC* un *WOAH* pamatnostādnes, standartus un ieteikumus, var noteikt sīkākus noteikumus 2. punktā izklāstītajai procedūrai no kaitīgajiem organismiem un slimībām brīvu teritoriju, kaitīgā organisma un slimības zemas izplatības teritoriju un nodalījumu atzīšanai.

Dzīvnieki, dzīvnieku produkti, dzīvnieku izcelsmes produkti un dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti

5. Procedūra no slimībām brīvu teritoriju vai nodalījumu atzīšanai attiecībā uz dzīvniekiem, dzīvnieku produktiem, dzīvnieku izcelsmes produktiem un dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem ir izklāstīta 7.–9. punktā un 14.-A pielikumā.

6. Izveidojot vai saglabājot 2. punktā minētās teritorijas vai nodalījumus attiecībā uz dzīvniekiem, dzīvnieku produktiem, dzīvnieku izcelsmes produktiem un dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, Puses ņem vērā tādus faktorus kā ģeogrāfiskā atrašanās vieta, ekosistēmas, epidemioloģiskā uzraudzība un sanitāro kontroļu efektivitāte.

7. Ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) darbdienu laikā no 2. punktā minētās informācijas saņemšanas no eksportētājas Puses importētāja Puse var:

a) nepārprotami iebilst pret lūgumu atzīt no slimībām brīvas teritorijas vai nodalījumus attiecībā uz dzīvniekiem, dzīvnieku produktiem, dzīvnieku izcelsmes produktiem un dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem;

b) pieprasīt papildu informāciju no eksportētājas Puses; vai

c) pieprasīt verifikācijas saskaņā ar 14.15. pantu.

Importētāja Puse visu papildu informāciju novērtē ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) darbdienu laikā no saņemšanas. Ja importētāja Puse pieprasa verifikācijas, papildinformācijas novērtēšanas termiņu atliek.

8. Importētāja Puse paātrina 7. punktā noteikto procedūru, ja teritorijas vai nodalījumus, attiecībā uz kuriem eksportētāja Puse lūdz atzīšanu, *WOAH* ir oficiāli atzinusi par tādiem, kam ir statuss "no slimības brīvs", vai ja statuss "no slimības brīvs" ir atgūts pēc slimības uzliesmojuma.

9. Ja pēc 7. punktā minētās procedūras veikšanas importētāja Puse nolemj neatzīt teritorijas vai nodalījumus, attiecībā uz kuriem eksportētāja Puse lūgusi atzīšanu, tā paziņo savu lēmumu eksportētājai Pusei un paskaidro attiecīgo teritoriju vai nodalījumu neatzīšanas iemeslus un pēc pieprasījuma apspriežas saskaņā ar 14.13. pantu.

Augi un augu produkti

10. Katra Puse izveido sarakstu ar reglamentētajiem kaitīgajiem organismiem un reglamentētajiem augiem un augu produktiem, uz kuriem attiecas fitosanitārās prasības. Importētāja Puse dara pieejamu otrai Pusei tās reglamentēto kaitīgo organismu un reglamentēto augu un augu produktu sarakstu un tiem piemērojamās fitosanitārās importa prasības. Fitosanitārās importa prasības attiecībā uz reglamentētajiem augiem un augu produktiem aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams, lai aizsargātu augu veselību vai augu un augu produktu paredzēto lietojumu. Importētāja Puse informē otru Pusi par visām nepieciešamajām papildu deklarācijām.

11. Importētājas Puses fitosanitārās prasības nosaka, ņemot vērā fitosanitāro statusu eksportētājas Puses teritorijā un, ja importētāja Puse to pieprasa, kaitīgo organismu riska analīzes (turpmāk "*PRA*") rezultātus. *PRA* veic saskaņā ar attiecīgajiem *IPPC* starptautiskajiem fitosanitāro pasākumu standartiem (turpmāk "*ISPM*"). Šādā riska analīzē ņem vērā pieejamo zinātnisko un tehnisko informāciju, kā arī attiecīgo augu un augu produktu paredzēto lietojumu.

12. Importētāja Puse atjaunina 10. punktā minētos sarakstus, ja eksportētāja Puse pieprasa jaunu produktu eksportēšanu uz otru Pusi. Ja importētāja Puse pieprasa *PRA*, lai atļautu konkrēta produkta importu, procesa paātrināšanas nolūkos par pamatu var izmantot *PRA*, kas jau ir veikta tādiem pašiem vai līdzīgiem produktiem, kopā ar jebkādu papildu informāciju, ko importētāja Puse uzskata par vajadzīgu analizēt.

13. Importētāja Puse eksportētājas Puses kaitīgā organisma statusa noteikšanas procesā ņem vērā šā panta 10.–17. punktu, 14.-A pielikumu un *IPPC ISPM* ieteikumus.

14. Puses savstarpējā tirdzniecībā atzīst un piemēro no kaitīgajiem organismiem brīvas teritorijas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas un no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes konceptu, kā arī kaitīgā organisma zemas izplatības teritorijas konceptu, kā norādīts *IPPC ISPM,* un aizsargājamās teritorijas konceptu.

15. Nosakot vai saglabājot fitosanitāros pasākumus, importētāja Puse ņem vērā no kaitīgajiem organismiem brīvas teritorijas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes un kaitīgā organisma zemas izplatības teritorijas, kā arī aizsargājamās zonas, ja tās ir izveidojusi eksportētāja Puse.

16. Eksportētāja Puse paziņo otrai Pusei no kaitīgajiem organismiem brīvas teritorijas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes vai kaitīgā organisma zemas izplatības teritorijas un pēc pieprasījuma sniedz paskaidrojumu un pamatojošu informāciju, kā paredzēts attiecīgajā *ISPM* vai kā citādi atzīts par piemērotu. Importētāja Puse atzīst eksportētājas Puses statusu, izņemot, ja importētāja Puse:

a) nepārprotami iebilst otras Puses pieprasījumam apstiprināt no kaitīgajiem organismiem brīvas teritorijas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes vai kaitīgā organisma zemas izplatības teritorijas, vai aizsargājamās zonas, ja tās ir izveidojusi eksportētāja Puse;

b) pieprasa papildu informāciju no eksportētājas Puses;

c) pieprasa verifikācijas saskaņā ar 14.15. pantu; vai

d) sāk apspriešanos saskaņā ar 14.13. pantu ne vēlāk kā 150 (simt piecdesmit) darbdienu laikā no papildu informācijas saņemšanas.

17. Importētāja Puse visu papildu informāciju, kas pieprasīta saskaņā ar 16. punktu, novērtē ne vēlāk kā 90 (deviņdesmit) dienu laikā no saņemšanas. Visas verifikācijas, ko importētāja Puse pieprasījusi saskaņā ar 16. punktu, veic saskaņā ar 14.15. pantu, ņemot vērā attiecīgā kaitīgā organisma un auga bioloģiju. Ja importētāja Puse pieprasa šādas verifikācijas, papildinformācijas novērtēšanas termiņu atliek.

18. Ja pēc 16. punktā minētās procedūras veikšanas importētāja Puse nolemj neapstiprināt no kaitīgajiem organismiem brīvas teritorijas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes vai kaitīgā organisma zemas izplatības teritorijas vai aizsargājamās zonas, ja tās ir izveidojusi eksportētāja Puse un kuru atzīšanu eksportētāja Puse vēlas, tā paziņo savu lēmumu eksportētājai Pusei un paskaidro neapstiprināšanas iemeslus, un pēc pieprasījuma rīko apspriešanos saskaņā ar 14.13. pantu.

14.11. PANTS

Pārredzamība un informācijas apmaiņa

1. Pēc Puses pieprasījuma un ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) darbdienu laikā no šāda pieprasījuma dienas Puses apmainās ar informāciju par:

a) procedūrām produkta importēšanas atļaujas saņemšanai, tostarp, ja iespējams, paredzamo termiņu;

b) prasībām konkrētu produktu importam, tostarp attiecīgā gadījumā sertifikāta paraugu;

c) kaitīgo organismu statusu, tostarp uzraudzības, izskaušanas un ierobežošanas programmām un to rezultātiem, lai atbalstītu šādu kaitīgo organismu statusu un fitosanitāros pasākumus importam;

d) konkrētu produktu importa apstiprināšanas procedūras virzību; un

e) saistību starp SFS pasākumu un starptautiskajām pamatnostādnēm, standartiem un ieteikumiem un, ja SFS pasākums nav balstīts uz starptautiskām pamatnostādnēm, standartiem un ieteikumiem, – zinātnisko informāciju par to, kas SFS pasākumā neatbilst starptautiskajām pamatnostādnēm, standartiem un ieteikumiem, un paskaidrojums par šāda pasākuma noteikšanas iemesliem.

2. Gadījumos, kad attiecīgie zinātniskie pierādījumi nav pietiekami, Puse, kura pieņem pagaidu SFS pasākumu, sniedz pieejamo attiecīgo informāciju, kas ir pasākuma pamatā, un papildu informāciju, ja tāda ir pieejama, lai varētu objektīvāk novērtēt riskus, un saprātīgā laikposmā pārskata SFS pasākumu.

3. Puses ar jebkādiem līdzekļiem dara publiski pieejamu:

a) jaunāko informāciju par to SFS importa prasībām un apstiprināšanas procedūrām; un

b) to reglamentēto kaitīgo organismu sarakstu.

4. Puses paziņo viena otrai šādu informāciju:

a) jebkādas izmaiņas sanitārajā un fitosanitārajā statusā, kas var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm;

b) ar SFS pasākumu izstrādi un piemērošanu saistīti jautājumi, kas var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm; un

c) jebkādu citu informāciju, kas ir būtiska šīs nodaļas efektīvai īstenošanai.

5. Neskarot 1. punktu, ja Puses šajā pantā minēto informāciju ir darījušas pieejamu, paziņojot to PTO vai attiecīgajai starptautiskajai standartizācijas iestādei saskaņā ar tās attiecīgajiem noteikumiem vai ievietojot Pušu publiski pieejamās un bezmaksas tīmekļa vietnēs, informācijas apmaiņa saskaņā ar 1. punktu nav nepieciešama.

6. Katra Puse izraugās kontaktpunktu saziņai par visiem jautājumiem, uz kuriem attiecas šī nodaļa, un informē par to otru Pusi ne vēlāk kā 1 (viena) mēneša laikā pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas. Puse nekavējoties informē otru Pusi, ja tā maina kontaktpunktu.

14.12. PANTS

Paziņojumi

1. Par jebkuru nopietnu vai ievērojamu risku cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvībai vai veselībai, tostarp par jebkādām ārkārtas situācijām pārtikas vai barības kontroles jomā, otras Puses kontaktpunktam, kas minēts 14.11. pantā, paziņo 2 (divu) darbdienu laikā pēc minētā riska konstatēšanas.

2. Par tādiem riskiem cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvībai vai veselībai, kas nav nopietni, otras Puses kontaktpunktam arī paziņo saprātīgā laikposmā, kas ir pietiekams, lai novērstu apdraudējumu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvībai vai veselībai vai neapdraudētu tirdzniecību starp Pusēm.

3. Šā panta 1. un 2. punktā minētos paziņojumus sniedz, izmantojot izveidotu paziņošanas sistēmu, vai kā konkrētus *ad hoc* paziņojumus saskaņā ar paziņotājas Puses tiesību aktiem. Abos gadījumos paziņojumu nosūta attiecīgās Puses kompetentajām iestādēm.

4. Ja paziņotāja Puse pieņem vai saglabā kādu SFS pasākumu saistībā ar paziņojumu (tostarp noraida produktu vai sūtījumu), minētajam paziņojumam pievieno paskaidrojumu par iemesliem, kas pamato šādu pasākumu.

5. Paziņotāja Puse atsauc visus paziņojumus, kuru pamatā ir informācija, kas pēc paziņojuma sniegšanas tika atzīta par nepamatotu, vai kuri nosūtīti kļūdaini. Šādus paziņojumus atsauc, cik drīz vien iespējams, un par to paziņo eksportētājai Pusei, lai novērstu negatīvu ietekmi uz tirdzniecību starp Pusēm.

6. Puses nosaka kontaktpunktus paziņojumiem saskaņā ar šo pantu un dara tos zināmus otrai Pusei, ja tie nav tie paši kontaktpunkti, kas noteikti saskaņā ar 14.11. panta 6. punktu.

14.13. PANTS

Apspriešanās

1. Neskarot 29. nodaļu, ja importētājas Puses SFS pasākumi vai to projekti, vai to īstenošana tiek uzskatīti par nesaderīgiem ar šo nodaļu, Puses sāk apspriešanos ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) dienās no dienas, kurā eksportētāja Puse ir iesniegusi pamatotu pieprasījumu apspriesties.

2. Neatkarīgi no 1. punkta, ja Puse ir sniegusi paziņojumu saskaņā ar 14.12. pantu vai ja kādai Pusei ir nopietnas bažas par sabiedrības, dzīvnieku vai augu veselības risku, kas ietekmē starp Pusēm tirgotos produktus, pēc Puses pieprasījuma iespējami drīz notiek apspriešanās. Katra Puse šādos apstākļos cenšas sniegt informāciju, kas vajadzīga, lai novērstu tirdzniecības traucējumus, arī tās ierobežošanu.

3. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse sniedz informāciju, kas vajadzīga, lai novērstu tirdzniecības traucējumus, arī tās ierobežošanu. Šī informācija ietver informāciju, kas minēta 14.11. panta 1. punktā.

4. Apspriešanās var notikt samērīgā saprātīgā laikposmā, kas ļauj Pusēm panākt abpusēji apmierinošu risinājumu.

5. Apspriešanās var notikt pa e-pastu, videokonferencē, audiokonferencē vai ar citiem saziņas līdzekļiem, kas pieejami abām Pusēm. Puse, kas pieprasīja apspriešanos, ir atbildīga par protokola sagatavošanu. Protokolu formāli apstiprina apspriešanās dalībnieki.

6. Ja apspriešanās dalībnieki nepanāk savstarpēji apmierinošu risinājumu, jautājumu var iesniegt 14.18. pantā minētajai apakškomitejai.

14.14. PANTS

Ārkārtas pasākumi

1. Ja Puse pieņem kādu pasākumu, lai kontrolētu nopietnu risku cilvēku, dzīvnieku un augu dzīvībai vai veselībai, tā mērķis, neskarot 2. punktu, ir arī novērst jebkāda sanitārā un fitosanitārā riska rašanos otras Puses teritorijā.

2. Ja pastāv nopietns risks cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvībai vai veselībai, importētāja Puse var pieņemt ārkārtas pasākumus pret šādiem riskiem.

3. Attiecībā uz produktiem, kas atrodas tranzītā starp Pusēm, importētāja Puse apsver vispiemērotāko un samērīgāko risinājumu, kā izvairīties no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem.

4. Pasākumus, kas minēti 2. punktā, var pieņemt bez iepriekšējas paziņošanas saskaņā ar 14.12. pantu. Puse, kas pieņem ārkārtas pasākumus, iespējami drīz paziņo otrai Pusei par šo pasākumu pieņemšanu un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 48 (četrdesmit astoņas) stundas pēc to pieņemšanas.

5. Katra Puse var pieprasīt jebkādu informāciju, kas saistīta ar sanitāro un fitosanitāro situāciju un pieņemtajiem ārkārtas pasākumiem. Katra Puse atbild uz šādiem pieprasījumiem, tiklīdz pieprasītā informācija ir pieejama.

6. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma un saskaņā ar 14.13. pantu Puses sarīko apspriešanos par ārkārtas pasākumu ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) darbdienu laikā no ārkārtas pasākuma paziņošanas dienas. Puses var apsvērt iespējas, kā atvieglot ārkārtas pasākumu īstenošanu, vai to aizstāšanu.

14.15. PANTS

Oficiālās kontroles sistēmas verifikācija

1. Katrai Pusei šīs nodaļas darbības jomā ir tiesības:

a) veikt otras Puses oficiālās kontroles sistēmas verifikāciju, tostarp revīzijas un verifikācijas apmeklējumus; un

b) saņemt informāciju par otras Puses oficiālās kontroles sistēmu un saskaņā ar šo sistēmu veikto kontroļu rezultātiem.

2. Verifikāciju, tostarp revīziju, raksturu un biežumu nosaka importētāja Puse, ņemot vērā importa prasības, attiecīgā produkta raksturīgās īpašības, iepriekšējo importa pārbaužu rezultātus un citu pieejamo informāciju, piemēram, eksportētājas Puses kompetentās iestādes veiktās revīzijas un inspekcijas.

3. Verifikāciju mērķis ir novērtēt eksportētājas Puses kompetento iestāžu spēju nodrošināt, ka eksportētie vai eksportējamie produkti atbilst importētājas Puses SFS prasībām.

4. Verifikācijas apmeklējumus veic bez liekas kavēšanās un par tiem paziņo eksportētājai Pusei vismaz 60 (sešdesmit) darbdienas pirms verifikāciju veikšanas, izņemot, ja ir ārkārtas gadījums vai Puses nolemj citādi. Puses vienojas par visām apmeklējuma datuma izmaiņām.

5. Verifikācijas veic saskaņā ar revīzijas plānu, par ko vienojušās attiecīgās Puses, pamatojoties uz Pārtikas importa un eksporta pārbaudes un sertifikācijas sistēmu izstrādes, darbības, novērtēšanas un akreditācijas pamatnostādnēm[1]. Importētāja Puse norāda otrai Pusei iemeslus jebkādām izmaiņām apmeklējuma revīzijas plānā

6. Puse, kas veic verifikāciju, sedz izdevumus par to.

7. Puse, kas veic verifikāciju, ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) darbdienu laikā pēc verifikācijas apmeklējuma beigām nosūta verifikācijas ziņojuma projektu Pusei, uz kuru attiecas verifikācija. Puse, uz kuru attiecas verifikācija, var sniegt piezīmes par ziņojuma projektu ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) darbdienu laikā pēc tā saņemšanas. Vajadzības gadījumā piezīmes un rīcības plānu pievieno galīgajam ziņojumam. Puse, kas veic verifikāciju, ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) darbdienu laikā pēc piezīmju par ziņojuma projektu saņemšanas nosūta galīgo ziņojumu Pusei, uz kuru attiecas verifikācija.

8. Visi verifikācijas rezultātā veiktie pasākumi ir samērīgi ar konstatētajiem trūkumiem vai riskiem. Pēc pieprasījuma rīko tehniskas apspriedes par situāciju saskaņā ar 14.13. pantu.

9. Ja verifikācijā atklāj nozīmīgu risku dzīvnieku vai augu veselībai, Pusi, uz kuru attiecas verifikācija, informē pēc iespējas drīz un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 10 (desmit) darbdienu laikā pēc verifikācijas beigām.

[1] *FAO*, CAC/GL 26–1997.

14.16. PANTS

Sadarbība daudzpusējos forumos

1. Puses veicina savstarpējo sadarbību visos daudzpusējos forumos, kas nodarbojas ar SFS jautājumiem, jo īpaši SFS līguma ietvaros atzītās starptautiskās standartu noteicējās struktūrās, un apmaināsar informāciju šajā nolūkā.

2. SFS jautājumu apakškomiteja, kas minēta 14.18. pantā, ir forums 1. punktā minētās sadarbības veicināšanai.

14.17. PANTS

Sadarbība

1. Puses cenšas sadarboties šīs nodaļas īstenošanā un optimizēt tās īstenošanas rezultātus, lai paplašinātu iespējas un gūtu vislielāko labumu Pusēm. Šādu sadarbību attīsta saskaņā ar tiesisko un institucionālo sistēmu, kas reglamentē Pušu sadarbības attiecības.

2. Lai sasniegtu 1. punktā minētos mērķus, Puses apsver sadarbības vajadzības, kuras noteikusi 6.18. pantā minētā SFS jautājumu apakškomiteja.

14.18. PANTS

SFS jautājumu apakškomiteja

1. SFS jautājumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, pirmo reizi sanāk ne vēlāk kā 1 (viena) gada laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. Apakškomitejai papildus 2.4. un 9.9. pantā uzskaitītajām funkcijām ir šādas funkcijas:

a) būt par forumu, kurā apspriest problēmas, kas rodas, piemērojot SFS pasākumus, lai rastu abpusēji pieņemamus risinājumus, ar noteikumu, ka Puses pirms jautājuma nodošanas apakškomitejai ir mēģinājušas tās risināt tehniskajās apspriedēs saskaņā ar 14.13. pantu;

b) būt par forumu, kurā apspriest informāciju, ar kuru apmainās saskaņā ar 14.11. pantu;

c) veicināt informācijas apmaiņu un sadarbību daudzpusējos forumos saskaņā ar 14.16. pantu;

d) apmainīties ar kontaktpunktiem, kas izraudzīti saskaņā ar 14.11. panta 6. punktu, ar šo nodaļu saistītās informācijas apmaiņai;

e) veikt iekšējo sagatavošanas darbu, kas vajadzīgs, lai Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā varētu grozīt 14.-A pielikumu;

f) sniegt ieteikumus par līdzvērtības atzīšanas procedūras izveidi saskaņā ar 14.9. panta 2. punktu;

g) apakškomiteja var noteikt sīkākus noteikumus attiecībā uz procedūru, kādā atzīst no kaitīgajiem organismiem un slimībām brīvas teritorijas, kaitīgā organisma un slimības zemas izplatības teritorijas un nodalījumus saskaņā ar 14.10. panta 4. punktu; un

h) atbilstoši 14.17. panta 2. punktam noteikt sadarbības vajadzības šīs nodaļas īstenošanai.

14.19. PANTS

Īpaša un atšķirīga pieeja

Saskaņā ar SFS līguma 10. pantu, ja Paragvajai rodas grūtības saistībā ar kādu ierosinātu pasākumu, par kuru paziņojusi Eiropas Savienība, Paragvaja saskaņā ar SFS līguma B pielikumu, iesniedzot piezīmes Eiropas Savienībai, var lūgt iespēju apspriest šo jautājumu. Eiropas Savienība un Paragvaja, neskarot 14.13. pantu, sāk apspriešanos, lai vienotos par:

a) alternatīviem importa nosacījumiem, kas importētājai Pusei jāpiemēro saskaņā ar šīs nodaļas 14.8. pantu;

b) tehniskās palīdzības sniegšanu saskaņā ar šīs nodaļas 14.17. pantu; vai

c) 6 (sešu) mēnešu pārejas periodu ierosinātajiem pasākumiem attiecībā uz produktiem no Paragvajas, ko izņēmuma kārtā var pagarināt vēl uz laiku, kas nepārsniedz 6 (sešus) mēnešus.

15. NODAĻA

DIALOGI PAR JAUTĀJUMIEM SAISTĪBĀ AR AGROPĀRTIKAS ĶĒDI

15.1. PANTS

Mērķi

Lai stiprinātu savstarpējo uzticēšanos un sapratni, Puses izveido dialogus un apmainās ar informāciju par šādiem jautājumiem:

a) dzīvnieku labturība;

b) lauksaimniecības biotehnoloģijas izmantošana;

c) cīņa ar rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem (turpmāk "*AMR*"); un

d) zinātniskie jautājumi, kas saistīti ar pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku un augu veselību.

15. PANTS 2.

Apakškomiteja dialogiem par jautājumiem saistībā ar agropārtikas ķēdi

Apakškomiteja dialogiem par jautājumiem saistībā ar agropārtikas ķēdi, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus 2.4., 9.9. un 15.7. pantā uzskaitītajām funkcijām tiekas ekspertu līmenī, lai rīkotu 15.1. pantā minētos dialogus.

15.3. PANTS

Dzīvnieku labturība

Atzīstot, ka dzīvnieki ir justspējīgas būtnes, apakškomiteja dialogiem par jautājumiem saistībā ar agropārtikas ķēdi rīko dialogu, kas cita starpā aptver šādus jautājumus:

a) konkrētas tēmas par dzīvnieku labturību, kas var ietekmēt savstarpējo tirdzniecību;

b) informācijas, speciālo zināšanu un pieredzes apmaiņa dzīvnieku labturības jomā, lai Pušu labā uzlabotu to attiecīgās pieejas attiecībā uz regulatīvajiem standartiem, kas saistīti ar dzīvnieku audzēšanu, turēšanu, apiešanos ar tiem, pārvadāšanu un kaušanu;

c) pētniecības sadarbības stiprināšana; un

d) sadarbība starptautiskos forumos, lai veicinātu turpmāku *WOAH* starptautisko standartu izstrādi dzīvnieku labturības jomā, kā arī dzīvnieku labturības paraugpraksi un tās īstenošanu.

15.4. PANTS

Lauksaimniecības biotehnoloģija

Apakškomiteja dialogiem par jautājumiem saistībā ar agropārtikas ķēdi risina dialogu par lauksaimniecības biotehnoloģiju, kas cita starpā aptvers šādus jautājumus:

a) informācijas apmaiņa par politiku, tiesību aktiem, pamatnostādnēm, labu praksi un projektiem biotehnoloģijas produktu jomā;

b) diskusijas par konkrētiem ar biotehnoloģiju saistītiem jautājumiem, kas var ietekmēt savstarpējo tirdzniecību, tostarp par sadarbību ģenētiski modificētu organismu (turpmāk "ĢMO") testēšanā;

c) informācijas apmaiņa par tematiem, kas saistīti ar asinhronām ĢMO atļaujām, lai samazinātu iespējamo ietekmi uz tirdzniecību;

d) informācijas apmaiņa par ĢMO atļaušanas ekonomisko un tirdzniecības perspektīvu; un

e) informācijas apmaiņa par ĢMO zema līmeņa klātbūtnes gadījumiem, ko importētāja Puse nav atļāvusi, bet ko ir atļāvusi eksportētāja Puse.

15.5. PANTS

Cīņa ar rezistenci pret antimikrobiālajiem līdzekļiem

Apakškomiteja dialogiem par jautājumiem saistībā ar agropārtikas ķēdi risina dialogu par cīņu ar rezistenci pret antimikrobiālajiem līdzekļiem, kas cita starpā aptvers šādus jautājumus:

a) sadarbība, lai sekotu līdzi esošajām un turpmākajām pamatnostādnēm, standartiem, ieteikumiem un darbībām, kas izstrādātas attiecīgajās starptautiskajās organizācijās, iniciatīvām un valstu plāniem, kuru mērķis ir veicināt piesardzīgu un atbildīgu antibiotiku lietošanu un kuri attiecas uz lopkopību un veterinārmedicīnisko praksi;

b) sadarbība *WOAH*, Pasaules Veselības organizācijas (turpmāk "PVO") un *Codex Alimentarius* ieteikumu, jo īpaši Prakses kodeksa pārtikas izraisītas antimikrobiālās rezistences samazināšanai un ierobežošanai (CAC/RCP 61-2005), īstenošanā;

c) informācijas apmaiņa par labu lauksaimniecības praksi;

d) pētniecības, inovāciju un izstrādes veicināšana; un

e) daudzdisciplīnu pieeju, tostarp PVO, *WOAH* un *Codex Alimentarius* pieejas "Viena veselība", veicināšana cīņā ar *AMR*.

15.6. PANTS

Zinātniskie jautājumi, kas saistīti ar pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku un augu veselību

1. Pusēm būtu jāsekmē sadarbība starp to attiecīgajām oficiālajām zinātniskajām struktūrām, kas atbild par pārtikas nekaitīguma, dzīvnieku un augu veselības zinātni. Šādas sadarbības mērķis ir padziļināt Pusēm pieejamo zinātnisko informāciju, lai atbalstītu to attiecīgās pieejas regulatīvajiem standartiem, kas var ietekmēt savstarpējo tirdzniecību.

2. Apakškomiteja rīko dialogu par zinātniskiem jautājumiem, kas saistīti ar pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku un augu veselību, cita starpā aptverot šādus jautājumus:

a) zinātniskās un tehniskās informācijas apmaiņa par pārtikas un barības nekaitīgumu, dzīvnieku un augu veselības jomām, tostarp risku novērtējumu un zinātnisko informāciju, kas pamato maksimāli pieļaujamo atlieku līmeņu noteikšanu;

b) datu vākšana; un

c) sadarbība vienotas izpratnes veidošanā par *WOAH, IPPC* un *Codex Alimentarius* standartiem.

15.7. PANTS

Papildu noteikumi

1. Puses nodrošina, ka 15.2. pantā minētās apakškomitejas darbības neapdraud to attiecīgo valsts vai reģionālo aģentūru neatkarību. Apakškomiteja dialogiem par jautājumiem saistībā ar agropārtikas ķēdi izstrādā noteikumus par savu sanāksmju dalībnieku interešu konfliktiem.

2. Nekas šajā nodaļā neskar katras Puses tiesības un pienākumus aizsargāt konfidenciālu informāciju saskaņā ar katras Puses attiecīgajiem tiesību aktiem. Katra Puse nodrošina, ka ir ieviestas procedūras, lai novērstu tādas konfidenciālas informācijas izpaušanu, kas iegūta ar šo nodaļu izveidotajā procesā.

3. Pilnībā ievērojot Pušu tiesības reglamentēt, neko šajā nodaļā neinterpretē kā pienākumu Pusei:

a) atkāpties no regulatīvo pasākumu sagatavošanas un pieņemšanas iekšzemes procedūrām;

b) veikt darbību, kas apdraudētu vai kavētu regulatīvo pasākumu, ar kuriem sasniedz attiecīgās Puses sabiedriskās politikas mērķus, savlaicīgu pieņemšanu; vai

c) pieņemt jebkādu konkrētu reglamentējošu pasākumu.

16. NODAĻA

TIRDZNIECĪBAS AIZSARDZĪBA UN GLOBĀLI AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

A IEDAĻA

VISPĀRĪGI PRINCIPI

16.1. PANTS

Saistība ar PTO līgumiem

1. Šī nodaļa neskar Pušu tiesības un saistības saskaņā ar *ADA*, SKP nolīgumu, Vienošanos par aizsardzības pasākumiem un VSI.

2. Puses atbrīvo divpusējo tirdzniecību, uz kuru attiecas preferenciāls režīms, no Nolīgumā par lauksaimniecību paredzētā īpašā lauksaimniecības aizsardzības pasākuma piemērošanas.

3. Preferenciālie izcelsmes noteikumi saskaņā ar šo nolīguma daļu neattiecas uz tirdzniecības aizsardzības un globālo aizsardzības pasākumu izmeklēšanām, ko veic saskaņā ar šo nodaļu.

16.2. PANTS

Pārredzamība

1. Tirdzniecības aizsardzības pasākumi un aizsardzības pasākumi būtu jāizmanto, pilnībā ievērojot attiecīgās PTO prasības, un to pamatā vajadzētu būt taisnīgai un pārredzamai sistēmai.

2. Cik drīz vien iespējams pēc pagaidu pasākuma noteikšanas, Puse piešķir ieinteresētajām personām pilnīgu piekļuvi faktiem, kas ir pamatā konstatējumiem, kaitējuma novērtējumam, dempinga un subsīdiju starpības aprēķiniem un cēloņsakarībām. Turklāt pirms galīgā lēmuma pieņemšanas Puse pilnībā un jēgpilni atklāj visus būtiskos faktus un apsvērumus, kas ir pamatā lēmumam par pasākuma piemērošanu. Šis punkts neskar *ADA* 6.5. pantu, SKP nolīguma 12.4. pantu un Vienošanās par aizsardzības pasākumiem 3.2. pantu.

3. Puse nosūta visu 2. punktā minēto informāciju rakstiski, vēlams elektroniskā formātā, un būtu jādod ieinteresētajām personām pietiekami daudz laika piezīmju sniegšanai. Puses, kuru izmeklēšanas iestādes glabā elektroniskus lietas materiālus, visu 2. punktā minēto informāciju var darīt pieejamu tiešsaistē.

B IEDAĻA

ANTIDEMPINGA UN KOMPENSĀCIJAS PASĀKUMI

16.3. PANTS

Apsvērumi attiecībā uz antidempinga un kompensācijas pasākumiem

Katra Puse:

a) ar īpašu rūpību analizē otras Puses eksportētāju iesniegtos cenu saistību priekšlikumus;

b) dod priekšroku tāda maksājuma noteikšanai, kas ir mazāks par dempinga starpību vai subsīdiju, ja tas ir pietiekams, lai novērstu kaitējumu iekšzemes ražošanas nozarei;

c) ar īpašu rūpību analizē pieprasījumus pagarināt spēkā esošos pasākumus pret otras Puses eksportētājiem; un

d) ņem vērā informāciju, ko *ADA* 6.12. panta un SKP nolīguma 12.10. panta kontekstā snieguši izmeklējamā ražojuma rūpnieciskie lietotāji, importētāji un attiecīgā gadījumā reprezentatīvas patērētāju organizācijas.

C IEDAĻA

GLOBĀLIE AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

16.4. PANTS

Globālo aizsardzības pasākumu pārredzamība

1. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma un ar noteikumu, ka tā ir būtiski ieinteresēta eksportēt attiecīgo ražojumu, kā noteikts šā panta 3. punktā, Puse, kas sāk aizsardzības pasākumu izmeklēšanu vai plāno pieņemt pagaidu vai galīgos aizsardzības pasākumus, nekavējoties sniedz:

a) informāciju, kas minēta Vienošanās par aizsardzības pasākumiem 12.2. pantā, formātā, ko noteikusi PTO Aizsardzības pasākumu komiteja;

b) attiecīgā gadījumā iekšzemes ražošanas nozares iesniegtās sūdzības publiski pieejamo versiju; un

c) publisku ziņojumu, kurā izklāstīti konstatējumi un pamatoti secinājumi par visiem attiecīgajiem faktiskajiem un tiesiskajiem jautājumiem, kas izskatīti aizsardzības pasākumu izmeklēšanā.

Šā punkta c) apakšpunktā minētajā publiskajā ziņojumā iekļauj analīzi, kurā kaitējumu attiecina uz faktoriem, kas to izraisījuši, un izklāsta aizsardzības pasākumu noteikšanā izmantoto metodi.

2. Ja atbilstoši šim pantam ir sniegta informācija, importētāja Puse piedāvā iespēju neformāli apspriesties ar eksportētāju Pusi, lai pārskatītu sniegto informāciju.

3. Šajā pantā uzskata, ka Pusei ir būtiska interese, ja tā ir viena no 5 (pieciem) lielākajiem importētā attiecīgā ražojuma piegādātājiem pēdējos 3 (trīs) gados, vērtējot pēc absolūtā apjoma vai vērtības.

16.5. PANTS

Galīgo pasākumu noteikšana

1. Puse, kas pieņem aizsardzības pasākumus, cenšas tos piemērot tā, lai vismazāk ietekmētu divpusējo tirdzniecību.

2. Importētāja Puse piedāvā eksportētājai Pusei iespēju neformāli apspriesties, lai pārskatītu 1. punktā norādīto jautājumu. Importētāja Puse nepieņem pasākumus 30 (trīsdesmit) dienu laikposmā no dienas, kad izteikts piedāvājums rīkot neformālu apspriešanos.

D IEDAĻA

STRĪDU IZŠĶIRŠANA

16.6. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Neviena no Pusēm neizmanto 29. nodaļā paredzēto strīdu izšķiršanu attiecībā uz jebkuru saistībā ar šo nodaļu radušos jautājumu.

17. NODAĻA

DIVPUSĒJI AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

A IEDAĻA

PIEMĒROŠANAS JOMA

17.1. PANTS

Darbības joma

1. Šīs nodaļas B līdz I iedaļa attiecas uz visām precēm, izņemot HS pozīcijās 8703 un 8704 klasificētos transportlīdzekļus.

2. Noteikumi, kas piemērojami HS pozīcijās 8703 un 8704 klasificētajiem transportlīdzekļiem, ir sīki izklāstīti 17.-A pielikumā.

B IEDAĻA

DEFINĪCIJAS

17.2. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā piemēro šādas definīcijas:

a) "kompetentā izmeklēšanas iestāde" ir

i) attiecībā uz Eiropas Savienību – Eiropas Komisija; un

ii) attiecībā uz *MERCOSUR – Ministerio de Economía* vai tās pēctecis Argentīnā, *Secretaria de Comércio Exterior of the Ministério do Desenvolvimento, Indústria, Comércio e Serviços* vai tā pēctecis Brazīlijā, *Ministerio de Industria y Comercio* vai tās pēctecis Paragvajā un *Asesoría de Política Comercial del Ministerio de Economía y Finanzas* vai tās pēctecis Urugvajā;

b) "iekšzemes ražošanas nozare" ir līdzīgu vai tieši konkurējošu ražojumu ražotāju kopums, kas darbojas vienas Puses teritorijā, vai ražotāji, kuru saražotais līdzīgu vai tieši konkurējošu ražojumu apjoms parasti veido vairāk nekā 50 % (piecdesmit procentus) un izņēmuma gadījumos ne mazāk kā 25 % (divdesmit piecus procentus) no šādu ražojumu kopējā apjoma;

c) “ieinteresētās personas” ietver:

i) izmeklējamā ražojuma eksportētāju vai ārvalstu ražotāju, vai importētāju, vai tirdzniecības vai biznesa asociāciju, kuras locekļu vairākums ir šāda ražojuma ražotāji, eksportētāji vai importētāji;

ii) eksportētājas Puses valdību; un

iii) līdzīga vai tieši konkurējoša ražojuma ražotājus importētājā Pusē vai tirdzniecības un uzņēmumu apvienību, kuras locekļu vairākums ražo līdzīgu vai tieši konkurējošu ražojumu importētājas Puses teritorijā;

šis saraksts neliedz Pusēm ļaut ieinteresēto personu lokā iekļaut iekšzemes vai ārvalstu personas, kas nav iepriekšminētās personas;

d) “līdzīgs vai tieši konkurējošs ražojums” ir:

i) ražojums, kas ir identisks attiecīgajam ražojumam, proti, visos aspektos tāds pats kā attiecīgais ražojums;

ii) cits ražojums, kurš nav tāds pats visos aspektos, tomēr ar tādiem parametriem, kas ir ļoti līdzīgi attiecīgā ražojuma parametriem; vai

iii) ražojums, kas tieši konkurē importētājas Puses iekšējā tirgū tā aizstājamības pakāpes, fizikālo pamata parametru un tehniskās specifikācijas, galīgā izmantojuma un izplatīšanas kanālu dēļ;

šo kritēriju saraksts nav pilnīgs, tāpat arī nav tā, ka viens vai vairāki no šiem kritērijiem noteikti ir izšķiroši;

e) "nopietns kaitējums" ir ievērojama vispārēja stāvokļa pasliktināšanās kādā iekšzemes ražošanas nozarē;

f) "nopietna kaitējuma draudi" ir nopietns kaitējums, kas, pamatojoties uz faktiem, nevis tikai uz apgalvojumiem, pieņēmumiem vai mazticamu iespējamību, nepārprotami ir nenovēršams; un

g) "pārejas periods" ir:

i) 12 (divpadsmit) gadu laikposms no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas; vai

ii) precēm, kas nav HS pozīcijās 8703 un 8704 klasificētie transportlīdzekļi un kam pasākumus piemērojošās Puses tarifu atcelšanas grafikā ir paredzēta tarifu atcelšana 10 (desmit) gadu laikā vai ilgāk, – 18 (astoņpadsmit) gadu laikposms no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

C IEDAĻA

DIVPUSĒJO AIZSARDZĪBAS PASĀKUMU PIEMĒROŠANAS NOSACĪJUMI

17.3. PANTS

Divpusēju aizsardzības pasākumu piemērošana

1. Neskarot 16. nodaļā minētās tiesības un pienākumus, Puse izņēmuma gadījumos attiecībā uz precēm, kas nav HS pozīcijās 8703 un 8704 klasificētie transportlīdzekļi, var piemērot divpusējus aizsardzības pasākumus saskaņā ar šajā iedaļā paredzētajiem nosacījumiem, ja pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas ir palielinājies ražojuma imports no otras Puses saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem, vērtējot pēc absolūtā apjoma vai attiecībā pret iekšzemes ražošanas apjomu vai patēriņu, un tā, ka tas rada vai draud radīt nopietnu kaitējumu līdzīgu vai tieši konkurējošu ražojumu iekšzemes ražošanas nozarei.

2. Attiecībā uz 1. punktā uzskaitītajām precēm divpusējos aizsardzības pasākumus piemēro tikai tiktāl, ciktāl tas nepieciešams, lai novērstu vai labotu nopietnu kaitējumu vai tā draudus.

3. Divpusējos aizsardzības pasākumus piemēro pēc tam, kad importētājas Puses kompetentās izmeklēšanas iestādes ir veikušas izmeklēšanu saskaņā ar šajā nodaļā noteiktajām procedūrām.

17.4. PANTS

Divpusējo aizsardzības pasākumu piemērošanas termiņš

Puse nepiemēro, nepagarina vai nesaglabā divpusēju aizsardzības pasākumu pēc pārejas perioda beigām.

17.5. PANTS

Nosacījumi un ierobežojumi

1. *MERCOSUR* var pieņemt divpusējus aizsardzības pasākumus attiecībā uz importu no Eiropas Savienības:

a) kā vienots subjekts, ar noteikumu, ka ir izpildītas visas prasības, lai noteiktu, vai pastāv nopietns kaitējums vai nopietna kaitējuma draudi, ko rada ražojuma imports saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem, pamatojoties uz nosacījumiem, kurus piemēro attiecībā uz *MERCOSUR*; vai

b) vienas vai vairāku *MERCOSUR* parakstītājvalstu vārdā, un šādā gadījumā prasības, lai noteiktu, vai pastāv nopietns kaitējums vai nopietna kaitējuma draudi, ko rada ražojuma imports saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem, pamatojas uz apstākļiem, kas dominē attiecīgajā *MERCOSUR* parakstītājvalstī vai attiecīgajās *MERCOSUR* parakstītājvalstīs, kuras ir muitas savienībā, un pasākums attiecas tikai uz minēto *MERCOSUR* parakstītājvalsti vai minētajām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm. Tas, ka *MERCOSUR* vienas vai vairāku *MERCOSUR* parakstītājvalstu vārdā pieņem divpusēju aizsardzības pasākumu, neliedz citai *MERCOSUR* parakstītājvalstij pēc tam pieņemt pasākumu attiecībā uz to pašu ražojumu.

2. Eiropas Savienība var piemērot divpusējus aizsardzības pasākumus importam no *MERCOSUR* kā vienota subjekta vai no vienas vai vairākām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, ja ražojumu imports saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem rada nopietnu kaitējumu vai nopietna kaitējuma draudus.

3. Ja Eiropas Savienība nosaka, ka pasākumu piemēro *MERCOSUR* kā vienotam subjektam, Paragvaju atbrīvo no pasākuma piemērošanas, ja vien izmeklēšanas rezultāti neliecina, ka nopietnu kaitējumu vai nopietna kaitējuma draudus rada arī ražojumu imports no Paragvajas saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem.

D IEDAĻA

DIVPUSĒJO AIZSARDZĪBAS PASĀKUMU VEIDS UN ILGUMS

17.6. PANTS

Divpusēju aizsardzības pasākumu piemērošana

Attiecībā uz precēm, kas nav HS pozīcijās 8703 un 8704 klasificētie transportlīdzekļi, divpusējie aizsardzības pasākumi, kas pieņemti saskaņā ar šo nodaļu, ietver:

a) 10.-A pielikuma pagaidu apturēšanu attiecībā uz attiecīgo ražojumu, kā paredzēts šajā nolīgumā; vai

b) tarifa preferences pagaidu samazināšanu attiecīgajam ražojumam, tā, lai muitas nodokļa likme nepārsniegtu mazāko no šādiem lielumiem:

i) ražojumam piemērojamo lielākās labvēlības režīma muitas nodokļa likmi, kas ir spēkā pasākuma piemērošanas laikā; un

ii) muitas nodokļa pamatlikmi 10.-A pielikumā minētajam ražojumam.

17.7. PANTS

Preferences robeža

Pēc divpusējā aizsardzības pasākuma izbeigšanas preferences robeža ir tā, ko piemērotu ražojumam, ja netiktu piemērots pasākums saskaņā ar 10.-A pielikumu.

17.8. PANTS

Divpusējo aizsardzības pasākumu ilgums

Divpusējos aizsardzības pasākumus piemēro tikai tik ilgi, cik nepieciešams, lai novērstu vai labotu nopietnu kaitējumu un atvieglotu iekšzemes ražošanas nozares pielāgošanos. Minētais laikposms, ieskaitot jebkādu pagaidu pasākumu piemērošanu, nepārsniedz 2 (divus) gadus.

17.9. PANTS

Divpusēja aizsardzības pasākuma pagarināšana

1. Divpusējos aizsardzības pasākumus var pagarināt vienu reizi un maksimāli uz laikposmu, kas ir vienāds ar sākotnēji paredzēto piemērošanas laikposmu, ja saskaņā ar šajā nodaļā izklāstītajām procedūrām ir konstatēts, ka pasākums joprojām ir nepieciešams, lai novērstu vai labotu nopietnu kaitējumu, un ja iekšzemes ražošanas nozare sniedz pierādījumus, ka tā pielāgojas. Pagarinātais pasākums nav stingrāks nekā tas bijis sākotnējā laikposma beigās.

2. Nevienu aizsardzības pasākumu nepiemēro atkārtoti tāda ražojuma importam, kurš minēts 10.-A pielikumā un kuram ticis piemērots šāds pasākums, ja vien nav pagājis laikposms, kas ir vienāds ar pusi no iepriekšējā aizsardzības pasākuma kopējā ilguma.

E IEDAĻA

IZMEKLĒŠANAS UN PĀRREDZAMĪBAS PROCEDŪRAS

17.10. PANTS

Izmeklēšana

1. Veicot izmeklēšanu, lai noteiktu, vai importa pieaugums ir radījis vai draud radīt nopietnu kaitējumu iekšzemes ražošanas nozarei, kā minēts 17.3. pantā, kompetentā izmeklēšanas iestāde izvērtē visus attiecīgos objektīvos un kvantificējamos faktorus, kas ietekmē stāvokli nozarē, jo īpaši attiecīgā ražojuma importa pieauguma tempu un apjomu absolūtā un relatīvā izteiksmē, iekšzemes tirgus daļu, ko aizņem importa pieaugums, un pārmaiņas pārdošanas apjomos, tostarp cenās, ražošanas apjomos, ražībā, jaudas izmantojumā, peļņā un zaudējumos, kā arī nodarbinātībā.

2. Kompetentā izmeklēšanas iestāde ar objektīviem pierādījumiem parāda, ka pastāv cēloņsakarība starp attiecīgā ražojuma importa palielinātiem apjomiem un nopietno kaitējumu vai tā draudiem. Papildus importa pieaugumam, kas noticis šā nolīguma preferenciālo noteikumu dēļ, kompetentā izmeklēšanas iestāde izvērtē arī visus citus zināmos faktorus, kas varēja radīt kaitējumu iekšzemes ražošanas nozarei. Ietekmi, ko rada attiecīgā ražojuma importa pieaugums no citām valstīm, neattiecina uz importu, kas veikts saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem.

3. Veicot 1. punktā minēto kaitējuma izmeklēšanu, kompetentajai izmeklēšanas iestādei būtu jāvāc dati vismaz 36 (trīsdesmit sešus) mēnešus pirms pieprasījuma sākt izmeklēšanu iesniegšanas, un šis pieprasījums būtu jāiesniedz, cik drīz vien praktiski iespējams pēc datu vākšanas laikposma beigām.

17.11. PANTS

Izmeklēšanas sākšana

1. Ja ir pietiekami daudz pirmšķietamu pierādījumu, lai pamatotu izmeklēšanas sākšanu, divpusēju aizsardzības pasākumu izmeklēšanu var sākt, ja to pieprasa:

a) iekšzemes ražošanas nozare vai tirdzniecības un uzņēmumu apvienība, kas rīkojas līdzīgu vai tieši konkurējošu ražojumu iekšzemes ražotāju vārdā importētājā Pusē; vai

b) viena vai vairākas Eiropas Savienības importētājas dalībvalstis vai *MERCOSUR* parakstītājvalstis.

2. Pieprasījumā sākt izmeklēšanu iekļauj vismaz šādu informāciju:

a) attiecīgā importētā ražojuma nosaukums un apraksts, tā tarifa pozīcija un spēkā esošais tarifa režīms, kā arī līdzīga vai tieši konkurējoša produkta nosaukums un apraksts;

b) attiecīgā gadījumā to ražotāju vai apvienību nosaukumi un adreses, kas iesniedz pieprasījumu;

c) visu zināmo līdzīgā vai tieši konkurējošā ražojuma ražotāju sarakstu, ja tas ir pamatoti pieejams; un

d) pierādījumus, ka ir izpildīti 17.3. panta 1. punktā izklāstītie nosacījumi aizsardzības pasākuma piemērošanai.

Piemērojot šā punkta d) apakšpunktu, pieprasījumā sākt izmeklēšanu ietver šādu informāciju:

i) to ražotāju ražošanas apjoms, kuri iesniedz pieteikumu vai ir pārstāvēti pieteikumā, un aplēse par citu zināmo līdzīga vai tieši konkurējoša ražojuma ražotāju ražošanas apjomu;

ii) attiecīgā ražojuma kopējā un divpusējā importa pieauguma temps un apjoms absolūtā un relatīvā izteiksmē vismaz 36 (trīsdesmit sešos) mēnešos, par kuriem ir pieejama informācija, pirms dienas, kad iesniegts pieprasījums sākt izmeklēšanu;

iii) importa cenu līmenis tajā pašā laikposmā; un

iv) ja ir pieejama informācija, objektīvi un kvantificējami dati par līdzīgu vai tieši konkurējošu produktu, par kopējo ražošanas apjomu un kopējo pārdošanas apjomu iekšējā tirgū, krājumiem, cenām iekšējā tirgū, ražīgumu, jaudas izmantojumu, nodarbinātību, peļņu un zaudējumiem un pieprasījuma iesniedzēju uzņēmumu vai pieprasījumā pārstāvēto uzņēmumu tirgus daļu vismaz pēdējos 36 (trīsdesmit sešos) mēnešos pirms pieprasījuma iesniegšanas.

17.12. PANTS

Konfidenciāla informācija

1. Kompetentās izmeklēšanas iestādes pret visu informāciju, kas pēc būtības ir konfidenciāla vai kas tiek sniegta konfidenciāli, izturas kā pret konfidenciālu, ja tam ir pamats. Šāda informācija netiek izpausta bez to sniegušās ieinteresētās personas atļaujas. Ieinteresētajai personai, kura sniedz konfidenciālu informāciju, var lūgt sagatavot tās nekonfidenciālu kopsavilkumu, vai, ja tā norāda, ka šādai informācijai nav iespējams sagatavot kopsavilkumu, tā norāda iemeslus, kādēļ tas nav iespējams.

2. Neskarot 1. punktu, ja kompetentās iestādes konstatē, ka lūgums nodrošināt informācijas konfidencialitāti nav pamatots, un ja attiecīgā ieinteresētā persona vai nu nevēlas publiskot informāciju, vai atļaut tās izpaušanu vispārinātā vai kopsavilkuma veidā, iestādes var neņemt vērā šādu informāciju, izņemot, ja minētajām iestādēm par apmierinājumu no attiecīgiem avotiem var pierādīt, ka informācija ir patiesa.

3. Ja informācija par ražošanas apjomu, jaudu, nodarbinātību, algām, pārdošanas apjomu un vērtību iekšzemes tirgū vai vidējo cenu tiek sniegta konfidenciāli, kompetentās izmeklēšanas iestādes nodrošina, ka tiek iesniegti jēgpilni nekonfidenciāli kopsavilkumi, kuros atklāj vismaz apkopotus datus vai – gadījumos, kad apkopoto datu izpaušana apdraudētu uzņēmuma datu konfidencialitāti, – indeksus par katru 12 (divpadsmit) mēnešu periodu, uz kuru attiecas izmeklēšana, lai nodrošinātu ieinteresēto personu pienācīgas tiesības uz aizstāvību. Šajā sakarā konfidencialitātes pieprasījumi būtu jāizskata situācijās, kad to pamato konkrētas tirgus vai iekšzemes nozares struktūras. Šis noteikums neliedz iesniegt detalizētākus nekonfidenciālus kopsavilkumus.

4. Konfidencialitātes pieprasījumi nav pamatoti attiecībā uz informāciju par attiecīgā ražojuma tehniskajiem un kvalitātes pamatstandartiem vai izmantošanas veidiem. Konfidencialitātes pieprasījumi attiecībā uz informāciju par pieteikuma iesniedzēju un citu pieprasījumā neiekļautu zināmu ražošanas uzņēmumu identitāti ir pamatoti tikai ārkārtas gadījumos, kurus pienācīgi pamato kompetentās izmeklēšanas iestādes. Šajā sakarā ar apgalvojumiem vien nepietiek, lai pamatotu konfidencialitātes pieprasījumus. Ja pieteikuma iesniedzēju identitāti nevar atklāt, kompetentās izmeklēšanas iestādes atklāj iekšzemes ražotāju kopējo skaitu un ražošanas apjoma daļu, ko pieteikuma iesniedzēji pārstāv attiecībā pret iekšzemes ražošanas nozares kopējo ražošanas apjomu.

17.13. PANTS

Izmeklēšanas termiņš

Laikposmam no dienas, kurā publicēts lēmums sākt izmeklēšanu, līdz dienai, kurā publicēts galīgais lēmums, nevajadzētu pārsniegt 1 (vienu) gadu. Izņēmuma gadījumos šo laikposmu var pagarināt, bet tas jebkurā gadījumā nepārsniedz 18 (astoņpadsmit) mēnešus. Puse nepiemēro aizsardzības pasākumus, ja kompetentās izmeklēšanas iestādes nav ievērojušas šo termiņu.

17.14. PANTS

Pārredzamība

Katra Puse izveido vai saglabā skaidras, efektīvas un taisnīgas procedūras aizsardzības pasākumu objektīvai un saprātīgai piemērošanai saskaņā ar šo nodaļu.

F IEDAĻA

PAGAIDU AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

17.15. PANTS

Pagaidu aizsardzības pasākumi

1. Kritiskos apstākļos, kad kavēšanās varētu nodarīt kaitējumu tādā mērā, kas būtu grūti labojams, Puse, sniegusi pienācīgu paziņojumu, var veikt pagaidu aizsardzības pasākumu, ja ir sākotnēji konstatēts, ka pastāv skaidri pierādījumi tam, ka imports ar preferenciāliem noteikumiem ir palielinājies un rada nopietnu kaitējumu vai tā draudus iekšzemes ražošanas nozarei. Pagaidu pasākums ilgst ne vairāk kā 200 (divsimt) dienu, kuru laikā izpilda šīs nodaļas prasības. Ja galīgajā lēmumā secināts, ka imports ar preferenciāliem noteikumiem nav radījis nopietnu kaitējumu vai tā draudus iekšzemes ražošanas nozarei, palielināto tarifu vai pagaidu garantiju, ja to iekasē vai piemēro saskaņā ar pagaidu pasākumiem, nekavējoties atmaksā saskaņā ar attiecīgās Puses iekšzemes regulējumu.

2. Pagaidu aizsardzības pasākumus neveic pret Paragvaju, izņemot, ja 1. punktā minētais sākotnējais konstatējums ir tāds, ka nopietnu kaitējumu vai tā draudus rada arī produktu imports no Paragvajas saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem.

G IEDAĻA

PUBLISKI PAZIŅOJUMI

17.16. PANTS

Publisks paziņojums par izmeklēšanas sākšanu

Publiskajā paziņojumā par aizsardzības pasākumu izmeklēšanas sākšanu iekļauj šādu informāciju:

a) pieteikuma iesniedzēja vārdu/nosaukumu;

b) importētā izmeklējamā ražojuma pilnīgu aprakstu un tā klasifikāciju harmonizētajā sistēmā;

c) uzklausīšanas pieprasījuma iesniegšanas termiņu;

d) termiņus, kuros jāreģistrējas kā ieinteresētajai personai un jāiesniedz informācija, paziņojumi un citi dokumenti;

e) adresi, kurā var izskatīt pieteikumu un citus ar izmeklēšanu saistītus dokumentus;

f) tās iestādes nosaukumu, adresi un e-pasta adresi vai tālruņa vai faksa numuru, kura var sniegt papildu informāciju; un

g) to faktu kopsavilkumu, kuru dēļ tika sākta izmeklēšana, tostarp datus par importu, kas, iespējams, ir palielinājies absolūtā vai relatīvā izteiksmē attiecībā pret kopējo ražošanas apjomu, un analīzi par stāvokli iekšzemes ražošanas nozarē, pamatojoties uz visiem pieteikumā norādītajiem elementiem.

17.17. PANTS

Publisks paziņojums par divpusējo aizsardzības pasākumu piemērošanu

Publiskajā paziņojumā par lēmumu piemērot pagaidu aizsardzības pasākumu un par lēmumu piemērot vai nepiemērot galīgo aizsardzības pasākumu iekļauj šādu informāciju:

a) pilnīgs to ražojumu apraksts, uz kuriem attiecas aizsardzības pasākums, un to tarifa klasifikācija harmonizētajā sistēmā;

b) informācija un pierādījumi, kuru rezultātā tika pieņemts lēmums, piemēram:

i) attiecīgā gadījumā – notiekošais vai notikušais preferenciālā importa pieaugums;

ii) stāvoklis iekšzemes ražošanas nozarē;

iii) attiecīgā gadījumā – cēloņsakarība starp attiecīgo ražojumu preferenciālā importa pieaugumu un nopietnu kaitējumu vai nopietna kaitējuma draudiem iekšzemes ražošanas nozarei; un

iv) sākotnēja konstatējuma gadījumā – vai pastāv kritiski apstākļi;

c) citi pamatoti konstatējumi un secinājumi par visiem attiecīgajiem faktiskajiem un tiesiskajiem jautājumiem;

d) attiecīgā gadījumā – tā pasākuma apraksts, kuru gatavojas pieņemt; un

e) attiecīgā gadījumā – pasākuma spēkā stāšanās diena un pasākuma ilgums.

H IEDAĻA

PAZIŅOJUMI UN APSPRIEŠANĀS

17.18. PANTS

Paziņojumi

1. Importētāja Puse savlaicīgi un pienācīgi rakstiski paziņo eksportētājai Pusei lēmumu:

a) sākt izmeklēšanu saskaņā ar šo nodaļu;

b) piemērot pagaidu aizsardzības pasākumu; un

c) piemērot vai nepiemērot galīgo aizsardzības pasākumu.

2. Importētāja Puse lēmumu paziņo ne vēlāk kā 10 (desmit) dienu laikā no tā publicēšanas un tam pievieno attiecīgu publisku paziņojumu. Ja tiek pieņemts lēmums sākt izmeklēšanu, paziņojumā iekļauj pieprasījuma sākt izmeklēšanu kopiju.

17.19. PANTS

Apspriešanās

1. Ja Puse nosaka, ka ir izpildīti nosacījumi galīgā pasākuma piemērošanai, tā par to rakstiski paziņo un vienlaikus uzaicina otru Pusi uz apspriešanos.

2. Šā panta 1. punktā minēto paziņojumu un uzaicinājumu uz apspriešanos sniedz vismaz 30 (trīsdesmit) dienas pirms paredzamās galīgā pasākuma stāšanās spēkā. Puse nepiemēro galīgo pasākumu, ja šāds paziņojums nav sniegts.

3. Šā panta 1. punktā minētajā paziņojumā iekļauj:

a) datus un objektīvu informāciju, kas apliecina, ka iekšzemes ražošanas nozarei ir radies nopietns kaitējums vai tā draudi, ko izraisījis importa pieaugums saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem;

b) importētā ražojuma, uz kuru attiecas pasākums, pilnīgu aprakstu un tā klasifikāciju harmonizētajā sistēmā;

c) ierosinātā pasākuma aprakstu;

d) pasākuma spēkā stāšanās dienu un pasākuma ilgumu; un

e) uzaicinājumu uz apspriešanos.

4. Šā panta 1. punktā minētās apspriešanās mērķis ir panākt kopīgu izpratni par publiski zināmajiem faktiem un apmainīties ar viedokļiem, lai panāktu abpusēji apmierinošu risinājumu. Ja 30 (trīsdesmit) dienu laikā no 1. punktā minētā paziņojuma nav panākts apmierinošs risinājums, Puse var piemērot pasākumu, kad ir apritējušas minētās 30 (trīsdesmit) dienas.

5. Informētā Puse var jebkurā izmeklēšanas posmā pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi vai jebkādu papildu informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu.

I IEDAĻA

EIROPAS SAVIENĪBAS TĀLĀKIE REĢIONI[1]

17.20. PANTS

Eiropas Savienības tālākie reģioni

1. Neatkarīgi no 17.3. panta, ja ražojumu, kura izcelsme ir vienā vai vairākās *MERCOSUR* parakstītājvalstīs, importē saskaņā ar preferenciāliem noteikumiem viena vai vairāku Eiropas Savienības attālāko reģionu teritorijā tādos palielinātos daudzumos un ar tādiem nosacījumiem, kas izraisa vai draud izraisīt nopietnu ekonomiskā stāvokļa pasliktināšanos Eiropas Savienības attālākajā(-os) reģionā(-os), Eiropas Savienība izņēmuma kārtā var veikt aizsardzības pasākumus, kas attiecas tikai uz attiecīgā(-o) reģiona(-u) teritoriju, ja vien netiek panākts abpusēji pieņemams risinājums.

[1] Šā nolīguma spēkā stāšanās dienā Eiropas Savienības tālākie reģioni ir Gvadelupa, Francijas Gviāna, Martinika, Majota, Reinjona, Senmartēna, Azoru salas, Madeira un Kanāriju salas. Arī valstij vai aizjūras teritorijai, kas ar Eiropadomes lēmumu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 355. panta 6. punktā izklāstīto procedūru maina savu statusu un kļūst par tālāko reģionu, pēc minētā lēmuma spēkā stāšanās piemēro šo pantu. Ja kāds Savienības tālākais reģions saskaņā ar to pašu procedūru maina savu statusu, šo pantu pēc minētā Eiropadomes lēmuma stāšanās spēkā vairs nepiemēro. Eiropas Savienība rakstiski paziņo otrai Pusei visas izmaiņas attiecībā uz teritorijām, ko uzskata par Eiropas Savienības tālākajiem reģioniem.

2. Neskarot 1. punktu, citi šajā nodaļā paredzētie noteikumi, kas piemērojami divpusējiem aizsardzības pasākumiem, ir piemērojami arī jebkuram aizsardzības pasākumam, kas pieņemts saskaņā ar šo pantu.

3. Šā panta 1. punktā "nopietna pasliktināšanās" ir lielas grūtības ekonomikas nozarē, kas ražo līdzīgus vai tieši konkurējošus ražojumus. Nopietnu pasliktināšanos konstatē, pamatojoties uz objektīviem faktoriem, tostarp šādiem:

a) importa apjoma palielinājums absolūtā vai relatīvā izteiksmē attiecībā pret iekšzemes ražošanu un importu no citām valstīm; un

b) šāda importa ietekme uz attiecīgās ražošanas nozares vai attiecīgās tautsaimniecības nozares stāvokli, tai skaitā uz pārdošanas apjomu, ražošanu, finansiālo situāciju un nodarbinātību.

18. NODAĻA

PAKALPOJUMU TIRDZNIECĪBA UN IEDIBINĀŠANA

A IEDAĻA

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

18.1. PANTS

Mērķis un tvērums

1. Puses, atkārtoti apstiprinot savas attiecīgās saistības saskaņā ar PTO līgumu, ar šo nosaka vajadzīgos pasākumus pakalpojumu tirdzniecības un iedibināšanas liberalizācijai.

2. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā prasību privatizēt sabiedriskos pakalpojumus vai uzlikt saistības attiecībā uz publisko iepirkumu.

3. Šo nodaļu nepiemēro Puses piešķirtām subsīdijām vai dotācijām, to skaitā valsts atbalstītiem aizdevumiem, garantijām un apdrošināšanai.

4. Atbilstīgi šīs nodaļas noteikumiem katra Puse patur tiesības īstenot regulatīvo funkciju, ieviest jaunus noteikumus vai sniegt pakalpojumus ar nolūku sasniegt leģitīmus politiskos mērķus.

5. Šīs nodaļas noteikumi neattiecas uz Pušu sociālā nodrošinājuma sistēmām.

6. Šīs nodaļas noteikumus nepiemēro pakalpojumiem, ko sniedz, vai darbībām, kuras veic, realizējot valsts pilnvaras, proti, jebkādam pakalpojumam vai darbībai, kuru nesniedz vai neveic uz komerciāla pamata vai konkurējot ar vienu vai vairākiem pakalpojumu sniedzējiem vai ieguldītājiem.

7. Šo nodaļu piemēro katras Puses pasākumiem, kuri ietekmē pakalpojumu tirdzniecību un iedibināšanu, izņemot šādiem:

a) iekšzemes jūras kabotāža[1];

b) iekšzemes un starptautiskie gaisa pārvadājumu pakalpojumi, kas var būt regulāri vai neregulāri, un pakalpojumi, kas tieši saistīti ar satiksmes tiesību izmantošanu, izņemot šādus:

   i) gaisa kuģu remonts un apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģi neizmanto;

   ii) gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošana un tirgvedība;

   iii) datorizēto rezervēšanas sistēmu (*CRS*) pakalpojumi; un

[1] Neskarot to pasākumu darbības jomu, kurus var uzskatīt par "kabotāžu" saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, iekšzemes jūras kabotāža saskaņā ar šo nodaļu ietver pasažieru vai preču pārvadājumus starp kādu *MERCOSUR* parakstītājvalsts vai Eiropas Savienības dalībvalsts ostu vai punktu un citu ostu vai punktu tajā pašā *MERCOSUR* parakstītājvalstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī, tostarp tās kontinentālā šelfa ietvaros, kā paredzēts ANO Jūras tiesību konvencijā, un pārvadājumus, kas sākas un beidzas tajā pašā ostā vai punktā, kas atrodas *MERCOSUR* parakstītājvalstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī.

iv) apkalpošana uz zemes;

c) iekšzemes kuģošana; un

d) audiovizuālie pakalpojumi.

18.2. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) “patēriņš ārvalstīs” ir pakalpojuma sniegšana vienas Puses teritorijā otrai Pusei piederīgam pakalpojuma patērētājam (2. veids);

b) “pakalpojumu pārrobežu sniegšana” ir pakalpojuma sniegšana no vienas Puses teritorijas otras Puses teritorijā (1. veids);

c) “saimnieciskā darbība” ir jebkura saimnieciska rakstura darbība, neatkarīgi no tā, vai tā ir saistīta ar pakalpojumu nozari vai nozari, kas nav saistīta ar pakalpojumiem, ievērojot 18.1. panta noteikumus;

d) “uzņēmums” ir Puses juridiska persona vai Puses šādas juridiskas personas filiāle vai pārstāvniecība, kas izveidota iedibināšanas ceļā atbilstoši šajā pantā noteiktajai definīcijai;

e) “fizisku personu ieceļošana un pagaidu uzturēšanās” ir Puses vadošu darbinieku, stažieru ar augstāko izglītību, tirdzniecības pārstāvju, līgumpakalpojumu sniedzēju un neatkarīgu speciālistu ieceļošana un pagaidu uzturēšanās otras Puses teritorijā saskaņā ar šīs nodaļas B iedaļu;

f) “iedibināšana” ir:

i) juridiskas personas izveidošana, iegāde vai saglabāšana[1]; vai

ii) juridiskas personas filiāles vai pārstāvniecības izveidošana vai saglabāšana Puses teritorijā ar nolūku veikt saimniecisku darbību;

g) Puses “ieguldītājs” ir jebkura persona, kas vēlas veikt vai veic saimniecisku darbību otras Puses teritorijā iedibināšanas ceļā[2];

---

[1] Attiecībā uz juridisku personu terminus “izveidošana” un “iegāde” saprot kā līdzdalību juridiskas personas pamatkapitālā ar nolūku nodibināt vai uzturēt ilgstošu ekonomisku saikni.

[2] Ja saimniecisko darbību juridiska persona neveic tieši, bet izmanto citas iedibinājuma formas, piemēram, filiāli vai pārstāvniecību, ieguldītājam (proti, minētajai juridiskajai personai) šādā iedibinājumā piemēro režīmu, kas šā nolīguma III daļā paredzēts ieguldītājiem. Šādu režīmu attiecina uz iedibinājumu, ar kura starpniecību veic saimniecisko darbību, bet neattiecina uz citām ieguldītāja struktūrvienībām, kas atrodas ārpus teritorijas, kurā veic saimniecisko darbību.

h) “juridiska persona” ir jebkura juridiska vienība, kas noteiktajā kārtībā izveidota vai citādi organizēta saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem peļņas gūšanai vai citā nolūkā un kas pieder privātai personai vai valstij, tostarp jebkāda korporācija, fonds, personālsabiedrība, kopuzņēmums, viena īpašnieka uzņēmums vai asociācija;

i) juridiska persona:

i) “pieder” vienas Puses fiziskām vai juridiskām personām, ja vairāk nekā 50 % tās kapitāla daļu faktiski pieder minētās Puses fiziskām vai juridiskām personām; un

ii) ir Puses fizisku vai juridisku personu “kontrolē”, ja minētajām fiziskajām vai juridiskajām personām ir pilnvaras iecelt vairākumu tās direktoru vai kā citādi likumīgi vadīt tās darbību;

j) “Puses juridiska persona” nozīmē juridisku personu, kas ir vai nu:

i) izveidota vai citādi organizēta saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem un veic būtisku saimniecisko darbību minētās Puses vai otras Puses teritorijā; vai

ii) iedibināšanas gadījumā – pieder vai ko kontrolē:

A) tās Puses fiziskas personas; vai

B) tās Puses juridiskas personas, kas minētas j) apakšpunkta i) punktā;

Neskarot ii) punktu, šīs nodaļas noteikumi attiecas arī uz kuģošanas sabiedrībām, kas iedibinātas ārpus Eiropas Savienības vai *MERCOSUR* valstīm un ko kontrolē attiecīgi Eiropas Savienības dalībvalsts vai *MERCOSUR* parakstītājvalsts valstspiederīgie, ja šo kuģošanas sabiedrību kuģi ir reģistrēti saskaņā ar attiecīgi tās Eiropas Savienības dalībvalsts vai *MERCOSUR* parakstītājvalsts tiesību aktiem un kuģo ar kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai *MERCOSUR* parakstītājvalsts karogu[1];

k) "pasākums" ir ikviens pasākums tiesību akta, normas, noteikuma, procedūras, lēmuma, administratīva akta vai kādā citā formā;

l) "Puses pieņemts vai saglabāts pasākums" ir pasākums, ko veic:

i) centrālās, reģionālās vai vietējās valdības un iestādes; un

ii) nevalstiskas struktūras, kas īsteno centrālās, reģionālās vai vietējās valdības vai iestāžu deleģētās pilnvaras;

m) "Pušu pasākumi, kas ietekmē iedibināšanu, pakalpojumu pārrobežu sniegšanu, patēriņu ārvalstīs un fizisku personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos" ietver pasākumus attiecībā uz:

i) pakalpojuma pirkšanu, samaksu par to vai tā izmantošanu;

[1] Šā panta j) punktu nekādā gadījumā neinterpretē tā, ka no šīs nodaļas noteikumiem gūtu labumu kuģošanas sabiedrība, kas izveidota vai iedibināta, inkorporēta, dibināta vai citādi organizēta saskaņā ar tiesību aktiem, kuri piemērojami teritorijā, uz kuru attiecas suverenitātes strīds, kurā iesaistīta Argentīnas Republika. Šo noteikumu neinterpretē tā, ka tas nozīmētu, ka šādās teritorijās piemērojamie tiesību akti ir leģitīmi.

ii) tādu pakalpojumu pieejamību un izmantošanu saistībā ar saimniecisko darbību, kurus minētās Puses pieprasa piedāvāt sabiedrībai kopumā; un

iii) Puses personu piekļuvi otras Puses teritorijai, tostarp iedibināšanas ceļā, lai veiktu saimniecisko darbību minētajā teritorijā;

n) "fiziska persona" ir persona, kurai ir kādas *MERCOSUR* parakstītājvalsts vai kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederība vai kura ir kādas *MERCOSUR* parakstītājvalsts vai kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pastāvīgais iedzīvotājs[1] saskaņā ar to attiecīgajiem tiesību aktiem;

o) saimnieciskās darbības "nozare" ir:

i) attiecībā uz konkrētām saistībām – viena, vairākas vai visas apakšnozares, kas ietilpst attiecīgā pakalpojuma nozarē vai nozarē, kas nav pakalpojums, kā noteikts īpašajās saistībās, kuras ietvertas 18.-A līdz 18.-E pielikumā; vai

ii) citos gadījumos – pilnībā visa attiecīgā pakalpojuma nozare vai nozare, kas nav pakalpojums, ieskaitot visas tās apakšnozares;

p) "pakalpojuma sniedzējs" ir jebkura persona, kas vēlas sniegt vai sniedz pakalpojumu[2]; un

q) "pakalpojuma sniegšana" ietver pakalpojuma izveidi, izplatīšanu, tirdzniecību, pārdošanu un sniegšanu.

---

[1] Ja Puse saviem pastāvīgajiem iedzīvotājiem piešķir būtībā tādu pašu režīmu kā fiziskām personām, kurām ir tās valstspiederība, fiziskas personas definīciju piemēro arī tās pastāvīgajiem iedzīvotājiem attiecībā uz pasākumiem, kas ietekmē pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību, patēriņu ārvalstīs un iedibināšanu.

[2] Ja pakalpojumu tiešā veidā nesniedz juridiska persona, šajā nodaļā paredzēto režīmu attiecina arī uz filiāli vai pārstāvniecību, caur kuru pakalpojums tiek sniegts, un minētais režīms nav jāattiecina uz tām pakalpojuma sniedzēja vienībām, kuras atrodas ārpus teritorijas, kurā pakalpojums tiek sniegts.

18.3. PANTS

Piekļuve tirgum

1. Attiecībā uz piekļuvi tirgum iedibināšanas ceļā, pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, patēriņu ārvalstīs un fizisku personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos, kā paredzēts B iedaļā, katra Puse piešķir otras Puses uzņēmumiem, ieguldītājiem, pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kāds paredzēts noteikumos, ierobežojumos un nosacījumos, par kuriem panākta vienošanās un kuri precizēti īpašajās saistībās, kas ietvertas 18.-A līdz 18.-E pielikumā.

2. Nozarēs, kurās Puses uzņemas saistības attiecībā uz piekļuvi tirgum, pasākumus, ko Puse nesaglabā vai nepieņem reģionālā līmenī vai visā savā teritorijā, ja vien 18.A līdz 18.E pielikumā nav paredzēts citādi, definē šādi:

a) pakalpojumu sniedzēju vai uzņēmumu skaita ierobežojums skaitlisku kvotu, monopolu, ekskluzīvu tiesību vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

b) darījumu vai aktīvu kopējās vērtības ierobežojumi skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

c) darījumu kopskaita vai izlaides apjoma ierobežojumi, kas izteikti kā noteiktas skaitliskas vienības kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

d) ārvalstu kapitāla līdzdalības ierobežojumi, kas izpaužas kā ārvalstu kapitāla daļu vai atsevišķu vai kopējo ārvalstu ieguldījumu maksimālās procentuālās daļas limits;

e) pasākumi, kas ierobežo vai pieprasa konkrētus tiesību subjektu vai kopuzņēmumu veidus, ar kuru starpniecību otras Puses ieguldītājs vai pakalpojumu sniedzējs var veikt saimniecisko darbību; vai

f) ierobežojumi skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā attiecībā uz to fizisko personu kopskaitu, kuras var nodarbināt konkrētā nozarē vai kuras uzņēmums var nodarbināt un kuras ir nepieciešamas saimnieciskās darbības veikšanai vai tieši saistītas ar to.

3. Ekonomisko vajadzību pārbaudes apraksta kodolīgi un skaidri, norādot elementus, kas tās padara nesaderīgas ar šo pantu, un precizējot pārbaužu pamatā esošos kritērijus.

18.4. PANTS

Valsts režīms

1. Nozarēs, kas uzskaitītas 18.-A līdz 18.-E pielikumā, un ievērojot tajos ietvertos nosacījumus un kvalifikācijas, attiecībā uz visiem pasākumiem, kas ietekmē iedibināšanu[1], pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, patēriņu ārvalstīs un fizisku personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos, kā paredzēts B iedaļā, katra Puse piešķir otras Puses uzņēmumiem, ieguldītājiem, pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir līdzīgiem saviem uzņēmumiem, ieguldītājiem, pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumu sniedzējiem.

[1] Šajā punktā noteiktais pienākums attiecas arī uz pasākumiem, kuri reglamentē uzņēmuma direktoru padomes sastāvu, piemēram, prasībām attiecībā uz valstspiederību un dzīvesvietu.

2. Puse var nodrošināt atbilstību 1. punktā noteiktajai prasībai, attiecinot uz otras Puses uzņēmumiem, ieguldītājiem, pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem režīmu, kas ir formāli identisks režīmam, kuru tā piešķir līdzīgiem saviem uzņēmumiem, ieguldītājiem, pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem, vai kas ir formāli atšķirīgs no tā.

3. Formāli identisku vai formāli atšķirīgu režīmu uzskata par mazāk labvēlīgu, ja tas maina konkurences apstākļus par labu Puses uzņēmumiem, ieguldītājiem, pakalpojumiem vai pakalpojumu sniedzējiem salīdzinājumā ar līdzīgiem otras Puses uzņēmumiem, ieguldītājiem, pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

4. Īpašās saistības, ko Puse uzņemas saskaņā ar šo pantu, neinterpretē kā prasību kādai Pusei kompensēt neizdevīgus konkurences apstākļus, kas rodas attiecīgo uzņēmumu, ieguldītāju, pakalpojumu vai pakalpojumu sniedzēju ārvalsts statusa dēļ.

18.5. PANTS

Īpašo saistību saraksts

1. Nozares, ko katra Puse liberalizē atbilstoši šai sadaļai, un tirgus piekļuves un valsts režīma ierobežojumi, kuri ar atrunām minētajās nozarēs piemērojami otras Puses pakalpojumiem, pakalpojumu sniedzējiem, uzņēmumiem un ieguldītājiem, ir noteikti 18.-A līdz 18.-E pielikumā.

2. Puses nepiemēro nekādus tirgus piekļuves vai valsts režīma ierobežojumus, izņemot tos, kas ietverti 18.-A līdz 18.-E pielikumā.

B IEDAĻA

FIZISKU PERSONU IECEĻOŠANA UN PAGAIDU UZTURĒŠANĀS PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS UN DARĪJUMU NOLŪKĀ

18.6. PANTS

Darbības joma

1. Šo iedaļu piemēro Puses pasākumiem attiecībā uz otras Puses vadošu darbinieku, stažieru ar augstāko izglītību, tirdzniecības pārstāvju, līgumpakalpojumu sniedzēju un neatkarīgu speciālistu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā saskaņā ar 2. un 3. punktu.

2. Šīs iedaļas noteikumus nepiemēro nedz pasākumiem, kas skar fiziskas personas, kuras meklē piekļuvi kādas Puses darba tirgum, nedz pasākumiem attiecībā uz pilsonību, pastāvīgu dzīvesvietu vai pastāvīgu nodarbinātību.

3. Šīs iedaļas noteikumi neliedz nevienai Pusei piemērot pasākumus, kas vajadzīgi, lai reglamentētu fizisku personu ieceļošanu, pagaidu uzturēšanos un likumīgu pārvietošanos tās teritorijā vai lai aizsargātu tās robežu integritāti, ja šādi pasākumi nelikvidē vai nemazina ieguvumus, kuri kādai no Pusēm rodas saskaņā ar konkrētu saistību noteikumiem[1].

[1] Izolētu faktu, ka dažu valstu fiziskām personām vajadzīga vīza, bet citu valstu personām tā nav vajadzīga, neuzskata par tādu, kas likvidē vai mazina ieguvumus, kuri rodas konkrētas saistības dēļ.

4. Ievērojot 18.17. un 18.18. pantu, nekas šajā iedaļā neliedz kādai Pusei pieprasīt, lai fiziskām personām būtu nepieciešamā kvalifikācija vai profesionālā pieredze, kas attiecīgās darbības nozarē prasīta teritorijā, kurā tiek sniegts pakalpojums.

18.7. PANTS

Definīcijas

1. Šajā iedaļā piemēro šādas definīcijas:

a) "tirdzniecības pārstāvji" ir fiziskas personas, kas ir Puses juridiskas personas pārstāvji, kuri vēlas ieceļot un uz laiku uzturēties otras Puses teritorijā, lai attiecīgā preču piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja labā risinātu sarunas par preču vai pakalpojumu pārdošanu vai slēgtu vienošanās par to. Viņi neiesaistās tiešā tirdzniecībā plašai sabiedrībai un nesaņem atlīdzību no avota, kas atrodas uzņēmējā Pusē, un nav tirdzniecības aģenti, kas saņem komisiju;

b) "līgumpakalpojumu sniedzēji" ir fiziskas personas, ko nodarbina Puses juridiska persona, kura nav iedibināta otras Puses teritorijā un kura ir parakstījusi ar galīgo patērētāju tādu līgumu par pakalpojumu sniegšanu otrā Pusē, kura izpildei ir vajadzīga tās darbinieku pagaidu klātbūtne minētajā otrā Pusē[1];

[1] Šā punkta d) apakšpunktā minētais līgums par pakalpojumu sniegšanu ir labā ticībā parakstīts līgums un atbilst tās Puses normatīvo aktu prasībām, kurā līgumu izpilda.

c) “stažieri ar augstāko izglītību” ir fiziskas personas, kuras vismaz 1 (vienu) gadu ir nodarbinājusi kādas Puses juridiska persona un kurām ir akadēmiskais grāds, un kuras ir uz laiku pārceltas uz juridiskās personas uzņēmumu otras Puses teritorijā karjeras izaugsmes mērķiem vai apmācībai darba paņēmienos vai metodēs[1];

d) “neatkarīgi speciālisti” ir fiziskas personas, kuras nodarbojas ar pakalpojuma sniegšanu un ir reģistrētas kā pašnodarbinātas personas Puses teritorijā un kuras nav iedibinātas otras Puses teritorijā, un kuras ir labā ticībā parakstījušas ar galīgo patērētāju tādu līgumu par pakalpojumu sniegšanu otrā Pusē, kura izpildei ir vajadzīga šo personu pagaidu klātbūtne minētajā otrā Pusē[2].

e) “vadoši darbinieki” ir fiziskas personas, ko nodarbina Puses juridiska persona, kura nav bezpeļņas organizācija, un kas atbild par uzņēmuma iedibināšanu vai pienācīgu kontroli, administrēšanu un darbību, un kas ir:

i) “darījumapmeklētāji”: fiziskas personas, kas ieņem vadošus amatus un ir atbildīgas par uzņēmuma iedibināšanu; tās neiesaistās tiešos darījumos ar plašu sabiedrību un nesaņem atlīdzību no avota, kas atrodas uzņēmējā Pusē; un

---

[1] Uzņemošajam uzņēmumam var uzlikt pienākumu iepriekšējai apstiprināšanai iesniegt apmācības programmu, kura aptver visu uzturēšanās laiku un kurā parādīts, ka uzturēšanās nolūks ir apmācība. Kompetentās iestādes var prasīt, lai apmācība būtu saistīta ar iegūto akadēmisko grādu.

[2] Šā punkta d) apakšpunktā minētais līgums par pakalpojumu sniegšanu ir labā ticībā parakstīts līgums un atbilst tās Puses normatīvo aktu prasībām, kurā līgumu izpilda.

ii) “uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki”: fiziskas personas, kuras vismaz 1 (vienu) gadu ir bijušas nodarbinātas kādas Puses juridiskā personā vai bijušas partneri šādā juridiskā personā un kuras uz laiku tiek pārceltas uz minētās juridiskās personas uzņēmumu vai galveno biroju otras Puses teritorijā, un kuras pieder pie vienas no šādām kategorijām:

A) vadītāji;
fiziskas personas, kuras strādā juridiskā personā vadošā amatā, galvenokārt vada uzņēmumu un kuras vispārēji uzrauga vai kurām norādījumus sniedz galvenokārt uzņēmuma direktoru padome vai akcionāri, vai līdzvērtīgas struktūras, kuras galvenokārt dod rīkojumus uzņēmuma vadībai, kuru darbības vispārēju pārraudzību veic un norādījumus sniedz uzņēmuma direktoru padome vai akcionāri vai līdzvērtīgas struktūras, tostarp pildot šādas funkcijas:

– vada uzņēmumu vai tā departamentu vai apakšstruktūru;

– uzrauga un kontrolē citu uzraudzības, profesionālo vai vadošo darbinieku darbu; vai

– īsteno personiskas pilnvaras pieņemt darbā un atlaist vai ieteikt pieņemt darbā un atlaist darbiniekus, vai veikt citas ar personālu saistītas darbības;

B) speciālisti:
fiziskas personas, kas strādā juridiskā personā un kam ir speciālas zināšanas, kuras ir būtiskas uzņēmuma saimnieciskajai darbībai, metodēm vai vadībai.

18.8. PANTS

Vadoši darbinieki un stažieri ar augstāko izglītību

Katrā nozarē, attiecībā uz kuru ir uzņemtas iedibinājuma saistības, kā uzskaitīts 18.-B un 18.-E pielikumā, un ievērojot visas 18.-C un 18.-E pielikumā uzskaitītās atrunas, katra Puse atļauj otras Puses ieguldītājiem nodarbināt ieguldītāju uzņēmumā minētās otras Puses fiziskas personas, ja šādi darbinieki ir vadoši darbinieki vai stažieri ar augstāko izglītību, kā definēts 18.7. pantā. Vadošu darbinieku un stažieru ar augstāko izglītību ieceļošana un pagaidu uzturēšanās ir:

a) uz laiku, kas nepieciešams līguma izpildei, vai līdz 3 (trīs) gadiem uzņēmuma ietvaros pārceltiem darbiniekiem, atkarībā no tā, kurš termiņš ir īsāks;

b) līdz 60 (sešdesmit) dienām jebkurā 12 (divpadsmit) mēnešu periodā darījumapmeklētājiem; un

c) līdz 1 (vienam) gadam stažieriem ar augstāko izglītību.

18.9. PANTS

Tirdzniecības pārstāvji

Katrā 18.-A, 18.-B un 18.-E pielikumā uzskaitītajā nozarē, par kuru ir uzņemtas saistības attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu un iedibināšanu, un ievērojot 18.-C un 18.-E pielikumā uzskaitītās atrunas, katra Puse atļauj tirdzniecības pārstāvjiem ieceļot un uzturēties uz laiku līdz 90 (deviņdesmit) dienām jebkurā 12 (divpadsmit) mēnešu periodā[1].

18.10. PANTS

Līgumpakalpojumu sniedzēji un neatkarīgi speciālisti

1. Nozarēs, kas uzskaitītas18.-D un 18.-E pielikumā un ievērojot visas minētajos pielikumos uzskaitītās atrunas, katra Puse atļauj otras Puses līgumpakalpojumu sniedzējiem, izmantojot fizisku personu klātbūtni, sniegt pakalpojumus savā teritorijā, ievērojot šādus nosacījumus:

a) juridiskajai personai, kas nodarbina fizisko personu, jābūt ieguvušai pakalpojumu līgumu uz laikposmu, kas nepārsniedz 12 (divpadsmit) mēnešus;

b) fiziskajām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, jābūt atbilstošai izglītībai vai pieredzei saistībā ar sniedzamo pakalpojumu;

[1] Šis pants neskar tiesības un pienākumus, kas izriet no divpusējiem nolīgumiem par vīzu režīma atcelšanu starp atsevišķām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm un atsevišķām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

c) fiziskā persona par pakalpojumu sniegšanu saņem vienīgi to atlīdzību, ko fiziskās personas uzturēšanās laikā otras Puses teritorijā maksā līgumpakalpojuma sniedzējs;

d) fizisko personu ieceļošana un pagaidu uzturēšanās attiecīgās Puses teritorijā ilgst kumulatīvu laikposmu, kas nepārsniedz 6 (sešus) mēnešus jebkurā 12 (divpadsmit) mēnešu periodā vai līguma darbības laiku – atkarībā no tā, kurš ir īsāks; un

e) piekļuve, kuru piešķir saskaņā ar šo pantu, attiecas tikai uz pakalpojumu darbību, kas ir līguma priekšmets, un nedod fiziskajām personām tiesības izmantot tās Puses teritorijā pastāvošo profesionālo nosaukumu, kurā pakalpojums tiek sniegts.

2. Nozarēs, kas uzskaitītas18.-D un 18.-E pielikumā un ievērojot visas minētajos pielikumos uzskaitītās atrunas, katra Puse atļauj otras Puses neatkarīgiem speciālistiem, izmantojot fizisku personu klātbūtni, sniegt pakalpojumus savā teritorijā, ievērojot šādus nosacījumus:

a) fiziskajām personām jābūt saņēmušām pakalpojumu līgumu uz laiku, kas nepārsniedz 12 (divpadsmit) mēnešus;

b) fiziskajām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, jābūt atbilstošai izglītībai vai pieredzei saistībā ar sniedzamo pakalpojumu;

c) fizisko personu ieceļošana un pagaidu uzturēšanās attiecīgās Puses teritorijā ilgst kumulatīvu laikposmu, kas nepārsniedz 6 (sešus) mēnešus jebkurā 12 (divpadsmit) mēnešu periodā vai līguma darbības laiku – atkarībā no tā, kurš ir īsāks; un

d) piekļuve, kuru piešķir saskaņā ar šo pantu, attiecas tikai uz pakalpojumu darbību, kas ir līguma priekšmets, un nedod fiziskajai personai tiesības izmantot tās Puses teritorijā pastāvošo profesionālo nosaukumu, kurā pakalpojums tiek sniegts.

C IEDAĻA

TIESISKAIS REGULĒJUMS

1. APAKŠIEDAĻA

VISPĀRPIEMĒROJAMI NOTEIKUMI

18.11. PANTS

Savstarpēja atzīšana

1. Nekas šajā nodaļā neliedz kādai Pusei pieprasīt, lai fiziskām personām būtu nepieciešamā kvalifikācija vai profesionālā pieredze, kas attiecīgās darbības nozarē noteikta teritorijā, kurā tiek veikta darbība.

2. Lai pilnībā vai daļēji izpildītu savus standartus vai kritērijus ieguldītāju un pakalpojumu sniedzēju atļauju piešķiršanai, licencēšanai vai sertificēšanai, Puse var atzīt otrā Pusē iegūto izglītību vai pieredzi, izpildītās prasības vai saņemtās licences vai sertifikātus. Šāda atzīšana, ko var panākt ar saskaņošanu vai citādā veidā, var pamatoties uz nolīgumu vai vienošanos, vai to var piešķirt autonomi.

18.12. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse nekavējoties un ne vēlāk kā līdz to stāšanās spēkā brīdim, izņemot ārkārtas situācijās, publicē visus vispārpiemērojamos pasākumus, kuri attiecas uz šo nodaļu vai ietekmē tās piemērošanu.

2. Šā panta 1. punktā minētie pasākumi ietver pasākumus, ko piemēro visiem piegādes veidiem, arī attiecībā uz 18.7. pantā definēto fizisko personu kategoriju ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos. Informāciju par šiem pasākumiem regulāri atjaunina. Katra Puse atvieglo piekļuvi attiecīgajai informācijai, norādot otrai Pusei, kur atrodamas attiecīgās publikācijas un tīmekļa vietnes.

3. Ja 1. punktā minēto pasākumu publicēšana nav iespējama, šādus pasākumus citādi dara publiski pieejamus.

4. Katra Puse nekavējoties atbild uz visiem otras Puses pieprasījumiem sniegt konkrētu informāciju par jebkuru no tās attiecīgajiem vispārpiemērojamajiem pasākumiem, kas minēti 1. punktā, tostarp par pasākumiem attiecībā uz 2. punktā minēto pakalpojumu sniedzēju ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos.

5. Katra Puse izveido vienu vai vairākus informācijas punktus, kas pēc pieprasījuma sniedz konkrētu informāciju otras Puses pakalpojumu sniedzējiem par jebkuru no tās vispārpiemērojamajiem pasākumiem, kas minēti 1. punktā. Puses dara zināmus viena otrai šos informācijas punktus ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā. Informācijas punktiem nav jābūt normatīvo aktu depozitārijiem.

6. Nekas šajā nodaļā neprasa kādai Pusei sniegt konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana traucētu tiesībaizsardzību vai citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm vai kaitētu konkrētu valsts vai privātu uzņēmumu likumīgām komerciālajām interesēm.

2. APAKŠIEDAĻA

IEKŠZEMES REGULĒJUMS

18.13. PANTS

Darbības joma

1. Šo apakšiedaļu piemēro tikai nozarēm, attiecībā uz kurām Puse ir uzņēmusies īpašas saistības saskaņā ar 18.-A līdz 18.-E pielikumu, un tiktāl, ciktāl piemēro minētās īpašās saistības.

2. Šo apakšiedaļu nepiemēro pasākumiem, ciktāl tie ir ierobežojumi saskaņā ar 18.3. un 18.4. pantu.

3. Nozarēs, kurās uzņemas īpašas saistības, kā uzskaitīts 18.-A līdz 18.-E pielikumā, katra Puse nodrošina, ka visi vispārpiemērojamie pasākumi, kas ietekmē pakalpojumu tirdzniecību un iedibināšanu, tiek pārvaldīti saprātīgi, objektīvi un taisnīgi.

4. Katra Puse ievēro šo apakšiedaļu attiecībā uz pasākumiem, kas saistīti ar licencēšanas prasībām un procedūrām un kvalifikācijas prasībām un procedūrām.

5. Šo apakšiedaļu piemēro katras Puses pasākumiem, kas saistīti ar licencēšanas un kvalifikācijas prasībām un procedūrām, kuras ietekmē:

a) pakalpojumu pārrobežu sniegšanu;

b) 18.2. pantā definētā uzņēmuma iedibināšanu to teritorijā; vai

c) fizisko personu kategoriju, kas definētas 18.2. pantā, pagaidu uzturēšanos to teritorijā.

18.14. PANTS

Definīcijas

Šajā apakšiedaļā:

a) „kompetentā iestāde" ir centrāla, reģionāla vai vietēja valdība vai iestāde vai nevalstiska organizācija, kura īsteno pilnvaras, ko tai deleģējusi centrālā, reģionālā vai vietējā valdība vai iestāde, un kurai ir tiesības pieņemt lēmumu par atļauju sniegt pakalpojumu vai par atļauju iedibināt uzņēmumu saimnieciskās darbības veikšanai;

b) "licencēšanas procedūras" ir administratīvi un procesuāli noteikumi, kas pakalpojumu sniedzējam vai ieguldītājam, kurš pieprasa atļauju sniegt pakalpojumu vai iedibināt uzņēmumu, jāievēro, lai pierādītu atbilstību licencēšanas prasībām;

c) “licencēšanas prasības” ir pamatprasības, kas nav kvalifikācijas prasības un kas pakalpojumu sniedzējam vai ieguldītājam ir jāievēro, lai no kompetentās iestādes saņemtu lēmumu par atļauju sniegt pakalpojumu vai iedibināt uzņēmumu saimnieciskās darbības veikšanai, tostarp lēmumu grozīt vai atjaunot šādu atļauju;

d) “kvalifikācijas procedūras” ir administratīvi vai procesuāli noteikumi, kas fiziskai personai jāievēro, lai demonstrētu atbilstošo kvalifikācijas prasību izpildi nolūkā iegūt atļauju sniegt pakalpojumu; un

e) “kvalifikācijas prasības” ir tādas pamatprasības attiecībā uz fiziskas personas kompetenci sniegt pakalpojumu, kuras ir jādemonstrē nolūkā iegūt atļauju sniegt pakalpojumu.

18.15. PANTS

Licencēšanas nosacījumi

1. Katras Puses pasākumi, kas saistīti ar licencēšanas prasībām, ir balstīti uz tādiem kritērijiem, kuri ir:

a) samērīgi ar sabiedriskās politikas mērķi;

b) skaidri un nepārprotami;

c) objektīvi; un

d) publiskoti iepriekš.

2. Kompetentajai iestādei būtu jāpiešķir licence, tiklīdz atbilstīgā pārbaudē ir konstatēts, ka ir izpildīti licences iegūšanas nosacījumi.

3. Ja konkrētai darbībai licenču skaits ir ierobežots pieejamo dabisko resursu vai tehnisko iespēju nepietiekamības dēļ, katra Puse atlasa pretendentus objektīvā un pārskatāmā procedūrā, jo īpaši nodrošinot pienācīgu publicitāti par procedūras sākšanu, veikšanu un pabeigšanu. Ievērojot šā panta noteikumus, katra Puse, izstrādājot atlases procedūru noteikumus, var ņemt vērā sabiedriskās politikas mērķus.

18.16. PANTS

Licencēšanas procedūras

1. Licencēšanas procedūras ir skaidras un iepriekš publiskotas. Katra Puse nodrošina, ka to kompetento iestāžu izmantotās licencēšanas procedūras un saistītie lēmumi ir objektīvi un taisnīgi pret visiem pieteikuma iesniedzējiem.

2. Licencēšanas procedūras nav atturošas un nepamatoti nesarežģī vai nekavē pakalpojuma nodrošināšanu.

3. Licencēšanas maksas[1], kas pieteikuma dēļ varētu rasties pieteikuma iesniedzējam, ir samērīgas un pašas par sevi neierobežo pakalpojuma sniegšanu. Ciktāl tas praktiski iespējams, minētajām maksām vajadzētu būt samērīgām ar attiecīgo licencēšanas procedūru izmaksām.

4. Puses kompetentās iestādes, ciktāl tas praktiski iespējams, nosaka indikatīvu pieteikuma apstrādes termiņu. Pieteikumus apstrādā pamatotā termiņā. Pieteikumu izskatīšanas termiņu sāk skaitīt tikai no brīža, kad kompetentās iestādes ir saņēmušas visus dokumentus. Ja to attaisno jautājuma sarežģītība, kompetentā iestāde var termiņu pagarināt uz pamatotu laikposmu. Pagarinājumu un tā ilgumu pienācīgi pamato un paziņo pieteikuma iesniedzējam, ciktāl tas praktiski iespējams, pirms sākotnējā termiņa beigām.

5. Ja pieteikums ir nepilnīgs, pieteikuma iesniedzējam pēc iespējas ātrāk paziņo, ka nepieciešams iesniegt papildu dokumentus. Šādā gadījumā kompetentās iestādes var apturēt 4. punktā minēto termiņa skaitīšanu līdz brīdim, kad tās ir saņēmušas visus dokumentus.

6. Ja pieprasījumu noraida tāpēc, ka tas neatbilst vajadzīgajām procedūrām vai formalitātēm, pieteikuma iesniedzēju pēc iespējas ātrāk informē par noraidījumu un par pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

[1] Licencēšanas maksas neietver maksu par izsoles, konkursa rīkošanu vai citām nediskriminējošām koncesiju piešķiršanas metodēm vai obligātos maksājumus par universālo pakalpojumu sniegšanu.

18.17. PANTS

Kvalifikācijas prasības

1. Kvalifikācijas prasību pamatā ir kritēriji, kas ir:

a) samērīgi ar sabiedriskās politikas mērķi;

b) skaidri un nepārprotami;

c) objektīvi; un

d) publiskoti iepriekš.

2. Ja Puse nosaka kvalifikācijas prasības pakalpojuma sniegšanai, tā nodrošina, ka ir ieviestas atbilstošas procedūras otras Puses pakalpojumu sniedzēju kvalifikācijas pārbaudīšanai un novērtēšanai. Ja Puses kompetentā iestāde uzskata, ka dalība attiecīgā profesionālā apvienībā otras Puses teritorijā liecina par pieteikuma iesniedzēja kompetences līmeni vai pieredzi, šādu dalību pienācīgi ņem vērā.

3. Attiecībā uz profesionālo pakalpojumu sniegšanu kompetentās iestādes noteiktie pārbaudījumi un visas citas kvalifikācijas prasības ir saistītas tikai ar tiesībām strādāt profesijā, attiecībā uz kuru tiek pieprasīta atļauja, lai nepamatoti neierobežotu otras Puses personu pieteikšanos.

4. Ja pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis visus vajadzīgos apliecinošos pierādījumus par savu kvalifikāciju, kompetentā iestāde, pārbaudot un novērtējot šādu kvalifikāciju, identificē visus trūkumus un informē pieteikuma iesniedzēju par prasībām šā trūkuma izpildei. Šādas prasības var būt kursi, pārbaudījumi vai mācības. Ja Puses pieteikuma iesniedzējs iesniedz trešās valsts teritorijā iegūtu kvalifikācijas apliecinājumu, tas pats par sevi nav *a priori* iemesls, lai otras Puses kompetentā iestāde noraidītu pieteikumu un neveiktu iesniegtās kvalifikācijas novērtējumu.

5. Ja ir vajadzīgi pārbaudījumi, katra Puse nodrošina, ka tie tiek plānoti ar pietiekami biežiem intervāliem. Pieteikuma iesniedzējiem, kam jāiziet pārbaudījumi, atvēl pietiekamu laiku pieteikumu iesniegšanai.

6. Tiklīdz ir izpildītas kvalifikācijas prasības un visas citas piemērojamās regulatīvās prasības, katrai Pusei būtu jānodrošina, ka pakalpojumu sniedzējam ir atļauts sniegt pakalpojumu bez liekas kavēšanās.

18.18. PANTS

Kvalifikācijas procedūras

1. Kvalifikācijas procedūru pamatā ir kritēriji, kas ir:

a) skaidri un nepārprotami;

b) objektīvi; un

c) publiskoti iepriekš.

2. Katra Puse nodrošina, ka kvalifikācijas procedūras, ko izmanto kompetentās iestādes, un ar tām saistītie lēmumi ir objektīvi pret visiem pieteikuma iesniedzējiem.

3. Pieteikuma iesniedzējam principā nav jāvēršas pie vairāk kā 1 (vienas) kompetentās iestādes saistībā ar kvalifikācijas procedūrām.

4. Ja ir noteikti konkrēti termiņi pieteikumu iesniegšanai, pieteikuma iesniedzējam tiek dots pietiekams laiks, lai iesniegtu pieteikumu. Kompetentā iestāde sāk pieteikuma apstrādi bez liekas kavēšanās. Ciktāl tas praktiski iespējams, kompetentajai iestādei pieteikumi būtu jāpieņem elektroniskā formātā ar tādiem pašiem autentiskuma nosacījumiem kā papīra formātā iesniegtajiem pieteikumiem.

5. Ja iespējams, dokumentu oriģinālu vietā kompetentajai iestādei būtu jāpieņem apliecinātas kopijas.

6. Ja kompetentā iestāde pieteikumu noraida, tā bez nepamatotas kavēšanās, ciktāl tas praktiski iespējams, rakstiski informē pieteikuma iesniedzēju. Tā pēc pieprasījuma informē pieteikuma iesniedzēju par pieteikuma noraidīšanas iemesliem un norāda visus trūkumus un veidus, kā šos trūkumus var novērst. Tā informē pieteikuma iesniedzēju par lēmuma pārsūdzības termiņu, ja tāda iespēja pastāv. Tā ļauj pieteikuma iesniedzējam samērīgā termiņā atkārtoti iesniegt pieteikumu.

7. Katra Puse nodrošina, ka pieteikuma apstrāde, tostarp kvalifikācijas pārbaude un novērtēšana, tiek pabeigta samērīgā laikā no pilnīga pieteikuma iesniegšanas brīža. Katra Puse cenšas noteikt standarta laikposmu pieteikumu apstrādei.

8. Katra Puse nodrošina, ka visas maksas, kas saistītas ar kvalifikācijas procedūrām, ir samērīgas ar izmaksām, kuras radušās kompetentajām iestādēm, un pašas par sevi neierobežo pakalpojuma sniegšanu.

18.19. PANTS

Administratīvo lēmumu pārskatīšana

Katra Puse saglabā vai izveido tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvās tiesas vai procedūras, kas ļauj pēc skartā otras Puses ieguldītāja vai pakalpojumu sniedzēja pieprasījuma nekavējoties izskatīt administratīvus lēmumus, kuri skar iedibināšanu, pakalpojumu pārrobežu sniegšanu vai fizisku personu pagaidu uzturēšanos pakalpojumu sniegšanas nolūkos, un attiecīgos gadījumos nodrošināt atbilstīgos tiesiskās aizsardzības līdzekļus attiecībā uz tiem. Ja šādas procedūras nav neatkarīgas no iestādes, kurai uzticēts attiecīgais administratīvais lēmums, katra Puse nodrošina, ka procedūras faktiski ļauj izskatīt lietu objektīvi un taisnīgi.

3. APAKŠIEDAĻA

PASTA PAKALPOJUMI

18.20. PANTS

Darbības joma

1. Šajā apakšiedaļā ir izklāstīti pasta pakalpojumu tiesiskā regulējuma principi, attiecībā uz kuriem katra Puse ir uzņēmusies īpašas saistības, kas uzskaitītas 18.-A un 18.E pielikumā, saskaņā ar šo apakšiedaļu.

2. Šī apakšiedaļa neprasa Pusei liberalizēt pakalpojumus, kas rezervēti 1 (vienam) vai vairākiem izraudzītajiem uzņēmējiem, kā uzskaitīts 18.-A un 18.-E pielikumā.

18.21. PANTS

Definīcijas

Šajā apakšiedaļā:

a) “pamatprasības” ir vispārēji ar ekonomiku nesaistīti iemesli izvirzīt nosacījumus attiecībā uz pasta pakalpojumu sniegšanu, un tās var ietvert sarakstes konfidencialitāti, tīkla drošību attiecībā uz bīstamo preču pārvadājumiem, datu aizsardzību, vides aizsardzību un reģionālo plānošanu;

b) “licence” ir jebkāda atļauja[1], kurā noteiktas pasta nozarei specifiskas tiesības un pienākumi, ko atsevišķam pakalpojumu sniedzējam piešķīrusi regulatīvā iestāde vai cita kompetenta iestāde, un kura ir jāsaņem pirms pakalpojuma sniegšanas;

c) “pasta sūtījums” ir adresēts sūtījums galīgajā formā, kādā to jāpārvadā publiskam vai privātam pasta pakalpojumu sniedzējam, un tas var ietvert tādus sūtījumus kā vēstule, paka, laikraksts, katalogs un citi;

d) “pasta pakalpojumi”[2] ir pakalpojumi, kas ietver pasta sūtījumu savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi neatkarīgi no galamērķa (iekšzemē vai ārvalstīs), pakalpojuma ātruma (prioritārs, neprioritārs, steidzams, ekspressūtījums vai cits) vai pakalpojuma sniedzēja (publisks vai privāts);

e) “regulatīva iestāde” ir neatkarīga struktūra vai struktūras, kuru uzdevums ir regulēt pasta pakalpojumus, kas minēti šajā apakšiedaļā; un

f) “universālais pakalpojums” ir pastāvīga noteiktas kvalitātes pasta pakalpojumu sniegšana par pieņemamām cenām visiem lietotājiem visās vietās kādas Puses teritorijā.

---

1 Lielākai noteiktībai – licence nozīmē koncesijas piešķiršanu, reģistrāciju, deklarēšanu, paziņošanu vai individuālu licenci.

2 “Pasta pakalpojumi” ietver *CPC*, *CPC* 7511 un *CPC* 7512.

18.22. PANTS

Pret konkurenci vērstas prakses novēršana pasta nozarē

Katra Puse nodrošina, ka tādu pasta pakalpojumu sniedzējs, uz kuriem attiecas universālā pakalpojuma saistības vai pasta monopols, neveic pret konkurenci vērstas darbības, piemēram:

a) neizmanto ieņēmumus, kas gūti no šāda pakalpojuma sniegšanas, lai šķērssubsidētu eksprespasta piegādes vai citus pasta pakalpojumus, kuri nav universālais pakalpojums;

b) nenošķir klientus, piemēram, uzņēmumus, liela apjoma sūtītājus un konsolidētājus attiecībā uz tarifiem vai citiem noteikumiem tādu pakalpojumu sniegšanai, uz kuriem attiecas universālā pakalpojuma saistības vai pasta monopols, ja šāda nošķiršana nav balstīta uz taisnīgiem un objektīviem kritērijiem.

18.23. PANTS

Universālie pakalpojumi

Katrai Pusei ir tiesības noteikt tās universālā pakalpojuma saistības, kuras tā vēlas saglabāt, un lemt par to tvērumu un īstenošanu. Katra Puse var pieņemt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu universālo pasta pakalpojumu īstenošanu, attīstību un uzturēšanu. Šādus pasākumus un pienākumus neuzskata par tādiem, kas paši par sevi ir vērsti pret konkurenci, ja tos piemēro pārredzamā, nediskriminējošā un samērīgā veidā.

18.24. PANTS

Pasta pakalpojumu sniegšanas licences

1. Katra Puse var pieprasīt pasta pakalpojumu sniegšanas licences. Kad vien iespējams, licence būtu jāpiešķir, izmantojot vienkāršotu atļauju piešķiršanas procedūru saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem.

2. Lai izsniegtu licenci, var pieprasīt atbilstību pamatprasībām, tostarp kvalitātes standartiem, un izraudzīto rezervēto pakalpojumu vai vispārējo pasta pakalpojumu sniedzēju ekskluzīvo un īpašo tiesību ievērošanu.

3. Ja Puse pieprasa licenci:

a) tā viegli pieejamā veidā dara publiski pieejamus:

i) no šādas licences izrietošās tiesības un pienākumus;

ii) licencēšanas kritērijus un noteikumus; un

iii) ciktāl iespējams, laikposmu, kas parasti vajadzīgs, lai pieņemtu lēmumu par licences pieteikumu;

b) licences piešķiršanas procedūras ir pārredzamas, nediskriminējošas, samērīgas, un to pamatā ir objektīvi kritēriji; un

c) licencēšanas maksas[1], kas pieteikuma dēļ varētu rasties pieteikuma iesniedzējam, ir samērīgas un pašas par sevi neierobežo pakalpojuma sniegšanu.

4. Pieteikuma iesniedzējam pēc pieprasījuma dara zināmu licences pieteikuma izskatīšanas statusu un licences piešķiršanas atteikuma iemeslus. Katra Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem saglabā vai izveido procedūru, kādā pieteikumu iesniedzēji licences piešķiršanas atteikumu var pārsūdzēt neatkarīgā iekšzemes struktūrā. Šāda procedūra ir pārredzama, nediskriminējoša un balstīta uz objektīviem kritērijiem.

18.25. PANTS

Regulatīvās iestādes neatkarība

Katra Puse var izraudzīties regulatīvo iestādi, kas var būt veidota konkrēti pasta pakalpojumu nozarei. Regulatīvā iestāde ir juridiski nošķirta no pasta pakalpojumu sniedzējiem un nav tiem pakļauta. Regulatīvās iestādes lēmumi un procedūras ir objektīvas attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem.

[1] Licencēšanas maksas neietver maksu par izsoles, konkursa rīkošanu vai citām nediskriminējošām koncesiju piešķiršanas metodēm vai obligātos maksājumus par universālo pakalpojumu sniegšanu.

4. APAKŠIEDAĻA

TELESAKARU PAKALPOJUMI

18.26. PANTS

Darbības joma

1. Šajā apakšiedaļā ir izklāstīti tiesiskā regulējuma principi attiecībā uz telesakaru pakalpojumiem, izņemot apraidi[1], attiecībā uz kuriem katra Puse ir uzņēmusies īpašas saistības saskaņā ar šo nodaļu.

2. Neko šajā nolīgumā neinterpretē:

a) kā prasību Pusei atļaut otras Puses telesakaru pakalpojumu sniedzējam iedibināt, būvēt, iegādāties, iznomāt, ekspluatēt vai sniegt telesakaru transporta tīklus vai pakalpojumus, kas nav paredzēti 18.-A, 18.-B, 18.-C un 18.-E pielikumā; vai

[1] "Apraide" ir radiosakari, kuros raidījumi ir paredzēti tiešai uztveršanai plašai sabiedrībai un var ietvert skaņas pārraidi un televīzijas pārraidi. Apraides pakalpojumu sniedzējus uzskata par publisko telesakaru transporta pakalpojumu sniedzējiem un to tīklus – par publiskajiem telesakaru transporta tīkliem, ja un ciktāl šādus tīklus izmanto arī publisko telesakaru transporta pakalpojumu sniegšanai.

b) kā prasību Pusei uzlikt par pienākumu pakalpojumu sniedzējiem, kas ir tās jurisdikcijā, izveidot, būvēt, iegādāties, iznomāt, ekspluatēt vai sniegt telesakaru transporta tīklus vai pakalpojumus, kas netiek piedāvāti sabiedrībai kopumā.

18.27. PANTS

Definīcijas

Šajā apakšiedaļā:

a) "pamata telesakaru iekārtas"[1] ir publiskā telesakaru transporta tīkla un sabiedriskā telesakaru transporta pakalpojuma iekārtas, ko:

i) nodrošina tikai vai galvenokārt viens piegādātājs vai ierobežots skaits piegādātāju; un

ii) nav ekonomiski vai tehniski izdevīgi aizstāt, lai sniegtu pakalpojumu;

b) "starpsavienojums" ir savienojums ar telesakaru transporta tīklu nodrošinātājiem vai telesakaru transporta pakalpojumu sniedzējiem, izveidots ar mērķi, lai viena telesakaru pakalpojumu sniedzēja lietotāji varētu sazināties ar cita telesakaru pakalpojumu sniedzēja lietotājiem un lai varētu piekļūt telesakaru pakalpojumiem, ko sniedz cits telesakaru pakalpojumu sniedzējs;

[1] Attiecībā uz Paragvajas Republiku un Urugvajas Austrumu Republiku "pamata telesakaru iekārtas" ir publiskā telesakaru transporta tīkla iekārtas un publiskais telesakaru pakalpojums saskaņā ar definīciju, kas sniegta minēto valstu tiesību aktos.

c) “licence” ir jebkura veida atļauja, arī reģistrācijas, deklarēšanas vai paziņošanas procedūras vai citas procedūras, kā noteikts Puses normatīvajos aktos, ar ko nosaka tiesības un pienākumus, kuri raksturīgi telesakaru nozarei; šādu atļauju regulatīvā iestāde piešķīrusi atsevišķam telesakaru pakalpojumu sniedzējam, un tā ir nepieciešama telesakaru pakalpojumu sniegšanai;

d) “nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs” telesakaru nozarē ir telesakaru transporta tīklu nodrošinātājs vai pakalpojumu sniedzējs, kas, ņemot vērā cenu un piedāvājumu, spēj būtiski ietekmēt dalības nosacījumus attiecīgā telesakaru pakalpojumu tirgū tāpēc, ka tā kontrolē ir pamata iekārtas vai tas izmanto savu stāvokli minētajā tirgū;

e) “publiskie telesakaru transporta tīkli” ir publiska telesakaru infrastruktūra, kas nodrošina telesakarus starp diviem un vairākiem noteiktajiem tīkla pieslēguma punktiem;

f) “publiskie telesakaru transporta pakalpojumi” ir visi telesakaru transporta pakalpojumi, kas ir tieši vai pēc būtības nepieciešami un ko Pusei ir jāpiedāvā sabiedrībai kopumā;

g) “regulatīva iestāde” ir struktūra vai struktūras, kuru uzdevums ir regulēt telesakaru pakalpojumus, kas minēti šajā apakšiedaļā;

h) “pakalpojumu sniedzējs” ir persona, kurai ir piešķirta licence telesakaru pakalpojumu sniegšanai;

i) “telesakaru pakalpojumi” ir visi pakalpojumi, kas ietver elektromagnētisko signālu pārraidi un uztveršanu un neietver pakalpojumus, kuri nodrošina pārraidīto saturu vai redakcionāli kontrolē to; un

j) “universālais pakalpojums” ir noteiktas kvalitātes pakalpojumu komplekts, kam jābūt pieejamam visiem lietotājiem Puses teritorijā neatkarīgi no viņu ģeogrāfiskās atrašanās vietas un par pieņemamām cenām.

18.28. PANTS

Regulatīvā iestāde

1. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru pakalpojumu regulatīvā iestāde ir juridiski nošķirta un funkcionāli neatkarīga no visiem telesakaru pakalpojumu sniedzējiem.

2. Regulatīvajai iestādei ir pietiekamas pilnvaras un resursi, lai tā varētu regulēt nozari. Regulatīvās iestādes kompetenci publisko viegli pieejamā un skaidrā veidā, jo īpaši tad, ja minētie uzdevumi ir uzticēti vairāk nekā vienai struktūrai.

3. Regulatīvās iestādes lēmumi un procedūras ir objektīvas attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem.

4. Telesakaru pakalpojumu sniedzējam, kuru ietekmē regulatīvās iestādes lēmums, ir tiesības pārsūdzēt šo lēmumu iekšzemes pārsūdzības iestādē, kas ir neatkarīga no iesaistītajām pusēm un no regulatīvās iestādes. Ja pārsūdzības iestāde pēc būtības nav tiesu iestāde, savu lēmumu tā pamato rakstiski, un tās lēmumus var pārskatīt objektīva un neatkarīga iekšzemes tiesu vai administratīva iestāde.

18.29. PANTS

Telesakaru pakalpojumu sniegšanas licences

1. Katra Puse nodrošina, ka, kad vien iespējams, licence tiek piešķirta vienkāršotā procedūrā.

2. Katra Puse nodrošina, ka numuru un frekvenču izmantošanas tiesību piešķiršanas noteikumi ir publiski pieejami.

3. Ja Puse pieprasa licenci, tā:

a) publisko visus licencēšanas kritērijus;

b) publisko pamatotu termiņu, kas parasti vajadzīgs, lai pieņemtu lēmumu par licences piešķiršanu pēc pilnīga pieteikuma iesniegšanas;

c) ja licences piešķiršana tiek atteikta, šāda atteikuma iemeslus pēc pieprasījuma rakstiski dara zināmus pieteikuma iesniedzējam; un

d) licences pieteikuma iesniedzējs var vērsties vietējā pārsūdzības iestādē, lai tā konstatētu, vai licence ir nepamatoti atteikta.

18.30. PANTS

Pret konkurenci vērsta prakse

Katra Puse pieņem vai saglabā piemērotus pasākumus, kuru mērķis ir atturēt visus telesakaru pakalpojumu sniedzējus, kas vieni paši vai kopā ir nozīmīgi pakalpojumu sniedzēji[1], no iesaistīšanās pret konkurenci vērstā praksē vai no šādas prakses turpināšanas. Šāda pret konkurenci vērsta prakse var ietvert dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un visas individuālas vai saskaņotas darbības, rīcību vai ieteikumus, kas ierobežo, mazina, traucē, kropļo vai kavē esošo vai turpmāko konkurenci attiecīgajā tirgū.

18.31. PANTS

Piekļuve pamata telesakaru iekārtām

Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs[2] tās teritorijā piešķir piegādātājiem piekļuvi savām pamata telesakaru iekārtām ar pamatotiem un nediskriminējošiem[3] noteikumiem, tostarp attiecībā uz likmēm, tehniskajiem standartiem, specifikācijām, kvalitāti un uzturēšanu.

---

[1] Attiecībā uz Urugvajas Austrumu Republiku šā panta darbības joma attiecas uz visiem telesakaru pakalpojumu sniedzējiem.

[2] Attiecībā uz Urugvajas Austrumu Republiku šā panta darbības joma attiecas uz visiem pakalpojumu sniedzējiem.

[3] Šajā apakšiedaļā "nediskriminējošs" jāsaprot kā atsauce uz valsts režīmu, kā noteikts 18.4. pantā, un tas arī atspoguļo jēdziena lietojumu konkrētajā nozarē un nozīmē "ar noteikumiem, kas ir ne mazāk labvēlīgi par tiem, kuri attiecas uz citiem līdzīgu publisko telesakaru transporta tīklu vai publisko telesakaru transporta pakalpojumu lietotājiem līdzīgos apstākļos".

18.32. PANTS

Starpsavienojums

1. Katra Puse nodrošina, ka ikvienam pakalpojumu sniedzējam, kam ir atļauts sniegt telesakaru pakalpojumus tās teritorijā, ir tiesības vienoties par starpsavienojumu ar citiem publisko telesakaru transporta tīklu un publisko telesakaru transporta pakalpojumu sniedzējiem. Par starpsavienojumu principā jāvienojas komerciālās sarunās starp attiecīgajiem piegādātājiem.

2. Katra Puse nodrošina, ka telesakaru pakalpojumu sniedzēji, kas iegūst informāciju no cita telesakaru pakalpojumu sniedzēja sarunu par starpsavienojumu procesā, izmanto šo informāciju tikai tiem mērķiem, kuriem tā sniegta, vienmēr ievērojot šādas sniegtās vai glabātās informācijas konfidencialitāti.

3. Starpsavienojumu ar nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju[1] nodrošina jebkurā tehniski iespējamā tīkla punktā. Šādu starpsavienojumu nodrošina:

a) saskaņā ar nediskriminējošiem noteikumiem, ieskaitot tehniskus standartus un specifikācijas, un likmēm un ne zemākā kvalitātē kā starpsavienojumu, ko nodrošina šāda nozīmīga pakalpojumu sniedzēja paša līdzīgiem pakalpojumiem, vai nesaistīta pakalpojumu sniedzēja līdzīgiem pakalpojumiem, vai savām filiālēm vai citiem saistītiem uzņēmumiem;

[1] Attiecībā uz Urugvajas Austrumu Republiku šā panta darbības joma attiecas uz visiem telesakaru pakalpojumu sniedzējiem.

b) laikus, ar tādiem noteikumiem, tai skaitā attiecībā uz tehniskajiem standartiem un specifikācijām, kas ir pārredzamas un samērīgas, ņemot vērā ekonomisko pamatojumu, un ir pietiekami detalizētas, lai pakalpojumu sniedzējam nevajadzētu maksāt par tīkla komponentiem vai iekārtām, kuras viņam nav nepieciešamas attiecīgā pakalpojuma sniegšanai; un

c) pēc cita telesakaru pakalpojumu sniedzēja pieprasījuma un pēc regulatīvās iestādes novērtējuma, ja nepieciešams, jebkuros tehniski iespējamos punktos papildus tīkla pieslēguma punktiem, ko piedāvā lielākajai daļai lietotāju, par pamatotu maksu.

4. Noteikumus, kas piemērojami starpsavienojumam ar nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju, dara publiski pieejamus.

5. Nozīmīgi pakalpojumu sniedzēji publisko attiecīgi savus starpsavienojuma līgumus vai starpsavienojuma standartpiedāvājumus.

6. Katra Puse nodrošina, ka telesakaru pakalpojumu sniedzējam, kas pieprasa starpsavienojumu ar nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju, ir tiesības jebkurā laikā vai pēc publiski zināma pamatota laikposma vērsties neatkarīgā vietējā struktūrā, lai izšķirtu strīdus par atbilstīgiem starpsavienojuma noteikumiem, nosacījumiem un likmēm. Šāda neatkarīga vietēja struktūra var būt 18.28. pantā minētā regulatīvā iestāde.

18.33. PANTS

Ierobežoti resursi

Katra Puse savas procedūras, kādās piešķir tiesības uz ierobežotu resursu, tostarp frekvenču, numuru un piekļuves tiesību, izmantošanu, veic objektīvi, savlaicīgi, pārredzami un nediskriminējoši. Ciktāl iespējams, katra Puse publisko datus par pašreizējo situāciju attiecībā uz piešķirtajām frekvenču joslām, bet nav nepieciešams sīkāk norādīt datus par frekvencēm, kas piešķirtas konkrētam valsts pārvaldes vajadzībām.

18.34. PANTS

Universālais pakalpojums

1. Katrai Pusei ir tiesības noteikt tās universālā pakalpojuma saistības, kuras tā vēlas saglabāt, un lemt par to tvērumu un īstenošanu. Katra Puse pārvalda universālā pakalpojuma saistības pārredzamā, objektīvā, nediskriminējošā un samērīgā veidā.

2. Ja par universālā pakalpojuma sniedzēju var izraudzīties vairākus telesakaru tīklu vai pakalpojumu sniedzējus, attiecīgās procedūras ir pieejamas visiem pakalpojumu sniedzējiem. Izraudzīšanās notiek, izmantojot efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu mehānismu.

18.35. PANTS

Informācijas konfidencialitāte

Katra Puse nodrošina publisko telesakaru transporta tīklu un publisko telesakaru transporta pakalpojumu izmantošanas gaitā pārraidītās telesakaru informācijas un ar to saistītās datu plūsmas datu konfidencialitāti, ievērojot prasību, ka šajā nolūkā piemērotie pasākumi nerada patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju vai pakalpojumu tirdzniecības slēptus ierobežojumus.

18.36. PANTS

Pakalpojumu sniedzēju strīdi

Katra Puse nodrošina, ka gadījumā, ja rodas strīds starp pakalpojumu sniedzējiem, attiecīgā regulatīvā iestāde[1] pēc jebkuras strīdā iesaistītās puses pieprasījuma pieņem saistošu lēmumu, lai izšķirtu strīdu pēc iespējas īsākā termiņā.

[1] Lielākai noteiktībai – *MERCOSUR* gadījumā tas attiecas uz katras *MERCOSUR* parakstītājvalsts regulatīvo iestādi.

18.37. PANTS

Starptautisko mobilo sakaru pakalpojumu viesabonēšana

1. Katra Puse cenšas sadarboties, lai veicinātu pārredzamus un samērīgus tarifus starptautiskajiem viesabonēšanas pakalpojumiem tādā veidā, kas var veicināt tirdzniecības apjoma palielināšanos starp Pusēm un paaugstināt patērētāju labklājības līmeni.

2. Katra Puse nodrošina, ka telesakaru pakalpojumu sniedzēji, kas sniedz starptautiskos mobilo sakaru viesabonēšanas pakalpojumus balss, teksta ziņojumapmaiņas un datu jomā, pakalpojumus sniedz:

a) kvalitātē, kas ir līdzīga tai, kāda tiek nodrošināta pašu mazumtirdzniecības klientiem valstī, kurā tie ir iedibināti; un

b) nodrošinot skaidru un viegli pieejamu informāciju par piekļuvi pakalpojumiem un to cenām.

3. Puses sadarbojas nolūkā uzraudzīt 1. un 2. punkta izpildi, kā arī citās iespējamās jomās, kas saistītas ar starptautisko mobilo sakaru viesabonēšanas pakalpojumiem.

4. Šis pants neuzliek Pusei pienākumu regulēt starptautisko mobilo sakaru viesabonēšanas pakalpojumu tarifus vai nosacījumus.

5. APAKŠIEDAĻA

FINANŠU PAKALPOJUMI

18.38. PANTS

Darbības joma

Šo apakšiedaļu piemēro Puses pasākumiem, kas ietekmē finanšu pakalpojumu sniegšanu.

18.39. PANTS

Definīcijas

1. Šajā apakšiedaļā piemēro šādas definīcijas:

a) "finanšu pakalpojums" ir finansiāla rakstura pakalpojums, ko piedāvā kādas Puses finanšu pakalpojumu sniedzējs; finanšu pakalpojumi ietver šādas darbības:

i) apdrošināšana un ar to saistītie pakalpojumi:

A) tiešā apdrošināšana (arī līdzapdrošināšana):

1) dzīvības apdrošināšana; un

2) nedzīvības apdrošināšana;

B) pārapdrošināšana un retrocesija;

C) apdrošināšanas starpniecība, piemēram, mākleru un aģentūru pakalpojumi; un

D) apdrošināšanas palīgpakalpojumi, piemēram, konsultācijas, aktuāra pakalpojumi, riska novērtēšana un pretenziju izskatīšanas pakalpojumi; un

ii) banku un citi finanšu pakalpojumi (izņemot apdrošināšanu):

A) noguldījumu un citu atmaksājamu līdzekļu pieņemšana no plašas sabiedrības;

B) visa veida kreditēšana, tostarp patēriņa kredīti, hipotekārie kredīti, faktorings un komercdarījumu finansēšana;

C) finanšu noma;

D) visi maksājumu un naudas pārskaitījumu pakalpojumi, ieskaitot kredītkartes, maksājumu kartes un debetkartes, ceļotāju čekus un bankas pārvedu vekseļus;

E) garantijas un saistības;

F) turpmāk minēto objektu tirdzniecība savā vai klientu vārdā biržā vai ārpusbiržas tirgū, vai citādi:

1) valūtas tirgus instrumenti (tostarp čeki, vekseļi, noguldījumu sertifikāti);

2) ārvalstu valūta;

3) atvasināti finanšu instrumenti, tostarp arī regulētā tirgū tirgoti nākotnes līgumi un iespēju līgumi;

4) valūtas maiņas un procentu likmes instrumenti, ieskaitot tādus produktus kā mijmaiņas darījumu līgumi un regulētā tirgū netirgoti valūtas maiņas kursa nākotnes līgumi;

5) pārvedami vērtspapīri; un

6) citi apgrozāmi instrumenti un finanšu aktīvi, tostarp dārgmetāli;

G) dalība visu veidu vērtspapīru emisijā, tostarp riska parakstīšana un izvietošana, darbojoties kā aģentam publiski vai privāti, un pakalpojumu sniegšana saistībā ar šādu emisiju;

H) starpniecība naudas darījumos;

I) aktīvu pārvaldība, tostarp skaidras naudas vai vērtspapīru portfeļa pārvaldība, visu veidu kolektīvo ieguldījumu pārvaldība, pensiju fondu pārvaldība, turētājbankas, noguldījumu un trasta pakalpojumi;

J) finanšu aktīvu, tostarp vērtspapīru, atvasināto finanšu instrumentu un citu maksāšanas līdzekļu, norēķinu un mijieskaita pakalpojumi;

K) finanšu informācijas sniegšana un nodošana, citu finanšu pakalpojumu sniedzēju finanšu datu apstrāde un saistītā programmatūra; un

L) konsultatīvi, starpniecības un citi finanšu palīgpakalpojumi saistībā ar visām darbībām, kas uzskaitītas A) līdz K) apakšpunktā, ieskaitot kredītu datu bāzi un kredītu analīzi, ieguldījumu un portfeļu analīzi un konsultācijas, konsultācijas par iegādi, uzņēmumu pārstrukturēšanu un stratēģiju;

b) "finanšu pakalpojumu sniedzējs" ir jebkura Puses fiziska vai juridiska persona, kas vēlas sniegt vai sniedz finanšu pakalpojumus, izņemot publiskas iestādes;

c) "jauns finanšu pakalpojums" ir finansiāla rakstura pakalpojums (tostarp pakalpojumi, kas attiecas uz esošiem un jauniem produktiem vai produkta sniegšanas veidu), kuru nesniedz neviens finanšu pakalpojumu sniedzējs Puses teritorijā, bet kuru sniedz otras Puses teritorijā;

d) "pašregulējuma organizācija" ir nevalstiska struktūra, tostarp jebkāda organizācija vai asociācija, kas uz Puses deleģējuma pamata īsteno regulatīvas vai uzraudzības pilnvaras pār finanšu pakalpojumu sniedzējiem;

e) "publiska iestāde" ir:

i) Puses valdības iestāde, centrālā banka vai monetārā iestāde, vai Puses īpašumā vai kontrolē esoša struktūra, kas galvenokārt veic valstiskas funkcijas vai darbības valstiskiem mērķiem, izņemot struktūras, kas galvenokārt nodarbojas ar finanšu pakalpojumu sniegšanu saskaņā ar komerciāliem noteikumiem; vai

ii) privāta struktūra, kas veic funkcijas, kuras parasti veic centrālā banka vai monetārā iestāde, – kad tā izpilda šīs funkcijas.

2. Šajā apakšiedaļā un tikai saistībā ar pakalpojumiem, uz kuriem attiecas šī apakšiedaļa, “pakalpojumi, ko sniedz, realizējot valsts pilnvaras” ir:

a) centrālās bankas vai monetārās iestādes vai jebkuras citas publiskas iestādes veiktas darbības saskaņā ar monetāro vai valūtas maiņas kursa politiku;

b) darbības, kas ir tiesību aktos noteiktas sociālā nodrošinājuma sistēmas vai valsts pensionēšanās plānu daļa; un

c) citas darbības, ko veic publiska iestāde, pārstāvot valdību, ar valdības garantiju vai izmantojot valdības finanšu resursus.

Ja Puse atļauj kādu no b) vai c) apakšpunktā minētajām darbībām veikt tās finanšu pakalpojumu sniedzējiem, tiem konkurējot ar publisku iestādi vai finanšu pakalpojumu sniedzēju, “finanšu pakalpojumi” ietver minētās darbības, un tādā gadījumā tās ietilpst šīs nodaļas darbības jomā.

3. Šīs nodaļas 18.1. panta 6. punktā iekļautā jēdziena “pakalpojumi, ko sniedz, realizējot valsts varas pilnvaras” vispārīgā definīcija neattiecas uz pakalpojumiem, uz kuriem attiecas šī apakšiedaļa.

18.40. PANTS

Piesardzības atkāpe

1. Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā aizliegumu Pusei veikt pasākumus piesardzības apsvērumu dēļ, piemēram:

a) ieguldītāju, noguldītāju, finanšu tirgus dalībnieku, apdrošinājuma ņēmēju vai personu, pret kurām finanšu pakalpojuma sniedzējam ir fiduciāri pienākumi, aizsardzība; vai

b) Puses finanšu sistēmas integritātes un stabilitātes nodrošināšana.

2. Ja šādi pasākumi neatbilst šīs apakšiedaļas noteikumiem, tos neizmanto kā līdzekli, lai izvairītos no Puses saistībām vai pienākumiem, kas noteikti šajā apakšiedaļā.

3. Neko šajā nolīguma daļā neinterpretē kā prasību Pusei izpaust informāciju, kas attiecas uz atsevišķu klientu darījumiem un kontiem, vai jebkādu konfidenciālu vai īpašniekinformāciju, kas ir publisko iestāžu rīcībā.

18.41. PANTS

Efektīvs un pārredzams finanšu pakalpojumu nozares regulējums

1. Katra Puse dara visu iespējamo, lai visām ieinteresētajām personām iepriekš sniegtu informāciju par visiem vispārpiemērojamajiem pasākumiem, ko Puse ierosina pieņemt. Par šādu pasākumu informē:

a) oficiālā publikācijā; vai

b) citādi rakstiski vai elektroniski.

2. Katras Puses attiecīgā finanšu iestāde dara ieinteresētajām personām pieejamas prasības, ko tā nosaka ar finanšu pakalpojumu sniegšanu saistīto pieteikumu aizpildīšanai.

3. Pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma attiecīgā finanšu iestāde informē pieteikuma iesniedzēju par viņa pieteikuma statusu. Ja minētajai iestādei nepieciešama papildu informācija no pieteikuma iesniedzēja, tā bez liekas kavēšanās paziņo par to pieteikuma iesniedzējam.

4. Katra Puse dara visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka tās teritorijā īsteno un piemēro starptautiski saskaņotus standartus attiecībā uz finanšu pakalpojumu nozares regulējumu un uzraudzību un cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu. Šie starptautiski saskaņotie standarti ietver G20, Finanšu stabilitātes padomes, Bāzeles Banku uzraudzības komitejas, Starptautiskās Apdrošināšanas uzraudzītāju asociācijas, Starptautiskās Vērtspapīru komisiju organizācijas, Finanšu darījumu darba grupas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai, ESAO Pasaules foruma par pārredzamības un informācijas apmaiņas jautājumiem nodokļu jomā pieņemtos standartus un starptautiskos finanšu pārskatu standartus. Šajā nolūkā Puses sadarbojas un apmainās ar informāciju un pieredzi šajos jautājumos.

18.42. PANTS

Jauni finanšu pakalpojumi

1. Katra Puse atļauj tās teritorijā iedibinātam otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzējam sniegt tās teritorijā jebkādus jaunus finanšu pakalpojumus, kas ietilpst 18.-A, 18.-B, 18.-C un 18.-E pielikumā noteikto finanšu pakalpojumu apakšnozarēs, ievērojot tajos paredzētos noteikumus, ierobežojumus, nosacījumus un kvalifikācijas.

2. Jaunu finanšu pakalpojumu sniedz saskaņā ar tās Puses normatīvajiem aktiem, kuras teritorijā to paredzēts sniegt, un uz to attiecas minētās Puses kompetento iestāžu apstiprinājums, regulējums un uzraudzība.

18.43. PANTS

Piesardzības pasākumu atzīšana

1. Puse, nosakot ar finanšu pakalpojumu saistīto pasākumu piemērošanas kārtību, var atzīt otras Puses piesardzības pasākumus. Šāda atzīšana, ko var panākt ar saskaņošanu vai citādā veidā, var pamatoties uz nolīgumu vai vienošanos, vai to var piešķirt autonomi.

2. Puse, kas ir iecerētu vai esošu 1. punktā minētu nolīgumu vai vienošanās ar trešo valsti puse, dod otrai Pusei atbilstošas iespējas risināt sarunas par pievienošanos minētajam nolīgumam vai vienošanās vai par tai pielīdzināmu nolīgumu vai vienošanās noslēgšanu, ja ir tādi apstākļi, ka regulējums, uzraudzība, minētā regulējuma īstenošana un attiecīgā gadījumā procedūras attiecībā uz informācijas kopīgošanu starp nolīguma vai vienošanās pusēm būtu līdzvērtīgi. Ja Puse piešķir atzīšanu autonomi, tā dod otrai Pusei pietiekamas iespējas pierādīt šādu apstākļu pastāvēšanu.

18.44. PANTS

Pašregulējuma organizācijas

1. Ja Puse pieprasa dalību vai līdzdalību pašregulējuma organizācijā vai piekļuvi tai, lai otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzēji varētu sniegt finanšu pakalpojumus vienlīdzīgi ar Puses finanšu pakalpojumu sniedzējiem, vai ja Puse tieši vai netieši nodrošina pašregulējuma organizācijai privilēģijas vai priekšrocības finanšu pakalpojumu sniegšanā, minētā Puse nodrošina, ka pašregulējuma organizācija ievēro 18.4. panta piemērošanu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kas ir iedibināti minētās Puses teritorijā.

2. Lielākai noteiktībai – nekas šajā pantā neliedz 1. punktā minētajai pašregulējuma organizācijai pieņemt savas nediskriminējošas prasības vai procedūras. Ciktāl šādus pasākumus veic nevalstiskas struktūras un tos neveic saistībā ar centrālo, reģionālo vai vietējo pašvaldību vai iestāžu deleģēto pilnvaru īstenošanu, tos neuzskata par Puses pasākumiem un uz tiem neattiecas šīs nodaļas darbības joma.

18.45. PANTS

Maksājumu un norēķinu sistēmas

Pamatojoties uz regulatīvajām prasībām un ievērojot 18.4. pantu, katra Puse piešķir otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir iedibināti tās teritorijā, piekļuvi publisko iestāžu pārvaldītām maksājumu un klīringa sistēmām un oficiālām finansēšanas un refinansēšanas iespējām, kas pieejamas, veicot parastu uzņēmējdarbību. Šis pants neparedz nodrošināt piekļuvi Puses pēdējās instances aizdevēja iespējām (valsts centrālajai bankai vai citai monetārai iestādei).

6. APAKŠIEDAĻA

E-KOMERCIJA

18.46. PANTS

Mērķis un tvērums

1. Puses, atzīstot, ka elektroniskā komercija paplašina tirdzniecības iespējas daudzās nozarēs, vienojas veicināt savstarpējo elektronisko komerciju, tostarp sadarbojoties jautājumos, kas elektroniskajā komercijā rodas saistībā ar šīs apakšiedaļas noteikumiem.

2. Šī apakšiedaļa attiecas uz pasākumiem, kas ietekmē elektroniski veiktu tirdzniecību.

3. Puses atzīst tehnoloģiskās neitralitātes principu elektroniskajā tirdzniecībā.

4. Šīs apakšiedaļas noteikumus nepiemēro azartspēļu pakalpojumiem, apraides pakalpojumiem, audiovizuālajiem pakalpojumiem, notāru vai līdzvērtīgu profesiju pakalpojumiem un juridiskās pārstāvības pakalpojumiem.

18.47. PANTS

Definīcijas

Šajā apakšiedaļā:

a) “patērētājs” ir jebkura fiziska persona vai – ja tā paredzēts Puses valsts normatīvajos aktos – juridiska persona, kas izmanto vai pieprasa 18.27. panta e) punktā definēto publisku telesakaru transporta pakalpojumu nolūkos, kas nav saistīti ar tās komercdarbību, uzņēmējdarbību vai profesionālo darbību;

b) “tiešās tirgvedības paziņojums” ir jebkāda veida reklāma, ar kuras palīdzību persona nodod tirgvedības vēstījumus tieši galalietotājiem, izmantojot publisku telesakaru tīklu, un kura šā nolīguma piemērošanas nolūkos aptver vismaz elektronisko pastu, īsziņas un multivides ziņojumus (*SMS* un *MMS*);

c) “elektroniskās autentifikācijas pakalpojums” ir pakalpojums, kas ļauj apstiprināt:

   i) personas elektronisko identifikāciju; vai

   ii) elektronisko datu izcelsmi un integritāti;

d) “elektroniskais paraksts” ir elektroniski dati, kas pievienoti citiem elektroniskajiem datiem vai ir loģiski saistīti ar tiem un kas atbilst šādām prasībām:

   i) to izmanto fiziska persona, lai piekristu elektroniskajiem datiem, uz kuriem tas attiecas;

   ii) tas ir saistīts ar elektroniskajiem datiem, uz kuriem tas attiecas, tā, lai būtu iespējams atklāt jebkādas turpmākas datu modifikācijas; un

iii) to izmanto juridiska persona, lai nodrošinātu datu, uz kuriem tas attiecas, oriģinalitāti un integritāti; un

e) "galalietotājs" ir jebkura persona, kas izmanto vai pieprasa publiski pieejamu telesakaru pakalpojumu vai nu kā patērētājs, vai komercdarbības, uzņēmējdarbības vai profesionālās darbības nolūkos.

18.48. PANTS

Muitas nodokļi par elektroniskiem sūtījumiem

1. Puse neuzliek muitas nodokļus elektroniskiem sūtījumiem no vienas Puses personas otras Puses personai.

2. Lielākai noteiktībai – 1. punkts neliedz Pusei uzlikt iekšējos nodokļus, nodevas vai citus maksājumus par elektroniskiem sūtījumiem ar noteikumu, ka šādi nodokļi, nodevas vai maksājumi tiek uzlikti veidā, kas atbilst šai nolīguma daļai.

18.49. PANTS

Princips, kas liedz prasīt iepriekšēju atļauju

1. Puses cenšas nepieprasīt iepriekšēju atļauju pakalpojuma elektroniskai sniegšanai, pamatojoties vienīgi uz to, ka pakalpojumu sniedz elektroniski, un nepieņemt vai nesaglabāt nekādas citas prasības ar līdzvērtīgu ietekmi.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro telesakaru pakalpojumiem, kas definēti 18.27. panta i) punktā, un finanšu pakalpojumiem, kas definēti 18.39. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

3. Lielākai noteiktībai – nekas neliedz Pusei pieņemt vai saglabāt pasākumus, kas nav saderīgi ar 1. punktu, lai sasniegtu leģitīmu sabiedriskās politikas mērķi saskaņā ar:

a) 18.1. panta 4. punktu;

b) 18.40. pantu;

c) 28.1. pantu; un

d) 28.2. pantu.

18.50. PANTS

Līgumu elektroniska noslēgšana

Katra Puse nodrošina, ka tās tiesību sistēma ļauj slēgt līgumus elektroniski un ka tās normatīvie akti attiecībā uz līgumslēgšanas procedūrām nerada šķēršļus elektronisko līgumu izmantošanai un neizraisa to, ka šādi līgumi zaudē juridisko spēku un spēkā esamību tādēļ, ka tie ir noslēgti elektroniski, izņemot, ja tā paredzēts Puses normatīvajos aktos[1].

[1] Šo pantu nepiemēro līgumiem, kas rada vai nodod tiesības uz nekustamo īpašumu; līgumiem, attiecībā uz kuriem ar likumu pieprasīta tiesu vai valsts iestāžu iesaistīšanās vai tādu profesiju iesaistīšanās, kas pilda valsts iestāžu funkcijas; līgumiem, ar kuriem tiek piešķirti galvojumi, un līgumiem par nodrošinājuma vērtspapīriem, ko sniedz personas, kuras darbojas nolūkos, kas nav saistīti ar to komercdarbību, uzņēmējdarbību vai profesionālo darbību; līgumiem, ko reglamentē ģimenes tiesības vai mantojuma tiesības.

18.51. PANTS

Elektroniskais paraksts un autentifikācijas pakalpojumi

1. Tiesvedībā Puse nenoliedz no elektroniskā paraksta un elektroniskās autentifikācijas iegūtu pierādījumu tiesiskās sekas vai pieņemamību tikai tāpēc, ka tie ir elektroniskā formā.

2. Puse nepieņem un nesaglabā pasākumus, kas reglamentē elektroniskā paraksta un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumus, ja šādi pasākumi:

a) aizliegtu elektroniska darījuma pusēm savstarpēji noteikt savam darījumam piemērotu elektronisko metodi; vai

b) liegtu elektroniska darījuma pusēm iespēju tiesā un administratīvās iestādēs pierādīt, ka minēto pušu elektroniskajā darījumā ir ievērotas visas juridiskās prasības attiecībā uz elektronisko parakstu un elektronisko autentifikāciju.

18.52. PANTS

Nepieprasīti tiešās tirgvedības paziņojumi

1. Katra Puse cenšas efektīvi aizsargāt galalietotājus pret nepieprasītiem tiešās tirgvedības paziņojumiem.

2. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka personas nenosūta tiešās tirgvedības paziņojumus patērētājiem, kuri nav devuši savu piekrišanu[1] šādu paziņojumu saņemšanai.

3. Neatkarīgi no 2. punkta katra Puse atļauj personām, kuras saskaņā ar minētās Puses normatīvajiem aktiem ir ieguvušas patērētāja kontaktinformāciju saistībā ar produkta vai pakalpojuma pārdošanu, sūtīt minētajam patērētājam tiešās tirgvedības paziņojumus par saviem līdzīgiem produktiem vai pakalpojumiem.

4. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka tiešās tirgvedības paziņojumi ir skaidri identificējami kā tādi, tajos ir skaidri norādīts, kā vārdā tie sūtīti, un norādīta informācija, kas vajadzīga, lai galalietotāji varētu bez maksas un jebkurā laikā pieprasīt pārtraukt to sūtīšanu.

18.53. PANTS

Patērētāju tiesību aizsardzība

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi pieņemt un saglabāt pārredzamus un efektīvus pasākumus, lai aizsargātu patērētājus, tostarp no krāpnieciskas un maldinošas komercprakses, kad tie iesaistās elektroniskās komercijas darījumos.

[1] Piekrišanu definē saskaņā ar katras Puses normatīvajiem aktiem.

2. Šā panta 1. punkta piemērošanas nolūkā Puses pieņem vai saglabā pasākumus, kas veicina patērētāju uzticēšanos, tostarp pasākumus, kas aizliedz krāpniecisku un maldinošu komercpraksi. Šādi pasākumi cita starpā paredz:

a) patērētāju tiesības uz skaidru un pilnīgu informāciju par pakalpojumu un tā sniedzēju;

b) tirgotāju pienākumu rīkoties godprātīgi un ievērot godīgu tirgus praksi, tostarp atbildot uz patērētāju jautājumiem;

c) aizliegumu iekasēt maksu no patērētājiem par pakalpojumiem, kas nav pieprasīti, vai par laikposmu, ko patērētājs nav atļāvis; un

d) patērētāju piekļuvi tiesiskajai aizsardzībai savu tiesību izmantošanai, tostarp attiecībā uz viņu tiesībām uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem par pakalpojumiem, par kuriem ir samaksāts un kuri nav sniegti saskaņā ar vienošanos.

3. Puses atzīst, ka ir svarīga sadarbība starp to attiecīgajām iestādēm, kas atbild par patērētāju tiesību aizsardzību, vai citām atbilstošām struktūrām attiecībā uz darbībām, kuras saistītas ar elektronisko komerciju, sadarbību veicot nolūkā aizsargāt patērētāju tiesības un veicināt patērētāju uzticēšanos.

18.54. PANTS

Regulatīvā sadarbība e-komercijas jomā

1. Puses uztur sadarbību un dialogu par regulatīvajiem jautājumiem, kuri rodas saistībā ar elektronisko komerciju, pamatojoties uz savstarpēji saskaņotiem noteikumiem, un tā ietvaros cita starpā risina šādus jautājumus:

a) sadarbspējīgu elektroniskā paraksta un elektroniskās autentifikācijas pārrobežu pakalpojumu atzīšana un veicināšana;

b) starpnieku pakalpojumu sniedzēju atbildība saistībā ar informācijas pārsūtīšanu vai glabāšanu;

c) rīcība ar tiešās tirgvedības paziņojumiem;

d) patērētāju aizsardzība elektroniskās komercijas vidē;

e) bezpapīru tirdzniecības veicināšana; un

f) citi jautājumi, kas attiecas uz elektroniskās komercijas attīstību.

2. Šā panta 1. punktā minētajā sadarbībā uzmanība tiek pievērsta informācijas apmaiņai par Pušu attiecīgajiem normatīvajiem aktiem šajos jautājumos, kā arī šādu normatīvo aktu īstenošanai.

18.55. PANTS

Datorpakalpojumu jēdziens

1. Puses vienojas, ka pakalpojumu tirdzniecības liberalizācijas nolūkā saskaņā ar 18.3. un 18.4. pantu par datorpakalpojumiem un ar tiem saistītiem pakalpojumiem neatkarīgi no tā, vai tos sniedz, izmantojot tīklu, tostarp internetu, uzskata šādus pakalpojumus:

a) konsultēšana, stratēģiju izstrāde, analīze, plānošana, specifikāciju izstrāde, projektēšana, izstrāde, uzstādīšana, ieviešana, integrēšana, testēšana, atkļūdošana, atjaunināšana, atbalsts, tehniskā palīdzība vai pārvaldība datoru vai datorsistēmu jomā;

b) datorprogrammas, kas definētas kā instrukciju kopumi datoru darbības nodrošināšanai un saziņai (datorā un par datoru), kā arī konsultēšana, stratēģiju izstrāde, analīze, plānošana, specifikāciju izstrāde, projektēšana, izstrāde, uzstādīšana, ieviešana, integrēšana, testēšana, atkļūdošana, atjaunināšana, pielāgošana, apkope, atbalsts, tehniskā palīdzība, pārvaldība vai lietošana datorprogrammu jomā;

c) datu apstrādes, datu glabāšanas, datu mitināšanas vai datubāzu pakalpojumi;

d) biroju iekārtu un aprīkojuma, ieskaitot datorus, apkopes un labošanas pakalpojumi; un

e) citur neklasificēti apmācības pakalpojumi klientu personālam saistībā ar datorprogrammām, datoriem vai datorsistēmām.

2. Lielākai noteiktībai – pakalpojumus, ko nodrošina datorpakalpojumi un ar tiem saistītie pakalpojumi, ne vienmēr uzskata par datorpakalpojumiem un saistītiem pakalpojumiem.

D IEDAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI UN IZŅĒMUMI

18.56. PANTS

Kontaktpunkti

1. Ne vēlāk kā 1 (vienu) gadu pēc nolīguma stāšanās spēkā katra Puse izraugās kontaktpunktus un paziņo otrai Pusei to kontaktinformāciju, lai:

a) atvieglotu informācijas sniegšanu otrai Pusei par šīs nodaļas īstenošanu, piemēram:

i) pakalpojumu piegādes komerciālajiem un tehniskajiem aspektiem; un

ii) profesionālo kvalifikāciju reģistrāciju, atzīšanu un iegūšanu; un

b) izskatītu visus citus jautājumus, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu un ko ierosinājusi kāda Puse.

2. Puse nekavējoties informē otru Pusi, par visām izmaiņām saistībā ar šo kontaktpunktu.

18.57. PANTS

Pakalpojumu tirdzniecības un iedibināšanas apakškomiteja

1. Pakalpojumu tirdzniecības un iedibināšanas apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus funkcijām, kuras uzskaitītas 2.4. un 9.9. pantā, ir šādas funkcijas:

a) šīs nodaļas pārskatīšanas saskaņā ar 18.58. pantu gadījumā veikt tehnisko sagatavošanas darbu; un

b) apspriest pakalpojumu tirdzniecībai un iedibināšanai būtiskus tematus, tostarp iespējas paplašināt savstarpējos ieguldījumus pakalpojumu nozarēs un nozarēs, kas nav saistītas ar pakalpojumiem.

2. Apakškomiteja var uz *ad hoc* pamata uzaicināt attiecīgo struktūru pārstāvjus ar nepieciešamajām speciālajām zināšanām risināmajos jautājumos.

18.58. PANTS

Pārskatīšanas klauzula

Ņemot vērā šīs nodaļas mērķus, šo nodaļu var pārskatīt ne agrāk kā 3 (trīs) gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā vai tad, kad veic šā nolīguma vispārēju pārskatīšanu.

18.59. PANTS

Priekšrocību liegšana

Puse var liegt šīs nodaļas priekšrocības:

a) attiecībā uz pakalpojuma sniegšanu, ja tā konstatē, ka pakalpojumu sniedz no trešās valsts vai trešās valsts teritorijā; vai

b) juridiskai personai, ja tā konstatē, ka minētā persona ir trešās valsts juridiska persona.

19. NODAĻA

PĀRVEDUMI VAI MAKSĀJUMI
NORĒĶINU KONTU DARĪJUMOS,
KAPITĀLA APRITE UN PAGAIDU AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

19.1. PANTS

Kapitāla konts

Katra Puse attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances kapitāla un finanšu kontā atļauj brīvu kapitāla apriti, lai būtu iespējams iedibināt tiešos ieguldījumus, kā noteikts 18. nodaļā. Aprite ietver arī šāda kapitāla likvidāciju vai repatriāciju.

19.2. PANTS

Norēķinu konts

Katra Puse saskaņā ar 1944. gada 22. jūlijā Bretonvudā, Ņūhempšīrā, Apvienoto Nāciju Organizācijas Monetārajā un finanšu konferencē pieņemtajam Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līgumam (turpmāk "Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līgums") ļauj veikt jebkādus šā nolīguma darbības jomā ietilpstošus maksājumus un pārvedumus attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances norēķinu kontā.

19.3. PANTS

To normatīvo aktu piemērošana, kuri attiecas uz pārvedumiem vai maksājumiem norēķinu kontu darījumos un kapitāla apriti

Neko 19.1. un 19.2. pantā neinterpretē kā aizliegumu Pusei taisnīgi un nediskriminējoši, neveidojot slēptus ierobežojumus attiecībā uz pārvedumiem vai maksājumiem norēķinu kontu darījumos vai kapitāla apriti, piemērot tās normatīvos aktus attiecībā uz:

a) bankrotu, maksātnespēju vai kreditoru tiesību aizsardzību;

b) vērtspapīru emisiju, tirdzniecību vai darījumiem ar tiem;

c) noziedzīgiem nodarījumiem vai kriminālpārkāpumiem[1];

d) finanšu pārskatu iesniegšanu vai pārvedumu uzskaiti, ja tas nepieciešams, lai sniegtu palīdzību tiesībaizsardzības iestādēm vai finanšu regulatoriem; vai

e) tiesvedības rezultātā pasludinātu spriedumu apmierināšanu.

19.4. PANTS

Pagaidu aizsardzības pasākumi

Ja ārkārtas apstākļos pārvedumi vai maksājumi norēķinu kontu darījumos vai kapitāla aprite rada vai draud radīt nopietnas grūtības Eiropas Savienības ekonomiskās un monetārās savienības darbībai, Eiropas Savienība uz laiku, kas nepārsniedz 6 (sešus) mēnešus, var pieņemt aizsardzības pasākumus, kas ir noteikti nepieciešami, lai novērstu šīs grūtības vai to draudus.

[1] Lielākai noteiktībai – tas ietver normatīvos aktus par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu un terorisma finansēšanas apkarošanu.

19.5. PANTS

Ierobežojumi, lai aizsargātu maksājumu bilanci

1. Ja ārkārtas apstākļos Pusei rodas nopietnas grūtības ar maksājumu bilanci, tostarp saistībā ar monetāro politiku vai valūtas kursa politiku, vai ārējas finansiālas grūtības vai to draudi, tā var pieņemt vai saglabāt ierobežojošus pasākumus attiecībā uz pārvedumiem vai maksājumiem norēķinu konta darījumos vai kapitāla apriti.

2. Šā panta 1. punktā minētie pasākumi ir:

a) nediskriminējoši, salīdzinot ar pasākumiem, kurus piemēro trešām valstīm līdzīgās situācijās;

b) attiecīgā gadījumā atbilst Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līgumam;

c) nerada nevajadzīgu kaitējumu otras Puses komerciālajām, ekonomiskajām un finanšu interesēm; un

d) ir īslaicīgi, samērīgi un noteikti nepieciešami grūtību pārvarēšanai, un tos pakāpeniski atceļ, kad uzlabojas 1. punktā minētā situācija. Ja rodas galēji ārkārtas apstākļi, kuru dēļ Puse vēlas pagarināt minētos pasākumus ilgāk par 1 (vienu) gadu, tā par šādu pagarinājumu paziņo otrai Pusei.

19.6. PANTS

Nobeiguma noteikumi

1. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā ierobežojumu Pušu uzņēmēju tiesības gūt labumu no jebkādiem labvēlīgākiem režīmiem, kas varētu būt paredzēti kādā esošā divpusējā vai daudzpusējā nolīgumā, kurā Puse ir puse.

2. Puses savstarpēji apspriežas, lai atvieglotu šā nolīguma darbības jomā ietilpstošo kapitāla apriti starp Pusēm nolūkā veicināt šā nolīguma mērķu sasniegšanu.

20. NODAĻA

PUBLISKAIS IEPIRKUMS

20.1. PANTS

Mērķi

Puses atzīst, ka pārredzamas, konkurētspējīgas un atklātas iepirkuma procedūras veicina ekonomikas attīstību, un par savu mērķi izvirza savu attiecīgo iepirkuma tirgu efektīvu atvēršanu.

20.2. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā piemēro šādas definīcijas:

a) “komerciālas preces vai pakalpojumi” ir tāda veida preces vai pakalpojumi, ko parasti pārdod vai piedāvā pārdošanai komerctirgū un ko parasti pērk nevalstiskas personas nevalstiskiem mērķiem;

b) “būvniecības pakalpojums” ir pakalpojums, kura mērķis ir inženiertehnisko būvdarbu vai būvdarbu izpilde, izmantojot jebkādus līdzekļus, pamatojoties uz *CPC* 51. nodaļu;

c) “elektroniska izsole” ir iteratīvs process, kurā izmanto elektroniskus līdzekļus tam, lai piegādātāji varētu iesniegt jaunas cenas, un/vai jaunas vērtības skaitliski izsakāmiem ar cenu nesaistītiem iepirkuma elementiem, kuri saistīti ar vērtēšanas kritērijiem, kā rezultātā tiek sarindoti piedāvājumi vai mainīts to sarindojums;

d) “rakstveida” vai “rakstisks” nozīmē vārdos vai skaitļos izteiktu informāciju, kuru var nolasīt, reproducēt un pēc tam paziņot tālāk; tas var ietvert elektroniski pārraidītu un saglabātu informāciju;

e) “ierobežota iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru iepirkuma veicējs pēc savas izvēles sazinās ar vienu vai vairākiem piegādātājiem;

f) “pasākums” ir tiesību akts, noteikumi, procedūra, administratīva norāde vai prakse vai darbība, ko veic iepirkuma veicējs saistībā ar aptverto iepirkumu;

g) “daudzkārt lietojams saraksts” ir to piegādātāju saraksts, kurus iepirkuma veicējs atzinis par atbilstošiem iekļaušanai minētajā sarakstā, ko iepirkuma veicējs plāno izmantot vairāk nekā vienu reizi;

h) “sarunas” ir iepirkuma procedūras veids, uz ko attiecas pārredzamības un nediskriminēšanas principi un ko var izmantot tikai konkrētās situācijās, kurās iepirkuma veicējiem ir atļauts risināt sarunas ar piegādātājiem, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi;

i) “paziņojums par paredzēto iepirkumu” ir iepirkuma veicēja publicēts paziņojums, kurā ieinteresētie piegādātāji tiek aicināti iesniegt dalības pieteikumu, piedāvājumu vai abus;

j) “kompensācijas” ir pasākumi, kuru mērķis ir veicināt vietējo attīstību vai uzlabot maksājumu bilances kontus, to panākot ar iekšzemes satura izmantošanu, tehnoloģijas licencēšanu, ieguldījumu prasībām, prečmaiņu vai līdzīgām prasībām;

k) “atklāta iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru piedāvājumu var iesniegt visi ieinteresētie piegādātāji;

l) “iepirkuma veicējs” ir struktūra, uz kuru attiecas 20.-A līdz 20.-E pielikuma papildinājumi;

m) “kvalificēts piegādātājs” ir piegādātājs, kuru iepirkuma veicējs atzīst par tādu, kas atbilst dalības nosacījumiem;

n) “selektīva iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru iepirkuma veicējs uzaicina iesniegt piedāvājumu tikai kvalificētos piegādātājus;

o) “pakalpojumi”, ja vien nav norādīts citādi, ietver būvniecības pakalpojumus;

p) “standarts” ir dokuments, kuru apstiprinājusi atzīta struktūra un kurā sniegti vispārēji un atkārtoti izmantojami noteikumi, norādījumi vai preču vai pakalpojumu vai ar tiem saistīto procesu un ražošanas metožu parametrus, un kura ievērošana nav obligāta; tajā var iekļaut vai arī tas var attiekties vienīgi uz terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanas vai etiķetēšanas prasībām, kas attiecas uz preci, pakalpojumu, procesu vai ražošanas metodi;

q) “piegādātājs” ir persona vai personas, kas piegādā preces vai sniedz pakalpojumus vai arī varētu to darīt; un

r) “tehniskā specifikācija” ir iepirkuma procedūras prasība, kas:

i) nosaka iepērkamo preču vai pakalpojumu parametrus, tostarp kvalitāti, veiktspēju, drošumu un izmērus, vai to ražošanas vai sniegšanas procesus un metodes, vai

ii) nosaka prasības attiecībā uz terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanu un etiķetēšanu, kas attiecas uz preci vai pakalpojumu.

20.3. PANTS

Darbības joma

1. Šo nodaļu piemēro aptvertajam iepirkumam. Aptvertais iepirkums ir iepirkums valdības vajadzībām, un:

a) tas attiecas uz preci, pakalpojumu vai jebkādu to apvienojumu:

i) kā norādīts katras Puses 20.-A līdz 20.-E pielikuma papildinājumos; un

ii) netiek veikts komerciālas pārdošanas vai tālākpārdošanas nolūkā vai nolūkā izmantot komerciālai pārdošanai vai tālākpārdošanai paredzētas preces vai pakalpojumus ražošanā vai pakalpojuma sniegšanā;

b) to veic, slēdzot līgumu, tostarp pirkuma līgumu, nomas līgumu un īres vai izpirkumnomas līgumu ar izpirkuma tiesībām vai bez tām;

c) tā vērtība dienā, kad publicē paziņojumu saskaņā ar 20.13. pantu, ir vienāda ar attiecīgo robežvērtību, kas norādīta katras Puses 20.-A līdz 20.-E pielikuma papildinājumos, vai pārsniedz to;

d) to veic iepirkuma veicējs, kā norādīts katras Puses 20.-A līdz 20.-E pielikuma papildinājumos; un

e) tas citādi nav izslēgts no piemērošanas jomas.

2. Izņemot, ja katras Puses 20.-A līdz 20.-E pielikuma papildinājumos ir noteikts citādi, šo nodaļu nepiemēro šādām jomām:

a) zemes, esošo ēku vai cita nekustama īpašuma vai ar to saistīto tiesību iegāde vai noma;

b) nelīgumiskas vienošanās vai jebkāda veida palīdzība, ko sniedz Puse, tostarp vienošanās par sadarbību, dotācijas, aizdevumi, kapitāla ieguldījumi, garantijas un fiskālie atvieglojumi, valdības preču un pakalpojumu nodrošinājums valsts, reģionālām vai pašvaldību struktūrām;

c) finanšu aģentūru vai depozitāru pakalpojumu, likvidācijas un vadības pakalpojumu regulētām finanšu iestādēm un pakalpojumu, kas attiecas uz valsts parāda pārdošanu, izpirkšanu un sadali, tostarp aizņēmumu un obligāciju, parādzīmju un citu vērtspapīru, iepirkums vai iegāde;

d) valsts darba līgumi; vai

e) iepirkumi, kurus veic:

i) ar nolūku tikai sniegt starptautisku palīdzību, tostarp attīstības palīdzību;

ii) saskaņā ar īpašu procedūru vai nosacījumiem starptautiskā nolīgumā saistībā ar karaspēka izvietošanu;

iii) saskaņā ar īpašu procedūru vai nosacījumu starptautiskā nolīgumā saistībā ar parakstītājvalstu kopīgi īstenojamu projektu; vai

iv) atbilstīgi īpašai starptautiskas organizācijas procedūrai vai nosacījumam vai finansējot no starptautiskām dotācijām, aizdevumiem vai citāda atbalsta, ja piemērojamā procedūra vai nosacījums būtu pretrunā šai nodaļai.

3. Katra Puse katrā 20.-A līdz 20.-E pielikuma papildinājumā norāda šādu informāciju:

a) 20-A-1., 20-B-1., 20-C-1., 20-D-1. un 20-E-1. papildinājumā – centrālās valdības struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa;

b) 20-A-2., 20-B-2., 20-C-2., 20-D-2. un 20-E-2. papildinājumā – subcentrālā līmeņa valdības struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa;

c) 20-A-3., 20-B-3., 20-C-3., 20-D-3. un 20-E-3. papildinājumā – visas citas struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa;

d) 20-A-4., 20-B-4., 20-C-4., 20-D-4. un 20-E-4. papildinājumā – preces, uz kurām attiecas šī nodaļa;

e) 20-A-5., 20-B-5., 20-C-5., 20-D-5. un 20-E-5. papildinājumā – pakalpojumi, izņemot būvniecības pakalpojumus, uz kuriem attiecas šī nodaļa;

f) 20-A-6., 20-B-6., 20-C-6., 20-D-6. un 20-E-6. papildinājumā – būvniecības pakalpojumi, uz kuriem attiecas šī nodaļa; un

g) 20-A-7., 20-B-7., 20-C-7., 20-D-7. un 20-E-7. papildinājumā – vispārīgas piezīmes.

4. Ja iepirkuma veicējs saistībā ar aptverto iepirkumu pieprasa, lai tā vārdā iepirkumu veic personas, uz kurām neattiecas Puses papildinājumi 20.-A līdz 20.-E pielikumam, *mutatis mutandis* piemēro 20.6. pantu.

20.4. PANTS

Līgumu novērtēšana

1. Aplēšot iepirkuma vērtību ar mērķi noskaidrot, vai tas ir aptvertais iepirkums, iepirkuma veicējs:

a) iepirkuma vērtības aplēšanai nedala iepirkumu atsevišķos iepirkumos un neizvēlas un neizmanto konkrētu vērtēšanas metodi, kuras nolūks ir pilnībā vai daļēji izslēgt iepirkumu no šīs nolīguma daļas piemērošanas; un

b) iekļauj aplēsto iepirkuma maksimālo kopējo vērtību visā iepirkuma laikā neatkarīgi no tā, vai līguma slēgšanas tiesības piešķirtas vienam vai vairākiem piegādātājiem, ņemot vērā visus atlīdzības veidus, tai skaitā:

i) prēmijas, honorārus, komisijas maksu, procentus; un

ii) ja iepirkums paredz variantus – kopējo šādu variantu vērtību.

2. Ja atsevišķas iepirkuma prasības dēļ tiek piešķirtas tiesības slēgt vairāk nekā vienu līgumu vai tiesības slēgt līgumu atsevišķās daļās (turpmāk attiecībā uz abiem gadījumiem – "vairākkārtēji līgumi"), aplēsto maksimālo kopējo vērtību aprēķina, pamatojoties uz:

a) to vairākkārtējo līgumu vērtību, kuri noslēgti par viena veida precēm vai pakalpojumiem iepriekšējos 12 (divpadsmit) mēnešos vai iepirkuma veicēja iepriekšējā fiskālajā gadā un iespēju robežās pielāgoti, lai ņemtu vērā plānotās pārmaiņas nākamo 12 (divpadsmit) mēnešu laikā nodrošināmo preču vai pakalpojumu daudzumos vai vērtībā; vai

b) vairākkārtējo līgumu aplēsto vērtību, kuri noslēgti par viena veida precēm vai pakalpojumiem un kuru slēgšanas tiesības jāpiešķir 12 mēnešos pēc sākotnējā līguma piešķiršanas vai iepirkuma veicēja fiskālajā gadā.

3. Ja preču vai pakalpojumu iepirkums paredz nomu, īri vai izpirkumnomu vai ja nav norādīta iepirkuma kopējā cena, novērtējuma pamatā ir:

a) uz noteiktu laiku noslēgta līguma gadījumā:

i) ja līguma termiņš ir 12 (divpadsmit) mēneši vai mazāk – kopējā aplēstā maksimālā vērtība par visu līguma darbības laiku; vai

ii) ja līguma termiņš pārsniedz 12 (divpadsmit) mēnešus – kopējā aplēstā maksimālā vērtība, tostarp aplēstā atlikusī vērtība;

b) uz nenoteiktu laiku noslēgta līguma gadījumā – aplēstā mēneša iemaksa, kas reizināta ar 48 (četrdesmit astoņi); un

c) ja nav zināms, vai līgums būs uz nenoteiktu vai noteiktu laiku, piemēro b) apakšpunktu.

20.5. PANTS

Drošība un vispārīgi izņēmumi

1. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā aizliegumu Pusei veikt darbības vai neizpaust informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu tai būtisku drošības interešu aizsardzībai saistībā ar ieroču, munīcijas, aizsardzības ražojumu vai militārā inventāra iepirkumiem vai ar iepirkumiem, kuri nepieciešami valsts drošībai vai valsts aizsardzībai.

2. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro veidā, kas vienādos apstākļos radītu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju starp Pusēm vai slēptu tirdzniecības starp Pusēm ierobežojumu, neko šajā nodaļā neinterpretē kā aizliegumu Pusei pieņemt vai saglabāt pasākumus, kuri:

a) attiecas uz precēm, ko ražo, vai pakalpojumiem, ko sniedz fiziskas personas ar invaliditāti, filantropiskas institūcijas vai ieslodzījuma vietas;

b) ir nepieciešami sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai drošības aizsardzībai;

c) ir nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai, arī vides pasākumi; vai

d) ir nepieciešami intelektuālā īpašuma aizsardzībai.

20.6. PANTS

Nediskriminēšana

1. Attiecībā uz jebkādu pasākumu, kas saistīts ar aptverto iepirkumu:

a) Eiropas Savienība, tostarp tās iepirkuma veicēji, nekavējoties un bez nosacījumiem *MERCOSUR* parakstītājvalstu precēm un pakalpojumiem un *MERCOSUR* parakstītājvalstu piegādātājiem, kas piedāvā minētās preces un pakalpojumus, piešķir ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir savām iekšzemes precēm, pakalpojumiem un piegādātājiem;

b) katra *MERCOSUR* parakstītājvalsts, tostarp tās iepirkuma veicēji, nekavējoties un bez nosacījumiem Eiropas Savienības precēm un pakalpojumiem un Eiropas Savienības piegādātājiem, kas piedāvā minētās preces un pakalpojumus, piešķir ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir savām iekšzemes precēm, pakalpojumiem un piegādātājiem;

2. Attiecībā uz pasākumiem, kas attiecas uz aptverto iepirkumu, Eiropas Savienība un katra *MERCOSUR* parakstītājvalsts, tostarp to attiecīgie iepirkuma veicēji:

a) nepiemēro uz vietas iedibinātam piegādātājam mazāk labvēlīgu režīmu kā tas, ko tā piemēro kādam citam uz vietas iedibinātam piegādātājam, pamatojoties uz ārvalsts piederības līmeni vai to, ka tas pieder otras Puses personām[12]; vai

b) nediskriminē uz vietas iedibinātu piegādātāju tāpēc, ka šis piegādātājs konkrētajā iepirkumā piedāvā otras Puses preces vai pakalpojumus.

3. Šo pantu nepiemēro muitas nodokļiem vai citiem līdzvērtīgiem pasākumiem, kas ietekmē ārējo tirdzniecību, vai citiem importa noteikumiem un pasākumiem, kas ietekmē pakalpojumu tirdzniecību un kas atšķiras no tiem, kuri īpaši reglamentē publisko iepirkumu, uz ko attiecas šī nodaļa.

---

1 Neskarot 20.3. panta 1. punktu, Eiropas Savienības un Argentīnas gadījumā 2. punkta a) apakšpunktu piemēro visam iepirkumam Argentīnā attiecībā uz Eiropas Savienības piegādātājiem, kas ir Argentīnā iedibinātas juridiskas personas, un visam iepirkumam Eiropas Savienībā attiecībā uz Argentīnas piegādātājiem, kas ir Eiropas Savienībā iedibinātas juridiskas personas. Uz to joprojām attiecas drošības un vispārējie izņēmumi, kā noteikts 20.5. pantā.

2 Neskarot 20.3. panta 1. punktu, Eiropas Savienības un Brazīlijas gadījumā 2. punkta a) apakšpunktu piemēro visam iepirkumam Brazīlijā attiecībā uz Eiropas Savienības piegādātājiem, kas ir Brazīlijā iedibinātas juridiskas personas, un visam iepirkumam Eiropas Savienībā attiecībā uz Brazīlijas piegādātājiem, kas ir Eiropas Savienībā iedibinātas juridiskas personas. Uz to joprojām attiecas drošības un vispārējie izņēmumi, kā noteikts 20.5. pantā.

20.7. PANTS

Elektronisko līdzekļu izmantošana

1. Katra Puse aptverto iepirkumu, cik vien iespējams, veic elektroniski un sadarbojas, lai izstrādātu un paplašinātu elektronisko līdzekļu izmantošanu publiskā iepirkuma sistēmās.

2. Ja aptverto iepirkumu veic elektroniski, iepirkuma veicējs:

a) nodrošina, ka iepirkums tiek veikts, izmantojot tādas informācijas tehnoloģiju sistēmas un programmatūru, tai skaitā ar informācijas autentifikāciju un šifrēšanu saistītas sistēmas un programmatūru, kas ir vispārpieejama un sadarbspējīga ar citām vispārpieejamām informācijas tehnoloģijas sistēmām un programmatūru; un

b) uztur mehānismus, kas nodrošina dalības pieteikumu un piedāvājumu integritāti, tostarp ļauj konstatēt to saņemšanas laiku un novērš nesankcionētu piekļuvi tiem.

20.8. PANTS

Iepirkuma norise

Iepirkuma veicējs veic aptverto iepirkumu pārredzamā un objektīvā veidā, kas ļauj izvairīties no interešu konflikta, novērst koruptīvas darbības un atbilst šīs nodaļas noteikumiem, un šajā nolūkā izmanto šādas metodes: atklātu iepirkuma procedūru, selektīvu iepirkuma procedūru vai ierobežotu iepirkuma procedūru. Katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem pieņem vai saglabā sankcijas pret koruptīvām darbībām.

20.9. PANTS

Izcelsmes noteikumi

Piemērojot 20.6. pantu, preču izcelsmi nosaka nepreferenciāli.

20.10. PANTS

Priekšrocību liegšana

Neskarot iepirkuma procedūras termiņus un iepriekš paziņojot otras Puses pakalpojumu sniedzējam, un pēc pieprasījuma apspriežoties ar otras Puses pakalpojumu sniedzēju, Puse var liegt minētajam pakalpojumu sniedzējam šajā nodaļā paredzētās priekšrocības, ja tas ir otras Puses juridiska persona, kas neveic būtisku saimniecisko darbību minētās otras Puses teritorijā.

20.11. PANTS

Kompensācijas

Attiecībā uz aptverto iepirkumu Puse necenšas noteikt, neņem vērā, nenosaka un neizmaksā kompensācijas.

20.12. PANTS

Informācijas par iepirkumu publicēšana

1. Katra Puse:

a) valsts līmenī oficiāli izraudzītos atbilstošos elektroniskos vai iespiestos plašsaziņas līdzekļos, kuri tiek plaši izplatīti un ir viegli pieejami sabiedrībai, nekavējoties publisko visus tiesību aktus, noteikumus, tiesas nolēmumus, vispārēji piemērojamus administratīvus nolēmumus, līgumu standarta klauzulas, kas paredzētas tiesību aktos vai noteikumos un kas ar atsauces palīdzību ir iekļautas paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā, un procedūru attiecībā uz aptverto iepirkumu, kā arī to izmaiņas;

b) pēc otras Puses pieprasījuma sniedz papildu informāciju par šādu noteikumu piemērošanu;

c) elektroniskos vai iespiestos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puse publicē a) apakšpunktā aprakstīto informāciju, iekļauj sarakstā 20-F-1., 20-G-1., 20-H-1., 20-I-1. un 20-J-1. papildinājumā;

d) elektroniskos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puse publicē 20.13. pantā, 20.15. panta 4. punktā un 20.23. panta 2. punktā prasītos paziņojumus, iekļauj sarakstā 20-F-2., 20-G-2., 20-H-2., 20-I-2. un 20-J-2. papildinājumā.

2. Katra Puse nekavējoties paziņo otrai Pusei par visām izmaiņām informācijā, kas iekļauta sarakstā tās 20.-F līdz 20.-J pielikuma papildinājumos. Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā attiecīgi groza 20.-F līdz 20.-J pielikumu saskaņā ar 9.7. panta 1. punkta f) apakšpunktu.

20.13. PANTS

Paziņojumu publicēšana

Paziņojums par paredzēto iepirkumu

1. Par katru aptverto iepirkumu, izņemot 20.20. pantā aprakstītajos apstākļos, iepirkuma veicējs publicē paziņojumu par paredzēto iepirkumu, kas, izmantojot vienotu piekļuves punktu, ir tieši un bez maksas elektroniski pieejams Eiropas Savienībai Eiropas līmenī un *MERCOSUR* parakstītājvalstīm – valsts līmenī, vai pieejams pēc tam, kad šāds vienots piekļuves punkts ir izveidots *MERCOSUR* līmenī. Paziņojums par paredzēto iepirkumu paliek viegli pieejams sabiedrībai vismaz līdz paziņojumā norādītā termiņa beigām. Minēto elektronisko līdzekli katra Puse iekļauj sarakstā savos 20.-F līdz 20.-J pielikuma papildinājumos. Katrā šādā paziņojumā iekļauj 20.-O pielikumā noteikto informāciju.

Kopsavilkuma paziņojums

2. Attiecībā uz katru paredzēto iepirkumu iepirkuma veicējs vienlaikus ar paziņojumu par paredzēto iepirkumu un vienā no PTO oficiālajām valodām publicē viegli pieejamu kopsavilkuma paziņojumu. Katrā šādā paziņojumā iekļauj 20.-K pielikumā noteikto informāciju.

Paziņojums par plānoto iepirkumu

3. Iepirkuma veicēji tiek mudināti attiecīgā iespiestā vai elektroniskā plašsaziņas līdzeklī, kas iekļauts 20.-F līdz 20.-J pielikuma papildinājumos, pēc iespējas drīzāk katrā fiskālajā gadā publicēt paziņojumu par saviem turpmākajiem iepirkuma plāniem. Paziņojumā par plānoto iepirkumu būtu jāiekļauj ziņas par iepirkuma priekšmetu un paziņojuma par paredzamo iepirkumu plānotais publicēšanas datums.

4. Iepirkuma veicējs, kas iekļauts 20.-A līdz 20.-E pielikuma 12-A-2., 12-A-3., 12-B-2., 12-B-3., 12-C-2., 12-C-3., 12-D-2., 12-D-3., 12-E-2. un 12-E-3. papildinājumā, var izmantot paziņojumu par plānoto iepirkumu kā paziņojumu par paredzēto iepirkumu ar noteikumu, ka tas iekļauj 20.-O pielikumā minēto informāciju tādā apmērā, kāds ir pieejams, un paziņojumu par to, ka ieinteresētajiem piegādātājiem vajadzētu izteikt iepirkuma veicējam savu interesi par iepirkumu.

20.14. PANTS

Līdzdalības nosacījumi

1. Iepirkuma veicējs aprobežojas vienīgi ar tiem nosacījumiem dalībai iepirkuma procedūrā, kuri ir būtiski, lai nodrošinātu to, ka piegādātājam ir tiesībspēja un rīcībspēja un finansiālās, komerciālās un tehniskās spējas nodrošināt attiecīgo iepirkumu.

2. Vērtējot, vai piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem, iepirkuma veicējs izvērtē piegādātāja finansiālās, komerciālās un tehniskās spējas, pamatojoties uz piegādātāja uzņēmējdarbību gan iepirkuma veicēja Puses teritorijā, gan ārpus tās.

3. Iepirkuma veicējs var pieprasīt piegādātājam pierādīt attiecīgu iepriekšēju pieredzi, tomēr tas nevar izvirzīt nosacījumu, ka, lai piegādātājs piedalītos iepirkumā, tam jābūt konkrētās Puses iepirkuma veicēja iepriekš piešķirtām viena vai vairāku līgumu slēgšanas tiesībām vai iepriekšējai darba pieredzei konkrētās Puses teritorijā.

4. Veicot novērtējumu, iepirkuma veicējs pamatojas uz nosacījumiem, ko tas ir iepriekš precizējis paziņojumos vai iepirkuma procedūras dokumentācijā.

5. Iepirkuma veicējs var izslēgt piegādātāju šādu iemeslu dēļ:

a) bankrots;

b) nepatiesas deklarācijas;

c) būtiski trūkumi to pamatprasību vai pienākumu izpildē, uz kuriem attiecies iepriekšējs līgums vai līgumi;

d) galīgi spriedumi, kas attiecas uz noziegumiem vai citiem smagiem publiskiem nodarījumiem;

e) citas sankcijas, kas liedz piegādātājam slēgt līgumu ar Puses struktūrām;

f) smags pārkāpums saistībā ar profesionālo darbību, kas liek apšaubīt piegādātāju godprātību; vai

g) nodokļu nemaksāšana.

6. Dalības nosacījumus, ko iepirkuma veicējs noteicis, kā izklāstīts 1., 2. un 3. punktā, Pušu piegādātāji izpilda, iesniedzot konkursā prasīto dokumentāciju vai līdzvērtīgu dokumentāciju.

20.15. PANTS

Piegādātāju kvalificēšana

Selektīva iepirkuma procedūra

1. Ja iepirkuma veicējs ir paredzējis izmantot selektīvu iepirkuma procedūru, tas:

a) paziņojumā par paredzēto iepirkumu iekļauj vismaz informāciju, kas norādīta a), b), c), i), j) un k) apakšpunktā 20.-O pielikumā un aicina piegādātājus iesniegt dalības pieteikumu; un

b) līdz piedāvājumu iesniegšanas sākumam kvalificētajiem piegādātājiem sniedz vismaz 20.-O pielikuma d) līdz h) punktā norādīto informāciju.

2. Iepirkuma veicējs atzīst par kvalificētiem piegādātājiem visus iekšzemes piegādātājus un visus otras Puses piegādātājus, kuri atbilst dalības nosacījumiem konkrētā iepirkumā, ja vien iepirkuma iestāde paziņojumā par paredzēto iepirkumu nenosaka ierobežojumus attiecībā uz piegādātāju skaitu, kuriem būs atļauts piedalīties konkursā, un kritērijus piegādātāju ierobežotā skaita atlasei.

3. Ja iepirkuma procedūras dokumentācija nav publiski pieejama no 1. punktā minētā paziņojuma publicēšanas dienas, iepirkuma veicējs nodrošina, lai minētie dokumenti kļūtu vienlaikus pieejami visiem kvalificētajiem piegādātājiem, kas atlasīti saskaņā ar 2. punktu.

Daudzkārt lietojami saraksti

4. Ja Puses tiesību akti paredz, ka iepirkuma veicēji var uzturēt daudzkārt lietojamu piegādātāju sarakstu, iepirkuma veicējs nodrošina, ka paziņojums, kurā izteikts uzaicinājums ieinteresētajiem piegādātājiem pieteikties uz iekļaušanu sarakstā:

a) tiek publicēts katru gadu; un

b) ja tas publicēts elektroniski, ir nepārtraukti pieejams piemērotā plašsaziņas līdzeklī, kas iekļauts 20.-F līdz 20.-J pielikuma papildinājumos. Šādā paziņojumā iekļauj 20.-L pielikumā noteikto informāciju.

5. Neskarot 4. punktu – ja daudzkārt lietojams saraksts ir derīgs ne ilgāk kā 3 (trīs) gadus, iepirkuma veicējs var publicēt 4. punktā minēto paziņojumu tikai vienreiz, saraksta derīguma termiņa sākumā, ar noteikumu, ka paziņojums:

a) ietver norādi par tā derīguma termiņu un informāciju, ka turpmāki paziņojumi publicēti netiks; un

b) tiek publicēts elektroniski un sava derīguma termiņa laikā ir nepārtraukti pieejams.

6. Iepirkuma veicējs ļauj piegādātājiem pieteikties iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā jebkurā laikā un piemēroti īsā termiņā iekļauj attiecīgajā sarakstā visus kvalificētos piegādātājus.

7. Ja piegādātājs, kurš nav iekļauts daudzkārt lietojamā sarakstā, iesniedz pieteikumu dalībai iepirkuma procedūrā, kas balstīta uz daudzkārt lietojamu sarakstu, un visus pieprasītos dokumentus 20.-M pielikumā noteiktajā termiņā, iepirkuma veicējs izskata šādu pieprasījumu. Iepirkuma veicējs neizslēdz attiecīgo piegādātāju no dalības iepirkumā, pamatojoties uz to, ka iepirkuma veicējam nepietiek laika, lai pieteikumu izskatītu, ja vien ārkārtas gadījumos iepirkuma procedūras sarežģītības dēļ iepirkuma veicējs nespēj pabeigt pieteikuma izskatīšanu termiņā, kas atvēlēts piedāvājumu iesniegšanai.

Struktūras, kas iekļautas 20.-A līdz 20.-F pielikuma papildinājumos

8. Iepirkuma veicējs, kurš iekļauts sarakstā 20.-A līdz 20.-F pielikuma papildinājumos, var izmantot paziņojumu, ar ko uzaicina piegādātājus pieteikties iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, paziņojuma par paredzēto iepirkumu vietā, ja:

a) paziņojums tiek publicēts saskaņā ar 4. punktu un ietver 20.-L pielikumā iekļauto informāciju, 20.-O pielikumā iekļauto informāciju tādā apmērā, kāds ir pieejams, un norādi, ka attiecīgais paziņojums ir paziņojums par paredzēto iepirkumu vai ka turpmākus paziņojumus par iepirkumu, uz ko attiecas daudzkārt lietojams saraksts, saņems tikai tie piegādātāji, kuri ir iekļauti daudzkārt lietojamajā sarakstā; un

b) iepirkuma veicējs piegādātājiem, kuri tam darījuši zināmu savu interesi par konkrēto iepirkumu, nekavējoties sniedz pietiekamu informāciju, lai tie varētu izvērtēt savu interesi par dalību iepirkumā, tostarp visu pārējo 20.-D pielikumā prasīto informāciju, ciktāl šāda informācija ir pieejama.

9. Iepirkuma veicējs, kas iekļauts 20.-A līdz 20.-F pielikuma papildinājumos, var atļaut piegādātājam, kas pieteicies iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā saskaņā ar 6. punktu, piedalīties konkursā par attiecīgo iepirkumu, ja ir pietiekami daudz laika, lai iepirkuma veicējs varētu pārbaudīt, vai tas atbilst dalības nosacījumiem.

Informācija par iepirkuma veicēja lēmumiem

10. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē katru piegādātāju, kas iesniedzis pieteikumu dalībai iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, par iepirkuma veicēja lēmumu attiecībā uz jebkuru no šādiem pieteikumiem.

11. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē piegādātāju un pēc piegādātāja pieprasījuma nekavējoties sniedz piegādātājam rakstisku paskaidrojumu par sava lēmuma iemesliem, ja tas:

a) ir noraidījis piegādātāja pieteikumu dalībai iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā;

b) pārtrauc atzīt piegādātāju par kvalificētu; vai

c) izņem piegādātāju no daudzkārt lietojamā saraksta.

20.16. PANTS

Tehniskās specifikācijas

1. Iepirkuma veicējs nesagatavo, nepieņem un nepiemēro tehniskās specifikācijas un neparedz atbilstības novērtēšanas procedūras ar mērķi ierobežot konkurenci, radīt nevajadzīgus šķēršļus starptautiskajai tirdzniecībai vai diskriminēt piegādātājus.

2. Paredzot tehniskās specifikācijas iepērkamajām precēm vai pakalpojumiem, iepirkuma veicējs attiecīgos gadījumos:

a) tehniskajās specifikācijās izklāsta veiktspējas un funkcionālās prasības, nevis konstrukcijas vai aprakstošos parametrus; un

b) balsta tehniskās specifikācijas uz starptautiskiem standartiem, ja tādi ir; ja tādu nav – uz valsts tehniskajiem normatīviem, atzītiem valsts standartiem vai būvnormatīviem; katru atsauci papildina ar norādi "vai līdzvērtīgs".

3. Ja tehniskajās specifikācijās tiek izmantoti konstrukcijas vai aprakstošie parametri, tad iepirkuma veicējam, attiecīgā gadījumā iekļaujot iepirkuma procedūras dokumentācijā tādu norādi kā "vai līdzvērtīgs", būtu jānorāda, ka tas izskatīs piedāvājumus līdzvērtīgu preču vai pakalpojumu piegādei, kuri acīmredzami atbilst iepirkuma prasībām.

4. Iepirkuma veicējs tehniskajās specifikācijās neparedz prasības par konkrētu preču zīmi vai tirdzniecības nosaukumu, patentu, autortiesībām, dizainparaugu, tipu, konkrētu izcelsmi, ražotāju vai piegādātāju un neatsaucas uz tiem, izņemot, ja citādi nav iespējams pietiekami precīzi vai saprotami raksturot iepirkuma prasības, ar noteikumu, ka tādos gadījumos iepirkuma veicējs iepirkuma procedūras dokumentācijā iekļauj tādu norādi kā "vai līdzvērtīgs".

5. Iepirkuma veicējs no personas, kurai var būt komerciāla interese par iepirkumu, nepieprasa un nepieņem tādus ieteikumus, kas var izslēgt konkurenci un ko var izmantot, gatavojot vai pieņemot tehniskās specifikācijas konkrētam iepirkumam.

6. Lielākai noteiktībai – Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, var saskaņā ar šo pantu sagatavot, pieņemt vai piemērot tehniskās specifikācijas, lai veicinātu dabas resursu saglabāšanu vai aizsargātu vidi.

20.17. PANTS

Iepirkuma procedūras dokumentācija

1. Iepirkuma veicējs piegādātājiem dara pieejamu iepirkuma procedūras dokumentāciju, kurā ietverta visa informācija, kas vajadzīga, lai piegādātāji varētu sagatavot un iesniegt atbilstošus piedāvājumus. Ja vien paziņojumā par paredzēto iepirkumu tas nav jau iekļauts, šādā dokumentācijā pilnībā apraksta:

a) iepirkumu, ietverot iepērkamo preču vai pakalpojumu veidu un daudzumu vai, ja to daudzums nav zināms, aplēsto daudzumu un prasības, kas jāizpilda, tostarp visas tehniskās specifikācijas, atbilstības novērtēšanas sertifikātus, plānus, rasējumus vai instrukcijas;

b) visus piegādātāju dalības nosacījumus, ietverot informācijas un to dokumentu sarakstu, kas piegādātājiem jāiesniedz saistībā ar dalības nosacījumiem;

c) visus vērtēšanas kritērijus, ko iepirkuma veicējs ņems vērā, piešķirot līguma slēgšanas tiesības, un minēto kritēriju relatīvo nozīmīgumu, izņemot gadījumus, kad vienīgais kritērijs ir cena;

d) visas autentifikācijas un šifrēšanas prasības vai citas prasības, kas saistītas ar informācijas iesniegšanu elektroniskā veidā, ja iepirkuma veicējs rīko iepirkumu elektroniski;

e) ja iepirkuma veicējs rīko elektronisku izsoli – noteikumus, ar kādiem tiks veikta izsole, norādot tos iepirkuma procedūras elementus, kas saistīti ar vērtēšanas kritērijiem;

f) ja piedāvājumi tiks atvērti publiski – atvēršanas datumu, laiku un vietu un attiecīgā gadījumā personas, kurām atļauts piedalīties atvēršanā;

g) visus citus noteikumus vai nosacījumus, ieskaitot samaksas noteikumus un ierobežojumus attiecībā uz līdzekļiem, ar kādiem var iesniegt piedāvājumus, piemēram, vai tie iesniedzami papīra formā vai elektroniski; un

h) visus preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas termiņus.

2. Nosakot iepērkamo preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas datumu iepirkuma procedūras dokumentācijā, iepirkuma veicējs ņem vērā tādus faktorus kā iepirkuma sarežģītība, paredzamo apakšuzņēmumu līgumu apjoms un laiks, kas reāli vajadzīgs pakalpojumu sniegšanai vai preču saražošanai, preču krājumu izņemšanai un transportēšanai no piegādes vietas.

3. Vērtēšanas kritērijos, kas izklāstīti paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, cita starpā var iekļaut šādus kritērijus: cena un citi izmaksu faktori, kvalitāte, tehniskā vērtība, vides raksturlielumi un piegādes noteikumi.

4. Iepirkuma veicējs nekavējoties nodrošina iepirkuma procedūras dokumentāciju jebkuram piegādātājam, kurš piedalās iepirkumā, ja piegādātājs to pieprasa, un atbild uz jebkuru pamatotu attiecīgas informācijas pieprasījumu, ko iesniedzis piegādātājs, kurš piedalās iepirkumā, ar noteikumu, ka šāda informācija nedod minētajam piegādātājam priekšrocības salīdzinājumā ar tā konkurentiem iepirkumā un ka pieprasījums tika iesniegts noteiktajos termiņos.

5. Ja pirms piedāvājumu novērtēšanas saskaņā ar 20.22. pantu iepirkuma veicējs maina vai groza kritērijus vai prasības, kas izklāstītas paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, kas sniegta piegādātājiem, kuri piedalās iepirkumā, tas rakstiski nosūta visas šādas izmaiņas:

a) visiem piegādātājiem, kuri brīdī, kad tiek mainīta, grozīta vai atkārtoti publicēta informācija, piedalās iepirkumā, ja tie ir iepirkuma veicējam zināmi, un visos pārējos gadījumos – tādā pašā veidā, kādā tika sniegta sākotnējā informācija; un

b) pietiekami laicīgi, lai attiecīgā gadījumā minētie piegādātāji varētu grozīt un no jauna iesniegt grozītos piedāvājumus.

6. Iepirkuma veicēji var pieprasīt, lai piegādātāji, kas piedalās iepirkumā, sniedz garantijas piedāvājuma saglabāšanai un lai izraudzītais piegādātājs sniedz izpildes garantiju.

20.18. PANTS

Termiņi

Iepirkuma veicējs atbilstoši tā vajadzībām atvēl pietiekamu laiku, lai piegādātāji varētu sagatavot un iesniegt dalības pieteikumus un atbilstošus piedāvājumus, ņemot vērā tādus faktorus kā iepirkuma raksturs un sarežģītība, apakšuzņēmuma līgumu paredzamais apjoms un laiks, kas vajadzīgs piedāvājumu pārsūtīšanai no vietām ārvalstīs un iekšzemē, ja netiek izmantoti elektroniskie sakaru līdzekļi. Šādi termiņi, tostarp to pagarinājumi, ir vienādi visiem piegādātājiem, kas ir ieinteresēti vai piedalās iepirkumā. Piemērojamie termiņi ir noteikti 20.-M pielikumā.

20.19. PANTS

Sarunas

1. Ja Puses tiesību akti paredz, ka iepirkuma veicēji var veikt iepirkumu sarunu ceļā, iepirkuma veicēji var to darīt šādos gadījumos:

a) iepirkumos, attiecībā uz kuriem šāds nodoms ir minēts paziņojumā par paredzētu iepirkumu; vai

b) ja, izvērtējot piedāvājumus atbilstīgi paziņojumos vai iepirkuma procedūras dokumentācijā noteiktajiem konkrētajiem izvērtēšanas kritērijiem, kļūst skaidrs, ka neviens piedāvājums nav acīmredzami visizdevīgākais.

2. Iepirkuma veicējs:

a) nodrošina, ka piegādātāju, kas piedalās sarunās, izslēgšana notiek saskaņā ar izvērtēšanas kritērijiem, kuri izklāstīti paziņojumos vai iepirkuma procedūras dokumentācijā; un

b) kad sarunas tiek pabeigtas, nosaka vienotu termiņu pārējiem piegādātājiem jaunu vai pārskatītu piedāvājumu iesniegšanai.

20.20. PANTS

Ierobežota iepirkuma procedūra

1. Ar noteikumu, ka konkursa procedūru neizmanto, lai izvairītos no konkurences vai aizsargātu iekšzemes piegādātājus, iepirkuma veicējs var piešķirt līgumu slēgšanas tiesības ierobežotā iepirkuma procedūrā šādos apstākļos:

a) ja:

i) nav iesniegts neviens piedāvājums vai neviens piegādātājs nav pieteicies dalībai;

ii) nav iesniegts neviens piedāvājums, kas atbilst iepirkuma procedūras dokumentācijā noteiktajām būtiskajām prasībām;

iii) neviens piegādātājs neatbilst dalības nosacījumiem; vai

iv) iesniegtie konkursa piedāvājumi ir saistīti ar slepenu vienošanos,

ar nosacījumu, ka iepirkuma procedūras dokumentācijas prasības nav būtiski mainītas;

b) ja mākslas darbu vajadzībām vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu intelektuālā īpašuma tiesību, piemēram, patentu vai autortiesību, vai ar īpašniektiesību aizsardzību, kā arī gadījumā, ja tehnisku iemeslu dēļ nav konkurences, preces vai pakalpojumus var piegādāt tikai konkrēts piegādātājs un nav citu pieņemamu alternatīvu vai aizvietotāja;

c) attiecībā uz tādām papildu piegādēm no sākotnējā preču vai pakalpojumu piegādātāja, kuras nebija iekļautas sākotnējā iepirkumā, ja piegādātāja maiņa šādu papildu preču vai pakalpojumu piegādei:

i) nav iespējama tādu ekonomisku vai tehnisku iemeslu dēļ kā prasības par savstarpēju aizstājamību vai sadarbspēju ar esošajām iekārtām, programmatūru, pakalpojumiem vai instalācijām, kas iepirktas sākotnējā iepirkumā; un

ii) radītu iepirkuma veicējam ievērojamas neērtības vai izmaksu būtisku pieaugumu;

d) attiecībā uz precēm, ko iegādājas izejvielu tirgū;

e) ja iepirkuma veicējs iepērk prototipu vai pirmo preci vai pakalpojumu, kas izstrādāts pēc tā pieprasījuma saistībā ar konkrētu līgumu par pētniecību, izmēģinājumu, pētījumu vai oriģināla izstrādi un minētā līguma vajadzībām; ja šādi līgumi ir izpildīti, šī nodaļa attiecas uz turpmākiem preču vai pakalpojumu iepirkumiem;

f) ciktāl tas absolūti nepieciešams, ja steidzamības apstākļos, ko izraisījuši iepirkuma veicēja neparedzēti notikumi, preces vai pakalpojumus atklātā vai selektīvā iepirkuma procedūrā nevarētu iegūt laikā;

g) ja līguma slēgšanas tiesības piešķir dizainparaugu konkursa uzvarētājam, ar noteikumu, ka konkurss ir ticis organizēts atbilstoši šajā nodaļā paredzētajiem principiem un dalībniekus vērtē neatkarīga žūrija nolūkā piešķirt uzvarētājam dizainparaugu līguma slēgšanas tiesības; vai

h) attiecībā uz pirkumiem īpaši izdevīgos apstākļos, kuri rodas tikai uz īsu brīdi, piemēram, īpaša atsavināšana, ko veic juridiskas personas, kuras parasti nav piegādātāji, vai likvidācijas vai maksātnespējas procesā esošu uzņēmumu aktīvu atsavināšana.

2. Iepirkuma veicējs veic uzskaiti vai sagatavo rakstiskus ziņojumus, sniedzot īpašu pamatojumu par visiem gadījumiem, kad tas piešķīris līguma slēgšanas tiesības saskaņā ar 1. punktu.

20.21. PANTS

Elektroniskās izsoles

Ja iepirkuma veicējs paredzējis veikt aptvertu iepirkumu, izmantojot elektronisku izsoli, tas pirms elektroniskās izsoles sākšanas katram dalībniekam dara zināmu:

a) automātiskās izvērtēšanas metodi, ieskaitot matemātisko formulu, kas balstīta uz izvērtēšanas kritērijiem, kuri izklāstīti iepirkuma procedūras dokumentācijā un izsoles laikā tiks izmantoti, lai automātiski sarindotu piedāvājumus vai mainītu to sarindojumu;

b) dalībnieka piedāvājuma elementu sākotnējās izvērtēšanas rezultātus, ja līgumu piešķir visizdevīgākajam piedāvājumam; un

c) jebkuru citu attiecīgo informāciju, kas saistīta ar izsoles norisi.

20.22. PANTS

Piedāvājumu izskatīšana un līguma slēgšanas tiesību piešķiršana

1. Iepirkuma veicējs saņem, atver un izskata visus piedāvājumus saskaņā ar procedūrām, kuras garantē iepirkuma procesa godīgumu un objektivitāti un piedāvājumu konfidencialitāti.

2. Iepirkuma veicējs nesoda piegādātājus, kuru piedāvājums saņemts pēc noteiktā piedāvājumu saņemšanas termiņa, ja kavēšanās notikusi vienīgi iepirkuma veicēja nepareizas rīcības dēļ.

3. Lai piedāvājums tiktu izskatīts nolūkā piešķirt līguma slēgšanas tiesības, piedāvājumu iesniedz rakstveidā un atvēršanas brīdī tas atbilst būtiskajām prasībām, kas izklāstītas iepirkuma procedūras dokumentācijā un – attiecīgos gadījumos – paziņojumos, un to ir iesniedzis piegādātājs, kurš atbilst dalības nosacījumiem.

4. Izņemot gadījumu, kad iepirkuma veicējs nolemj sabiedrības interesēs līguma slēgšanas tiesības nepiešķirt, tas piešķir līguma slēgšanas tiesības piegādātājam, kuru tas atzinis par spējīgu izpildīt līguma noteikumus un kurš, pamatojoties vienīgi uz tiem novērtēšanas kritērijiem, kas noteikti paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā, ir iesniedzis visizdevīgāko piedāvājumu vai – ja vienīgais kritērijs ir cena – piedāvājumu ar viszemāko cenu.

5. Ja iepirkuma veicējs saņem piedāvājumu, kura cena ir nesamērīgi zemāka salīdzinājumā ar citos iesniegtajos piedāvājumos norādīto cenu, tas var konsultēties ar piegādātāju, lai pārliecinātos, ka piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem un spēj izpildīt līguma noteikumus.

6. Iepirkuma veicējs neizmanto alternatīvas iespējas, neatceļ iepirkumu un negroza piešķirtos līgumus tādā veidā, ka tiek apieti šajā nodaļā paredzētie pienākumi.

7. Katra Puse var noteikt, ka gadījumos, kad tādu iemeslu dēļ, kuri attiecināmi uz izraudzīto piegādātāju, līgums netiek noslēgts saprātīgā termiņā vai ja izraudzītais piegādātājs neizpilda 20.17. pantā minēto līguma izpildes garantiju vai neatbilst līguma noteikumiem, līguma slēgšanas tiesības var piešķirt tam piegādātājam, kurš iesniedzis nākamo izdevīgāko piedāvājumu.

20.23. PANTS

Iepirkuma informācijas pārredzamība

1. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē piegādātājus, kas piedalās iepirkumā, par saviem lēmumiem attiecībā uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, un pēc piegādātāja pieprasījuma dara to rakstiski. Ievērojot 20.24. panta 2. un 3. punktu, iepirkuma veicējs neizraudzītajam piegādātājam pēc tā pieprasījuma sniedz paskaidrojumu par iemesliem, kuru dēļ nav izraudzīts tā piedāvājums, un par izraudzītā piegādātāja piedāvājuma salīdzinošajām priekšrocībām.

2. Pēc katra tāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, uz kuru attiecas šī nodaļa, iepirkuma veicējs iespējami drīz un katras Puses tiesību aktos noteiktajos termiņos publicē paziņojumu attiecīgajos iespiestajos vai elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, kas iekļauti 20.-F līdz 20.-J pielikuma papildinājumos. Ja izmanto tikai elektroniskos plašsaziņas līdzekļus, informāciju pamatoti ilgi saglabā viegli pieejamu. Paziņojumā iekļauj vismaz šādu informāciju:

a) iepērkamo preču vai pakalpojumu apraksts, kas var ietvert iepērkamo preču veidu un daudzumu, kā arī iepērkamo pakalpojumu veidu un apjomu;

b) iepirkuma veicēja nosaukums un adrese;

c) izraudzītā piegādātāja nosaukums un adrese;

d) izraudzītā piedāvājuma vērtība vai dārgākais un lētākais piedāvājums, kas ņemts vērā, piešķirot līguma slēgšanas tiesības;

e) līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas diena; un

f) izmantotā iepirkuma metode un, ja izmantota ierobežota iepirkuma procedūra, to apstākļu apraksts, kuri pamato ierobežotas iepirkuma procedūras izmantošanu.

3. Katra Puse piekrīt paziņot otrai Pusei pieejamus un salīdzināmus statistikas datus, kas ir būtiski iepirkumam, kuru aptver šī nodaļa.

20.24. PANTS

Informācijas izpaušana

1. Pēc Puses pieprasījuma otra Puse nekavējoties sniedz visu attiecīgo informāciju par lēmumu pieņemšanu aptvertajā iepirkumā, lai noteiktu, vai iepirkums ir veikts saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem. Ja šīs informācijas izpaušana varētu kaitēt konkurencei turpmākos iepirkumos, Puse, kura saņem minēto informāciju, neizpauž to piegādātājiem, iepriekš neapspriežoties ar informāciju sniegušo Pusi un nesaņemot tās piekrišanu.

2. Neskarot citus šīs nodaļas noteikumus, Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, nesniedz piegādātājiem informāciju, kura varētu kaitēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem.

3. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā prasību Pusei, tostarp tās iepirkuma veicējiem, iestādēm un pārskatīšanas struktūrām, izpaust konfidenciālu informāciju, ja šāda izpaušana:

a) kavētu tiesībaizsardzību;

b) varētu kaitēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem;

c) kaitētu konkrētu personu likumīgajām komerciālajām interesēm, tostarp intelektuālā īpašuma aizsardzībai; vai

d) kā citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm.

20.25. PANTS

Iekšzemes pārskatīšanas procedūras

1. Katra Puse izveido vai saglabā savlaicīgas, efektīvas, pārredzamas un nediskriminējošas administratīvās izskatīšanas procedūras vai izskatīšanu tiesā, kurā piegādātājs var apstrīdēt:

a) šīs nodaļas noteikumu pārkāpumu; vai

b) Puses pasākumu, ar kuriem īsteno šo nodaļu, neievērošanu, ja piegādātājam nav tiesību tieši apstrīdēt saskaņā ar Puses tiesību aktiem šīs nodaļas pārkāpumu,

kas radies saistībā ar aptverto iepirkumu, kurā piegādātājs ir vai ir bijis ieinteresēts. Visi apstrīdēšanas procedūras noteikumi ir izklāstīti rakstveidā un ir vispārēji pieejami.

2. Katra Puse savos tiesību aktos var paredzēt, ka gadījumā, ja piegādātājs iesniedz sūdzību saistībā ar aptverto iepirkumu, attiecīgā Puse mudina savu iepirkuma veicēju un piegādātāju sūdzībā ietverto jautājumu atrisināt, savstarpēji apspriežoties. Iepirkuma veicējs objektīvi un laikus izskata jebkuru šādu sūdzību, neskarot piegādātāja dalību pašreizējā vai turpmākā iepirkumā vai tā tiesības pieprasīt korektīvus pasākumus, izmantojot administratīvās izskatīšanas procedūru vai izskatīšanu tiesā.

3. Katram piegādātājam tiek dots pietiekams laiks sagatavot un iesniegt apstrīdēšanas prasību, un šis laikposms nekādā gadījumā nav īsāks par 10 (desmit) dienām, skaitot no dienas, kad apstrīdēšanas pamats kļuvis zināms piegādātājam vai kad tam vajadzētu būt kļuvušam zināmam.

4. Katra Puse izveido vai norīko vismaz vienu neitrālu, no tās iepirkuma veicējiem neatkarīgu administratīvu vai tiesas iestādi, kas pieņemtu un izskatītu piegādātāju sūdzības, kuras radušās saistībā ar aptverto iepirkumu.

5. Ja sākotnēji sūdzību izskata struktūra, kas nav 4. punktā minētā iestāde, Puse nodrošina, ka piegādātājs var pārsūdzēt sākotnējo lēmumu neitrālā administratīvā vai tiesu iestādē, kas ir neatkarīga no iepirkuma veicēja, uz kura iepirkumu sūdzība attiecas. Izskatīšanas struktūra, kas nav tiesa, ir vai nu pakļauta tiesas iestāžu izskatīšanai, vai arī tai ir procesuālas garantijas, kurās paredzēts, ka:

a) iepirkuma veicējs rakstiski atbild uz sūdzību un sniedz visus attiecīgos dokumentus pārskatīšanas struktūrai;

b) procesa dalībniekiem ir tiesības tikt uzklausītiem, pirms izskatīšanas struktūra pieņem lēmumu par sūdzību;

c) procesa dalībniekiem ir tiesības uz pārstāvību un pavadību;

d) procesa dalībnieki var piedalīties visos procesos;

e) procesa dalībniekiem ir tiesības pieprasīt, lai process būtu publisks un lai tajā varētu piedalīties liecinieki; un

f) lēmumi vai ieteikumi attiecībā uz piegādātāju sūdzībām tiktu sniegti savlaicīgi, rakstiski un tajos tiktu izskaidrots katra lēmuma vai ieteikuma pamatojums.

6. Katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, kurās paredz:

a) tūlītējus pagaidu pasākumus, kas saglabā piegādātājam iespēju piedalīties iepirkumā. Šādu pagaidu pasākumu rezultātā iepirkuma process var tikt apturēts. Procedūrās var paredzēt, ka, pieņemot lēmumu par to, vai šādi pasākumi būtu jāpiemēro, var ņemt vērā sevišķi svarīgas nelabvēlīgas sekas, kas ietekmēs attiecīgās intereses, tai skaitā sabiedrības intereses. Pamatojumu pasākumu nepiemērošanai sniedz rakstiski; un

b) korektīvus pasākumus vai kompensāciju par zaudējumiem vai nodarīto kaitējumu, kuri var aprobežoties vai nu ar piedāvājuma sagatavošanas izmaksām, vai izmaksām, kas saistītas ar apstrīdēšanu, vai arī abām šīm izmaksām, ja pārskatīšanas iestāde ir konstatējusi, ka ir noticis pārkāpums vai neizpilde, kā minēts 1. punktā.

20.26. PANTS

Aptvēruma grozījumi un labojumi

1. Puse var ierosināt grozīt vai labot savu attiecīgo 20.-A līdz 20.-E pielikumu.

Grozījumi

2. Ja Puse plāno grozīt savus pielikumus, kas minēti 1. punktā, tā:

a) rakstiski informē otru Pusi; un

b) iekļauj paziņojumā priekšlikumu par atbilstīgiem kompensējošiem pielāgojumiem otrai Pusei, lai saglabātu piemērošanas jomu līmenī, kas pielīdzināms tam, kāds tas bijis pirms grozījumiem.

3. Neskarot 2. punkta b) apakšpunktu, Pusei nav jāparedz kompensējoši pielāgojumi, ja grozījumi attiecas uz iepirkuma veicēju, attiecībā uz kuru Puse faktiski ir atcēlusi savu kontroli vai ietekmi.

4. Otra Puse var iebilst pret grozījumu, ja:

a) saskaņā ar 2. punkta b) apakšpunktu ierosinātais pielāgojums nav pietiekams, lai saglabātu savstarpēji saskaņota aptvēruma salīdzināmu līmeni; vai

b) grozījums attiecas uz struktūru, pār kuru Puse faktiski nav atcēlusi savu kontroli vai ietekmi saskaņā ar 3. punktu.

Otra Puse iebildumus iesniedz rakstiski 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā pēc 2. punkta a) apakšpunktā minētā paziņojuma saņemšanas. Ja 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas dienas šādi iebildumi netiek iesniegti, uzskata, ka Puse ir piekritusi ierosinātajiem grozījumiem.

Labojumi

5. Puses uzskata turpmāk minētās izmaiņas pielikumos par tīri formālu labojumu ar noteikumu, ka tās neietekmē šajā nodaļā paredzēto savstarpēji saskaņoto aptvērumu:

a) izmaiņas iepirkuma veicēja nosaukumā;

b) divu vai vairāku papildinājumā iekļautu iepirkuma veicēju apvienošanās; un

c) viena papildinājumā ietverta iepirkuma veicēja sadalīšana divās vai vairākās struktūrās, ja visas jaunās struktūras tiek iekļautas tajā pašā papildinājumā.

Pusei, kas veic šādu tīri formālu labojumu, nav pienākuma paredzēt kompensējošus pielāgojumus.

6. Ja tiek ierosināts labot Puses pielikumus, attiecīgā Puse reizi 2 (divos) gados pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas ierosinātos labojumus paziņo otrai Pusei.

7. Puse var paziņot otrai Pusei par iebildumiem pret ierosinātajiem labojumiem 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas. Ja Puse iesniedz iebildumu, tā izklāsta pamatojumu, kādēļ tā uzskata, ka ierosinātais labojums nav izmaiņa, kas paredzēta 5. punktā, un raksturo ierosinātā labojuma ietekmi uz šajā nodaļā abpusēji saskaņoto aptvērumu. Ja 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas dienas šādi iebildumi netiek iesniegti rakstiski, uzskata, ka Puse ir piekritusi ierosinātajiem labojumiem.

Apspriešanās un strīdu izšķiršana

8. Ja otra Puse iebilst pret ierosinātajiem grozījumiem vai labojumiem, Puses cenšas atrisināt šo jautājumu apspriežoties. Ja 60 (sešdesmit) dienu laikā pēc iebilduma saņemšanas netiek panākta vienošanās, Puse, kas vēlas grozīt vai labot tās pielikumus, var nodot jautājumu izskatīšanai strīdu izšķiršanas procedūrā, kas noteikta 29. nodaļā, ja vien Puses nevienojas pagarināt termiņu.

9. Apspriešanās procedūra saskaņā ar 8. punktu neskar 29. nodaļā paredzēto apspriešanos.

10. Ja Puse neiebilst pret ierosināto grozījumu saskaņā ar 2. un 3. punktu vai pret ierosinātajiem labojumiem saskaņā ar 5. punktu vai ja Puses pēc apspriešanās piekrīt grozījumiem vai labojumiem, vai ja jautājums ir galīgi atrisināts saskaņā ar 29. nodaļu, Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā groza attiecīgo pielikumu, lai atspoguļotu saskaņotos grozījumus, labojumus vai kompensējošos pielāgojumus.

20.27. PANTS

Publiskā iepirkuma apakškomiteja

1. Publiskā iepirkuma apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus funkcijām, kuras uzskaitītas 2.4. un 9.9. pantā, ir šādas funkcijas:

a) pārskatīt publiskā iepirkuma tirgu abpusēju atvēršanu;

b) apmainīties ar informāciju par valsts iepirkuma iespējām katrā Pusē, tostarp par iepirkumu statistikas datiem; un

c) apspriest Pušu sadarbības apjomu un līdzekļus publiskā iepirkuma jomā, kā minēts 20.28. pantā.

20.28. PANTS

Sadarbība publiskā iepirkuma jomā

1. Puses sadarbojas ar mērķi sekmēt šīs nodaļas efektīvu īstenošanu. Puses izmanto pieejamos un esošos instrumentus, resursus un mehānismus.

2. Sadarbības pasākumus šajā jomā cita starpā veic:

a) apmainoties ar informāciju, labu praksi, statistikas datiem, ekspertiem, pieredzi un politikas virzieniem savstarpējo interešu jomās;

b) apmainoties ar labu praksi attiecībā uz ilgtspējīga iepirkuma metodēm un citām savstarpēju interešu jomām;

c) sekmējot tīklu veidošanu, semināru un darbsemināru rīkošanu savstarpēju interešu jautājumos;

d) apmainoties ar zināšanām un veidojot ekspertu sadarbību starp Eiropas Savienību un *MERCOSUR* parakstītājvalstīm; un

e) apmainoties ar informāciju starp Eiropas Savienību un *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, lai atvieglotu piegādātāju, jo īpaši MVU, piekļuvi Pušu publiskā iepirkuma tirgiem.

21. NODAĻA

INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS

A IEDAĻA

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI UN PRINCIPI

21.1. PANTS

Vispārīgie noteikumi

1. Katra Puse apstiprina, ka attiecībā uz otru Pusi ievēros tiesības un saistības, ko paredz PTO, *TRIPS* līgums un jebkurš cits ar intelektuālo īpašumu saistīts daudzpusējs nolīgums, kura dalībniece tā ir.

2. Katra Puse var brīvi izvēlēties piemērotu metodi, lai šīs nodaļas noteikumus īstenotu savā tiesību sistēmā un praksē tādā veidā, kas atbilst *TRIPS* līguma un šīs nodaļas mērķiem un principiem.

21.2. PANTS

Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir:

a) atvieglot piekļuvi radošiem un inovatīviem produktiem, to ražošanu un komercializāciju un veicināt tirdzniecību un ieguldījumus starp Pusēm, veicinot ilgtspējīgāku, taisnīgāku un iekļaujošāku Pušu ekonomiku;

b) panākt intelektuālā īpašuma tiesību pienācīgu un efektīvu aizsardzību un piemērošanu, kas stimulē un atalgo inovāciju, vienlaikus sekmējot tehnoloģiju efektīvu nodošanu un izplatīšanu un veicinot sociālo un ekonomisko labklājību un līdzsvaru starp īpašnieku tiesībām un sabiedrības interesēm; un

c) sekmēt pasākumus, kas palīdzēs Pusēm veicināt pētniecību un izstrādi un piekļuvi zināšanām, tostarp bagātīgiem vispārpieejamiem resursiem.

21.3. PANTS

Pienākumu būtība un darbības joma

1. Šajā nolīguma daļā "intelektuālā īpašuma tiesības" attiecas uz visām intelektuālā īpašuma kategorijām, uz kurām attiecas *TRIPS* līguma II daļas 1. līdz 7. iedaļa un šā nolīguma 21.9. līdz 21.43. pants.

2. Intelektuālā īpašuma aizsardzība ietver aizsardzību pret negodīgu konkurenci, kā minēts 10.a pantā Parīzes Konvencijā par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, kas pieņemta 1883. gada 20. martā un pēdējo reizi pārskatīta Stokholmā 1967. gada 14. jūlijā (turpmāk "Parīzes konvencija").

3. Nekas šajā nodaļā neliedz Pusei pieņemt pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu intelektuālā īpašuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu no tiesību turētāju puses vai tādas prakses izmantošanu, kas nepamatoti ierobežo tirdzniecību vai negatīvi ietekmē tehnoloģiju izplatīšanu starptautiskā mērogā, – ar noteikumu, ka šādi pasākumi atbilst šai nodaļai.

4. Pusei nav pienākuma ar saviem tiesību aktiem nodrošināt plašāku aizsardzību, nekā prasīts šajā nodaļā. Šī nodaļa neliedz Pusei piemērot augstākus standartus intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai un piemērošanai, kas ir noteikti tās tiesību aktos, – ja tie ir saderīgi ar šo nodaļu.

21.4. PANTS

Principi

1. Katra Puse atzīst, ka intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu var un vajag veikt tādā veidā, kas veicina ekonomisko, sociālo un zinātnisko progresu. Katra Puse savā tiesību sistēmā un praksē nodrošina intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu.

2. Formulējot vai grozot savus normatīvos aktus, katra Puse var paredzēt izņēmumus un elastību, ko pieļauj daudzpusējie instrumenti, kurus Puses ir parakstījušas.

3. Puses atkārtoti apstiprina, ka ievēros *TRIPS* līguma noteikumus par konkurenci.

4. Puses atbalsta Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu.

5. Puses atbalsta Pasaules Veselības asamblejas Rezolūciju WHA 60.28 un Gatavības satvaru gripas pandēmijai, ko pieņēma 64. Pasaules Veselības asamblejā.

6. Puses atzīst, ka ir svarīgi veicināt globālo stratēģiju un rīcības plānu sabiedrības veselības, inovācijas un intelektuālā īpašuma jomā, ko Pasaules Veselības asambleja pieņēma 2008. gada 24. maijā (Rezolūcija WHA 61.21, grozīta ar Rezolūciju WHA 62.16).

7. Puses atzīst Attīstības programmas ieteikumus, ko 2007. gadā pieņēma Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (turpmāk "*WIPO*") Ģenerālā asambleja.

8. Ja intelektuālā īpašuma tiesību iegūšana ir atkarīga no tiesību piešķiršanas vai reģistrēšanas, katra Puse dara visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka tiesību piešķiršanas vai reģistrācijas procedūras sekmē piešķiršanas vai reģistrācijas norisi saprātīgā termiņā, novēršot nepamatotu aizsardzības perioda saīsināšanu.

21.5. PANTS

Valsts režīms

Katra Puse otras Puses valstspiederīgajiem[1] piešķir ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, ko tā piešķir saviem valstspiederīgajiem attiecībā uz šajā nodaļā ietverto intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību[2], ievērojot izņēmumus, kuri noteikti *TRIPS* līguma[3] 3. un 5. pantā.

---

1 Šajā nodaļā "valstspiederīgais" saistībā ar attiecīgajām intelektuālā īpašuma tiesībām ir Puses persona, kas atbilst tiesību uz aizsardzību kritērijiem, kuri paredzēti *TRIPS* līgumā vai attiecīgi daudzpusējos nolīgumos, kuri noslēgti un tiek pārvaldīti *WIPO* aizgādībā un kuros Puse ir līgumslēdzēja puse.

2 21.5. pantā jēdziens "aizsardzība" ietver jautājumus, kuri skar intelektuālā īpašuma tiesību pieejamību, iegūšanu, tvērumu, saglabāšanu un piemērošanu, kā arī tos jautājumus, kas ietekmē šajā nodaļā konkrēti aplūkoto intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu.

3 Attiecībā uz izpildītājiem, fonogrammu producentiem un raidorganizācijām šis pienākums attiecas vienīgi uz tiesībām, kas noteiktas šajā nodaļā.

21.6. PANTS

Bioloģiskās daudzveidības un tradicionālo zināšanu aizsardzība

1. Puses atzīst bioloģiskās daudzveidības, tās komponentu un pamatiedzīvotāju un vietējo kopienu saistīto tradicionālo zināšanu, jauninājumu un praktiskās pieredzes nozīmi un vērtību[1]. Turklāt Puses apstiprina savas suverēnās tiesības uz saviem dabas resursiem un savas tiesības un pienākumus, kas noteikti 1992. gada Konvencijā par bioloģisko daudzveidību, kura pieņemta Riodežaneiro 1992. gada 5. jūnijā (turpmāk "KBD"), attiecībā uz piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un taisnīgu un vienlīdzīgu to ieguvumu sadali, kas gūti no šo ģenētisko resursu izmantošanas.

2. Atzīstot lauksaimniecības bioloģiskās daudzveidības īpašo raksturu, tās īpatnības un problēmas, kam vajadzīgi īpaši risinājumi, Puses apstiprina, ka piekļuve ģenētiskajiem resursiem pārtikas un lauksaimniecības vajadzībām ir pakļauta īpašam režīmam saskaņā ar Starptautisko līgumu par augu ģenētiskajiem resursiem pārtikai un lauksaimniecībai, kas pieņemts Romā 2001. gada 3. novembrī (turpmāk "Starptautiskais līgums par augu ģenētiskajiem resursiem pārtikai un lauksaimniecībai").

3. Puses, savstarpēji vienojoties, var pārskatīt šo pantu, ņemot vērā daudzpusējo apspriežu rezultātus un secinājumus.

[1] Šā nolīguma 21.6. pantā "pirmiedzīvotāju un vietējās kopienas" var ietvert afrikāņu vergu un sīkzemnieku pēcnācējus.

21.7. PANTS

Tiesību izsmelšana

Katra Puse var brīvi noteikt savu režīmu attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību izsmelšanu, ievērojot attiecīgos *TRIPS* līguma noteikumus.

21.8. PANTS

TRIPS līgums un sabiedrības veselība

1. Puses atzīst PTO Ministru konferencē 2001. gada 14. novembrī pieņemtās Deklarācijas par *TRIPS* līgumu un sabiedrības veselību (turpmāk "Dohas deklarācija") nozīmi. Interpretējot un īstenojot tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nodaļu, Puses nodrošina saskanību ar Dohas deklarāciju.

2. Katra Puse īsteno *TRIPS* līguma 31.a pantu, kā arī tā pielikumu un minētā pielikuma papildinājumu, kas stājās spēkā 2017. gada 23. janvārī.

B IEDAĻA

INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU STANDARTI

1. APAKŠIEDAĻA

AUTORTIESĪBAS UN BLAKUSTIESĪBAS[1]

21.9. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse apstiprina savas tiesības un pienākumus saskaņā ar šādiem starptautiskajiem nolīgumiem, ņemot vērā to, ka nolīgumi nav saistoši tiem, kas nav to līgumslēdzējas puses:

a) Bernes Konvencija par literatūras un mākslas darbu aizsardzību, kas pieņemta Bernē 1886. gada 9. septembrī un grozīta Parīzē 1979. gada 28. septembrī (turpmāk "Bernes konvencija");

b) Starptautiskā Konvencija par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību, kas pieņemta Romā 1964. gada 18. maijā (turpmāk "Romas konvencija");

[1] Puses savos normatīvajos aktos var brīvi izmantot dažādus nosaukumus šajā apakšiedaļā norādītajām tiesībām – ar noteikumu, ka tiek nodrošināts saskaņotais aizsardzības līmenis.

c) Marrākešas līgums, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītnespēju citu iemeslu dēļ, pieņemts Marrākešā 2013. gada 27. jūnijā;

d) *WIPO* līgums par autortiesībām, kas pieņemts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī;

e) *WIPO* līgums par izpildījumu un fonogrammām, kas pieņemts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī; un

f) Pekinas līgums par audiovizuālo izpildījumu, kas parakstīts Pekinā 2012. gada 24. jūnijā.

21.10. PANTS

Autori

Katra Puse nodrošina autoriem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

a) viņu darbu tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji;

b) viņu darbu oriģinālu vai kopiju publisku izplatīšanu jebkādā veidā, tos pārdodot vai kā citādi;

c) viņu darbu publiskošanu pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem; un

d) viņu darbu pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

21.11. PANTS

Izpildītāji

Katra Puse nodrošina izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

a) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju;

b) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;

c) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju izplatīšanu sabiedrībai, pārdodot vai kā citādi;

d) viņu sniegtā izpildījuma raidīšanu ar bezvadu līdzekļiem vai pa vadiem, ja tas ir paredzēts Puses normatīvajos aktos, un publiskošanu, izņemot gadījumus, kad izpildījums jau ir pārraidīts vai arī tas tiek veikts no fiksācijas; un

e) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai tā, lai sabiedrības locekļi tam var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

21.12. PANTS

Fonogrammu producenti

Katra Puse nodrošina fonogrammu producentiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

a) savu fonogrammu tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;

b) savu fonogrammu, arī to kopiju, izplatīšanu sabiedrībai, tās pārdodot vai kā citādi; un

c) savu fonogrammu pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai tā, lai sabiedrības locekļi tām var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

21.13. PANTS

Raidorganizācijas

Katra Puse savos normatīvajos aktos var noteikt juridiskās prasības attiecībā uz to, kas uzskatāms par raidorganizāciju, un piešķir raidorganizācijām ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

a) savu raidījumu fiksāciju;

b) savu raidījumu fiksāciju tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;

c) savu raidījumu fiksāciju darīšanu pieejamu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tām var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā, neatkarīgi no tā, vai minētos raidījumus pārraida pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību;

d) savu raidījumu fiksāciju izplatīšanu sabiedrībai, pārdodot vai kā citādi[1]; un

e) savu raidījumu retranslāciju ar bezvadu līdzekļiem vai, ja Puses normatīvie akti tā paredz, retranslāciju pa vadiem, kā arī to publiskošanu, ja šāda publiskošana notiek vietās, kas pieejamas publikai par ieejas maksu[2].

---

[1] Šā nolīguma 21.13. panta c) un d) punktu nepiemēro Pusei, ciktāl minētās Puses normatīvajos aktos nav paredzētas šajos punktos noteiktās tiesības. Tādā gadījumā pārējās Puses var izslēgt minētās Puses raidorganizācijas no 21.13. panta c) un d) punktā piešķirtās aizsardzības un 21.5. pantā noteiktais pienākums neattiecas uz 21.13. panta c) un d) punktā paredzētajām tiesībām.

[2] Katra Puse var piešķirt plašākas tiesības attiecībā uz raidorganizāciju veikto publiskošanu.

21.14. PANTS

Tiesības uz atlīdzību par komerciālos nolūkos
publicētu fonogrammu raidīšanu un publiskošanu

1. Katra Puse paredz tiesības, kas nodrošina to, ka lietotājs maksā izpildītājiem un fonogrammu producentiem atlīdzību, ja komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu vai šādas fonogrammas reprodukciju izmanto raidīšanai ar bezvadu līdzekļiem vai jebkādai publiskošanai[1].

2. Katra Puse nodrošina, ka 1. punktā minēto atlīdzību no lietotāja pieprasa izpildītājs vai fonogrammas producents, vai abi. Katra Puse var pieņemt tiesību aktus, kas gadījumā, ja starp izpildītājiem un fonogrammu producentiem nav līguma, paredz noteikumus, kā izpildītāji un fonogrammu producenti savstarpēji sadala šādu atlīdzību.

[1] Katra Puse tiesību uz atlīdzību vietā vai papildus šīm tiesībām var izpildītājiem un fonogrammu producentiem piešķirt plašākas tiesības attiecībā uz komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu raidīšanu un publiskošanu.

21.15. PANTS

Aizsardzības ilgums

1. Autora tiesības uz literāru vai mākslas darbu Bernes konvencijas 2. panta nozīmē ir spēkā visu autora mūžu un vismaz 50 (piecdesmit) gadus pēc autora nāves vai, ja to paredz Puses normatīvie akti, 70 (septiņdesmit) gadus pēc autora nāves. Attiecībā uz fotodarbiem un kinematogrāfiskajiem darbiem katra Puse nosaka aizsardzības termiņu saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem.

2. Ja darbam ir vairāki līdzautori, 1. punktā paredzēto aizsardzības termiņu aprēķina no pēdējā dzīvā līdzautora nāves dienas.

3. Ja darbs ir anonīms vai laists klajā ar pseidonīmu, aizsardzības termiņš ilgst ne mazāk kā 50 (piecdesmit) gadus pēc tam, kad darbs ir likumīgi darīts pieejams sabiedrībai, vai, ja to paredz Puses normatīvie akti, 70 (septiņdesmit) gadus pēc tam, kad darbs ir likumīgi darīts pieejams sabiedrībai. Neraugoties uz pirmo teikumu – ja autora pieņemtais pseidonīms neļauj šaubīties par autora identitāti vai ja autors pirmajā teikumā minētajā laikposmā atklāj savu identitāti, piemēro aizsardzības termiņu, kas noteikts 1. punktā.

4. Izpildītāju tiesības uz izpildījumu, kas nav fonogrammā fiksētais izpildījums, beidzas ne agrāk kā pēc 50 (piecdesmit) gadiem no izpildījuma dienas.

5. Izpildītāju un fonogrammas producentu tiesības izbeidzas ne agrāk kā pēc 50 (piecdesmit) gadiem no brīža, kad fiksācija ir likumīgi publicēta vai likumīgi publiskota vai, ja tā paredz Puses normatīvie akti, kad pagājuši 70 (septiņdesmit) gadi pēc fiksācijas likumīgas publicēšanas vai likumīgas publiskošanas[1]. Katra Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem var pieņemt efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu to, ka peļņa, kas gūta to 20 (divdesmit) aizsardzības gadu laikā, kuri sākas pēc 50 (piecdesmit) gadiem, tiek taisnīgi sadalīta starp izpildītājiem un producentiem.

6. Raidorganizāciju tiesību aizsardzības termiņš ir vismaz 20 (divdesmit) gadi no pirmās pārraides vai, ja tā paredz Puses normatīvie akti, 50 (piecdesmit) gadi no pirmās pārraides.

7. Šajā pantā noteiktos termiņus aprēķina, skaitot no 1. (pirmā) janvāra nākamajā gadā pēc notikuma, kas izraisījis to ritēšanu.

8. Katra Puse var paredzēt aizsardzības termiņus, kas ir garāki nekā šajā pantā paredzētie.

---

[1] Katra Puse var noteikt, ka izpildījuma fiksācijas vai fonogrammas publicēšanai vai likumīgai publiskošanai jānotiek noteiktā laikposmā, skaitot no izpildījuma dienas (izpildītāju gadījumā) vai fiksācijas dienas (fonogrammu producentu gadījumā).

21.16. PANTS

Tālākpārdošanas tiesības

1. Katra Puse par labu grafiskās vai plastiskās mākslas darba autoram paredz tālākpārdošanas tiesības – kas definētas kā neatsavināmas tiesības un no kā nevar atteikties pat iepriekš – saņemt procentus no cenas, kura iegūta no darba turpmākas pārdošanas pēc tam, kad autors šo darbu pirmo reizi nodevis tālāk.

2. Tiesības, kas minētas 1. punktā, attiecas uz visām tālākpārdošanas darbībām, kurās kā pārdevējus, pircējus vai starpniekus iesaista profesionālus mākslas tirgus speciālistus, piemēram, izsoļu namus, mākslas galerijas un kopumā visa veida mākslas darbu tirgotājus.

3. Katra Puse var noteikt, ka 1. punktā minētās tālākpārdošanas tiesības neattiecas uz tādām tālākpārdošanas darbībām, kad pārdevējs ir ieguvis attiecīgo darbu tieši no paša autora mazāk nekā 3 (trīs) gadus pirms minētās tālākpārdošanas un ja tālākpārdošanas cena nepārsniedz noteiktu minimālo summu.

4. Katra Puse var noteikt, ka autoriem, kas ir otras Puses valstspiederīgie, un viņu tiesību pārņēmējiem ir tālākpārdošanas tiesības saskaņā ar šo pantu un attiecīgās Puses normatīvajiem aktiem – ar noteikumu, ka tās valsts normatīvie akti, kuras valstspiederīgais ir autors vai autora tiesību pārņēmējs, šajā valstī atļauj tālākpārdošanas tiesību aizsardzību attiecīgās Puses autoriem un viņu tiesību pārņēmējiem.

21.17. PANTS

Sadarbība mantisko tiesību kolektīvajā pārvaldībā

1. Puses veicina sadarbību starp mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām un pārredzamību un nediskrimināciju to darbā, jo īpaši attiecībā uz to iekasētajiem ienākumiem, atskaitījumiem, ko tās piemēro šādiem ienākumiem, iekasēto autoratlīdzību izlietojumu, izplatīšanas politiku un repertuāru, tostarp digitālajā vidē.

2. Ja mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija, kas ir iedibināta vienas Puses teritorijā, uz pārstāvības nolīguma pamata pārstāv citu mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, kura iedibināta otras Puses teritorijā, pirmā Puse cenšas nodrošināt, ka pārstāvošā mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija:

a) nediskriminē pārstāvētās organizācijas tiesīgos biedrus; un

b) precīzi, regulāri, rūpīgi un pilnīgi pārredzamā veidā samaksā summas, kas pienākas pārstāvētajai organizācijai, un sniedz pārstāvētajai organizācijai informāciju par tās vārdā iekasēto ienākumu summām un veiktajiem atskaitījumiem.

21.18. PANTS

Izņēmumi un ierobežojumi

1. Katra Puse var šajā apakšiedaļā paredzēto tiesību izņēmumus vai ierobežojumus attiecināt tikai uz dažiem īpašiem gadījumiem, kas nav pretrunā darba vai cita tiesību objekta parastai izmantošanai un nepamatoti neskar tiesību turētāju likumīgās intereses.

2. Katra Puse no reproducēšanas tiesībām atbrīvo pagaidu reproducēšanas darbības, kurām ir īslaicīgs vai gadījuma raksturs, kuras ir tehnoloģiskā procesa neatņemama un būtiska daļa un kuru vienīgais mērķis ir nodrošināt:

a) starpnieka veiktu pārsūtīšanu tīklā starp trešām personām; vai

b) likumīgu darba vai cita tiesību objekta izmantošanu, un kurām nav patstāvīgas ekonomiskas nozīmes.

21.19. PANTS

Tehnoloģisko pasākumu aizsardzība

1. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību un efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret tādu efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu, ko tiesību turētāji izmanto, īstenojot savas tiesības saskaņā ar šo apakšiedaļu, un kas ierobežo darbības, kuras nav atļāvuši attiecīgie tiesību turētāji vai kuras nav atļautas ar tiesību aktiem.

2. Katra Puse, ja to pieļauj tās tiesību akti, var nodrošināt, ka tiesību turētāji izņēmuma vai ierobežojuma labuma guvējam dara pieejamus līdzekļus, kas vajadzīgi, lai gūtu labumu no minētā izņēmuma vai ierobežojuma, ciktāl tas nepieciešams.

21.20. PANTS

Pienākumi, kas attiecas uz informāciju par tiesību pārvaldību

1. Šajā pantā "informācija par tiesību pārvaldību" nozīmē visu informāciju, ko sniedz tiesību turētājs un kas identificē darbu vai citu tiesību objektu, kurš minēts šajā apakšiedaļā, autoru vai citu tiesību turētāju, vai informāciju par darba vai citu tiesību objekta izmantošanas noteikumiem un visus numurus vai kodus, kas apzīmē minēto informāciju.

2. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību pret visām personām, kas bez atļaujas apzināti veic kādu no turpmāk minētajām darbībām, ja minētā persona zina vai tai ir pietiekams pamats zināt, ka, šādi rīkojoties, tā izraisa, pieļauj, atvieglo vai slēpj jebkādu autortiesību vai blakustiesību pārkāpumu:

a) elektroniskas informācijas par tiesību pārvaldību dzēšanu vai mainīšanu; un

b) saskaņā ar šo apakšiedaļu aizsargātu tādu darbu vai citu tiesību objektu izplatīšanu, importēšanu izplatīšanai, apraidi, publiskošanu vai padarīšanu par pieejamu publikai, kuros bez atļaujas ir izdzēsta vai mainīta elektroniskā informācija par tiesību pārvaldību.

3. Šā panta 1. punktu piemēro, ja minētajā punktā norādītā informācija attiecas uz šajā apakšiedaļā minēta darba vai cita tiesību objekta kopiju vai ja minētā informācija parādās saistībā ar tā publiskošanu.

4. Puses nodrošina, ka šajā pantā noteiktie pienākumi netraucē izmantošanai, kas nerada pārkāpumus.

2. APAKŠIEDAĻA

PREČU ZĪMES

21.21. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse:

a) ievēro Nicas Nolīgumu par preču un pakalpojumu starptautisko klasifikāciju preču zīmju reģistrācijas vajadzībām, kurš pieņemts Nicā 1957. gada 15. jūnijā (turpmāk "Nicas klasifikācija")[1]; un

b) dara visu iespējamo, lai pievienotos Madrides nolīguma par preču zīmju starptautisko reģistrāciju protokolam, kurš pieņemts Madridē 1989. gada 27. jūnijā un kurā jaunākie grozījumi izdarīti 2007. gada 12. novembrī.

[1] Šis pienākums attiecas tikai uz preču zīmēm, kas reģistrētas pēc Nicas klasifikācijas kritēriju pieņemšanas vai pēc pievienošanās šim instrumentam.

21.22. PANTS

Reģistrācijas procedūra

1. Katra Puse izveido preču zīmju reģistrācijas sistēmu, kurā katrs galīgais negatīvais lēmums, arī daļējs reģistrācijas atteikums, ko pieņēmusi attiecīgā preču zīmju administrācija, tiek paziņots rakstiski, ir pienācīgi pamatots un pārsūdzams.

2. Katra Puse nodrošina iespēju iebilst pret preču zīmju reģistrācijas pieteikumiem vai attiecīgā gadījumā pret preču zīmju reģistrāciju. Šāda iebildumu izskatīšana notiek, uzklausot abas Puses.

3. Katra Puse nodrošina preču zīmju pieteikumu un reģistrēto preču zīmju elektronisko datubāzi, kas ir pieejama atklātībai.

21.23. PANTS

Tiesības, ko piešķir preču zīme

Reģistrēta preču zīme piešķir īpašniekam uz to ekskluzīvas tiesības. Īpašniekam ir tiesības aizliegt visām trešām personām bez īpašnieka piekrišanas darījumos izmantot:

a) jebkuru apzīmējumu, kas ir identisks preču zīmei, attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kuri ir identiski tiem, attiecībā uz ko ir reģistrēta preču zīme; un

b) jebkuru apzīmējumu, kas ir identisks vai līdzinās preču zīmei un tiek lietots attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kas ir identiski vai līdzinās tām precēm vai pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem preču zīme ir reģistrēta, ja pastāv sabiedrības maldināšanas varbūtība, kura ietver iespēju apzīmējumu asociēt ar preču zīmi.

21.24. PANTS

Plaši pazīstamas preču zīmes

1. Attiecībā uz pakalpojumiem piemēro Parīzes konvencijas 6.a pantu (*mutatis mutandis*). Nosakot, vai preču zīme ir plaši pazīstama, katra Puse ņem vērā zināšanas par preču zīmi attiecīgajā sabiedrības daļā, ieskaitot attiecīgajā Pusē pastāvošās zināšanas, kas ir iegūtas preču zīmes popularizēšanas rezultātā.

2. Parīzes konvencijas 6.a pantu piemēro (*mutatis mutandis*) attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kas nelīdzinās tiem, attiecībā uz kuriem preču zīme ir reģistrēta, – ar nosacījumu, ka minētās preču zīmes lietošana attiecībā uz šīm precēm vai pakalpojumiem varētu norādīt uz saistību starp šīm precēm vai pakalpojumiem un reģistrētās preču zīmes īpašnieku, un ar nosacījumu, ka šādas lietošanas rezultātā varētu ciest reģistrētās preču zīmes īpašnieka intereses.

3. Lai nodrošinātu plaši pazīstamu preču zīmju aizsardzību, kā noteikts Parīzes konvencijas 6.a pantā un *TRIPS* līguma 16. panta 2. un 3. punktā, katra Puse pienācīgi ņem vērā principus, kas noteikti Vienotajā rekomendācijā par plaši pazīstamu preču zīmju aizsardzības noteikumiem, kuru Parīzes Rūpnieciskā īpašuma aizsardzības savienības asambleja un *WIPO* Ģenerālā asambleja pieņēmusi *WIPO* dalībvalstu asambleju 34. sanāksmju kārtā 1999. gada 20. līdz 29. septembrī.

21.25. PANTS

Negodprātīgi pieteikumi

Katra Puse nosaka, ka preču zīmi var pasludināt par spēkā neesošu, ja pieteikuma iesniedzējs preču zīmes reģistrācijas pieteikumu ir iesniedzis negodprātīgi. Katra Puse var arī noteikt, ka šādu preču zīmi nereģistrē.

21.26. PANTS

Izņēmumi attiecībā uz preču zīmes piešķirtajām tiesībām

1. Katra Puse nosaka ierobežotus izņēmumus attiecībā uz tiesībām, ko piešķir preču zīme, – tādus kā aprakstošo apzīmējumu, t. sk. ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu gadījumā, godīga izmantošana, un var noteikt arī citus ierobežotus izņēmumus, ar noteikumu, ka šādu izņēmumu gadījumā tiek ievērotas preču zīmes īpašnieka un trešo personu likumīgās intereses.

2. Preču zīme nedod tās īpašniekam tiesības aizliegt trešai personai izmantot turpmāk minētos elementus, ja to izmantošana notiek saskaņā ar godīgu rūpniecisko un komercdarījumu praksi:

a) vārdu vai adresi, ja minētā trešā persona ir fiziska persona;

b) norādes attiecībā uz preču vai sniegtā pakalpojuma veidu, kvalitāti, daudzumu, paredzēto nolūku, vērtību, ģeogrāfisko izcelsmi, preču ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas laiku vai citas preču vai pakalpojumu īpašības; vai

c) preču zīmi, ja tā ir vajadzīga, lai norādītu nolūku, kādā paredzēts izmantot produktu vai pakalpojumu, proti, kā piederumus vai rezerves daļas.

3. APAKŠIEDAĻA

DIZAINPARAUGI

21.27. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse dara visu iespējamo, lai pievienotos Hāgas Vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas 1999. gada aktam, kas pieņemts Ženēvā 1999. gada 2. jūlijā.

21.28. PANTS

Reģistrētu dizainparaugu aizsardzība

1. Katra Puse nodrošina aizsardzību patstāvīgi radītiem jauniem vai oriģināliem dizainparaugiem[1] [2]. Šo aizsardzību nodrošina ar reģistrāciju, un tā piešķir to turētājiem ekskluzīvas tiesības saskaņā ar šo apakšiedaļu.

2. Reģistrēta dizainparauga turētājam ir tiesības neļaut trešām personām bez turētāja piekrišanas izgatavot, piedāvāt pārdošanai, pārdot, laist tirgū, importēt, eksportēt, glabāt šādu ražojumu vai izmantot priekšmetus, uz kuriem ir aizsargātais dizainparaugs vai kuros tas ir iestrādāts, ja šīs darbības tiek veiktas komerciālos nolūkos.

21.29. PANTS

Aizsardzības ilgums

Pieejamās aizsardzības laiks, ieskaitot pagarinājumus, ir vismaz 15 (piecpadsmit) gadi, skaitot no pieteikuma iesniegšanas dienas.

---

[1] Piemērojot šo pantu, Puse var uzskatīt, ka dizainparaugs, kam ir individuāla būtība, ir oriģināls.

[2] Argentīna nodrošina aizsardzību patstāvīgi radītiem jauniem vai oriģināliem dizainparaugiem.

21.30. PANTS

Nereģistrētu dizainparaugu aizsardzība

Katra Puse var noteikt juridiskus līdzekļus, lai novērstu nereģistrētu dizainparaugu izmantošanu.

21.31. PANTS

Izņēmumi un ierobežojumi

1. Katra Puse var noteikt ierobežotus izņēmumus dizainparaugu aizsardzībai, ja šādi izņēmumi nav nepamatoti pretrunā ar aizsargāto dizainparaugu parastu izmantošanu un nepamatoti neierobežo aizsargātā dizainparauga turētāja likumīgās intereses, ņemot vērā trešo personu likumīgās intereses.

2. Dizainparaugu aizsardzība netiek attiecināta uz dizainparaugiem, kas izveidoti, galvenokārt vadoties no tehniskiem vai funkcionāliem apsvērumiem.

1.32. PANTS

Saistība ar autortiesībām

Katra Puse, ciktāl tas ir paredzēts tās normatīvajos aktos, nodrošina dizainparaugam tiesības uz aizsardzību atbilstoši šīs Puses tiesību aktiem autortiesību jomā, sākot ar dienu, kurā dizainparaugs ir radīts vai fiksēts jebkādā veidā. Katra Puse nosaka, kādā mērā un ar kādiem nosacījumiem šāda aizsardzība tiek nodrošināta, tai skaitā prasīto oriģinalitātes līmeni.

4. APAKŠIEDAĻA

ĢEOGRĀFISKĀS IZCELSMES NORĀDES

21.33. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība

1. Šī apakšiedaļa attiecas uz tādu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu atzīšanu un aizsardzību, kuru izcelsme ir Pušu teritorijā.

2. Puses veic pasākumus, kas nepieciešami, lai savā teritorijā īstenotu 1. punktā minēto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību, nosakot piemērotu metodi šādai īstenošanai savā tiesību sistēmā un praksē.

3. Šis pants ir piemērojams Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm tikai tad, ja tās ir aizsargātas kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādes izcelsmes Puses teritorijā saskaņā ar tās ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu reģistrācijas un aizsardzības sistēmu.

4. Katra Puse, izskatījusi 21.-A pielikumā uzskaitītos otras Puses tiesību aktus un 21.-B pielikumā iekļautās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes un pabeigusi iebildumu procedūru vai sabiedrisko apspriešanu attiecībā uz 21.-B pielikumā minētajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, apņemas kopš šā nolīguma spēkā stāšanās dienas aizsargāt minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes atbilstoši šajā apakšiedaļā noteiktajam aizsardzības līmenim, kas ietver īpašo aizsardzības līmeni, sevišķi 21.35. panta 8. punktā un 21.-B-1. papildinājumā noteikto.

5. Katra Puse savos normatīvajos aktos var aizsargāt tādu produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas nav lauksaimniecības pārtikas produkti, vīni, stiprie alkoholiskie dzērieni vai aromatizētie vīni. Puses atzīst, ka 21.-D pielikumā uzskaitītās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes tiek aizsargātas kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādes izcelsmes valstī.

21.34. PANTS

Jaunu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pievienošana

Pēc Puses pieprasījuma un pēc 21.33. panta 4. punktā aprakstīto procedūru pabeigšanas 21.59. pantā minētā Intelektuālā īpašuma tiesību apakškomiteja var ieteikt Apvienotajai padomei tirdzniecības lietu sastāvā pieņemt lēmumu saskaņā ar 9.7. panta 1. punkta f) apakšpunktu, lai 21.-B pielikumā iekļautu jaunas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes – tas ietver arī 21.-C pielikumā uzskaitīto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pārvietošanu uz 21.-B pielikumu.

21.35. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības tvērums

1. Katra Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem nodrošina ieinteresētajām personām juridiskos līdzekļus, lai novērstu:

a) 21.-B pielikuma 1. un 2. daļā uzskaitītas otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes izmantošanu jebkuram ražojumam, kurš ietilpst attiecīgajā ražojumu klasē, kā norādīts 1.-B pielikuma 3. iedaļā, un kura izcelsme vai nu:

   i) neatrodas 21.-B pielikumā šai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei minētajā izcelsmes valstī; vai

   ii) atrodas 21.-B pielikumā šai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei minētajā izcelsmes valstī, bet kurš nav izgatavots vai ražots saskaņā ar otras Puses normatīvajiem aktiem, kas būtu piemērojami, ja ražojumu patērētu otrā Pusē;

b) jebkuru tādu līdzekļu izmantošanu preces apzīmēšanā vai noformēšanā, kuri norāda vai uzvedina uz domām, ka attiecīgā prece ir cēlusies ģeogrāfiskajā teritorijā, kas nav tās patiesā izcelsmes vieta, tā, ka pastāv risks, ka sabiedrība tiks maldināta par preces ģeogrāfisko izcelsmi;

c) norādes izmantošanu jebkādā citā veidā, kas ir negodīgas konkurences darbība Parīzes konvencijas 10.a panta nozīmē;

d) jebkādu tiešu vai netiešu aizsargātā nosaukuma komerciālu izmantošanu attiecībā uz salīdzināmiem ražojumiem, kas neatbilst aizsargātā nosaukuma produkta specifikācijai, vai gadījumā, ja šāda izmantošana balstās uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādes reputācijas negodprātīgu izmantošanu;

e) ģeogrāfiskās izcelsmes norādes izmantošanu, kad patiesā izcelsme nav ģeogrāfiskās izcelsmes norādes minētajā vietā, pat ja preču patiesā izcelsme ir norādīta vai ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir sniegta tulkojumā, vai tai pievienoti tādi apzīmējumi kā "veids", "tips", "stils", "imitācija" vai tamlīdzīgi; un

f) aizsargāta ģeogrāfiskās izcelsmes norādes nosaukuma ļaunprātīgu vai maldinošu izmantošanu vai atdarināšanu; vai jebkādu nepatiesu vai maldinošu aizsargāta ģeogrāfiskās izcelsmes norādes nosaukuma norādīšanu; vai jebkādu praksi, kas var maldināt patērētājus attiecībā uz ražojuma patieso izcelsmi, izcelšanos vai veidu.

2. Attiecībā uz saikni starp preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm:

a) ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir aizsargāta saskaņā ar šo apakšiedaļu, katra Puse atsakās reģistrēt preču zīmi, kura attiecas uz to pašu vai līdzīgu ražojumu un kuras izmantošana būtu pretrunā šai apakšiedaļai, – ar nosacījumu, ka pieteikums šādas preču zīmes reģistrācijai bija iesniegts pēc dienas, kad iesniegts pieteikums ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzībai attiecīgajā teritorijā; preču zīmes, kas reģistrētas, pārkāpjot šo punktu, atzīst par nederīgām saskaņā ar Pušu tiesību aktiem;

b) ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā ir uzskaitītas 21.-B pielikumā, a) apakšpunktā minētā aizsardzības pieteikuma iesniegšanas diena ir diena, kad attiecīgajās teritorijās ir publicēts paziņojums par iebildumu procedūru vai sabiedriskā apspriešana;

c) 21.34. pantā minētajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm aizsardzības pieteikuma iesniegšanas diena ir diena, kurā otrai Pusei nosūtīts ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzības pieprasījums;

d) neskarot e) apakšpunktu, katra Puse aizsargā 21.-B pielikumā minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes arī tad, ja pastāv iepriekšēja preču zīme; "iepriekšēja preču zīme" ir preču zīme, kas labticīgi pieteikta, reģistrēta vai nodibināta lietošanas ceļā – ja tāda iespēja ir paredzēta attiecīgās Puses normatīvajos aktos – vienas Puses teritorijā pirms dienas, kad otra Puse saskaņā ar šo nolīgumu ir iesniegusi pieteikumu par ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību, kā minēts 1. punktā;

šādu iepriekšēju preču zīmi var turpināt izmantot, atjaunot un uz to var attiecināt izmaiņas, kuru dēļ var būt jāiesniedz jauni preču zīmes pieteikumi, neraugoties uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību, – ar noteikumu, ka preču zīmju tiesību aktos, saskaņā ar kuriem preču zīme ir reģistrēta vai nodibināta, nav paredzēti iemesli, kuru dēļ preču zīme būtu atzīstama par nederīgu vai atsaucama;

ne iepriekšējo preču zīmi, ne ģeogrāfiskās izcelsmes norādi neizmanto tādā veidā, kas maldinātu patērētāju par attiecīgo intelektuālā īpašuma tiesību būtību; un

e) Pusei nav pienākuma aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādi saistībā ar slavenu, pazīstamu vai plaši pazīstamu preču zīmi, ja šī aizsardzība var maldināt patērētāju par ražojuma patieso identitāti.

3. Nekas šajā apakšiedaļā neliedz Pusei attiecībā uz jebkuru produktu izmantot tādas augu vai dzīvnieku šķirnes tradicionālo nosaukumu, kas pastāv minētās Puses teritorijā[1].

[1] Puses 21.-B-1. papildinājumā definē augu un dzīvnieku šķirnes, kuru nosaukumus nav liegts izmantot.

4. Nekas šajā apakšiedaļā neliedz Pusei izmantot atsevišķu sastāvdaļu saliktā apzīmējumā, kas minētās Puses teritorijā ir aizsargāts kā ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, ja šī atsevišķā sastāvdaļa ir jēdziens, kuru ikdienas valodā ir ierasts izmantot par attiecīgās preces vispārpieņemto nosaukumu[1].

5. Nekas šajā apakšiedaļā neliek Pusei aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas ir identiska jēdzienam, kuru minētās Puses teritorijā ikdienas valodā ir ierasts izmantot par attiecīgās preces vispārpieņemto nosaukumu.

6. Ja ģeogrāfiskās izcelsmes norādes tulkojums ir identisks parastajam apzīmējumam ikdienas valodā vai satur ikdienas valodā izmantoto parasto apzīmējumu, ko Puses teritorijā lieto kā ražojuma vispārpieņemto nosaukumu, vai ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde nav identiska šādam apzīmējumam, bet to satur, šīs apakšiedaļas noteikumi neierobežo nevienas personas tiesības izmantot minēto apzīmējumu saistībā ar attiecīgo ražojumu.

7. Attiecībā uz homonīmām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm:

a) ja uz vienas un tās pašas ražojumu kategorijas[2] ražojumiem attiecas pašreizējas vai turpmāk ieviestas homonīmas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, turpinās to līdzāspastāvēšana *per se*, un katra Puse nosaka praktiskos nosacījumus, kā attiecīgās homonīmās norādes atšķirt vienu no otras, ņemot vērā to, ka jānodrošina vienlīdzīga attieksme pret attiecīgajiem ražotājiem un jānovērš patērētāju maldināšana; un

---

1 Puses 21.-B-1. papildinājumā definē jēdzienus, kuru aizsardzība netiek pieprasīta vai piešķirta.

2 Saskaņā ar Nicas klasifikāciju un tās grozījumiem.

b) Ja viena Puse sarunās ar trešo valsti ierosina aizsargāt minētās trešās valsts ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kuras attiecīgais nosaukums ir otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes homonīms, tā par to informē otru Pusi, kurai tiek dota iespēja izteikt piezīmes pirms aizsardzības piešķiršanas attiecīgajam nosaukumam.

8. Neskarot 21.35. panta 1. līdz 7. punktu, 21.-B pielikumā uzskaitītajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm ir noteikts īpašs aizsardzības līmenis[1]:

a) "Genièvre", "Jenever" vai "Genever": ģeogrāfiskās izcelsmes norādes "Genièvre", "Jenever" vai "Genever" aizsardzība neliedz apzīmējuma "Ginebra" iepriekšējiem lietotājiem Argentīnas teritorijā, kuri vismaz 5 (piecus) gadus pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes "Genièvre", "Jenever" vai "Genever" iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu Argentīnā, un iepriekšējiem nosaukuma "Genebra" lietotājiem Brazīlijas teritorijā, kuri pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes "Genièvre", "Jenever" vai "Genever" iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu Brazīlijā, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādes patieso izcelsmi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi;

[1] Lielākai noteiktībai – īpašais aizsardzības līmenis, ko nodrošina katra *MERCOSUR* parakstītājvalsts, kā noteikts 21.35. panta 8. punktā, attiecas tikai uz tiem iepriekšējiem lietotājiem, kas ir iekļauti attiecīgās *MERCOSUR* parakstītājvalsts iepriekšējo lietotāju sarakstā.

b) “Queso Manchego”: ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Queso Manchego” aizsardzība attiecībā uz sieriem, kas ražoti Spānijā no aitas piena saskaņā ar spēkā esošajām tehniskajām specifikācijām, neliedz apzīmējuma “Queso Manchego” iepriekšējiem lietotājiem Urugvajas teritorijā, kuri vismaz 5 (piecus) gadus pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Queso Manchego” iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu attiecībā uz sieriem, kas ražoti no govs piena, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi un sastāvu;

c) “Grappa”: ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Grappa” aizsardzība neliedz apzīmējuma “Grappamiel” vai “Grapamiel” iepriekšējiem lietotājiem Urugvajas teritorijā, kuri pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Grappa” iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz produkta izcelsmi;

d) “Steinhäger”: ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Steinhäger” aizsardzība neliedz apzīmējuma “Steinhäger” iepriekšējiem lietotājiem Brazīlijas teritorijā, kuri pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Steinhäger” iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi;

e) “Parmigiano Reggiano”:

i) ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Parmigiano Reggiano” aizsardzība neliedz apzīmējuma “Parmesão” iepriekšējiem lietotājiem Brazīlijas teritorijā un apzīmējuma “Parmesano” iepriekšējiem lietotājiem Argentīnas, Paragvajas un Urugvajas teritorijā, kuri pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Parmigiano Reggiano” iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šos apzīmējumus, arī turpmāk izmantot šos apzīmējumus – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi;

ii) ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Parmigiano Reggiano” aizsardzība neliedz apzīmējuma “Reggianito” iepriekšējiem lietotājiem Argentīnas teritorijā, kuri pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Parmigiano Reggiano” iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu, un iepriekšējiem lietotājiem Paragvajas un Urugvajas teritorijā, kuri vismaz 5 (piecus) gadus pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Parmigiano Reggiano” iebildumu paziņojuma publicēšanas šo apzīmējumu ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi;

f) “Fontina”: ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Fontina” aizsardzība neliedz apzīmējuma “Fontina” iepriekšējiem lietotājiem Argentīnas, Brazīlijas, Paragvajas un Urugvajas teritorijā, kuri vismaz 5 (piecus) gadus pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Fontina” iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi;

g) “Gruyère” (Francija):

i) ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Gruyère” (Francija) aizsardzība neliedz apzīmējumu “Gruyère” un “Gruyere” iepriekšējiem lietotājiem Argentīnas, Brazīlijas, Paragvajas un Urugvajas teritorijā, kuri vismaz 5 (piecus) gadus pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Gruyère” iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumusnetirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi;

ii) ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Gruyère” (Francija) aizsardzība neliedz apzīmējuma “Gruyerito” un “Gruyer” iepriekšējiem lietotājiem Urugvajas teritorijā, kuri vismaz 5 (piecus) gadus pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Gruyère” (Francija) iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi;

h) “Grana Padano”: ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Grana Padano” aizsardzība neliedz apzīmējuma “Grana” iepriekšējiem lietotājiem Brazīlijas teritorijā, kuri vismaz 5 (piecus) gadus pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Grana Padano” iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi un ilgstoši izmantojuši šo apzīmējumu, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz aizsargāto Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz ražojuma izcelsmi; un

i) “Gorgonzola”: ģeogrāfiskās izcelsmes norādes “Gorgonzola” aizsardzība neliedz apzīmējuma “Gorgonzola” iepriekšējiem lietotājiem Brazīlijas teritorijā, kuri pirms iebildumu paziņojuma publicēšanas ir labticīgi izmantojuši šo apzīmējumu, arī turpmāk izmantot šo apzīmējumu – ar nosacījumu, ka šos ražojumus netirgo, izmantojot grafiskus elementus, nosaukumus, attēlus vai karodziņus kā atsauces uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādes patieso izcelsmi, un ar nosacījumu, ka šis apzīmējums ir attēlots drukā, kas ir ievērojami mazāka nekā zīmolvārdam, tomēr salasāma, un nepārprotami atšķiras no zīmolvārda attiecībā uz produkta izcelsmi.

9. Iepriekšējie lietotāji, kas minēti 8. punkta a) līdz i) apakšpunktā, ir uzskaitīti 21.-E pielikumā. Iepriekšējo lietotāju pēctecību un tās ietekmi nosaka katras *MERCOSUR* parakstītājvalsts iekšzemes normatīvie akti.

10. Aizsargātās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas uzskaitītas 21.-B pielikumā, Pušu teritorijās nekļūst par sugasvārdiem.

11. Nekas šajā nodaļā nerada Pusēm pienākumu aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas nav aizsargātas vai pārstājušas būt aizsargātas to izcelsmes teritorijā.

12. Šī nodaļa neierobežo personas tiesības uzņēmējdarbībā komerciāli izmantot savu vai savu priekšgājēju vārdu, izņemot gadījumus, kad šo vārdu izmanto tādā veidā, ka tiek maldināta sabiedrība.

21.36. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanas tiesības

1. Ikviens uzņēmējs, kas tirgo lauksaimniecības produktus, pārtikas produktus, vīnus, aromatizētos vīnus vai stipros alkoholiskos dzērienus, kuri atbilst attiecīgajai specifikācijai, drīkst izmantot ģeogrāfiskās izcelsmes norādi saskaņā ar šo nolīguma daļu.

2. Ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir aizsargāta saskaņā ar šo nolīguma daļu, šādi aizsargāta nosaukuma izmantošana notiek bez lietotāju reģistrācijas vai turpmākām maksām.

21.37. PANTS

Aizsardzības īstenošana

Katra Puse savā tiesību sistēmā un praksē nodrošina juridiskos līdzekļus, lai ieinteresētās personas varētu panākt 21.35. pantā paredzētās aizsardzības īstenošanu, izmantojot piemērotus administratīvus un tiesiskus pasākumus.

21.38. PANTS

Imports, eksports un tirdzniecība

Tādu ražojumu importu, eksportu un tirdzniecību, kuru nosaukums ir iekļauts 21.-B pielikumā, veic atbilstīgi normatīvajiem aktiem, kuri piemērojami tās Puses teritorijā, kur produktus laiž tirgū.

21.39. PANTS

Sadarbība un pārredzamība ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu jomā

1. Intelektuālā īpašuma tiesību apakškomiteja, kas minēta 21.59. pantā, uzrauga šīs apakšiedaļas pareizu darbību un var izskatīt jebkuru jautājumu, kas saistīts ar tās īstenošanu un darbību. Tā ir atbildīga par:

a) informācijas apmaiņu par likumdošanas un politikas attīstību ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu jomā un par jebkuru citu savstarpēji interesējošu jautājumu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu jomā; un

b) sadarbību alternatīvo nosaukumu izstrādē ražojumiem, kurus Puses ražotāji reiz laiduši tirgū ar apzīmējumiem, kas atbilst otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, jo īpaši gadījumos, kad šādu praksi paredzēts pakāpeniski izbeigt.

2. Intelektuālā īpašuma tiesību apakškomiteja var ieteikt Apvienotajai padomei tirdzniecības lietu sastāvā saskaņā ar 9.7. panta 1. punkta f) apakšpunktu grozīt:

a) 21.-A pielikumu attiecībā uz atsaucēm uz Pusēs piemērojamajiem tiesību aktiem;

b) 21.-B pielikumu attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm un informācijas apmaiņu šajā nolūkā;

c) 21.-C pielikumu attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm; un

d) 21.-E pielikumu attiecībā uz iepriekšējiem lietotājiem.

3. Katra Puse paziņo otrai Pusei par to, ka tās teritorijā ir beigusies kādas 21.-B pielikumā minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzība. Pēc šāda paziņojuma Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā groza 21.-B pielikumu saskaņā ar 9.7. panta 1. punkta f) apakšpunktu, lai izbeigtu aizsardzību saskaņā ar šo nolīguma daļu. Tikai ražojuma izcelsmes Puse ir tiesīga pieprasīt izbeigt 21.-B pielikumā iekļautas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību, kas paredzēta šajā apakšiedaļā.

4. *MERCOSUR* paziņo Eiropas Savienībai, ja pēc šā nolīguma stāšanās spēkā tā identificē papildu iepriekšējus lietotājus, kas atbilst 21.35. panta 8. punkta a) līdz i) apakšpunktā noteiktajām specifiskajām prasībām. Kad ir sniegts šāds paziņojums un Puses ir vienojušās, ka ierosinātie papildu iepriekšējie lietotāji atbilst iepriekš minētajām prasībām, Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā groza 21.-E pielikumu saskaņā ar 9.7. panta 1. punkta f) apakšpunktu, pievienojot papildu iepriekšējos lietotājus.

5. Puses tieši vai ar Intelektuālā īpašuma apakškomitejas starpniecību uztur tiešus kontaktus visos jautājumos, kas saistīti ar šīs apakšiedaļas īstenošanu un darbību. Jo īpaši Puse var pieprasīt no otras Puses informāciju par ražojumu specifikācijām un to grozījumiem, un kontroles kontaktpunktiem.

6. Šajā apakšiedaļā minētā ražojuma specifikācija ir tā, kuru, tostarp arī tās grozījumus, apstiprinājušas Puses iestādes ražojuma izcelsmes teritorijā.

7. Puses var portugāļu, spāņu vai angļu valodā publiskot ražojumu specifikācijas vai to kopsavilkumu par otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kuras aizsargātas saskaņā ar šo apakšiedaļu.

5. APAKŠIEDAĻA

PATENTI

21.40. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse dara visu iespējamo, lai pievienotos 1970. gada 19. jūnijā Vašingtonā pieņemtajam Nolīgumam par sadarbību patentu jomā[1].

[1] Attiecībā uz Eiropas Savienību šo noteikumu var izpildīt, ja pievienojas tās dalībvalstis.

6. APAKŠIEDAĻA

AUGU ŠĶIRNES

21.41. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse aizsargā augu šķirņu aizsardzības tiesības saskaņā ar Starptautisko jaunu augu šķirņu aizsardzības konvenciju, kas pieņemta Parīzē 1961. gada 2. decembrī un pārskatīta Ženēvā 1972. gada 10. novembrī un 1978. gada 23. oktobrī (1978. gada *UPOV* akts) vai 1991. gada 19. martā (1991. gada *UPOV* akts), un sadarbojas, lai veicinātu augu šķirņu aizsardzību.

7. APAKŠIEDAĻA

NEIZPAUSTAS INFORMĀCIJAS AIZSARDZĪBA

21.42. PANTS

Komercnoslēpumu aizsardzības tvērums

1. Izpildot savu 21.1. panta 1. punktā paredzēto pienākumu ievērot *TRIPS* līgumu un jo īpaši *TRIPS* līguma 39. panta 1. un 2. punktu, katra Puse nodrošina piemērotas civiltiesiskās procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai komercnoslēpuma turētājs varētu novērst komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu vai izpaušanu, kad tas notiek veidā, kas ir pretrunā godīgai komercpraksei, un panākt savu tiesību aizsardzību, ja tas tomēr noticis.

2. Šajā apakšiedaļā:

a) "komercnoslēpums" ir informācija:

i) kura ir slepena tajā nozīmē, ka tā nav (kā veselums vai precīzs tās komponentu izvietojums un salikums) vispārzināma vai pieejama gatavā veidā tādu aprindu personām, kas parasti izmanto šāda veida informāciju;

ii) kurai ir komerciāla vērtība tāpēc, ka tā ir slepena; un

iii) kura attiecīgajos apstākļos ir bijusi pakļauta samērīgiem slepenības uzturēšanas pasākumiem, kurus veic persona, kas likumīgi kontrolē informāciju; un

b) “komercnoslēpuma turētājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas likumīgi kontrolē komercnoslēpumu.

3. Piemērojot šo apakšiedaļu, Puse uzskata, ka godīgai komercpraksei pretrunā ir vismaz šāda rīcība:

a) komercnoslēpuma iegūšana bez komercnoslēpuma turētāja piekrišanas, ja tas notiek, neatļauti piekļūstot, piesavinoties vai kopējot dokumentus, objektus, materiālus, vielas vai elektroniskas datnes, kas ir komercnoslēpuma turētāja likumīgā kontrolē un satur komercnoslēpumu vai no kā šo komercnoslēpumu var izsecināt;

b) komercnoslēpuma izmantošana vai izpaušana, ja to bez komercnoslēpuma turētāja piekrišanas izdarījusi persona, kas:

i) komercnoslēpumu ir ieguvusi nelikumīgi;

ii) ir pārkāpusi konfidencialitātes līgumu vai citu pienākumu neizpaust komercnoslēpumu; vai

iii) ir pārkāpusi līgumisku pienākumu vai citu pienākumu ierobežot komercnoslēpuma izmantošanu; un

c) komercnoslēpuma iegūšana, izmantošana vai izpaušana gadījumos, kad persona šādas iegūšanas, izmantošanas vai izpaušanas laikā zinājusi vai attiecīgajos apstākļos tai būtu vajadzējis zināt, ka komercnoslēpums ir ticis tieši vai netieši iegūts no citas personas, kas komercnoslēpumu izmantojusi vai izpaudusi nelikumīgi b) apakšpunkta nozīmē.

4. Pusei nav jāuzskata, ka kāda no turpmāk minētajām darbībām ir pretrunā godīgai komercpraksei saskaņā ar šo apakšiedaļu:

a) ja persona attiecīgo informāciju atklāj vai rada neatkarīgi;

b) ja persona, kurai produkts likumīgi pieder un kurai nav juridiski saistoša pienākuma ierobežot attiecīgās informācijas iegūšanu, veic šā produkta reverso inženieriju;

c) ja informācija ir iegūta, izmantota vai izpausta, ievērojot to, ko prasa vai atļauj attiecīgās Puses tiesību akti; vai

d) ja darbinieki izmanto pieredzi un prasmes, ko tie godīgā veidā ieguvuši, veicot savus parastos darba pienākumus.

5. Nekas šajā apakšiedaļā nav interpretējams tā, ka tas ierobežo vārda un informācijas brīvību, tostarp mediju brīvību, kā tā aizsargāta katras Puses jurisdikcijā.

21.43. PANTS

Civiltiesiskas procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas saistīti ar komercnoslēpumu

1. Katra Puse nodrošina, ka personām, kas piedalās 21.42. pantā minētajās civiltiesiskajās procedūrās vai kam ir piekļuve dokumentiem, kuri veido daļu no minētās tiesvedības, nav atļauts izmantot vai izpaust nevienu komercnoslēpumu vai iespējamu komercnoslēpumu, par ko kompetentās tiesu iestādes, atbildot uz pienācīgi pamatotu ieinteresētas personas pieprasījumu, norādījušas, ka tas ir konfidenciāls, un kas šīm personām ir kļuvis zināms pēc šādas piedalīšanās vai piekļuves.

2. Civiltiesiskajās procedūrās, kas minētas 21.42. pantā, katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes ir pilnvarotas vismaz:

a) dot rīkojumu, kā paredzēts Puses normatīvajos aktos, par pagaidu pasākumiem, lai novērstu komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu vai izpaušanu veidā, kas ir pretrunā godīgai komercpraksei;

b) dot pienākumrīkojumu, lai novērstu komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu vai izpaušanu veidā, kas ir pretrunā godīgai komercpraksei;

c) dot rīkojumu personai, kura zināja vai kurai būtu vajadzējis zināt, ka tā ieguva, izmantoja vai izpauda komercnoslēpumu veidā, kas ir pretrunā godīgai komercpraksei, maksāt komercnoslēpuma turētājam zaudējumu atlīdzību, kura atbilst nelikumīgās iegūšanas, izmantošanas vai izpaušanas rezultātā nodarītajam kaitējumam;

d) veikt īpašus pasākumus, lai saglabātu tāda komercnoslēpuma vai iespējama komercnoslēpuma konfidencialitāti, kurš noteikts civilprocesā saistībā ar komercnoslēpuma iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu veidā, kas ir pretrunā godīgai komercpraksei; šādi īpaši pasākumi saskaņā ar Puses tiesību aktiem var ietvert piekļuves ierobežošanu konkrētiem dokumentiem – visam to saturam vai daļām –, piekļuves ierobežošanu tiesas sēdēm un to attiecīgajiem ierakstiem vai protokoliem un tiesas nolēmuma nekonfidenciālas versijas nodrošināšanu, kurā komercnoslēpumus saturošās daļas ir svītrotas vai rediģētas; un

e) piemērot sankcijas lietas dalībniekiem vai citām personām, kas ir pakļautas tiesas jurisdikcijai, par tādu tiesas rīkojumu pārkāpumiem, kuri attiecas uz šajās procedūrās izpaustā komercnoslēpuma vai iespējamā komercnoslēpuma aizsardzību.

3. Nevienai Pusei nav pienākuma piemērot 21.42. pantā minētās tiesiskās procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, ja rīcību, kas ir pretrunā godīgai komercpraksei, veic saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem nolūkā atklāt pārkāpumu, ļaunprātību vai nelikumīgu darbību vai aizsargāt tiesību aktos atzītas likumīgas intereses.

C IEDAĻA

INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU PIEMĒROŠANA

1. APAKŠIEDAĻA

CIVILTIESISKĀ UN ADMINISTRATĪVĀ PIEMĒROŠANA

21.44. PANTS

Vispārīgi pienākumi

1. Katra Puse atkārtoti apstiprina savas saistības saskaņā ar *TRIPS* līgumu, jo īpaši tā III daļu, un nodrošina intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu saskaņā ar saviem tiesību aktiem, savā tiesību sistēmā un praksē.

2. Šajā iedaļā "intelektuālā īpašuma tiesības", ja vien nav noteikts citādi, ir intelektuālā īpašuma tiesības, kas definētas 21.3. panta 1. punktā, izņemot 21.42. un 21.43. pantā minētās tiesības.

3. Šīs iedaļas īstenošanai pieņemtās, uzturētās vai piemērotās procedūras[1] ir efektīvas, taisnīgas un objektīvas, tās nav nevajadzīgi sarežģītas vai dārgas, neparedz nesamērīgus termiņus vai nepamatotas kavēšanās un attur no turpmākiem pārkāpumiem. Katra Puse ņem vērā nepieciešamību samērot pārkāpuma smagumu ar visu iesaistīto personu tiesībām, trešo personu interesēm un piemērojamajiem pasākumiem, tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un sodiem.

4. Šā panta 3. punktā minētās procedūras, kas attiecas uz intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, Puses piemēro tā, lai neradītu šķēršļus likumīgai tirdzniecībai un nodrošinātu tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret to ļaunprātīgu izmantošanu.

5. Šā nolīguma 21.44. līdz 21.58. pants nevienai Pusei neuzliek saistības ieviest tiesu sistēmu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas nodrošināšanai, kas atšķiras no tās, ko izmanto vispārējai tiesībaizsardzībai saskaņā ar minētās Puses tiesībām, turklāt tas arī neskar Pušu spēju kopumā piemērot savas tiesības.

21.45. PANTS

Personas, kas ir tiesīgas prasīt procedūru piemērošanu

Katra Puse atzīst, ka tiesības prasīt šajā iedaļā un *TRIPS* līguma III daļā minēto intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas procedūru saskaņā ar tiesību aktiem teritorijā, kur notiek procedūra, ir vismaz šādām personām:

a) intelektuālā īpašuma tiesību turētājiem;

[1] Šajā iedaļā "procedūras" ietver pasākumus un tiesiskās aizsardzības līdzekļus.

b) ekskluzīviem licenciātiem, ja tos ir pilnvarojuši tiesību turētāji; un

c) intelektuālā īpašuma tiesību kolektīvā pārvaldījuma struktūrām, kas ir juridiski un nepārprotami atzītas par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību turētājus.

21.46. PANTS

Pierādījumi

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes, saņemot iesniegumu no puses, kas ir sniegusi tai pamatoti pieejamus pierādījumus, lai pamatotu Puses apgalvojumu, ka tās intelektuālā īpašuma tiesības ir pārkāptas vai drīzumā tiks pārkāptas, var noteikt ātrus un efektīvus pagaidu pasākumus, lai saglabātu attiecīgos pierādījumus attiecībā uz iespējamo pārkāpumu, ievērojot konfidenciālas informācijas[1] aizsardzības prasības.

2. Pagaidu pasākumi, kas minēti 1. punktā, var ietvert iespējamo pārkāpuma preču un attiecīgā gadījumā ar to saistīto dokumentu sīku aprakstīšanu, ņemot vai neņemot paraugus, vai arestu.

3. Katra Puse veic vajadzīgos pasākumus, lai gadījumos, kad preču zīmju viltošana vai autortiesību pirātisms notiek komerciālā mērogā[2], kompetentās tiesu iestādes pēc puses iesnieguma vajadzības gadījumā, ja tas nepieciešams pārkāpuma esamības un apmēra noteikšanai, var izdot rīkojumu par pretējās puses kontrolē esošu attiecīgu bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentu paziņošanu, ievērojot konfidenciālas informācijas aizsardzības prasības.

---

1 Šā panta nolūkos "konfidenciāla informācija" var ietvert personas datus.

2 Puse var paplašināt šā punkta piemērošanu, attiecinot to arī uz citām intelektuālā īpašuma tiesībām.

4. Katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādēm ir pilnvaras attiecībā uz pierādījumu saglabāšanas pasākumiem paredzēt noteikumu, ka prasītājam jāsniedz pietiekams nodrošinājums vai līdzvērtīga garantija, kas paredzēta, lai nodrošinātu kompensāciju par jebkādu atbildētājam nodarīto kaitējumu.

5. Ja pierādījumu saglabāšanas pasākumus atceļ, ja tie vairs nav spēkā prasītāja rīcības vai rīcības trūkuma dēļ vai ja vēlāk tiek konstatēts, ka intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma vai pārkāpuma drauda nav bijis, tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc atbildētāja pieprasījuma likt prasītājam sniegt atbildētājam atbilstošu kompensāciju par minēto pasākumu radīto kaitējumu.

21.47. PANTS

Tiesības uz informāciju

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu gadījumos, atbildot uz pamatotu un samērīgu prasītāja pieprasījumu, var dot rīkojumu, lai pārkāpējs vai jebkura cita persona sniedz attiecīgo informāciju par pārkāpuma preču vai pakalpojumu izcelsmi un izplatīšanas tīkliem.

2. Šajā pantā:

a) "jebkura cita persona" ir persona:

i) par kuru konstatēts, ka tās valdījumā ir pārkāpuma preces komerciālā mērogā;

ii) par kuru konstatēts, ka tā izmanto pārkāpuma pakalpojumus komerciālā mērogā;

iii) par kuru konstatēts, ka tā komerciālā mērogā sniedz pakalpojumus, ko izmanto pārkāpuma darbībās; vai

iv) kuru i) līdz iii) apakšpunktā minētā persona ir norādījusi kā personu, kas iesaistīta preču izgatavošanā, ražošanā vai izplatīšanā vai pakalpojumu sniegšanā.

b) "Attiecīga informācija" var ietvert informāciju par jebkuru personu, kas komerciālā mērogā ir iesaistīta pārkāpumā vai iespējamā pārkāpumā, un par preču vai pakalpojumu ražošanas līdzekļiem vai izplatīšanas kanāliem.

3. Šo pantu piemēro, neskarot citas tiesību normas, kas:

a) dod tiesību turētājam tiesības saņemt plašāku informāciju;

b) reglamentē saskaņā ar šo pantu sniegtās informācijas izmantošanu civilajā tiesvedībā;

c) reglamentē atbildību par tiesību uz informāciju ļaunprātīgu izmantošanu;

d) paredz iespēju atteikties sniegt tādu informāciju, kas piespiestu 1. punktā minēto personu atzīt tās vai tās tuvu radinieku iesaistīšanos; vai

e) reglamentē informācijas avotu vai personas datu apstrādes konfidencialitātes aizsardzību.

21.48. PANTS

Pagaidu un piesardzības pasākumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes ir pilnvarotas noteikt ātrus un efektīvus pagaidu un piesardzības pasākumus, tostarp iepriekšēju izpildrakstu, pret pusi vai attiecīgā gadījumā pret trešo personu, attiecībā uz kuru konkrētajai tiesu iestādei ir jurisdikcija, nolūkā novērst intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma veikšanu un jo īpaši novērst pārkāpuma preču iekļūšanu tirdzniecības kanālos.

2. Iepriekšēju izpildrakstu var arī izdot, lai dotu rīkojumu arestēt vai nogādāt atpakaļ preces, ar kurām, iespējams, tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, – tādējādi novēršot to nokļūšanu vai apriti tirdzniecības kanālos.

3. Ja iespējamais pārkāpums ir izdarīts komerciālā mērogā, katra Puse nodrošina, ka tad, ja prasītājs norāda uz apstākļiem, kas varētu traucēt kaitējuma atlīdzinājuma piedziņu, tiesu iestādes var dot rīkojumu kā piesardzības pasākumu piemērot iespējamā pārkāpēja kustamā un nekustamā īpašuma arestu, arī viņa bankas kontu un citu aktīvu bloķēšanu. Tālab katra Puse nodrošina, ka kompetentās iestādes var pieprasīt bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentus vai pienācīgu piekļuvi attiecīgajai informācijai.

4. Tiesu iestādes ir pilnvarotas pieprasīt, lai prasītājs sniegtu jebkurus pamatoti pieejamus pierādījumus, lai pietiekoši noteikti pārliecinātos, ka prasītājs ir tiesību turētājs un ka prasītāja tiesības tiek pārkāptas vai ka šāds pārkāpums grasās notikt, un likt prasītājam sniegt nodrošinājumu vai līdzvērtīgas garantijas, kas ir pietiekamas, lai aizsargātu atbildētāju un novērstu sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu.

21.49. PANTS

Tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma, neskarot tiesību turētājam pārkāpuma dēļ radīto zaudējumu atlīdzināšanu un neparedzot nekādu kompensāciju, var dot rīkojumu iznīcināt vai vismaz galīgi izņemt no tirdzniecības kanāliem preces, par kurām konstatēts, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības. Šādas preces var izmantot sabiedrības interesēs. Tiesu iestādes ir arī tiesīgas dot rīkojumu, lai materiāli un darbarīki, ko galvenokārt izmanto pārkāpuma preču radīšanā, tiktu realizēti ārpus tirdzniecības kanāliem bez jebkādas kompensācijas un tādā veidā, lai līdz minimumam samazinātu turpmāko pārkāpumu risku. Izskatot šādus lūgumus, kompetentās tiesu iestādes ņem vērā nepieciešamību samērot pārkāpuma smagumu un noteiktos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kā arī trešo personu intereses.

2. Katras Puses tiesu iestādes ir tiesīgas dot rīkojumu veikt minētos pasākumus uz pārkāpēja rēķina, ja vien nav īpašu iemeslu tā nedarīt.

21.50. PANTS

Izpildraksti

Katra Puse nodrošina, ka tad, ja ir pieņemts tiesas nolēmums, kurā konstatēts intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums, kompetentās tiesu iestādes var attiecībā uz pārkāpēju vai attiecīgā gadījumā uz trešo personu, kura ir pakļauta attiecīgās tiesu iestādes jurisdikcijai, izdot izpildrakstu nolūkā aizliegt pārkāpuma turpināšanu.

21.51. PANTS

Alternatīvi pasākumi

Katra Puse var noteikt, ka attiecīgos gadījumos un pēc tās personas pieprasījuma, uz kuru attiecas 21.49. vai 21.50. pantā paredzētie pasākumi, tiesu iestādes 21.49. vai 21.50. pantā paredzēto pasākumu piemērošanas vietā var likt izmaksāt naudas kompensāciju cietušajai personai, ja tiek konstatēts, ka pieprasījuma iesniedzēja persona ir rīkojusies neapzināti un bez nolaidības, ja attiecīgo pasākumu veikšana tai radītu nesamērīgu kaitējumu un ja naudas kompensācija cietušajai personai šķiet saprātīgi pieņemama[1].

[1] Lemjot par to, kas ir "saprātīgi pieņemams", tiesnesis var ņemt vērā sabiedrības intereses.

21.52. PANTS

Zaudējumu atlīdzināšana

1. Katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādes pēc cietušās puses pieprasījuma ir tiesīgas dot rīkojumu pārkāpējam, kurš apzināti iesaistījies darbībā, ar ko tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, vai kuram ir pamats apzināties, ka minētā darbība ir pārkāpuma darbība, maksāt tiesību turētājam zaudējumu atlīdzību, lai kompensētu faktisko kaitējumu, kas nodarīts intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma rezultātā. Nosakot zaudējumu atlīdzību, kompetentās tiesu iestādes:

a) ņem vērā visus attiecīgos aspektus, piemēram, cietušajai pusei radītās negatīvās ekonomiskās sekas, tai skaitā cietušās puses negūto peļņu, pārkāpēja negodīgi gūto peļņu[1] un attiecīgā gadījumā arī citus elementus, kas nav ekonomiski faktori, piemēram, tiesību turētājam pārkāpuma rezultātā radīto morālo kaitējumu; vai

b) attiecīgos gadījumos alternatīvi a) apakšpunktā minētajam zaudējumu apmēru var noteikt kā vienreizēju maksājumu, pamatojoties uz vismaz tādiem elementiem kā autoratlīdzību vai maksājumu summa, kas būtu saņemta, ja pārkāpējs būtu prasījis atļauju izmantot attiecīgās intelektuālā īpašuma tiesības.

[1] "Negodīgi gūta peļņa" ir peļņa, kas gūta pārkāpuma rezultātā, saskaņā ar Puses tiesību aktiem.

21.53. PANTS

Tiesāšanās izdevumi

Katra Puse paredz, ka tās tiesu iestādes attiecīgā gadījumā pēc tam, kad pabeigta civilā tiesvedība attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, ir tiesīgas dot rīkojumu, ka zaudētājai pusei jāmaksā uzvarētājai pusei tās tiesas izdevumi vai citas izmaksas, kā noteikts attiecīgās Puses tiesību aktos.

21.54. PANTS

Tiesas nolēmumu publiskošana

Katra Puse nodrošina, ka intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma gadījumos tās tiesu iestādes var dot rīkojumu publicēt lēmumu, ja vien šāda rīcība nav nesamērīga salīdzinājumā ar pārkāpuma smagumu.

21.55. PANTS

Pieņēmums par autortiesībām vai īpašuma tiesībām

Katra Puse paredz, ka vismaz pagaidu pasākumos, kas pieprasīti civiltiesvedībā saistībā ar autortiesībām un blakustiesībām, tiek prezumēts, ka bez pierādījumiem par pretējo persona vai subjekts, kura vārds vai nosaukums ierastajā veidā ir norādīts kā darba vai tiesību objekta autors vai blakustiesību turētājs, ir attiecīgo tiesību turētājs attiecībā uz šādu darbu vai tiesību objektu.

21.56. PANTS

Sabiedrības informētība

Puses veic nepieciešamos pasākumus, lai uzlabotu sabiedrības informētību par intelektuālā īpašuma aizsardzību, tostarp veic izglītojošus un informējošus projektus par intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu, kā arī par to īstenošanu.

2. APAKŠIEDAĻA

IZPILDE UZ ROBEŽAS

21.57. PANTS

Saskanība ar *GATT* un *TRIPS* līgumu

Katra Puse, tās muitas dienestiem veicot pasākumus uz robežas nolūkā nodrošināt intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, neatkarīgi no tā, vai tie ir ietverti šajā nodaļā, nodrošina, ka pasākumi atbilst to saistībām atbilstoši *GATT* un *TRIPS* līgumam, jo īpaši *GATT* V pantam un *TRIPS* līguma III daļas 41. pantam un 4. iedaļai.

21.58. PANTS

Pasākumi uz robežas

1. Attiecībā uz muitas kontrolē esošām precēm katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, saskaņā ar kurām tiesību turētājs var iesniegt pieprasījumu, kurā muitas dienestu aicina apturēt preču izlaišanu vai aizturēt preces, ja attiecībā uz tām pastāv aizdomas vismaz par preču zīmju viltošanu, autortiesību un blakustiesību pirātismu komerciālā mērogā vai par ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pārkāpumiem (turpmāk "aizdomīgas preces").

2. Pusēm nav pienākuma šajā apakšiedaļā paredzētās procedūras piemērot attiecībā uz tranzīta precēm.

3. Katra Puse cenšas sekmēt tādu elektronisku sistēmu izmantošanu, ar kurām muitas iestādes var pārvaldīt apstiprinātos vai reģistrētos pieprasījumus.

4. Katra Puse nodrošina, ka muitas dienesti samērīgā laikposmā informē pieprasījuma iesniedzēju par to, vai viņa pieprasījums ir apstiprināts vai reģistrēts.

5. Katra Puse nodrošina, ka šādu pieprasījumu vai tā reģistrāciju attiecina uz vairākiem sūtījumiem, ja tas ir atļauts saskaņā ar Puses tiesību aktu noteikumiem.

6. Katra Puse var noteikt, ka tās muitas dienestiem ir tiesības pēc savas iniciatīvas atlikt muitas kontrolē esošu aizdomīgu preču izlaišanu vai aizturēt šādas preces.

7. Katra Puse nodrošina, ka tās muitas dienesti aizdomīgu preču identificēšanai izmanto riska analīzi.

8. Katrā Pusē saskaņā ar tās tiesību aktiem var darboties administratīvas vai tiesas procedūras, kas ļauj iznīcināt aizdomīgas preces, ja attiecīgās personas piekrīt to iznīcināšanai vai neiebilst pret to. Ja šādas preces netiek iznīcinātas, katra Puse nodrošina, ka no šādām precēm atbrīvojas ārpus tirdzniecības kanāliem tā, lai izvairītos no kaitējuma tiesību turētājam.

9. Pusēm nav pienākuma piemērot šo pantu tādu preču importam, ko tiesību turētāji laiduši tirgū citā valstī vai kas laistas tirgū citā valstī ar tiesību turētāju piekrišanu. Puse arī var nolemt šo pantu nepiemērot nekomerciālām precēm, kas atrodas ceļotāju personīgajā bagāžā.

10. Puses nodrošina, ka katras Puses muitas dienesti uztur regulāru dialogu un veicina sadarbību ar attiecīgajām ieinteresētajām personām un citām iestādēm, kas iesaistītas 1. punktā minēto intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanā.

11. Puses sadarbojas aizdomīgu preču starptautiskas tirdzniecības jautājumā un jo īpaši apmainās ar informāciju par šādu tirdzniecību.

12. Neskarot citas sadarbības formas, 12.-A pielikumu piemēro tādu intelektuālā īpašuma tiesību aktu pārkāpumiem, kuru piemērošana saskaņā ar šo pantu ir muitas dienestu kompetencē.

D IEDAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

21.59. PANTS

Intelektuālā īpašuma tiesību apakškomiteja

1. Intelektuālā īpašuma tiesību apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus 2.4., 9.9. un 21.39. pantā uzskaitītajām funkcijām ir šādas funkcijas:

a) apmainīties ar informāciju:

i) par intelektuālā īpašuma tiesību tiesisko regulējumu un attiecīgajiem tiesību aizsardzības un piemērošanas noteikumiem; un

ii) par vispārpieejamiem resursiem Pušu teritorijā; un

b) apmainīties ar pieredzi par:

i) likumdošanas progresu;

ii) intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu; un

iii) tiesību izpildi muitas, policijas, administratīvo un tiesu iestāžu centrālajā līmenī un līmenī, kas zemāks par centrālo.

21.60. PANTS

Sadarbība

1. Lai atvieglotu šīs nodaļas īstenošanu, Puses sadarbojas:

a) Intelektuālā īpašuma tiesību apakškomitejā;

b) starptautiskajos forumos;

c) ar dažādu aģentūru starpniecību; vai

d) citā veidā, kā uzskata par piemērotu.

2. Sadarbības jomas ietver šādas darbības:

a) koordinēšanas darbs, tostarp sadarbība ar citām valstīm, ar mērķi novērst viltotu preču eksportu;

b) tehniskā palīdzība, spēju veidošana un personāla apmaiņa un mācības;

c) intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība un piemērošana un informācijas izplatīšana šajā sakarā, arī uzņēmēju aprindās un pilsoniskajā sabiedrībā;

d) patērētāju un tiesību turētāju informētības vairošana un iestāžu sadarbības uzlabošana, jo īpaši starp intelektuālā īpašuma birojiem;

e) aktīva plašas sabiedrības informēšana un izglītošana par intelektuālā īpašuma tiesību politiku;

f) sadarbība, iesaistot MVU, tostarp uz MVU orientētos pasākumos vai sanāksmēs, par intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu, aizsardzību un piemērošanu;

g) KBD un saistīto instrumentu un iekšzemes sistēmu piemērošana attiecībā uz piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un saistītajām tradicionālajām zināšanām, inovācijām un praksei; un

h) ieinteresēto personu brīvprātīgu iniciatīvu sekmēšana, lai samazinātu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus, tostarp internetā un citās tirdzniecības vietās.

22. NODAĻA

MAZIE UN VIDĒJIE UZŅĒMUMI

22.1. PANTS

Vispārīgi principi

1. Puses atzīst, ka MVU sniedz būtisku ieguldījumu tirdzniecībā, ekonomikas izaugsmē, nodarbinātībā un inovācijā. Puses apstiprina savu nodomu atbalstīt MVU izaugsmi un attīstību, stiprinot to spēju piedalīties šā nolīguma radītajās iespējās un gūt no tām labumu.

2. Puses atzīst, ka ir svarīgi samazināt ar tarifiem nesaistītus šķēršļus, kas rada nesamērīgu slogu MVU. Tās arī atzīst, ka papildus šīs nodaļas noteikumiem šajā nolīgumā ir vēl citi noteikumi, kuru mērķis ir uzlabot Pušu sadarbību jautājumos, kas attiecas uz MVU, vai kuri citādi var dot īpašu labumu MVU.

22.2. PANTS

Informācijas apmaiņa

1. Katra Puse izveido vai uztur savu tīmekļa vietni, kura ir publiski pieejama un kurā sniegta informācija par šo nolīguma daļu, tai skaitā:

a) šīs nolīguma daļas, tai skaitā visu pielikumu, tarifu sarakstu un konkrētiem produktiem piemērojamu izcelsmes noteikumu teksts;

b) šīs nolīguma daļas kopsavilkums; un

c) MVU paredzēta informācija, kas ietver:

   i) šīs nolīguma daļas noteikumu aprakstu, kurus šī Puse uzskata par būtiskiem MVU; un

   ii) jebkādu papildu informāciju, ko šī Puse uzskata par lietderīgu MVU, kurus interesē šīs nolīguma daļas sniegto iespēju izmantošana.

2. Katra Puse 1. punktā minētajā tīmekļa vietnē iekļauj saites uz:

a) analoģisko otras Puses tīmekļa vietni;

b) savu valdības iestāžu un citu attiecīgo struktūru tīmekļa vietnēm, kuras sniedz informāciju, ko Puse uzskata par lietderīgu personām, kuras interesējas par tirdzniecību, ieguldījumiem un uzņēmējdarbību minētās Puses teritorijā, tai skaitā pieejamo informāciju par turpmāk minēto:

i) lielākās labvēlības režīma un preferenciālo muitas nodokļu likmes, kvotas, izcelsmes noteikumi un muitas vai citas maksas, ko uzliek uz robežas;

ii) muitas noteikumi un importa, eksporta un tranzīta procedūras, kā arī citas šim nolūkam vajadzīgās veidlapas un dokumenti;

iii) noteikumi un procedūras attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām;

iv) tehniskie noteikumi, tai skaitā vajadzības gadījumā atbilstības novērtēšanas obligātās procedūras;

v) saites uz atbilstības novērtējuma struktūru sarakstiem, kā paredzēts 13. nodaļā;

vi) sanitārie un fitosanitārie pasākumi saistībā ar importu un eksportu, kā paredzēts 14. nodaļā;

vii) valsts iepirkums, pārredzamības noteikumi un iepirkuma paziņojumu publikācijas, kā arī citi attiecīgie noteikumi, kas ietverti 20. nodaļā;

viii) uzņēmuma reģistrācijas procedūras; un

ix) cita informācija, par kuru MVU koordinatori ir vienisprātis, ka tā var būt noderīga MVU.

c) datubāze, kurā var veikt elektronisku meklēšanu pēc tarifa nomenklatūras koda un kurā ir b) apakšpunkta i) punktā minētā informācija, kā arī šāda informācija:

i) akcīzes nodokļi;

ii) nodokļi (pievienotās vērtības nodoklis vai pārdošanas nodoklis);

iii) citi tarifa pasākumi;

iv) nodokļu atlikšana vai cita veida atbalsts, kura rezultātā samazina vai atmaksā muitas nodokļus vai atbrīvo no tiem;

v) kritēriji, ko izmanto preces muitas vērtības noteikšanai;

vi) izcelsmes valsts marķēšanas prasības, ja tādas ir, tostarp marķējuma novietojums un marķēšanas metode;

vii) importa procedūrām nepieciešamā informācija; un

viii) ar netarifa pasākumiem saistītā informācija.

3. Katra *MERCOSUR* parakstītājvalsts dara visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka ne vēlāk kā 3 (trīs) gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā jau darbojas 1. un 2. punktā minētās tīmekļa vietnes un datubāze, kas satur pēc iespējas vairāk informācijas par piekļuvi tās tirgiem.

4. Katra Puse regulāri vai pēc otras Puses pieprasījuma atjaunina 1. un 2. punktā minēto informāciju un saites.

5. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka šajā pantā paredzētā informācija tiek sniegta MVU viegli izmantojamā veidā. Katra Puse cenšas pēc iespējas nodrošināt, ka informācija ir pieejama angļu valodā.

6. Puse nevienai Puses personai neprasa maksu par piekļuvi informācijai, kas sniegta saskaņā ar 1. un 2. punktu.

22.3. PANTS

MVU koordinatori

1. Katra Puse ar MVU koordinatoru starpniecību paziņo otrai Pusei savu MVU koordinatoru, kas atbild par šajā pantā uzskaitīto funkciju veikšanu, kā arī par jebkurām izmaiņām sava MVU koordinatora kontaktinformācijā. MVU koordinatori:

a) izstrādā darba plānu šajā pantā minēto uzdevumu veikšanai;

b) veic darbu, izmantojot saziņas kanālus, par kuriem vienojušies MVU koordinatori un kuri var ietvert e-pastu, sanāksmi klātienē, tikšanos vai saziņu telefonkonferencē vai videokonferencē, vai saziņu ar citiem līdzekļiem; un

c) periodiski ziņo par savām darbībām Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā.

2. MVU koordinatoriem ir šādi uzdevumi:

a) nodrošināt, ka šīs nolīguma daļas īstenošanā tiek ņemtas vērā MVU vajadzības;

b) pārraudzīt 22.2. panta īstenošanu, lai nodrošinātu, ka tas joprojām ir aktuāls un būtisks MVU vajadzībām;

c) ieteikt papildu informāciju, ko var iekļaut 22.2. pantā minētajās Pušu tīmekļa vietnēs;

d) sadarboties un apmainīties ar informāciju, lai Eiropas Savienības un *MERCOSUR* MVU varētu izmantot šīs nolīguma daļas sniegtās jaunās iespējas ar nolūku palielināt tirdzniecību un ieguldījumus;

e) risināt ikvienu MVU būtisku jautājumu saistībā ar šīs nolīguma daļas īstenošanu;

f) pēc vajadzības piedalīties saskaņā ar 9.9. pantu izveidoto apakškomiteju darbā, ja minētās apakškomitejas izskata jautājumus, kas attiecas uz MVU;

g) apmainīties ar informāciju, lai Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā palīdzētu pārraudzīt un īstenot šo nolīguma daļu, ciktāl tā attiecas uz MVU; un

h) pēc Pušu vienošanās izskatīt jebkuru citu jautājumu, kas izriet no šīs nolīguma daļas un skar MVU.

3. MVU koordinatori, veicot darbu, attiecīgā gadījumā var sadarboties ar ekspertiem un ārējām organizācijām.

22.4. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Neviena no Pusēm neizmanto 29. nodaļā paredzēto strīdu izšķiršanu attiecībā uz jebkuru saistībā ar šo nodaļu radušos jautājumu.

23. NODAĻA

KONKURENCE

23.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā piemēro šādas definīcijas:

a) "pret konkurenci vērsta prakse" ir jebkura rīcība vai darbība, kas definēta Puses konkurences tiesību aktos un par ko tiek piemērots sods;

b) "konkurences iestāde" ir:

i) attiecībā uz Eiropas Savienību – Eiropas Komisija; un

ii) attiecībā uz *MERCOSUR* – katras *MERCOSUR* parakstītājvalsts kompetentās iestādes;

c) “konkurences tiesību akti” ir:

i) attiecībā uz Eiropas Savienību – Līguma par Eiropas Savienības darbību 101., 102. un 106. pants, Padomes 2004. gada 20. janvāra Regula (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju[1] un minēto Līguma pantu un minētās regulas īstenošanas noteikumi[2]; un

ii) attiecībā uz *MERCOSUR* – katras *MERCOSUR* parakstītājvalsts konkurences tiesības un attiecīgie īstenošanas noteikumi;

d) “uzņēmumu koncentrācija” ir jebkurš darījums vai darbība, kas šādi definēts Puses konkurences tiesību aktos; un

e) “izpildes pasākumi” ir konkurences tiesību aktu jebkāda veida piemērošana, izmantojot izmeklēšanu vai lietas izskatīšanu, ko veic kādas Puses konkurences iestādes.

---

[1] EK OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.

[2] Lielākai noteiktībai – Eiropas Savienības konkurences tiesību akti uz lauksaimniecības nozari attiecas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (ES OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.).

23.2. PANTS

Principi

1. Puses atzīst, cik svarīga to tirdzniecības attiecībās ir brīva un neizkropļota konkurence. Puses apliecina to, ka pret konkurenci vērsta prakse un uzņēmumu koncentrācija, kas būtiski kavē efektīvu konkurenci, potenciāli var negatīvi ietekmēt tirgu pareizu darbību un ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības liberalizācija.

2. Ar šo nolīguma daļu nav saderīga šāda prakse, ciktāl tā var negatīvi ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm:

a) vienošanās starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību lēmumi un uzņēmumu starpā saskaņotas darbības, kuru mērķis vai sekas ir konkurences novēršana, ierobežošana vai izkropļošana[1], kā definēts katras Puses attiecīgajos konkurences tiesību aktos;

b) viena vai vairāku uzņēmumu dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kā noteikts katras Puses attiecīgajos konkurences tiesību aktos; un

c) uzņēmumu koncentrācija, kas būtiski kavē efektīvu konkurenci, kā definēts katras Puses attiecīgajos konkurences tiesību aktos.

[1] Lielākai noteiktībai – šo punktu neinterpretē tā, ka tas ierobežo tādas analīzes tvērumu, kas jāveic attiecībā uz uzņēmumu nolīgumiem, uzņēmumu apvienību lēmumiem un uzņēmumu starpā saskaņotām darbībām saskaņā ar katras Puses attiecīgajiem konkurences tiesību aktiem.

3. Puses atzīst, ka ir svarīgi konkurences tiesību aktus piemērot pārredzami, savlaicīgi un nediskriminējoši, ievērojot procesuālā taisnīguma principus attiecībā uz visām ieinteresētajām personām, tostarp to personu tiesības uz aizstāvību, pret kurām vērsta izmeklēšana.

23.3. PANTS

Īstenošana

1. Katra Puse pieņem vai patur spēkā visaptverošus konkurences tiesību aktus, kuri efektīvi novērš 23.2. panta 2. punktā minēto pret konkurenci vērsto praksi un uzņēmumu koncentrāciju un respektē 23.2. panta 3. punktā izklāstītos principus. Katra Puse izveido vai uztur konkurences iestādes, kuras tiek izraudzītas un kurām ir pienācīgi resursi, lai nodrošinātu konkurences tiesību aktu pārredzamu un efektīvu īstenošanu.

2. Katras Puses konkurences iestādes izraugās kontaktpunktu un par to informē cita citu. Kontaktpunkti var savstarpēji sazināties un apmainīties ar informāciju par 23.5., 23.6. un 23.7. panta īstenošanu.

23.4. PANTS

Valsts uzņēmumi un uzņēmumi, kam piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas

1. Nekas šajā nodaļā neliedz Pusei iecelt vai saglabāt valsts uzņēmumus, uzņēmumus, kam piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas, vai monopolus saskaņā ar saviem attiecīgajiem tiesību aktiem.

2. Šā panta 1. punktā minētajiem subjektiem piemēro konkurences tiesību aktus ar noteikumu, ka šādu tiesību aktu piemērošana juridiski vai faktiski netraucē veikt noteiktus sabiedriskas nozīmes uzdevumus, ko tām uzticējusi kāda Puse.

23.5. PANTS

Nekonfidenciālas informācijas apmaiņa un sadarbība izpildes jomā

1. Lai veicinātu katras Puses konkurences tiesību aktu efektīvu piemērošanu, konkurences iestādes var apmainīties ar nekonfidenciālu informāciju.

2. Vienas Puses konkurences iestāde var pieprasīt otras Puses konkurences iestādei sadarboties attiecībā uz izpildes pasākumiem. Šāda sadarbība neliedz Pusēm pieņemt autonomus lēmumus.

3. Pusei nav pienākums paziņot informāciju otrai Pusei saskaņā ar šo pantu. Neatkarīgi no iepriekšējā teikuma – ja Puse sniedz informāciju otrai Pusei saskaņā ar šo pantu, tā var pieprasīt, lai šāda informācija tiktu izmantota, ievērojot tās norādītos noteikumus.

23.6. PANTS

Apspriešanās

1. Vienas Puses konkurences iestāde var pieprasīt apspriešanos ar otras Puses konkurences iestādi, ja tā uzskata, ka tās intereses būtiski un nelabvēlīgi ietekmē:

a) pret konkurenci vērsta prakse, kuru īsteno vai kurā ir iesaistījies viens vai vairāki uzņēmumi, kas atrodas otras Puses teritorijā;

b) uzņēmumu koncentrācija, kas minēta 23.2. panta 2. punktā; vai

c) otras Puses konkurences iestādes veiktie izpildes pasākumi.

2. Šā panta 1. punktā minētās apspriešanās sākšana neskar nevienu Puses konkurences iestādes darbību, kas veikta saskaņā ar tās konkurences tiesību aktiem, vai tās lēmumu pieņemšanas autonomiju.

3. Konkurences iestāde, ar kuru notikusi apspriešanās saskaņā ar 1. punktu, var veikt jebkādus korektīvus pasākumus, ko tā uzskata par piemērotiem, ievērojot savus normatīvos aktus un neskarot savu rīcības brīvību attiecībā uz to, kā nodrošināt konkurences tiesību aktu izpildi.

23.7. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Neviena no Pusēm neizmanto 29. nodaļā paredzēto strīdu izšķiršanu attiecībā uz jebkuru saistībā ar šo nodaļu radušos jautājumu.

24. NODAĻA

SUBSĪDIJAS

24.1. PANTS

Principi

Katra Puse var piešķirt subsīdijas, ja tās ir vajadzīgas sabiedriskās politikas mērķa sasniegšanai. Puses tomēr atzīst, ka konkrētas subsīdijas var kropļot tirgu pareizu darbību un mazināt ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības liberalizācija.

24.2. PANTS

Sadarbība

1. Puses atzīst, ka ir jāsadarbojas gan daudzpusējā, gan reģionālā līmenī ar nolūku:

a) meklēt efektīvus veidus, kā PTO ietvaros saskaņot savu nostāju un priekšlikumus attiecībā uz subsīdijām;

b) izpētīt paņēmienus, kā uzlabot pārredzamību attiecībā uz subsīdijām; un

c) apmainīties ar informāciju par savu subsīdiju kontroles sistēmu darbību.

2. Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā var apsvērt veidus, kā vēl vairāk padziļināt Pušu izpratni par subsidēšanas ietekmi uz tirdzniecību.

3. Puses pārskata sadarbības norisi ne vēlāk kā 3 (trīs) gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā un pēc tam ar regulāriem starplaikiem. Puses savstarpēji apspriežas par veidiem, kā uzlabot sadarbību, ņemot vērā gūto pieredzi un jebkādas iniciatīvas par subsīdiju noteikumiem, kas izstrādātas PTO paspārnē.

4. Sīkākus šādas sadarbības noteikumus var paredzēt administratīvā nolīgumā.

25. NODAĻA

VALSTS UZŅĒMUMI,
UZŅĒMUMI, KAM PIEŠĶIRTAS EKSKLUZĪVAS VAI ĪPAŠAS PRIVILĒĢIJAS

25.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā piemēro šādas definīcijas:

a) "komercdarbība" ir peļņas nolūkos uzņēmuma veiktas darbības, kuru rezultāts ir tādas preces ražošana vai pakalpojuma sniegšana, ko pārdos attiecīgajā tirgū uzņēmuma noteiktā daudzumā un par uzņēmuma noteiktām cenām[1];

b) "komerciāli apsvērumi" ir cena, kvalitāte, pieejamība, pārdošanas iespējamība, transportēšana un citi pirkšanas vai pārdošanas noteikumi vai citi faktori, kas parasti tiktu ņemti vērā tāda privāta uzņēmuma komerciālos lēmumos, kurš attiecīgajā uzņēmējdarbības jomā vai rūpniecības nozarē darbojas saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem;

c) "uzņēmums, kam piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas" ir publisks vai privāts uzņēmums, tostarp meitasuzņēmums, kam kāda Puse oficiāli vai faktiski ir piešķīrusi ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas;

[1] Lielākai noteiktībai – tas neiever darbības, ko veic uzņēmums, kurš darbojas: a) pēc bezpeļņas principa vai b) pēc izmaksu segšanas principa.

d) “ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas” ir tiesības vai privilēģijas, ko Puse piešķir vienam uzņēmumam vai ierobežotam skaitam uzņēmumu, kuriem ir atļauts piegādāt preci vai sniegt pakalpojumu, to darīdama saskaņā ar kritērijiem, kas nav objektīvi, samērīgi un nediskriminējoši, ņemot vērā konkrēto nozares regulējumu, saskaņā ar kuru ir notikusi tiesību vai privilēģiju piešķiršana, tādējādi būtiski ietekmējot jebkura cita uzņēmuma spēju piegādāt to pašu preci vai sniegt to pašu pakalpojumu tajā pašā ģeogrāfiskajā apgabalā pēc būtības līdzvērtīgos apstākļos[1];

e) “pakalpojums, ko sniedz, realizējot valsts pilnvaras” ir pakalpojums, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras, kā tas definēts *GATS* I panta 3. punkta c) apakšpunktā un attiecīgā gadījumā *GATS* pielikuma par finanšu pakalpojumiem 1. panta b), c) un d) punktā; un

f) “valsts uzņēmums” ir uzņēmums, kas ir Puses īpašumā vai ko kontrolē Puse[2].

---

[1] Lielākai noteiktībai – licences piešķiršana nelielam uzņēmumu skaitam ierobežotu resursu sadales apstākļos, izmantojot objektīvus, samērīgus un nediskriminējošus kritērijus, pati par sevi nav uzskatāma par ekskluzīvu vai īpašu privilēģiju.

[2] Šajā definīcijā jēdziens “ir īpašumā vai kontrolē” attiecas uz situācijām, kad Pusei pieder vairāk nekā 50 % akciju kapitāla vai tā kontrolē vairāk nekā 50 % balsstiesību vai citādi īsteno līdzvērtīgu kontroli pār uzņēmumu saskaņā ar minētā uzņēmuma pārvaldības noteikumiem.

25.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro valsts uzņēmumiem un komercdarbībā iesaistītiem uzņēmumiem, kam Puse oficiāli vai faktiski ir piešķīrusi ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas. Ja uzņēmums veic gan komerciālu, gan nekomerciālu darbību, šī nodaļa attiecas tikai uz minētā uzņēmuma komercdarbību.

2. Šo nodaļu nepiemēro Puses preču vai pakalpojumu iepirkumam, kas veikts valstiskiem mērķiem, nevis komerciālai tālākpārdošanai vai arī izmantošanai ražošanā, vai tādu preču piegādei vai pakalpojumu sniegšanai, kas paredzēti komerciālai pārdošanai, neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir "aptvertais iepirkums" 20.3. panta nozīmē.

3. Šī nodaļa neattiecas uz pakalpojumiem, ko sniedz, realizējot valsts varas pilnvaras.

4. Šo nodaļu nepiemēro valsts uzņēmumiem vai uzņēmumiem, kam piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas, ja kādā no 3 (trim) iepriekšējiem secīgiem fiskālajiem gadiem gada ieņēmumi, ko attiecīgais uzņēmums guvis no komercdarbības, uz kuru attiecas šī nodaļa, ir bijuši mazāki par 200 (divsimt) miljoniem speciālo aizņēmuma tiesību.

5. Šo nodaļu nepiemēro komercdarbībai, kuru veic valsts uzņēmumi un uzņēmumi, kam piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas attiecībā uz nozarēm vai apakšnozarēm, attiecībā uz kurām nav notikusi īpašu saistību uzņemšanās saskaņā ar 25.-A-1. un 25.-A-2. papildinājumu, vai nozarēm vai apakšnozarēm, attiecībā uz kurām ir notikusi īpašu saistību uzņemšanās, ievērojot 25.-A-1. un 25.-A-2. papildinājumā paredzētos ierobežojumus, ciktāl ir piemērojami minētie ierobežojumi un tajos izklāstītie noteikumi.

6. Šī nodaļa neattiecas uz valsts uzņēmumiem aizsardzības nozarē.

7. Šo nodaļu nepiemēro valsts uzņēmumiem vai uzņēmumiem, kam piešķirtas 25.-A-1. un 25-A-2. papildinājumā minētās ekskluzīvās vai īpašās privilēģijas. 25.4. pantu nepiemēro 25-A-1. papildinājumā uzskaitītajiem valsts uzņēmumiem.

25.3. PANTS

Vispārēji noteikumi

1. Katra Puse apstiprina savas tiesības un saistības saskaņā ar *GATT* 1994 XVII pantu, Vienošanos par *GATT* 1994 XVII panta interpretāciju, kā arī *GATS* VIII pantu.

2. Nekas šajā nodaļā neliedz Pusei izveidot vai saglabāt valsts uzņēmumus, izraudzīt vai saglabāt monopolus vai piešķirt uzņēmumiem ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas.

25.4. PANTS

Komerciāli apsvērumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās valsts uzņēmumi un uzņēmumi, kam piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas, pērkot vai pārdodot preces vai pakalpojumus, rīkojas saskaņā ar komerciāliem apsvērumiem, kad tie iesaistās komercdarbībā kādas Puses teritorijā, izņemot, lai pildītu savu publisko pilnvarojumu vai mērķi[1], kā paredzēts Puses tiesību aktos.

2. Šā panta 1. punkts neliedz šiem uzņēmumiem:

a) pirkt vai piegādāt preces vai pakalpojumus ar atšķirīgiem nosacījumiem, tostarp attiecībā uz cenu, ja šādi atšķirīgi nosacījumi ir noteikti saskaņā ar komerciāliem apsvērumiem; vai

b) atteikties pirkt vai piegādāt preces vai pakalpojumus, ja šāds atteikums ir balstīts uz komerciāliem apsvērumiem.

[1] Lielākai noteiktībai – jēdziens "publiskais pilnvarojums vai mērķis" cita starpā ietver nacionālo banku darbības attiecībā uz preču un pakalpojumu iegādi saskaņā ar federālajiem iepirkuma tiesību aktiem un aizdevumu politiku, ar ko atbalsta cenas ziņā pieejamus mājokļus, eksportu vai importu, mikrouzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumus un lauksaimniekus, vai jebkādus uzdevumus, ko Puse uzticējusi saviem valsts uzņēmumiem un uzņēmumiem, kuriem Puse piešķīrusi ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas. Jēdziens "publiskais pilnvarojums vai mērķis" ietver arī darbības, ko veic publiska iestāde vai trasts saistībā ar sociālā nodrošinājuma vai valsts pensiju plāniem.

25.5. PANTS

Pārredzamība

1. Puse, kurai ir iemesls uzskatīt, ka tās intereses negatīvi ietekmē valsts uzņēmuma komercdarbība vai tāda uzņēmuma komercdarbība, kam otra Puse piešķīrusi ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas, var pieprasīt otrai Pusei rakstiski sniegt informāciju par minētā uzņēmuma komercdarbību, uz kuru attiecas šīs nodaļas noteikumi. Pieprasījuma saņēmēja Puse sniedz atbildi, cik vien iespējams savlaicīgi.

2. Šā panta 1. punktā minētajos informācijas pieprasījumos norāda uzņēmumu, attiecīgās preces, pakalpojumus un tirgus, kā arī intereses saskaņā ar šo nodaļu, kuras pieprasījuma iesniedzēja Puse uzskata par nelabvēlīgi ietekmētām.

25.6. PANTS

Sadarbība

Puses sadarbojas,

a) meklējot iespēju uzņemties papildu saistības attiecībā uz valsts uzņēmumiem un uzņēmumiem, kam piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas privilēģijas; un

b) apmainoties ar pieredzi par paraugprakses izstrādi valsts uzņēmumu korporatīvās pārvaldības jomā.

25.7. PANTS

25.-A pielikuma grozījumi

Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā 5 (piecus) gadus pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas pārskata 25.-A pielikumu, lai izpētītu iespēju ieviest papildu saistības. Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā var pieņemt lēmumu pēc vajadzības grozīt 25.-A pielikumu.

26. NODAĻA

TIRDZNIECĪBA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

26.1. PANTS

Mērķi un tvērums

1. Šīs nodaļas mērķis ir veicināt ilgtspējīgas attīstības integrāciju Pušu tirdzniecības un ieguldījumu attiecībās, jo īpaši nosakot principus un darbības attiecībā uz ilgtspējīgas attīstības darba[1] un vides aspektiem, kam ir īpaša nozīme tirdzniecības un ieguldījumu kontekstā.

[1] Šajā nodaļā jēdziens "darbs" nozīmē Starptautiskās Darba organizācijas stratēģiskos mērķus programmā pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai, kas ir izklāstīti SDO deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai.

2. Puses atgādina par rīcības plānu 21. gadsimtam "Agenda 21" vides un attīstības jomā, kas pieņemts ANO Vides un attīstības konferencē, kas notika Riodežaneiro 1992. gada 3.–14. jūnijā, un 1992. gada Riodežaneiro Vides un attīstības deklarāciju, Johannesburgas Deklarāciju par ilgtspējīgu attīstību un 2002. gada Johannesburgas plānu pasaules samita par ilgtspējīgu attīstību lēmumu īstenošanai, ANO Ekonomikas un sociālo lietu padomes 2006. gada Ministru deklarāciju par tādas vides izveidi valstu un starptautiskajā līmenī, kas nodrošina pilnīgu un ražīgu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes darba vietas visiem, un tās ietekmi uz ilgtspējīgu attīstību, SDO Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai un ANO 2012. gada konferences par ilgtspējīgu attīstību noslēguma dokumentu "Nākotne, kādu vēlamies" un Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM).

3. Puses atzīst, ka ilgtspējīgas attīstības ekonomiskā, sociālā un vides dimensija ir savstarpēji atkarīgas un pastiprina cita citu, un pauž apņemšanos veicināt starptautiskās tirdzniecības attīstību tādā veidā, lai tā palīdzētu sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķi pašreizējo un nākamo paaudžu labklājībai.

4. Puses saskaņā ar 2. punktā minētajiem instrumentiem veicina ilgtspējīgu attīstību,

a) veidojot tirdzniecības un ekonomiskās attiecības tādā veidā, kas veicina IAM sasniegšanu un sekmē Pušu attiecīgos darba un vides standartus un mērķus kontekstā ar tirdzniecības attiecībām, kuras ir brīvas, atvērtas, pārredzamas un kuru īstenošanā tiek ievēroti daudzpusējie nolīgumi, kuru dalībnieces tās ir;

b) ievērojot savas daudzpusējās saistības darba un vides jomā; un

c) veidojot ciešāku sadarbību un padziļinātu izpratni par savas attiecīgās tirdzniecības politikas un pasākumu darba un vides aspektiem, ņemot vērā valstu atšķirīgo realitāti, spējas, vajadzības un attīstības līmeņus un respektējot valstu politiku un prioritātes.

5. Puses, atzīdamas savu attīstības līmeņu atšķirības, vienojas, ka šajā nodaļā izmantotā pieeja ir vērsta uz sadarbību, balstoties uz kopīgām vērtībām un interesēm.

26.2. PANTS

Tiesības īstenot regulatīvo funkciju un aizsardzības līmeņi

1. Puses atzīst katras Puses tiesības noteikt savu ilgtspējīgas attīstības politiku un prioritātes, to, kādā līmenī tā paredz iekšzemes vides un darba aizsardzību, ko tā uzskata par piemērotu, un tiesības pieņemt savus attiecīgos normatīvos aktus un politiku vai veikt tajos izmaiņas. Attiecīgais līmenis, normatīvie akti un politika atbilst katras Puses saistībām attiecībā uz starptautiskajiem nolīgumiem un darba standartiem, kuri minēti 26.4. un 26.5. pantā.

2. Katra Puse cenšas uzlabot savus attiecīgos normatīvos aktus un politiku tā, lai nodrošinātu augstu un efektīvu vides un darba aizsardzības līmeni.

3. Pusei nebūtu jāvājina savos vides vai darba normatīvajos aktos paredzētais aizsardzības līmenis, lai sekmētu tirdzniecību vai ieguldījumus.

4. Puse tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā neatsakās vai citādi neatkāpjas no saviem vides vai darba normatīvajiem aktiem, nedz arī piedāvā atteikties vai citādi atkāpties no tiem.

5. Puse nepieļauj to, ka ilglaicīgu vai atkārtotu darbību vai bezdarbības rezultātā netiek efektīvi īstenoti tās vides un darba normatīvie akti tā, ka tas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus.

6. Puse nepiemēro savus vides un darba normatīvos aktus tādā veidā, ka tas radītu slēptus tirdzniecības vai ieguldījumu ierobežojumus vai neattaisnojamu vai patvaļīgu diskrimināciju.

26.3. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse saskaņā ar 27. nodaļu nodrošina, ka turpmāk minēto pasākumu izstrāde, ieviešana un īstenošana notiek pārredzamā veidā, nodrošinot informētību un veicinot sabiedrības līdzdalību, saskaņā ar Puses noteikumiem un procedūrām:

a) pasākumi, kuru mērķis ir aizsargāt vidi un darba apstākļus un kuri var nelabvēlīgi ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus; un

b) tirdzniecības vai ieguldījumu pasākumi, kas var ietekmēt vides aizsardzību vai darba apstākļus.

26.4. PANTS

Daudzpusēji darba standarti un nolīgumi

1. Puses apstiprina, ka saskaņotākai politikai attiecībā uz pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, ietverot galvenos darba standartus, ir liela vērtība, tāpat kā augsta līmeņa darba aizsardzībai, ko pavada efektīva piemērošana; turklāt tās atzīst labvēlīgo ietekmi, kāda šīm jomām var būt attiecībā uz ekonomikas efektivitāti, inovāciju un produktivitāti, tai skaitā eksporta rādītājiem. Šajā saistībā tās arī atzīst, cik svarīgs ir sociālais dialogs nodarbinātības jautājumos starp darba ņēmējiem un darba devējiem un to attiecīgajām organizācijām un valdībām, un apņemas veicināt šādu dialogu.

2. Puses atkārtoti apstiprina apņemšanos veicināt starptautiskās tirdzniecības attīstību tā, lai veicinātu pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, tai skaitā sievietēm un jauniešiem. Šajā sakarā katra Puse atkārtoti apstiprina savu apņemšanos veicināt un efektīvi īstenot SDO konvencijas un protokolus, kurus ratificējušas *MERCOSUR* parakstītājvalstis un Eiropas Savienības dalībvalstis un kurus SDO ir atzinusi par aktuāliem.

3. Saskaņā ar SDO konstitūciju un SDO Deklarāciju par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā un tās turpmāko izpildi, ko pieņēma Ženēvā 1998. gada 18. jūnijā (turpmāk "SDO Deklarācija par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā"), katra Puse apņemas ievērot, veicināt un efektīvi īstenot starptautiski atzītos darba pamatstandartus, kā noteikts SDO pamatkonvencijās, proti:

a) biedrošanās brīvību un tiesību uz koplīguma slēgšanu faktiska atzīšanu;

b) visu piespiedu un obligātā darba formu izskaušanu;

c) bērnu darba faktiska likvidēšanu; un

d) diskriminācijas izskaušanu nodarbinātībā un profesijā.

4. Katra Puse īsteno pastāvīgus un neatlaidīgus pūliņus, lai ratificētu SDO pamatkonvencijas, protokolus un citas attiecīgās SDO konvencijas, kurām tā vēl nav pievienojusies un kuras SDO ir atzinusi par aktuālām. Puses regulāri apmainās ar informāciju par to, kā tām sokas šajā jomā.

5. Atgādinot, ka piespiedu darba izskaušana ir viens no Programmā 2030. gadam minētajiem mērķiem, Puses uzsver, cik svarīgi ir ratificēt un efektīvi īstenot Piespiedu darba konvencijas 2014. gada protokolu.

6. Puses vajadzības gadījumā apspriežas un sadarbojas ar tirdzniecību saistītos darba jautājumos, kas ietilpst Pušu savstarpējo interešu jomā, tostarp SDO kontekstā.

7. Atgādinot par SDO Deklarāciju par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā un SDO Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, Puses atzīmē, ka uz pamatprincipu un pamattiesību pārkāpumiem darbā nevar atsaukties un tos citādi izmantot, lai gūtu likumīgu salīdzinošo priekšrocību, un ka darba standartus nevajadzētu izmantot tirdzniecības protekcionisma nolūkos.

8. Katra Puse veicina pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, kā paredzēts SDO Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai. Katra Puse īpašu uzmanību pievērš:

a) darba aizsardzības pasākumu izstrādei un uzlabošanai, tostarp attiecībā uz kompensācijām darba traumu vai arodslimību gadījumā, kā noteikts attiecīgajās SDO konvencijās un citās starptautiskās saistībās;

b) pienācīgas kvalitātes darba apstākļiem it visiem, cita starpā attiecībā uz algām un izpeļņu, darba laiku un citiem darba apstākļiem;

c) darba inspekcijām, ko jo īpaši nodrošina, efektīvi īstenojot attiecīgos SDO standartus par darba inspekcijām; un

d) nediskriminēšanu attiecībā uz darba apstākļiem, tostarp migrējošiem darba ņēmējiem.

9. Katra Puse nodrošina piekļuvi administratīvajām procedūrām un tiesvedībai, lai varētu efektīvi vērsties pret šajā nodaļā minēto darba tiesību pārkāpumiem, kā arī šādu procedūru un tiesvedības pieejamību.

26.5. PANTS

Daudzpusēji nolīgumi vides jomā

1. Puses atzīst, ka vide ir viena no ilgtspējīgas attīstības dimensijām (tādas ir trīs: ekonomiskā, sociālā un vides dimensija) un ka šīm trim dimensijām būtu jāpievēršas līdzsvaroti un integrēti. Turklāt Puses atzīst tirdzniecības devumu, ko tā var sniegt ilgtspējīgai attīstībai.

2. Puses atzīst, ka ANO Vides programmas (turpmāk *UNEP*) ANO Vides asamblejai un daudzpusējiem vides nolīgumiem (turpmāk *MEA*) ir liela nozīme starptautiskās sabiedrības atbildē uz globālām vai reģionālām vides problēmām, un uzsver, ka jāuzlabo tirdzniecības un vides politikas spēja savstarpēji atbalstīt citai citu.

3. Katra Puse apstiprina savas saistības veicināt un efektīvi īstenot *MEA*, kuros tā ir dalībniece, kā arī to protokolus un grozījumus.

4. Puses regulāri apmainās ar informāciju par progresu saistībā ar *MEA*, ieskaitot to protokolu un grozījumu, ratifikāciju.

5. Puses vajadzības gadījumā apspriežas un sadarbojas ar tirdzniecību saistītos vides jautājumos, kas ietilpst Pušu savstarpējo interešu jomā, tostarp *MEA* kontekstā.

6. Puses atzīst savas tiesības atsaukties uz 28.2. pantu saistībā ar vides pasākumiem.

7. Nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei pieņemt vai saglabāt pasākumus, lai īstenotu *MEA*, kuros tā ir dalībniece, ja šādi pasākumi atbilst 26.2. panta 6. punktam.

26.6. PANTS

Tirdzniecība un klimata pārmaiņas

1. Puses atzīst, ka neatliekami risināmo klimata pārmaiņu draudu kontekstā ir svarīgi sasniegt galīgo *UNFCCC* mērķi un ka šajā sakarā liela loma ir tirdzniecībai.

2. Ievērojot 1. punktu, katra Puse:

a) efektīvi īsteno *UNFCCC* un Parīzes nolīgumu, kas izveidots saskaņā ar to; un

b) saskaņā ar Parīzes nolīguma 2. pantu veicina tirdzniecības pozitīvo ieguldījumu pārejā uz zemu siltumnīcefekta gāzu emisiju līmeni un klimatnoturīgu attīstību un uzlabotā spējā pielāgoties klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei tā, lai neapdraudētu pārtikas ražošanu.

3. Puses attiecīgā gadījumā sadarbojas ar tirdzniecību saistītos klimata pārmaiņu jautājumos divpusēji, reģionāli un starptautiskos forumos, jo īpaši *UNFCCC*.

26.7. PANTS

Tirdzniecība un bioloģiskā daudzveidība

1. Puses atzīst, cik svarīga ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību, kas pieņemta Riodežaneiro 1992. gada 5. jūnijā, Konvenciju par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām, kas pieņemta Vašingtonā 1973. gada 3. martā (turpmāk "*CITES*"), Starptautisko līgumu par augu ģenētiskajiem resursiem pārtikai un lauksaimniecībai un saskaņā ar šiem instrumentiem pieņemtajiem lēmumiem, un to, cik liela nozīme minēto konvenciju un minētā līguma mērķu sasniegšanā ir tirdzniecībai.

2. Ievērojot 1. punktu, katra Puse:

a) veicina *CITES* kā bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas instrumenta izmantošanu, tostarp iekļaujot *CITES* pielikumos dzīvnieku un augu sugas tajos gadījumos, kad minēto sugu saglabāšana tiek uzskatīta par apdraudētu starptautiskās tirdzniecības dēļ;

b) īsteno efektīvus pasākumus, kas samazina savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību, saskaņā ar starptautiskajiem nolīgumiem, kuros tā ir dalībniece;

c) veicina tirdzniecību ar dabas resursu produktiem, kas iegūti, ilgtspējīgi izmantojot bioloģiskos resursus, vai kas veicina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu saskaņā ar tās normatīvajiem aktiem; un

d) veicina godīgu un vienlīdzīgu to ieguvumu sadali, kas gūti no ģenētisko resursu izmantošanas, un attiecīgā gadījumā sekmē pasākumus šādu resursu pieejamības veicināšanai un iepriekš norunātas piekrišanas paušanai.

3. Puses arī apmainās ar informāciju par iniciatīvām un labu praksi attiecībā uz dabas resursu produktu tirdzniecību ar nolūku saglabāt bioloģisko daudzveidību un pēc nepieciešamības sadarbojas divpusēji, reģionāli un starptautiskos forumos jautājumos, uz kuriem attiecas šis pants.

26.8. PANTS

Tirdzniecība un ilgtspējīga mežu apsaimniekošana

1. Puses atzīst, ka svarīga ir meža ilgtspējīga apsaimniekošana un ka tirdzniecībai ir liela nozīme šā mērķa sasniegšanā un mežu atjaunošanā to saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas nolūkā.

2. Ievērojot 1. punktu, katra Puse:

a) veicina tādu ražojumu tirdzniecību, kas iegūti no ilgtspējīgi apsaimniekotiem mežiem saskaņā ar ieguves valsts normatīvajiem aktiem;

b) attiecīgā gadījumā un ar iepriekš norunātu piekrišanu veicina to, lai meža teritorijās dzīvojošas vietējās kopienas un pirmiedzīvotāji tiktu integrēti ilgtspējīgās koksnes un nekoksnes ražojumu piegādes ķēdēs, lai uzlabotu viņu iztikas līdzekļus un sekmētu mežu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu;

c) īsteno pasākumus, lai apkarotu nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistītu tirdzniecību;

d) apmainās ar otru Pusi ar informāciju par tādām iniciatīvām ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas, mežu pārvaldības un meža seguma saglabāšanas jomā, kuras ir saistītas ar tirdzniecību, un Puses sadarbojas, lai maksimāli palielinātu savstarpējo interešu laukā ietilpstošo politiku ietekmi un savstarpējo atbalstu; un

e) pēc vajadzības sadarbojas divpusējā, reģionālā formātā un starptautiskajos forumos par jautājumiem, kas saistīti ar tirdzniecību un meža seguma saglabāšanu, kā arī ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu, ievērojot Programmu 2030. gadam.

26.9. PANTS

Tirdzniecība un ilgtspējīga zvejniecības un akvakultūras pārvaldība

1. Puses atzīst, ka ir svarīga jūras bioloģisko resursu un jūras ekosistēmu saglabāšana un ilgtspējīga pārvaldīšana, kā arī atbildīgas un ilgtspējīgas akvakultūras veicināšana, un atzīst tirdzniecības lomu šo mērķu sasniegšanā un to kopīgo apņemšanos sasniegt Programmā 2030. gadam noteiktos 14 IAM, jo īpaši 4. un 6. mērķi.

2. Ievērojot 1. punktu un rīkojoties atbilstīgi savām starptautiskajām saistībām, katra Puse:

a) īsteno ilgtermiņa saglabāšanas un pārvaldības pasākumus un jūras dzīvo resursu ilgtspējīgu izmantošanu saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, kā noteikts *UNCLOS* un citos attiecīgos Apvienoto Nāciju Organizācijas un ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (turpmāk "*FAO*") instrumentos, kuros tā ir dalībniece;

b) rīkojas saskaņā ar principiem, kas izklāstīti *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā, kurš pieņemts ar 1995. gada 31. oktobra Rezolūciju 4/95 (turpmāk "*FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodekss");

c) aktīvi piedalās un sadarbojas to reģionālo zvejniecības pārvaldības organizāciju un citu attiecīgo starptautisko forumu darbā, kuros tā ir locekle, novērotāja vai sadarbības partnere, kas nav līgumslēdzēja puse, ar nolūku panākt labu zvejniecības pārvaldību un ilgtspējīgu zivsaimniecību, piemēram, izmantojot pārvaldības pasākumu efektīvu kontroli, uzraudzību un izpildi un attiecīgā gadījumā īstenojot nozvejas dokumentāciju vai sertifikācijas shēmas;

d) saskaņā ar savām starptautiskajām saistībām īsteno visaptverošus, efektīvus un pārredzamus pasākumus, lai apkarotu nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju, un izslēdz no starptautiskās tirdzniecības produktus, kas neatbilst šādiem pasākumiem, un veic sadarbību šajā nolūkā, piemēram, veicinot informācijas apmaiņu;

e) koordinē pasākumus, kas vajadzīgi transzonālo zivju krājumu saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai kopīgu interešu jomās; un

f) veicina ilgtspējīgas un atbildīgas akvakultūras attīstību, ņemot vērā tās ekonomiskos, sociālos, kultūras un vides aspektus, tai skaitā attiecībā uz *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā ietverto mērķu un principu īstenošanu.

26.10. PANTS

Zinātniskā un tehniskā informācija

1. Pieņemot vai īstenojot pasākumus, kuru mērķis ir aizsargāt vidi vai darba apstākļus un kuri var ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus, katra Puse nodrošina, ka zinātnes un tehniskas atziņas, uz kurām tie ir balstīti, ir no atzītām tehniskajām un zinātniskajām struktūrām un ka šie pasākumi ir balstīti uz attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, pamatnostādnēm vai ieteikumiem, ja tādi pastāv.

2. Ja zinātnes atziņas vai informācija ir nepietiekamas vai nepārliecinošas un Puses teritorijā pastāv nopietnas vides degradācijas vai arodveselības un drošības apdraudējuma risks, Puse var pieņemt pasākumus, pamatojoties uz piesardzības principu. Šādu pasākumu pamatā ir attiecīgā pieejamā informācija, un tos periodiski pārskata. Puse, kas pieņem šādus pasākumus, cenšas iegūt jaunu vai papildu zinātnisko informāciju, kas vajadzīga pārliecinošākam novērtējumam, un vajadzības gadījumā pārskata šādus pasākumus.

3. Ja pasākumam, kas pieņemts saskaņā ar 2. punktu, ir ietekme uz tirdzniecību vai ieguldījumiem, Puse var pieprasīt, lai Puse, kas pieņēmusi pasākumu, sniedz informāciju, kurā norādīts, ka zinātniskie pierādījumi vai informācija ir nepietiekami vai nepārliecinoši attiecībā uz konkrēto jautājumu un ka pieņemtais pasākums atbilst tās aizsardzības līmenim, un var pieprasīt šā jautājuma apspriešanu 26.14. pantā minētajā Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejā.

4. Šajā pantā minētos pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju vai slēptus starptautiskās tirdzniecības ierobežojumus.

26.11. PANTS

Tirdzniecība un atbildīga piegādes ķēžu pārvaldība

1. Puses atzīst atbildīgas piegādes ķēžu pārvaldības nozīmi, izmantojot atbildīgas uzņēmējdarbības un korporatīvas sociālas atbildības praksi, kas balstīta uz starptautiski saskaņotām norādēm.

2. Ievērojot 1. punktu, katra Puse:

a) atbalsta to, ka tiek izplatīti un izmantoti attiecīgie starptautiskie instrumenti, piemēram, SDO Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku, kura pieņemta Ženēvā 1977. gada novembrī, ANO Globālais līgums un ANO Vadošie principi uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, kurus ANO Cilvēktiesību padome apstiprināja ar 2011. gada 16. jūnija Rezolūciju 17/4, kā arī ESAO vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem: ieteikumi atbildīgai uzņēmējdarbībai globālā kontekstā, kas pievienoti 1976. gada 21. jūnijā Parīzē pieņemtajai ESAO Deklarācijai par starptautiskajiem ieguldījumiem un daudznacionālajiem uzņēmumiem;

b) veicina korporatīvās sociālās atbildības vai atbildīgas uzņēmējdarbības prakses brīvprātīgu ieviešanu uzņēmumos saskaņā ar a) apakšpunktā minētajām pamatnostādnēm un principiem; un

c) nodrošina atbalstošu politikas satvaru a) apakšpunktā minēto principu un pamatnostādņu efektīvai īstenošanai.

3. Puses atzīst, ka korporatīvās sociālās atbildības un atbildīgas uzņēmējdarbības jomā lietderīgas ir katras nozares specifikai atbilstošas starptautiskas pamatnostādnes, un sekmē kopīgu darbu minētajā jomā. Puses, kas ievēro vai atbalsta ESAO Pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz atbildīgām izrakteņu piegādes ķēdēm no konfliktu skartām un augsta riska teritorijām un to papildinājumiem, veicina arī to ieviešanu.

4. Puses apmainās ar informāciju, kā arī paraugpraksi un nepieciešamības gadījumā sadarbojas jautājumos, uz kuriem attiecas šis pants, tai skaitā attiecīgos reģionālos un starptautiskos forumos.

26.12. PANTS

Citas iniciatīvas saistībā ar tirdzniecību un ieguldījumiem, kas veicina ilgtspējīgu attīstību

1. Puses apstiprina savu apņemšanos ar tirdzniecības un ieguldījumu palīdzību vairāk sekmēt ilgtspējīgu attīstību tās ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā.

2. Ņemot vērā 1. punktu, Puses:

a) veicina tirdzniecības un ieguldījumu politiku, ar kuru tiek atbalstīti SDO pienācīga darba nodrošināšanas programmā noteiktie četri stratēģiskie mērķi, kas atbilst SDO Deklarācijai par sociālo taisnīgumu taisnīgai globalizācijai, tostarp attiecībā uz iztikas minimumu, darba aizsardzību un citiem ar darba apstākļiem saistītiem aspektiem;

b) ievērojot šo nolīguma daļu, sekmē tirdzniecību un ieguldījumus preču un pakalpojumu jomā, kā arī brīvprātīgu apmaiņu ar praksi un tehnoloģijām, kas veicina labākus sociālos un vides apstākļus, tostarp tādus, kam ir īpaša nozīme saistībā ar klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām; un

c) attiecīgā gadījumā sadarbojas divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas šis pants.

26.13. PANTS

Sadarbība tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības jomā

1. Puses atzīst sadarbības nozīmi šīs nodaļas mērķu sasniegšanā. Tās cita starpā var sadarboties šādos jautājumos:

a) par tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības darba un vides aspektiem starptautiskos forumos, tostarp jo īpaši PTO, SDO, *UNEP*, *UNCTAD*, ANO Augsta līmeņa politiskajā forumā ilgtspējīgas attīstības jautājumos un *MEA*;

b) par darba un vides tiesību un standartu ietekmi uz tirdzniecību un ieguldījumiem;

c) par tirdzniecības un ieguldījumu tiesību ietekmi uz darbu un vidi; un

d) par brīvprātīgām ilgtspējas nodrošināšanas shēmām, piemēram, godīgām un ētiskām tirdzniecības shēmām un ekomarķējumiem, apmainoties ar pieredzi un informāciju par šādām shēmām.

2. Lai sasniegtu šīs nodaļas mērķus, Puses var sadarboties arī šādos ar tirdzniecību saistītos aspektos:

a) pamatkonvenciju, prioritāro un citu aktuālo SDO konvenciju īstenošana;

b) SDO programma pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai, tostarp saikne starp tirdzniecību un pilnīgu un produktīvu nodarbinātību, darba tirgus pielāgošanos, darba pamatstandartiem, pienācīgas kvalitātes nodarbinātību globālajās piegādes ķēdēs, sociālo aizsardzību un sociālo iekļaušanu, sociālo dialogu, prasmju pilnveidošanu un dzimumu līdztiesību;

c) *MEA* īstenošana un atbalsts otras puses dalībai šādos *MEA* nolīgumos;

d) dinamiskais starptautiskais klimata pārmaiņu režīms saskaņā ar *UNFCCC*, jo īpaši Parīzes nolīguma īstenošana;

e) Monreālas protokols par ozona slāni noārdošām vielām, kas pieņemts Monreālā 1987. gada 16. septembrī, un visas tā izmaiņas, ko Puses ratificējušas, jo īpaši pasākumi, lai kontrolētu ozonu noārdošu vielu (ONV) un fluorogļūdeņražu (*HFC*) ražošanu, patēriņu un tirdzniecību, un videi draudzīgu šo vielu alternatīvu veicināšana, kā arī pasākumi, lai vērstos pret minētajā protokolā reglamentēto vielu nelikumīgu tirdzniecību;

f) korporatīvā sociālā atbildība, atbildīga uzņēmējdarbība un globālo piegādes ķēžu atbildīga pārvaldība un pārskatatbildība, tostarp attiecībā uz nozīmīgu starptautisko instrumentu īstenošanu, pārraudzību un izplatīšanu;

g) ķīmisko vielu un atkritumu pareiza apsaimniekošana;

h) bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana, kā arī godīga un vienlīdzīga to labumu sadale, kas iegūti no ģenētisko resursu izmantošanas, tostarp nodrošinot pienācīgu piekļuvi šādiem resursiem, kā minēts 26.7. pantā;

i) savvaļas dzīvnieku un augu kontrabandas apkarošana, kā minēts 26.7. pantā;

j) mežu saglabāšanas un ilgtspējīgas apsaimniekošanas veicināšana, lai samazinātu atmežošanu un nelikumīgu mežizstrādi, kā minēts 26.8. pantā;

k) privātās un publiskās iniciatīvas, kas palīdz sasniegt atmežošanas apturēšanas mērķi, tostarp tās, kas piegādes ķēdēs sasaista ražošanu ar patēriņu, saskaņā ar Programmas 2030. gadam 12. un 15. IAM;

l) ilgtspējīgas zvejas prakses un ilgtspējīgi pārvaldītu zivju produktu tirdzniecības veicināšana, kā arī jūras vides aizsargāšana un atjaunošana, kā minēts 26.9. pantā; un

m) ilgtspējīga patēriņa un ražošanas iniciatīvas, kas atbilst Programmas 2030. gadam 12. IAM, tostarp, bet ne tikai, aprites ekonomika un citi ilgtspējīgi ekonomikas modeļi, kuru mērķis ir palielināt resursefektivitāti un samazināt atkritumu rašanos.

26.14. PANTS

Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja un kontaktpunkti

1. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 9.9. panta 4. punktu, papildus 2.4. un 9.9. pantā uzskaitītajām funkcijām ir šādas funkcijas:

a) veicināt un pārraudzīt sadarbības pasākumus, ko veic saskaņā ar šo nodaļu;

b) veikt 26.16. līdz 26.18. pantā minētos uzdevumus; un

c) veikt iekšējo sagatavošanas darbu, kas vajadzīgs Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā, tostarp attiecībā uz tematiem, kurus apspriež ar 2.7. pantā minētajām vietējām konsultantu grupām.

2. Pēc katras sanāksmes apakškomiteja publicē ziņojumu.

3. Katra Puse savā administrācijā izraugās kontaktpunktu, lai veicinātu saziņu un koordināciju starp Pusēm visos jautājumos, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu.

26.15. PANTS

Strīdu izšķiršana

1. Puses, izmantojot dialogu, apspriešanos, informācijas apmaiņu un sadarbību, dara visu iespējamo, lai risinātu jebkādas domstarpības par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu.

2. Jebkuru 26.16. un 26.17. pantā minēto laikposmu var pagarināt, Pusēm savstarpēji vienojoties.

3. Visus šajā nodaļā noteiktos laikposmus skaita kalendārajās dienās no nākamās dienas pēc darbības vai fakta, uz kuru tie attiecas.

4. Šīs nodaļas vajadzībām Puses, kas iesaistītas domstarpībās par šo nodaļu, ir 29.3. pantā minētās Puses.

5. Neviena no Pusēm neizmanto 29. nodaļā paredzēto strīdu izšķiršanu attiecībā uz jebkuru saistībā ar šo nodaļu radušos jautājumu.

26.16. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu, iesniedzot rakstisku pieprasījumu otras Puses kontaktpunktam, kas izraudzīts saskaņā ar 26.14. panta 3. punktu. Pieprasījumā skaidri izklāsta apspriežamo jautājumu, sniedzot īsu kopsavilkumu par jebkādām pretenzijām saistībā ar šo nodaļu, tai skaitā norādi uz tās konkrētajiem noteikumiem un skaidrojumu, kā tas ietekmē šīs nodaļas mērķus, kā arī jebkādu citu informāciju, ko Puse uzskata par svarīgu. Apspriešanās sākas nekavējoties, tiklīdz Puse iesniegusi pieprasījumu rīkot apspriešanos, un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) dienas pēc pieprasījuma saņemšanas dienas.

2. Apspriešanās notiek klātienē vai, ja Puses par to vienojas, videokonferencē vai ar citiem elektroniskiem līdzekļiem. Ja apspriešanās notiek klātienē, tās notiek tās Puses teritorijā, kurai iesniegts pieprasījums, izņemot, ja Puses vienojas citādi.

3. Puses apspriežas, lai panāktu savstarpēji apmierinošu jautājuma risinājumu. Jautājumos, kas saistīti ar šajā nodaļā minētajiem daudzpusējiem nolīgumiem, Puses ņem vērā informāciju no SDO vai attiecīgajām organizācijām vai struktūrām, kas atbildīgas par abu Pušu ratificētajiem *MEA*, lai veicinātu Pušu un šo organizāciju darba saskaņotību. Attiecīgā gadījumā Puses var vienoties lūgt padomu šādām organizācijām vai struktūrām vai jebkuram citam ekspertam vai struktūrai, ko tās uzskata par piemērotu.

4. Ja Puse uzskata, ka jautājums ir jāapspriež sīkāk, tā var rakstiski pieprasīt Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas sasaukšanu un paziņot par šo pieprasījumu kontaktpunktam, kas izraudzīts saskaņā ar 26.14. panta 3. punktu. Šādu pieprasījumu iesniedz ne agrāk kā 60 (sešdesmit) dienas pēc dienas, kad saņemts pieprasījums saskaņā ar 1. punktu. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja sanāk nekavējoties un cenšas panākt savstarpēji apmierinošu jautājuma risinājumu.

5. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja ņem vērā visus viedokļus par šo jautājumu, ko sniegušas 2.7. pantā minētās vietējās konsultantu grupas, kā arī ekspertu viedokli.

6. Visus Pušu panāktos risinājumus padara publiski pieejamus.

26.17. PANTS

Ekspertu grupa

1. Ja 120 (simt divdesmit) dienu laikā pēc apspriešanās pieprasījuma saskaņā ar 18.16. pantu nav panākts savstarpēji apmierinošs risinājums, Puse var pieprasīt izveidot ekspertu grupu jautājuma izskatīšanai. Jebkuru šādu pieprasījumu iesniedz rakstiski otras Puses kontaktpunktam, kas izraudzīts saskaņā ar 26.14. panta 3. punktu, un tajā norāda iemeslus, kāpēc pieprasīts izveidot ekspertu grupu, tostarp aprakstu par apspriežamajiem pasākumiem un attiecīgajiem šīs nodaļas noteikumiem, kurus tā uzskata par piemērojamiem.

2. Ja vien šajā pantā nav noteikts citādi, piemēro 29.9., 29.11., 29.12., 29.26. un 29.27. pantu, kā arī 29.-A pielikumā iekļauto reglamentu un 29.-B pielikumā iekļauto rīcības kodeksu.

3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja pirmajā sanāksmē pēc šā nolīguma stāšanās spēkā izveido vismaz 15 (piecpadsmit) personu sarakstu, kuras vēlas un spēj darboties ekspertu grupā. Sarakstam ir šādi 3 (trīs) apakšsaraksti: 1 (viens) ES ierosināts apakšsaraksts, 1 (viens) *MERCOSUR* ierosināts apakšsaraksts un 1 (viens) tādu personu apakšsarakstu, kuras nav nevienas Puses valstspiederīgie. Katra Puse savam apakšsarakstam izraugās vismaz 5 (piecas) personas. Puses arī izraugās vismaz 5 (piecas) personas to personu apakšsarakstam, kuras nav nevienas Puses valstspiederīgie. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja nodrošina, ka saraksts ir aktuāls un ka ekspertu skaits vienmēr ir ne mazāks par 15 (piecpadsmit) personām.

4. Šā panta 3. punktā minētajām personām ir speciālas zināšanas vai pieredze šīs nodaļas jautājumu jomā, tostarp darba, vides vai tirdzniecības tiesībās, vai tādu strīdu izšķiršanas jomā, kas rodas saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem. Tās darbojas privātpersonas statusā, ir neatkarīgas, nepilda nevienas organizācijas vai valdības norādījumus attiecībā uz strīdīgo jautājumu un nav saistītas ar nevienas Puses valdību. Tās atbilst 29.-B pielikumam.

5. Ekspertu grupā ietilpst 3 (trīs) locekļi, ja vien Puses nevienojas citādi. Priekšsēdētājs ir no to personu apakšsaraksta, kuras nav nevienas Puses valstspiederīgie. Ekspertu grupu izveido saskaņā ar 21.9. panta 1. līdz 4. punktā izklāstītajām procedūrām. Ekspertus izraugās no attiecīgajām personām, kas iekļautas šā panta 3. punktā minētajos apakšsarakstos, saskaņā ar attiecīgajiem 29.9. panta 2., 3. un 4. punkta noteikumiem.

6. Ja vien Puses saskaņā ar 29.9. panta 5. punktu 7 (septiņu) dienu laikā pēc ekspertu grupas izveidošanas dienas nevienojas citādi, grupas pilnvaras ir:

“ņemot vērā 26. nodaļas attiecīgos noteikumus Partnerības nolīgumā starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Dienvidu kopējo tirgu, Argentīnas Republiku, Brazīlijas Federatīvo Republiku, Paragvajas Republiku un Urugvajas Austrumu Republiku, no otras puses, izskatīt jautājumu, kas minēts pieprasījumā par ekspertu grupas izveidi, un saskaņā ar 26.17. pantu sniegt ziņojumu ar ieteikumiem jautājuma atrisināšanai”.

7. Attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar šajā nodaļā minēto daudzpusējo nolīgumu ievērošanu, ekspertu atzinumos vai informācijā, ko ekspertu grupa pieprasa saskaņā ar 29.12. pantu, būtu jāiekļauj informācija un ieteikumi no attiecīgajām SDO vai *MEA* struktūrām. Informāciju, kas iegūta saskaņā ar šo punktu, sniedz abām Pusēm, lai tās iesniegtu savas piezīmes.

8. Ekspertu grupa interpretē šīs nodaļas noteikumus saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem.

9. Ekspertu grupa sniedz Pusēm starpposma ziņojumu 90 dienu laikā pēc ekspertu grupas izveidošanas un galīgo ziņojumu ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) dienas pēc starpposma ziņojuma sniegšanas. Minētajos ziņojumos izklāsta konstatētos faktus, piemērojamos noteikumus, kā arī konstatējumu un ieteikumu galveno pamatojumu. Katra iesaistītā Puse 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā pēc starpposma ziņojuma sniegšanas dienas var iesniegt ekspertu grupai rakstiskas piezīmes par starpposma ziņojumu. Pēc šādu rakstisku piezīmju izvērtēšanas ekspertu grupa var mainīt ziņojumu un, ja uzskata par piemērotu, veikt papildu izskatīšanu. Ja tā uzskata, ka šajā punktā noteikto termiņu nevar ievērot, tad ekspertu grupas priekšsēdētājs par to rakstiski informē Puses, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad ekspertu grupa plāno sniegt starpposma vai galīgo ziņojumu.

10. Puses publisko galīgo ziņojumu 15 (piecpadsmit) dienu laikā pēc tam, kad ekspertu grupa to iesniegusi.

11. Ņemot vērā ekspertu grupas ziņojumu un ieteikumus, Puses apspriež, kādus pasākumus būtu lietderīgi īstenot. Atbildētāja Puse ne vēlāk kā 90 (deviņdesmit) dienas pēc ziņojuma publiskošanas informē savu vietējo konsultantu grupu, kas minēta 2.7. punktā, un otru Pusi par saviem lēmumiem attiecībā uz visām veicamajām darbībām vai pasākumiem. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja pārrauga turpmākos pasākumus pēc ekspertu grupas ziņojuma un tās ieteikumiem. Vietējā konsultantu grupa, kas minēta 2.7. pantā, šajā sakarā var iesniegt apsvērumus Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejai.

26.18. PANTS

Pārskatīšana

1. Lai veicinātu šīs nodaļas mērķu sasniegšanu, Puses Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas sanāksmēs apspriež, kā to efektīvāk īstenot, tostarp, iespējams, pārskatīt tās noteikumus, cita starpā ņemot vērā gūto pieredzi, politikas norises katrā Pusē, izmaiņas starptautiskajos nolīgumos un ieinteresēto personu paustos viedokļus.

2. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja var ieteikt Pusēm grozījumus attiecīgajos šīs nodaļas noteikumos, atspoguļojot 1. punktā minēto apspriežu rezultātus.

27. NODAĻA

PĀRREDZAMĪBA

27.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā piemēro šādas definīcijas:

a) “administratīvs lēmums” ir lēmums, kas konkrētā gadījumā ietekmē personas tiesības vai pienākumus, un tas aptver arī administratīvu darbību vai administratīvas darbības neveikšanu vai administratīva lēmuma nepieņemšanu, kā paredzēts kādas Puses tiesību aktos;

b) “ieinteresēta persona” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, ko var skart vispārēji piemērojams pasākums; un

c) “vispārēji piemērojams pasākums” ir tiesību akts, noteikumi, tiesas nolēmums, procedūra un vispārēji piemērojams administratīvs nolēmums, kas var ietekmēt jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šī nolīguma daļa.

27. 2. PANTS

Mērķi

Katra Puse, atzīstot ietekmi, kāda tās regulatīvajai videi var būt uz tirdzniecību un ieguldījumiem starp Pusēm, cenšas nodrošināt uzņēmējiem, īpaši MVU, pārredzamu un paredzamu regulatīvo vidi un efektīvas procedūras saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem.

27.3. PANTS

Publicēšana

1. Katra Puse nodrošina, ka vispārēji piemērojams pasākums attiecībā uz jebkuru šīs nolīguma daļas aptvertu jautājumu:

a) tiek nekavējoties publicēts oficiāli izraudzītā plašsaziņas līdzeklī un, ja iespējams, elektroniskā veidā vai citādi darīts pieejams tā, lai jebkura persona varētu ar to iepazīties;

b) paskaidro tā mērķi un loģisko pamatojumu; un

c) atvēl pietiekamu laiku no minētā pasākuma publiskošanas līdz spēkā stāšanās dienai, izņemot gadījumus, kad tas nav iespējams steidzamības dēļ.

2. Katra Puse, pieņemot vai grozot svarīgākos vispārēji piemērojamos normatīvos aktus attiecībā uz jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šī nolīguma daļa, saskaņā ar saviem attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām, ciktāl iespējams:

a) iepriekš publicē normatīvā akta projektu vai apspriešanas dokumentus, kuros sīki izklāstīts šāda normatīvā akta mērķis un loģiskais pamatojums;

b) nodrošina ieinteresētajām personām un otrai Pusei pienācīgu iespēju izteikt piezīmes par normatīvo aktu projektu vai apspriešanās dokumentiem; un

c) cenšas ņemt vērā piezīmes, kas saņemtas par šādiem normatīvo aktu projektiem vai apspriešanās dokumentiem.

27.4. PANTS

Jautājumi

1. Ne vēlāk kā 3 (trīs) gadus pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas katra Puse izveido vai saglabā piemērotus mehānismus, kas ļauj saņemt jautājumus no jebkuras personas par ikvienu spēkā esošu vai ierosinātu vispārēji piemērojamu pasākumu un to, kā tas tiktu piemērots attiecībā uz jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šī nolīguma daļa, kā arī atbildēt uz šādiem jautājumiem.

2. Puse pēc otras Puses pieprasījuma nekavējoties sniedz informāciju un atbild uz jautājumiem par ikvienu vispārēji piemērojamu pasākumu vai ikvienu priekšlikumu pieņemt vai grozīt vispārēji piemērojamus pasākumus saistībā ar ikvienu jautājumu, uz ko attiecas šī nolīguma daļa, ja šis pasākums, pēc pieprasījuma iesniedzējas Puses domām, var ietekmēt šīs nolīguma daļas darbību.

27.5. PANTS

Vispārēji piemērojamu pasākumu administrēšana

1. Katra Puse objektīvi, neatkarīgi un samērīgi administrē visus vispārēji piemērojamos pasākumus saistībā ar jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šī nolīguma daļa.

2. Katra Puse, konkrētos gadījumos piemērojot vispārēji piemērojamus pasākumus otras Puses personām, precēm vai pakalpojumiem,

a) cenšas personām, ko tieši skar administratīvās procedūras[1], saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem laicīgi paziņot par administratīvo procedūru sākšanu, tostarp sniegt procedūru būtības aprakstu, tiesisko pamatojumu, saskaņā ar kuru procedūras tiek uzsāktas, un – vajadzības gadījumā – problemātisko jautājumu vispārīgu aprakstu; un

b) pirms galīgā administratīvā lēmuma nodrošina šādām ieinteresētajām personām pienācīgu iespēju iesniegt faktus un argumentus, kas pamato viņu nostāju, ja to pieļauj termiņš, procedūras veids un sabiedrības intereses.

[1] Lielākai noteiktībai – jautājumos, uz kuriem attiecas 23. nodaļa, šādas personas ir Puses konkurences iestādes lēmuma adresāti.

27.6. PANTS

Pārskatīšana un pārsūdzēšana

1. Katra Puse izveido vai saglabā tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvās tiesas vai procedūras, lai nekavējoties pārskatītu vai pārsūdzētu un vajadzības gadījumā labotu administratīvu lēmumu saistībā ar jebkuru šajā nolīguma daļā ietvertu jautājumu. Katra Puse nodrošina, ka tās pārskatīšanas vai pārsūdzības procedūras nediskriminējošā un objektīvā veidā īsteno tiesas, kuras ir objektīvas un neatkarīgas no iestādes, kam uzticēta administratīvā izpilde, un kuru sastāvā ir personas, kas nav būtiski ieinteresētas lietas iznākumā.

2. Katra Puse nodrošina, ka 1. punktā minētajās procedūrās iesaistītajām pusēm ir piešķirtas tiesības:

a) uz pienācīgu iespēju pamatot vai aizstāvēt savu nostāju; un

b) uz lēmumu, kura pamatā ir pierādījumi un izklāsti vai, ja to prasa Puses tiesību akti, – dokumenti, kurus apkopojusi administratīvā iestāde.

3. Katra Puse nodrošina, ka 2. punkta b) apakšpunktā minēto lēmumu var pārsūdzēt vai pārskatīt, kā paredzēts tās tiesību aktos, un to īsteno iestāde, kurai attiecībā uz konkrēto administratīvo lēmumu piešķirtas administratīvās izpildes pilnvaras, minētajam lēmumam nosakot šīs iestādes administratīvo praksi.

27.7. PANTS

Regulējuma kvalitāte, sniegums un laba regulatīvā prakse

1. Puses atzīst labas regulatīvās prakses principus un veicina regulējuma kvalitāti un sniegumu. Puses jo īpaši:

a) mudina izmantot regulatīvās ietekmes novērtējumus nozīmīgu iniciatīvu izstrādes gaitā; un

b) izveido vai saglabā procedūras, kas veicina vispārējas nozīmes pasākumu regulāru retrospektīvu izvērtēšanu.

2. Puses cenšas sadarboties reģionālos un daudzpusējos forumos, lai veicinātu labu regulatīvo praksi un pārredzamību attiecībā uz starptautisko tirdzniecību un ieguldījumiem jomās, uz kurām attiecas šī nolīguma daļa.

27.8. PANTS

Saistība ar citām nodaļām

Šo nodaļu piemēro, neskarot nevienu konkrētu noteikumu citās šā nolīguma daļas nodaļās.

28. NODAĻA

IZŅĒMUMI

28.1. PANTS

Drošības izņēmumi

Neko šajā nolīguma daļā neinterpretē:

a) kā pienākumu Pusei sniegt jebkādu informāciju vai nodrošināt tai piekļuvi, ja Puse uzskata, ka šādas informācijas izpaušana ir pretrunā būtiskām Puses drošības interesēm; vai

b) kā šķērsli, kas attur Pusi no jebkādas darbības, kuru tā uzskata par nepieciešamu savu būtisko drošības interešu aizsardzībai:

   i) saistībā ar ieroču, munīcijas un militārā inventāra ražošanu vai transportu un citu preču un materiālu, pakalpojumu un tehnoloģiju transportu un darījumiem ar tiem, un saimnieciskajām darbībām, ko tieši vai netieši veic ar nolūku apgādāt militāru formējumu;

   ii) saistībā ar skaldmateriāliem un kodoltermiskajā sintēzē izmantojamiem materiāliem vai materiāliem, no kuriem tos iegūst; vai

   iii) kara laikā vai citādā ārkārtas situācijā starptautiskajās attiecībās; vai

c) kā šķērsli, kas attur Pusi no jebkādas darbības tās starptautisko saistību izpildei saskaņā ar ANO Statūtiem starptautiskā miera un drošības saglabāšanai.

28.2. PANTS

Vispārēji izņēmumi

1. Ievērojot prasību šādus pasākumus nepiemērot tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju starp valstīm, kurās pastāv tādi paši apstākļi, vai slēptu ierobežojumu starptautiskajai tirdzniecībai un investīcijām, neko 10., 12. un 25. nodaļā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei pieņemt vai īstenot *GATT* 1994 XX pantā minētos pasākumus. Šajā nolūkā *GATT* 1994 XX pants, tai skaitā tā piezīmes un papildnoteikumi, *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīguma daļā un kļūst par tās daļu.

2. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, ka tas radītu patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp valstīm, kurās pastāv līdzīgi apstākļi, vai slēptus ierobežojumus ieguldījumu liberalizācijai vai pakalpojumu tirdzniecībai, nekas 18. un 25. nodaļā nav interpretējams kā šķērslis, kas liedz Pusei pieņemt vai īstenot pasākumus, kuri:

a) nepieciešami sabiedriskās drošības vai sabiedrības morāles aizsardzībai vai sabiedriskās kārtības uzturēšanai[1];

[1] Sabiedriskās drošības un sabiedrības morāles izņēmumus var izmantot tikai tad, ja reāli un pietiekami nopietni tiek apdraudētas kādas no sabiedrības pamatinteresēm.

b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai;

c) attiecas uz izsmeļamu dabas resursu saglabāšanu, ja šādus pasākumus piemēro saistībā ar iekšzemes ieguldītāju vai iekšzemes pakalpojumu sniegšanas un patēriņa ierobežojumiem;

d) nepieciešami nacionālo mākslinieciskas, vēsturiskas vai arheoloģiskas vērtības bagātību aizsardzībai;

e) nepieciešami, lai nodrošinātu to normatīvo aktu ievērošanu, kas nav pretrunā šai nolīguma daļai, ietverot tos, kuri attiecas uz:

i) krāpnieciskas vai maldinošas prakses[1] novēršanu vai līgumsaistību neizpildes sekām;

ii) fizisku personu privātās dzīves aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi un izplatīšanu un privātā īpašumā esošas dokumentācijas un grāmatvedības konfidencialitātes aizsardzību; vai

iii) drošību.

[1] Lielākai noteiktībai – tas ietver noteikumus par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu.

3. Neko 18. nodaļā neinterpretē tā, ka tas liegtu pieņemt vai izpildīt pasākumu, ar kuru īsteno prasību, ko noteikusi vai izpilda tiesa, administratīvā tiesa vai konkurences iestāde, lai novērstu konkurences tiesību aktu un noteikumu pārkāpumu.

4. Lielākai noteiktībai – Puses saprot, ka tādā mērā, ciktāl šādi pasākumi ir citādi nesaderīgi ar 10., 12. un 25. nodaļas noteikumiem:

a) *GATT* 1994 XX panta b) punktā norādītie pasākumi ietver vides pasākumus, kas nepieciešami cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai;

b) *GATT* 1994 XX panta g) punktu piemēro pasākumiem, kas saistīti ar dzīvo un nedzīvo izsmeļamo dabas resursu saglabāšanu; un

c) uz pasākumiem, kas pieņemti daudzpusēju nolīgumu vides jomā īstenošanai, var attiekties *GATT* 1994 XX panta b) vai g) punkts.

5. Pirms Puse veic jebkādus pasākumus, kas paredzēti *GATT* 1994 XX panta i) un j) punktā, minētā Puse sniedz otrai Pusei visu attiecīgo informāciju nolūkā rast abām Pusēm pieņemamu risinājumu. Ja no informācijas sniegšanas brīža 30 (trīsdesmit) dienu laikā nav panākta vienošanās, Puse var piemērot attiecīgos pasākumus. Ja ārkārtēju un kritisku apstākļu dēļ ir vajadzīga tūlītēja rīcība, Puse, kas plāno veikt pasākumus, var piemērot apstākļu novēršanai vajadzīgo pasākumu, par to iepriekš nepaziņojot, un nekavējoties par to informē otru Pusi.

28.3. PANTS

Nodokļu uzlikšana

1. Nekas šajā nolīguma daļā neietekmē Eiropas Savienības vai tās dalībvalstu, vai *MERCOSUR* parakstītājvalstu tiesības un pienākumus, kas izriet no jebkuras nodokļu konvencijas. Ja šī nolīguma daļa nav saderīga ar kādu no nodokļu konvencijām, tad minētā nodokļu konvencija prevalē, ciktāl pastāv nesaderība.

2. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp valstīm, kurās pastāv līdzīgi apstākļi, vai slēptus ierobežojumus tirdzniecībai vai ieguldījumiem, nekas šajā nolīguma daļā nav interpretējams kā šķērslis, kas liedz Pusei pieņemt, paturēt spēkā vai īstenot jebkuru pasākumu, kura mērķis ir nodrošināt tādu tiešo nodokļu[1] taisnīgu vai iedarbīgu uzlikšanu vai iekasēšanu, kas:

a) nošķir nodokļu maksātājus, kas nav vienādā situācijā, it īpaši saistībā ar viņu rezidences vietu vai vietu, kur ieguldīts viņu kapitāls; vai

[1] Lielākai noteiktībai – Puses apzinās, ka šādi pasākumi ietver pasākumus, kuri nav saderīgi ar 18.4. pantu un kuru mērķis ir nodrošināt tiešo nodokļu taisnīgu vai efektīvu uzlikšanu vai iekasēšanu, ko Puse veic saskaņā ar savu nodokļu sistēmu un kas:

i) attiecas uz ieguldītājiem un pakalpojumu sniedzējiem, kas nav rezidenti, atzīstot to, ka nerezidentu nodokļu pienākumus nosaka attiecībā uz apliekamām vērtībām, ko ieved no Puses teritorijas vai kas atrodas Puses teritorijā;

ii) attiecas uz nerezidentiem, lai nodrošinātu nodokļu uzlikšanu vai iekasēšanu Puses teritorijā;

iii) attiecas uz nerezidentiem vai rezidentiem, lai novērstu nodokļu apiešanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, ietverot atbilstības panākšanas pasākumus;

iv) attiecas uz tādu pakalpojumu patērētājiem, ko sniedz otras Puses teritorijā vai no tās, ar nolūku nodrošināt no Puses teritorijā esošiem avotiem radušos nodokļu uzlikšanu šādiem patērētājiem vai iekasēšanu no tiem;

v) nošķir ieguldītājus un pakalpojumu sniedzējus, kas ir nodokļu maksātāji par visā pasaulē apliekamām vienībām, no citiem ieguldītājiem un pakalpojumu sniedzējiem, atzīstot viņu nodokļu bāzes atšķirību; vai

vi) nosaka, piešķir vai iedala rezidentu vai filiāļu, vai saistīto personu starpā, vai vienas personas filiāļu ienākumu, peļņu, ieņēmumus, zaudējumus, atskaitījumus vai kredītus, lai nodrošinātu Puses nodokļu bāzi.

Nodokļu terminus vai jēdzienus šajā zemsvītras piezīmē nosaka saskaņā ar nodokļu definīcijām un jēdzieniem vai līdzvērtīgām vai līdzīgām definīcijām un jēdzieniem tās Puses iekšzemes tiesību aktos, kura pasākumu veic.

b) tiecas novērst nodokļu apiešanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas saskaņā ar nodokļu nolīgumu vai iekšzemes fiskālo tiesību aktu noteikumiem.

3. Šajā pantā:

a) "rezidences vieta" ir rezidences vieta nodokļu vajadzībām; un

b) "nodokļu konvencija" ir konvencija par nodokļu dubultas uzlikšanas novēršanu vai ikviens cits starptautisks nolīgums vai vienošanās, kura pilnīgi vai galvenokārt attiecas uz nodokļu sistēmu un kuras dalībniece ir jebkura dalībvalsts, Eiropas Savienība vai *MERCOSUR* parakstītājvalsts.

28.4. PANTS

Informācijas izpaušana

1. Neko šajā nolīguma daļā neinterpretē kā prasību Pusei darīt pieejamu konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana traucētu tiesībaizsardzībai vai kā citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm, vai skartu konkrētu valsts vai privātu uzņēmumu likumīgas komerciālās intereses, izņemot gadījumus, kad šķīrējtiesa pieprasa sniegt šādu konfidenciālu informāciju strīdu izšķiršanas procedūrās saskaņā ar 29. nodaļu. Šādos gadījumos šķīrējtiesa nodrošina, ka tiek pilnībā aizsargāta konfidencialitāte.

2. Ja Puse iesniedz informāciju, kura saskaņā ar tās normatīvajiem aktiem tiek uzskatīta par konfidenciālu, tad otra Puse šo informāciju uzskata par konfidenciālu, ja vien iesniedzēja Puse nepiekrīt citādai attieksmei.

28.5. PANTS

PTO atbrīvojumi

Ja šajā nolīguma daļā noteikts pienākums pēc būtības ir līdzvērtīgs PTO līgumā noteiktam pienākumam, tad jebkurš pasākums, kurš atbilst atbrīvojumam, kas pieņemts saskaņā ar PTO līguma IX panta 3. un 4. punktu, tiek uzskatīts par atbilstīgu pēc būtības līdzvērtīgajam šīs nolīguma daļas noteikumam.

29. NODAĻA

STRĪDU IZŠĶIRŠANA

A IEDAĻA

MĒRĶIS, DEFINĪCIJAS UN DARBĪBAS JOMA

29.1. PANTS

Mērķis

Šīs nodaļas mērķis ir izveidot efektīvu un lietderīgu mehānismu, lai:

a) novērstu un atrisinātu strīdus starp Pusēm par to, kā interpretēt un piemērot šā nolīguma III daļu, ar nolūku rast savstarpēji saskaņotu risinājumu; un

b) attiecīgā gadījumā saglabāt šā nolīguma III daļā piešķirto koncesiju līdzsvaru.

29.2. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā un 29.-A, 29.-B un 29.-C pielikumā:

a) “konsultants” ir persona, kuru viena no pusēm piesaistījusi, lai tā minēto pusi konsultētu vai tai palīdzētu saistībā ar šķīrējtiesas procesu;

b) “šķīrējtiesa” ir šķīrējtiesa, kas izveidota saskaņā ar 29.9. pantu;

c) “šķīrējtiesnesis” ir persona, kas ir šķīrējtiesas loceklis;

d) “palīgs” ir persona, kas saskaņā ar šķīrējtiesneša iecelšanas noteikumiem veic izpēti vai palīdz minētajam šķīrējtiesnesim;

e) “kandidāts” ir persona, kuras vārds un uzvārds iekļauts 29.8. panta 3. punktā minētajā šķīrējtiesnešu sarakstā un kuras kandidatūra tiek izskatīta iecelšanai par šķīrējtiesas locekli, kas izveidota saskaņā ar 29.9. pantu;

f) “prasītāja puse” ir puse, kas pieprasa izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 29.7. pantu;

g) “eksperts” ir persona ar specializētām un atzītām zināšanām un pieredzi konkrētā jomā, kurai šķīrējtiesa vai mediators lūdz sniegt atzinumu vai kuras atzinums šajā jomā ir iesniegts jebkurai no pusēm, vai kuras atzinumu pieprasa kāda no pusēm;

h) “mediators” ir persona, kas veic mediāciju saskaņā ar 29.6. pantu;

i) “puses pārstāvis” ir Puses valsts pārvaldes departamenta vai aģentūras, vai kāda cita Puses publiskas iestādes nodarbināta vai iecelta persona, kas pārstāv Pusi domstarpībās saistībā ar šo nodaļu; un

j) “personāls” attiecībā uz šķīrējtiesnesi ir personas, kas strādā šķīrējtiesneša vadībā un pakļautībā, izņemot palīgus.

29.3. PANTS

Strīda puses

1. Šīs nodaļas izpratnē strīda puses var būt Eiropas Savienība un *MERCOSUR* vai viena vai vairākas *MERCOSUR* parakstītājvalstis. Strīda puses turpmāk tekstā sauc par “pusi” vai “pusēm”.

2. Eiropas Savienība var sākt strīdu izšķiršanas procedūru pret *MERCOSUR* par pasākumu, kas attiecas uz Eiropas Savienību vai vienu vai vairākām tās dalībvalstīm, ja attiecīgais pasākums ir *MERCOSUR* pasākums.

3. Eiropas Savienība var sākt strīdu izšķiršanas procedūru pret vienu vai vairākām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm par pasākumu, kas attiecas uz Eiropas Savienību vai vienu vai vairākām tās dalībvalstīm, ja attiecīgais pasākums ir šādu *MERCOSUR* parakstītājvalstu pasākums.

4. *MERCOSUR* var sākt strīdu izšķiršanas procedūru pret Eiropas Savienību par pasākumu, kas attiecas uz *MERCOSUR* vai visām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, ja attiecīgais pasākums ir Eiropas Savienības[1] vai vienas vai vairāku Eiropas Savienības dalībvalstu pasākums.

5. Viena vai vairākas *MERCOSUR* parakstītājvalstis var individuāli sākt strīdu izšķiršanas procedūru pret Eiropas Savienību par pasākumu, kas attiecas uz šādu *MERCOSUR* parakstītājvalsti vai *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, ja pasākums ir Eiropas Savienības vai vienas vai vairāku Eiropas Savienības dalībvalstu pasākums.

6. Ja vairāk nekā viena *MERCOSUR* parakstītājvalsts sāk strīdu izšķiršanas procedūru pret Eiropas Savienību par to pašu jautājumu, *mutatis mutandis* piemēro VSI 9. pantu[2].

---

[1] Lielākai noteiktībai – šajā pantā minētais Eiropas Savienības pasākums ietver arī vienas vai vairāku Eiropas Savienības dalībvalstu pasākumu.

[2] Lielākai noteiktībai – VSI 9. panta 3. punkts neliedz *MERCOSUR* parakstītājvalstij no šīs nodaļas 29.8. panta 3. punkta b) apakšpunktā minētā apakšsaraksta iecelt šķīrējtiesas locekli, kurš nav tā pati persona, kas pildīja vai pilda šķīrējtiesneša pienākumus šķīrējtiesā, kura izveidota citas *MERCOSUR* parakstītājvalsts sūdzības izskatīšanai par to pašu jautājumu.

29.4. PANTS

Darbības joma

Šīs nodaļas noteikumi attiecas uz visiem strīdiem:

a) par šā nolīguma III daļas noteikumu (turpmāk "aptvertie noteikumi") interpretāciju un piemērošanu, ja vien nav skaidri noteikts citādi; vai

b) attiecībā uz vienas puses apgalvojumu, ka otras puses piemērotais pasākums anulē vai būtiski samazina ieguvumu, kas tai pienākas saskaņā ar aptvertajiem noteikumiem tādā veidā, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp Pusēm, neatkarīgi no tā, vai šāds pasākums ir pretrunā šā nolīguma III daļas noteikumiem, ja vien nav skaidri noteikts kas cits.

B IEDAĻA

APSPRIEŠANĀS UN MEDIĀCIJA

29.5. PANTS

Apspriešanās

1. Puses cenšas atrisināt visas domstarpības par 29.4. panta a) punktā minēto aptverto noteikumu iespējamo neizpildi vai 29.4. panta b) punktā minēto iespējamo anulēšanu vai būtisku samazinājumu, labticīgi sākot apspriešanos ar mērķi panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu. Šajā sakarā papildus ņem vērā to jaunattīstības valstu īpašās problēmas, kurām ir tikai sauszemes robežas.

2. Puse ierosina apspriešanos, iesniedzot rakstisku pieprasījumu otrai pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā, norādot pieprasījuma iemeslu, tostarp precizējot aplūkojamo pasākumu un – 29.4. panta a) punktā minētā strīda gadījumā – aptvertos noteikumus, kurus tā uzskata par piemērojamiem un kurus otra puse neievēro, vai – 29.4. panta b) punktā minētā strīda gadījumā – ieguvumus, kuri, pēc tās ieskatiem, attiecīgā pasākuma rezultātā ir anulēti vai būtiski samazinājušies tādā veidā, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm.

3. Apspriešanos rīko ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas, un, ja vien puses nevienojas citādi, tā notiek pieprasījuma saņēmējas puses teritorijā. Apspriešanos uzskata par pabeigtu ne vēlāk 30 (trīsdesmit) dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas, ja vien abas puses nevienojas to turpināt. Apspriešanās un jo īpaši pušu nostāja, ko tās ieņēmušas apspriešanās laikā, ir konfidenciālas un neskar nevienas puses tiesības jebkuros turpmākajos procesos.

4. Apspriešanās steidzamos jautājumos, tostarp tādos, kas attiecas uz ātrbojīgām precēm vai citām precēm vai pakalpojumiem, kas īsā laikā strauji zaudē savu kvalitāti, pašreizējo stāvokli vai komerciālo vērtību, notiek ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas, un to uzskata par pabeigtu minēto 15 (piecpadsmit) dienu laikā, ja vien abas puses nevienojas to turpināt.

5. Apspriešanās laikā katra Puse sniedz faktu informāciju, lai dotu iespēju pilnībā izvērtēt to, kādā veidā attiecīgais pasākums, ja runa ir par 29.4. panta a) punktā minēto strīdu, varētu ietekmēt šā nolīguma III daļas piemērošanu vai, ja runa ir par 29.4. panta b) punktā minēto strīdu, – anulēt vai būtiski samazināt ieguvumus, kas pieprasījuma iesniedzējai Pusei pienākas saskaņā ar šā nolīguma III daļu, tādā veidā, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp Pusēm.

6. Ja apspriešanās nenotiek attiecīgi 3. vai 4. punktā noteiktajā termiņā vai ja apspriešanās ir pabeigta un nav panākts savstarpēji saskaņots risinājums, apspriešanos pieprasījusī puse var aicināt izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 29.7. pantu.

7. Apspriešanās pieprasījums par 29.4. panta a) punktā minēto strīdu neskar pieprasījuma iesniedzējas puses tiesības attiecībā uz to pašu pasākumu vienlaikus vai vēlāk pieprasīt apspriešanos par 29.4. panta b) punktā minēto strīdu un otrādi.

29.6. PANTS

Mediācija

Puse saskaņā ar 29.-C pielikumu var pieprasīt mediāciju attiecībā uz jebkuru kādas puses pasākumu, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm. Mediāciju var sākt vienīgi tad, ja puses par to savstarpēji vienojas.

C IEDAĻA

DOMSTARPĪBU IZŠĶIRŠANA ŠĶĪRĒJTIESĀ

29.7. PANTS

Šķīrējtiesas procesa uzsākšana

1. Ja puses nav atrisinājušas strīdu, veicot apspriešanos saskaņā ar 29.5. pantu, vai ja prasītāja puse uzskata, ka atbildētāja puse nav īstenojusi risinājumu, par ko panākta savstarpēja vienošanās apspriešanās laikā, prasītāja puse var aicināt izveidot šķīrējtiesu, iesniedzot rakstisku pieprasījumu atbildētājai pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā.

2. Prasītāja puse norāda pieprasījuma iemeslus, tostarp precizē konkrēto pasākumu un 29.4. panta a) punktā minētā strīda gadījumā paskaidro, kāpēc minētais pasākums ir aptverto noteikumu pārkāpums, skaidri norādot sūdzības juridisko pamatu vai – 29.4. panta b) punktā minētā strīda gadījumā – to, kā attiecīgais pasākums anulē vai būtiski samazina ieguvumus, kas prasītājai pusei pienākas saskaņā ar šā nolīguma III daļu.

3. Pieprasījums izveidot šķīrējtiesu par 29.4. panta a) punktā minēto strīdu neskar prasītājas puses tiesības attiecībā uz to pašu pasākumu vienlaikus vai vēlāk pieprasīt izveidot šķīrējtiesu par 29.4. panta b) punktā minēto strīdu un otrādi.

4. Ja prasītāja puse attiecībā uz to pašu pasākumu vienlaikus ir pieprasījusi izveidot šķīrējtiesu gan par 29.4. panta a) punktā minēto strīdu, gan par 29.4. panta b) punktā minēto strīdu, izveido vienu šķīrējtiesu, kas veic šķīrējtiesas funkcijas attiecībā uz abiem strīdiem. Ja attiecībā uz vienu un to pašu pasākumu notiek secīgi šķīrējtiesas procesi, vēlāko no tiem, ja vien iespējams, nodod izskatīšanā tam pašam šķīrējtiesas sastāvam, kurā izskatīts iepriekšējais strīds.

29.8. PANTS

Šķīrējtiesnešu iecelšana

1. Šķīrējtiesnešiem jābūt specializētām zināšanām vai pieredzei tieslietās un starptautiskajā tirdzniecībā. Šķīrējtiesneši, kas nav nevienas puses valstspiederīgie, ir juristi.

2. Šķīrējtiesneši:

a) ir neatkarīgi;

b) darbojas privātpersonas statusā;

c) nepieņem nevienas organizācijas vai valdības norādījumus un nav saistīti ar nevienas šā nolīguma puses valdību vai valdības organizāciju; un

d) ievēro 29.-B pielikumu.

3. Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā ne vēlāk kā 6 (sešus) mēnešus pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas izveido vismaz 32 (trīsdesmit divu) personu sarakstu, kuras vēlas un spēj būt šķīrējtiesneši. Šim sarakstam ir šādi 3 (trīs) apakšsaraksti:

a) viens apakšsaraksts ar 12 (divpadsmit) personām, kuras izvirzījusi Eiropas Savienība;

b) viens apakšsaraksts ar 12 (divpadsmit) personām, kuras izvirzījusi *MERCOSUR*; un

c) viens apakšsaraksts ar 8 (astoņām) personām, kuras nav nevienas Puses valstspiederīgie un būs šķīrējtiesas priekšsēdētāji.

4. Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā nodrošina, ka šā panta 3. punktā minētajā sarakstā ir iekļauts vajadzīgais personu skaits. Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā var grozīt šķīrējtiesnešu sarakstu saskaņā ar 29.-A pielikumā sniegtā reglamenta 25. pantu.

5. Ja brīdī, kad tiek izveidota konkrēta šķīrējtiesa saskaņā ar 29.9. pantu, šā panta 3. punktā paredzētais saraksts nav izveidots vai arī ir izveidots, bet ne visas attiecīgajā apakšsarakstā iekļautās personas strīdā var pildīt šķīrējtiesnešu funkcijas, Apvienotās komitejas tirdzniecības lietu sastāvā līdzpriekšsēdētājs, kurš ir no prasītājas puses, izlozē šķīrējtiesnešus saskaņā ar 29.-A pielikumā sniegtā reglamenta 10., 26. un 28. līdz 31. pantu.

29.9. PANTS

Šķīrējtiesas izveide

1. Šķīrējtiesas sastāvā ir 3 (trīs) šķīrējtiesneši.

2. Ne vēlāk kā 10 (desmit) dienas pēc tam, kad saņemts rakstisks pieprasījums izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 29.7. panta 1. punktu, puses savstarpēji apspriežas, lai vienotos par tās sastāvu[1]. Izvēloties šķīrējtiesnešus, puses var ņemt vērā to īpašās zināšanas par strīda priekšmetu. Šķīrējtiesas priekšsēdētājs vienmēr ir persona, kas nav nevienas Puses valstspiederīgais.

3. Ja puses nevienojas par šķīrējtiesas sastāvu šā panta 2. punktā noteiktajā laikposmā, tad katra puse ne vēlāk kā 10 (desmit) dienas pēc šā panta 2. punktā noteiktā laikposma beigām ieceļ vienu šķīrējtiesnesi, to izraugoties no attiecīgās puses kandidātu apakšsaraksta, kas sagatavots saskaņā ar 29.8. panta 3. punktu. Ja kāda puse minētajā laikposmā neieceļ šķīrējtiesnesi, tad Apvienotās komitejas tirdzniecības lietu sastāvā līdzpriekšsēdētājs vai viņa pārstāvis, kas pārstāv prasītāju pusi, ne vēlāk kā 5 (piecas) dienas pēc iepriekšējā teikumā minētā laikposma beigām izlozē šķīrējtiesnesi no attiecīgās puses apakšsaraksta.

[1] Lielākai noteiktībai – vienojoties par šķīrējtiesas sastāvu saskaņā ar šo punktu, puses var vienoties, ka par šķīrējtiesnešiem izvēlēsies personas, kas nav iekļautas saskaņā ar 29.8. panta 3. punktu izveidotajā šķīrējtiesnešu sarakstā.

4. Šā panta 2. punktā minētajā laikposmā puses cenšas vienoties par šķīrējtiesas priekšsēdētāju. Ja puses nespēj vienoties, jebkura no pusēm pieprasa, lai Apvienotās komitejas tirdzniecības lietu sastāvā līdzpriekšsēdētājs, kas pārstāv prasītāju pusi, ne vēlāk kā 5 (piecu) dienu laikā pēc minētā pieprasījuma izraugās šķīrējtiesas priekšsēdētāju, izlozējot to no 29.8. panta 3. punktā minētā apakšsaraksta.

5. Par šķīrējtiesas izveidošanas dienu uzskata dienu, kurā visi izraudzītie šķīrējtiesneši ir piekrituši iecelšanai saskaņā ar 29.-A pielikumā sniegto reglamentu.

6. Ja puse uzskata, ka kāds šķīrējtiesnesis neatbilst 29.-B pielikumam, piemēro 29.-A pielikumā paredzētās procedūras.

7. Ja šķīrējtiesnesis nevar piedalīties procesā, atkāpjas vai ir jāaizstāj, jaunu šķīrējtiesnesi izraugās saskaņā ar šajā pantā un 29.-A pielikumā sniegtajā reglamentā paredzētajām atlases procedūrām. Šķīrējtiesas procesu aptur uz laiku, kas nepārsniedz 25 (divdesmit piecas) dienas.

8. Puses *ipso facto* un bez īpašas vienošanās atzīst par saistošu jebkuras saskaņā ar šo nodaļu izveidotas šķīrējtiesas autoritāti.

29.10. PANTS

Lēmums par steidzamību

Ja to pieprasa kāda puse, šķīrējtiesa 10 (desmit) dienu laikā pēc izveidošanas pieņem lēmumu par to, vai lieta attiecas uz steidzamiem jautājumiem.

29.11. PANTS

Sēdes

Šķīrējtiesas sēdes ir atklātas, ja vien puses nenolemj citādi. Šķīrējtiesas sēdes ir daļēji vai pilnībā slēgtas sabiedrībai, ja kāda puse iesniegumos vai argumentos ir iekļāvusi informāciju, kuru minētā puse ir atzīmējusi par konfidenciālu.

29.12. PANTS

Informācija un tehniskas konsultācijas

1. Šķīrējtiesa var saskaņā ar 29.-A pielikumu pieprasīt ekspertu atzinumu vai iegūt informāciju no jebkura avota, ko tā uzskata par piemērotu.

2. Ekspertu atzinumi, kā arī no attiecīgā avota iegūtā informācija nav saistoši.

3. Ekspertiem jābūt personām ar profesionālu statusu un pieredzi attiecīgajā jomā. Pirms šādu ekspertu izraudzīšanās šķīrējtiesa apspriežas ar pusēm.

4. Šķīrējtiesa nosaka pieņemamu termiņu informācijas vai ekspertu ziņojuma iesniegšanai.

5. Pušu personas ir pilnvarotas iesniegt šķīrējtiesām *amicus curiae* izklāstus saskaņā ar 29.-A pielikumā sniegtajiem nosacījumiem. Šie nosacījumi nodrošina, ka *amicus curiae* izklāsti nerada nesamērīgu slogu strīdā iesaistītajām pusēm vai nepamatoti nekavē vai nesarežģī šķīrējtiesas procesu.

6. Saskaņā ar šo pantu iegūto informāciju dara zināmu katrai pusei, dodot tām iespēju izteikt piezīmes.

29.13. PANTS

Piemērojamie tiesību akti un interpretācijas noteikumi

1. Ja rodas 29.4. panta a) punktā minētais strīds, šķīrējtiesa izšķir strīdu saskaņā ar aptvertajiem noteikumiem.

2. Visos 29.4. pantā minētajos strīdos šķīrējtiesa interpretē aptvertos noteikumus saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem. Interpretējot pienākumu, kas noteikts šajā nolīgumā un ir identisks PTO līgumā noteiktam pienākumam, šķīrējtiesa ņem vērā jebkuru attiecīgo interpretāciju, kas iedibināta PTO Strīdu izšķiršanas padomes nolēmumos.

29.14. PANTS

Šķīrējtiesas nolēmums

1. Šķīrējtiesa ne vēlāk kā 90 (deviņdesmit) dienas pēc šķīrējtiesas izveides pusēm iesniedz starpposma ziņojumu. Šķīrējtiesas starpposma ziņojumā izklāsta konstatētos faktus, aptverto noteikumu piemērojamību, kā arī šķīrējtiesas konstatējumu un ieteikumu galveno pamatojumu.

2. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka 1. punktā noteikto termiņu nevar ievērot, tad šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to rakstiski informē puses un Apvienoto komiteju tirdzniecības lietu sastāvā, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad šķīrējtiesa plāno sniegt starpposma ziņojumu. Starpposma ziņojumu nekādā gadījumā nedrīkst sniegt vēlāk par 120 (simt divdesmit) dienām pēc šķīrējtiesas izveides dienas.

3. Steidzamības gadījumos, tostarp tādos, kuri saistīti ar ātrbojīgām precēm vai tādām precēm vai pakalpojumiem, kas īsā laikā ātri zaudē kvalitāti, pašreizējo stāvokli vai komerciālo vērtību, šķīrējtiesa dara visu iespējamo, lai sniegtu starpposma ziņojumu 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) dienas pēc šķīrējtiesas izveidošanas.

4. Puse var iesniegt šķīrējtiesai rakstisku pieprasījumu pārskatīt konkrētus šķīrējtiesas starpposma ziņojuma aspektus ne vēlāk kā 14 (četrpadsmit) dienu laikā pēc ziņojuma saņemšanas vai steidzamos gadījumos, tostarp tādos, kas saistīti ar ātrbojīgām precēm vai sezonas precēm vai pakalpojumiem, ne vēlāk kā 7 (septiņu) dienu laikā pēc tā saņemšanas. Šķīrējtiesa, izskatījusi pušu rakstiskās piezīmes par starpposma ziņojumu, var ieviest izmaiņas ziņojumā un pēc saviem ieskatiem veikt papildu izpēti.

5. Ja 4. punktā minētajā laikposmā nav iesniegts rakstisks pieprasījums pārskatīt konkrētus starpposma ziņojuma aspektus, tad starpposma ziņojums kļūst par šķīrējtiesas nolēmumu.

6. Šķīrējtiesa savu šķīrējtiesas nolēmumu pusēm un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā iesniedz ne vēlāk kā 120 (simt divdesmit) dienu laikā pēc šķīrējtiesas izveides. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka minēto termiņu nevar ievērot, tad šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to rakstiski informē puses un Apvienoto komiteju tirdzniecības lietu sastāvā, norādot kavēšanās iemeslus. Šķīrējtiesas ziņojumu nekādā gadījumā nedrīkst sniegt vēlāk par 150 (simt piecdesmit) dienām pēc šķīrējtiesas izveides dienas.

7. Steidzamības gadījumos, tostarp tādos, kuri saistīti ar ātrbojīgām precēm vai tādām precēm vai pakalpojumiem, kas īsā laikā ātri zaudē kvalitāti, pašreizējo stāvokli vai komerciālo vērtību, šķīrējtiesa dara visu iespējamo, lai sniegtu šķīrējtiesas ziņojumu ne vēlāk kā 60 (sešdesmit) dienas pēc šķīrējtiesas izveides dienas. Šķīrējtiesas nolēmumu nekādā gadījumā nepieņem vēlāk kā 75 (septiņdesmit piecas) dienas pēc minētās dienas.

8. Šķīrējtiesas ziņojumā izklāsta konstatētos faktus, attiecīgā gadījumā – aptverto noteikumu piemērojamību, kā arī konstatējumu un ieteikumu galveno pamatojumu. Šķīrējtiesas nolēmums ietver pušu argumentu pietiekamu analīzi un skaidru atbildi uz abu pušu jautājumiem un apsvērumiem, tostarp tiem, kas pausti attiecībā uz šķīrējtiesas starpposma ziņojumu.

9. Šķīrējtiesa objektīvi izvērtē tai iesniegto jautājumu, tostarp lietas faktus, abu pušu iesniegtos argumentus un pierādījumus, un:

a) 29.4. panta a) punktā minētā strīda gadījumā – aptverto noteikumu piemērojamību un ievērošanu; vai

b) 29.4. panta b) punktā minētā strīda gadījumā – jebkura ieguvuma, kas prasītājai pusei pienākas saskaņā ar aptvertajiem noteikumiem, anulējumu vai būtisku samazinājumu tādā veidā, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm.

10. Ja runa ir par 29.4. panta b) punktā minēto strīdu – ja vien Puses nevienojas citādi, šķīrējtiesa:

a) nosaka, vai izskatāmais pasākums anulē vai būtiski samazina ieguvumu, kas prasītājai pusei pienākas saskaņā ar aptvertajiem noteikumiem, tādā veidā, ka tas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm;

b) attiecīgā gadījumā nosaka to ieguvumu līmeni, kas prasītājai pusei pienākas saskaņā ar aptvertajiem noteikumiem un kas ir anulēti vai būtiski samazinājušies tādā veidā, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm;

c) iesaka atbildētājai pusei veikt savstarpēji apmierinošu korekciju, ja ir konstatējusi, ka attiecīgais pasākums anulē vai būtiski samazina ieguvumu, kas prasītājai pusei pienākas saskaņā ar aptvertajiem noteikumiem, tādā veidā, ka tas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm; atbildētājai pusei nav pienākuma atsaukt attiecīgo pasākumu; un

d) attiecīgā gadījumā un ja abas puses to pieprasa, iesaka veidus un līdzekļus, kā panākt savstarpēji apmierinošu korekciju, tostarp, izmantojot kompensāciju; šādi lēmumi pusēm nav saistoši.

11. Šķīrējtiesa dara visu iespējamo, lai ikvienu lēmumu pieņemtu vienprātīgi. Ja lēmumu nevar pieņemt vienprātīgi, izskatāmo jautājumu izšķir ar balsu vairākumu. Šķīrējtiesneši nenāk klajā ar atšķirīgiem vai atsevišķiem viedokļiem un balsojumā ievēro konfidencialitāti.

12. Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā šķīrējtiesas nolēmumu pilnībā dara publiski pieejamu, izņemot gadījumu, ja puses, savstarpēji vienojoties, nolemj nepubliskot tā daļas, kas satur konfidenciālu informāciju.

13. Šķīrējtiesas nolēmums pusēm ir saistošs no tā pasludināšanas dienas, un to nevar pārsūdzēt.

14. Šķīrējtiesas nolēmums nevar paplašināt vai sašaurināt tiesības un pienākumus, kas paredzēti aptvertajos noteikumos. Šķīrējtiesas nolēmumu neinterpretē tā, ka tas piešķir tiesības vai uzliek pienākumus personām.

15. Šā panta 2., 4., 6., 8. un 11. punktu piemēro 29.18., 29.19., 29.20. un 29.21. pantā minētajiem šķīrējtiesas nolēmumiem.

29.15. PANTS

Strīda atsaukšana, apturēšana vai savstarpēji saskaņots risinājums

1. Prasītāja puse ar atbildētājas puses piekrišanu var atsaukt savu sūdzību pirms šķīrējtiesas nolēmuma pieņemšanas.

2. Ja puses panāk savstarpēji saskaņotu risinājumu jebkurā brīdī pirms vai pēc šķīrējtiesas nolēmuma pieņemšanas, abas puses par to rakstiski informē Apvienoto komiteju tirdzniecības lietu sastāvā.

3. Šķīrējtiesa pēc abu pušu pieprasījuma aptur darbu jebkurā brīdī pirms šķīrējtiesas nolēmuma pieņemšanas uz laikposmu, par kuru vienojušās puses un kurš nepārsniedz 12 (divpadsmit) secīgus mēnešus. Minētajā laikposmā šķīrējtiesa atsāk darbu tikai tad, ja to rakstiski pieprasa abas puses. Šādu pieprasījumu paziņo Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā. Procedūru atsāk no posma, kurā tā tika apturēta, 20 (divdesmit) dienas pēc pieprasījuma saņemšanas dienas. Ja šķīrējtiesas darbs ir bijis apturēts ilgāk par 12 (divpadsmit) mēnešiem, šķīrējtiesas pilnvaras beidzas, neierobežojot prasītājas puses tiesības vēlāk pieprasīt izveidot šķīrējtiesu attiecībā uz to pašu strīda priekšmetu.

29.16. PANTS

Pieprasījums sniegt skaidrojumu

Puse ne vēlāk kā 10 (desmit) dienas pēc šķīrējtiesas nolēmuma saņemšanas var iesniegt šķīrējtiesai, paralēli informējot otru pusi un Apvienoto komiteju tirdzniecības lietu sastāvā, rakstisku pieprasījumu sniegt skaidrojumu par konkrētiem šķīrējtiesas nolēmumā ietverto konstatējumu vai ieteikumu aspektiem, ko pieprasījuma iesniedzēja puse uzskata par neskaidru. Otra strīdā iesaistītā puse var iesniegt šķīrējtiesai piezīmes par minēto pieprasījumu ne vēlāk kā 5 (piecas) dienas pēc tā saņemšanas. Šķīrējtiesa atbild uz pieprasījumu sniegt skaidrojumu par šķīrējtiesas nolēmumu ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) dienu laikā pēc tā saņemšanas. Pieprasījumu sniegt skaidrojumu neizmanto kā šķīrējtiesas nolēmuma pārskatīšanas līdzekli.

29.17. PANTS

Šķīrējtiesas nolēmuma izpilde

1. Atbildētāja puse veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nekavējoties labticīgi izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu.

2. Ja šķīrējtiesa secina, ka attiecīgais pasākums anulē vai būtiski mazina ieguvumu, kas prasītājai pusei pienākas saskaņā ar aptvertajiem noteikumiem tādā veidā, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm, puses apspriežas, lai rastu savstarpēji saskaņotu risinājumu. Puses cenšas izvēlēties risinājumu, kas reāli paplašina piekļuvi tirgum, izmantojot pasākumus, kuri ietver tarifu samazināšanu vai ar tarifiem nesaistītu šķēršļu likvidēšanu.

29.18. PANTS

Samērīgs laikposms nolēmuma izpildei

1. Ja nav praktiski iespējams šķīrējtiesas nolēmumu izpildīt nekavējoties, atbildētājai pusei tiek dots samērīgs laikposms, lai to izdarītu. Tādā gadījumā atbildētāja puse ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) dienas pēc šķīrējtiesas nolēmuma saņemšanas paziņo prasītājai pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā, cik ilgs laikposms ir piemērots izpildes panākšanai.

2. Ja puses nav vienojušās par to, cik ilgs laikposms ir uzskatāms par piemērotu šķīrējtiesas nolēmuma izpildes panākšanai, prasītāja puse ne vēlāk kā 20 (divdesmit) dienu laikā, kopš tā no atbildētājas puses ir saņēmusi saskaņā ar 1. punktu veikto paziņojumu, var rakstiski pieprasīt šķīrējtiesai sākotnējā sastāvā noteikt samērīgā laikposma ilgumu. Šādu pieprasījumu paziņo otrai pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā. Šķīrējtiesa savu nolēmumu iesniedz pusēm un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā ne vēlāk kā 20 (divdesmit) dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas.

3. Atbildētāja puse vismaz 1 (vienu) mēnesi pirms samērīgā laikposma beigām rakstiski informē prasītāju pusi par šķīrējtiesas nolēmuma izpildes gaitu.

4. Puses, savstarpēji vienojoties, var samērīgo laikposmu pagarināt.

29.19. PANTS

Šķīrējtiesas nolēmuma izpildei veikto pasākumu pārskatīšana

1. Atbildētāja puse, pirms ir beidzies 29.18. pantā minētais samērīgais laikposms, paziņo otrai Pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā par visiem pasākumiem, ko tā veikusi, lai izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu.

2. Ja puses nav vienisprātis, vai atbildētājas puses saskaņā ar 1. punktu paziņotais pasākums ir veikts vai atbilst šķīrējtiesas nolēmumam vai aptvertajiem noteikumiem, prasītāja puse var iesniegt pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai, lai tā izlemj šo jautājumu. Pieprasījumā norāda konkrēto pasākumu un, pietiekami atspoguļojot sūdzības juridisko pamatu, paskaidro, kādā ziņā minētais pasākums neizpilda šķīrējtiesas nolēmumu vai neatbilst aptvertajiem noteikumiem. Šķīrējtiesa ne vēlāk kā 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā pēc pieprasījuma nodošanas sniedz pusēm savu nolēmumu.

29.20. PANTS

Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi nolēmuma nepildīšanas gadījumā

1. Ja atbildētāja puse nav paziņojusi par pasākumu, ko tā veikusi, lai izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu vai aptvertos noteikumus samērīgā laikposmā, kurš noteikts saskaņā ar 29.18. pantu, vai ja šķīrējtiesa saskaņā ar 29.19. panta 2. punktu pieņem nolēmumu, ka izpildes pasākumi nav veikti vai ka saskaņā ar 29.19. panta 1. punktu paziņotais pasākums nav saderīgs ar šķīrējtiesas nolēmumu vai aptvertajos noteikumos paredzētajām atbildētājas puses saistībām, tad atbildētāja puse, ja to pieprasa prasītāja puse, iesniedz pagaidu kompensācijas piedāvājumu.

2. Prasītāja puse, paziņojot par to atbildētājai pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā, var apturēt aptvertajos noteikumos paredzētās koncesijas vai citas saistības, ja:

a) prasītāja puse nolemj nepieprasīt pagaidu kompensācijas piedāvājumu saskaņā ar 1. punktu; vai

b) šāds pieprasījums ir iesniegts, un vienošanās par kompensāciju nav panākta 30 (trīsdesmit) dienu laikā pēc:

   i) saskaņā ar 29.18. pantu noteiktā samērīgā laikposma beigām; vai

   ii) šķīrējtiesas nolēmuma pasludināšanas saskaņā ar 29.19. panta 2. punktu, kad nolēmumā konstatēts, ka nav veikts izpildes pasākums vai ka pasākums, par kuru paziņots saskaņā ar 29.19. panta 1. punktu, nav saderīgs ar šķīrējtiesas nolēmumu vai aptvertajiem noteikumiem.

3. Koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanas līmenis nepārsniedz apmēru, kas līdzvērtīgs anulējumam vai samazinājumam, kurš radies tāpēc, ka atbildētāja puse nav izpildījusi šķīrējtiesas nolēmumu. Prasītāja puse paziņo otrai pusei par koncesijām vai citām saistībām, ko tā plāno apturēt, 30 (trīsdesmit) dienas pirms dienas, kad apturēšanai paredzēts stāties spēkā.

4. Apsverot, kuras koncesijas vai citas saistības apturēt, prasītājai pusei vispirms būtu jāmēģina apturēt koncesijas vai citas saistības tajā pašā nozarē vai nozarēs, uz kurām attiecas pasākums, kas, kā konstatēts, neatbilst aptvertajiem noteikumiem vai ir anulējis vai būtiski samazinājis ieguvumus, kuri prasītājai pusei pienākas saskaņā ar šā nolīguma III daļu, tādā veidā, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm.

5. Rodoties 29.4. panta a) punktā minētajam strīdam, koncesiju apturēšanu var piemērot arī citām nozarēm, kurās šķīrējtiesa nav konstatējusi anulējumu vai samazinājumu, jo īpaši tad, ja prasītāja puse uzskata, ka šāda apturēšana efektīvi var nodrošināt atbilstību.

6. Ja 29.4. panta b) punktā minētā strīda gadījumā prasītāja puse uzskata, ka koncesiju apturēšana tajā pašā nozarē vai nozarēs, kuras attiecīgais pasākums ir nelabvēlīgi ietekmējis, nav praktiski iespējama vai efektīva, tā var mēģināt šādu apturēšanu īstenot citās nozarēs. Tādā gadījumā prasītāja puse ņem vērā:

a) tirdzniecību nozarē, ko nelabvēlīgi ietekmējis attiecīgais pasākums, un šādas tirdzniecības nozīmīgumu minētajai pusei;

b) plašākus ekonomiskos faktorus, kas saistīti ar anulējumu vai būtisko samazinājumu; un

c) plašākas ekonomiskās sekas, ko radīs koncesiju apturēšana, tostarp pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieņemšanas izplatīšanos vairākās nozarēs, lai ņemtu vērā iesaistīto nozaru atšķirīgo ekonomisko apmēru.

7. Rodoties 29.4. panta b) punktā minētajam strīdam, prasītāja puse nozarē, uz kuru attiecas attiecīgie tiesiskās aizsardzības līdzekļi, turpina piešķirt atbildētājai pusei režīmu, kas ir ievērojami labvēlīgāks nekā režīms, kurš minētajai pusei bija piešķirts pirms šā nolīguma stāšanās spēkā.

Proti, ja pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzeklis ir pieņemts, apturot tarifu koncesijas, prasītāja puse dod priekšroku precēm, attiecībā uz kurām tarifi ir liberalizēti pilnībā.

Precēm, uz kurām attiecas tarifa likmes kvotas, pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļus piemēro tā, lai vismaz 50 (piecdesmit) procenti no 10.-A pielikumā noteiktā kvotas apjoma, kas attiecas uz atbildētāju pusi, paliktu neskarti un pilnībā pieejami saskaņā ar šā nolīguma III daļas noteikumiem.

Precēm, uz kurām liberalizācija tiek attiecināta pakāpeniski, līdz pilnīgai liberalizācijai īstenojot pārejas periodu, kas ir ilgāks par 11 (vienpadsmit) gadiem, jebkuri pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas izpaužas kā tarifu koncesiju apturēšana, nepārsniedz 50 (piecdesmit) procentus no starpības starp 10.-A pielikumā noteikto likmi, kas piemērojama attiecīgajā laikā, un apturošās puses piemēroto nepreferenciālo tarifa likmi, līdz attiecīgo preču tirdzniecība ir pilnībā liberalizēta.

8. Ja 29.4. panta b) punktā minētais strīds attiecas uz jaunattīstības valsti bez izejas uz jūru, prasītāja puse apsver, kādas turpmākās darbības būtu piemērotas atkarībā no apstākļiem minētajā jaunattīstības valstī bez izejas uz jūru, ņemot vērā ne tikai to pasākumu tirdzniecības aptvērumu, par kuriem iesniegta sūdzība, bet arī jebkādu pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļu ietekmi uz šīs jaunattīstības valsts bez izejas uz jūru īpašajām ekonomiskajām problēmām.

9. Ja atbildētāja puse uzskata, ka paziņotais koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanas līmenis pārsniedz līmeni, kas līdzvērtīgs anulējumam vai samazinājumam, kurš radies tāpēc, ka atbildētāja Puse nav izpildījusi šķīrējtiesas nolēmumu, tā var iesniegt rakstisku pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai, lai tā izlemj šo jautājumu. Par šādu pieprasījumu paziņo prasītājai pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) dienas pēc 2. punktā minētā paziņojuma saņemšanas dienas. 10 (desmit) dienu laikā no šķīrējtiesai adresētā pieprasījuma saņemšanas dienas prasītāja Puse iesniedz dokumentu, kurā raksturota metodika, kā aprēķina koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanas līmeni. Šķīrējtiesa sniedz savu nolēmumu ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Šajā laikposmā prasītāja puse neaptur nekādas koncesijas vai citas saistības.

10. Koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšana ir pagaidu risinājums un neaizstāj mērķi pilnībā izpildīt šķīrējtiesas nolēmumu un aptvertos noteikumus. Koncesijas vai citas saistības aptur tikai līdz brīdim, kad:

a) 29.4. panta a) punktā minētā strīda gadījumā – pasākums, par kuru šķīrējtiesa ir konstatējusi, ka tas neatbilst aptvertajiem noteikumiem, ir atsaukts vai grozīts tā, lai nodrošinātu minēto noteikumu ievērošanu atbildētājā pusē;

b) 29.4. panta b) punktā minētā strīda gadījumā – pasākums, par kuru šķīrējtiesa ir konstatējusi, ka tas anulē vai būtiski samazina ieguvumu, kas prasītājai pusei pienākas saskaņā ar aptvertajiem noteikumiem, tādā veidā, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību starp pusēm, ir atsaukts vai grozīts tā, lai novērstu šādu anulēšanu vai būtisku samazinājumu;

c) puses ir vienojušās, ka pasākums, par kuru paziņots saskaņā ar 29.19. panta 1. punktu, nodrošina šķīrējtiesas nolēmuma vai aptverto noteikumu izpildi atbildētājā pusē; vai

d) puses ir vienojušās par savstarpēji saskaņotu risinājumu saskaņā ar 29.24. pantu.

11. Neatkarīgi no 1. punkta 29.4. panta b) punktā minētā strīda gadījumā kompensācija var būt daļa no savstarpēji apmierinošas korekcijas, kas ir strīda galīgais risinājums.

29.21. PANTS

Jebkura tāda pasākuma pārskatīšana, kas veikts nolēmuma izpildei pēc pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieņemšanas par neizpildi

1. Atbildētāja puse sniedz prasītājai pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā paziņojumu par jebkuru pasākumu, ko tā veikusi, lai izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu pēc koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanas vai attiecīgi pēc pagaidu kompensācijas piemērošanas. Izņemot 2. punktā minētos gadījumus, prasītāja puse izbeidz koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanu ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) dienās pēc paziņojuma sniegšanas. Ja ir piemērota kompensācija un izņemot 2. punktā paredzētos gadījumus, atbildētāja puse var izbeigt šādas kompensācijas piemērošanu ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) dienās pēc paziņojuma sniegšanas par to, ka tā ir izpildījusi šķīrējtiesas nolēmumu.

2. Ja puses nav vienisprātis, vai paziņotais pasākums nodrošina šķīrējtiesas nolēmuma vai aptverto noteikumu izpildi atbildētājā pusē, jebkura no pusēm ne vēlāk kā 30 (trīsdesmit) dienu laikā pēc pasākuma paziņošanas var rakstiski pieprasīt šķīrējtiesai izlemt šo jautājumu. Šādu pieprasījumu paziņo otrai pusei un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā. Šķīrējtiesa savu nolēmumu paziņo pusēm un Apvienotajai komitejai tirdzniecības lietu sastāvā ne vēlāk kā 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Ja šķīrējtiesa lemj, ka izpildes panākšanai veiktais pasākums atbilst šķīrējtiesas nolēmumam un aptvertajiem noteikumiem, koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšana vai attiecīgi kompensācijas piemērošana tiek izbeigta. Attiecīgā gadījumā prasītāja Puse koriģē koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanas līmeni līdz līmenim, ko noteikusi šķīrējtiesa.

3. Koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanu vai attiecīgi kompensācijas piemērošanu izbeidz arī tad, ja šķīrējtiesai nav iesniegts pieprasījums saskaņā ar 2. punktu.

29.22. PANTS

Pielikumi

1. 29.-A, 29.-B un 29.-C pielikums ir šīs nodaļas neatņemama sastāvdaļa.

2. Strīdus par šīs nodaļas jautājumiem risina saskaņā ar 29.-A un 29.-B pielikumu.

3. Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā var grozīt 29.-A un 29.-B pielikumu.

D IEDAĻA

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

29.23. PANTS

Foruma izvēle

1. Ja par vienu un to pašu jautājumu rodas strīdi saistībā ar aptvertajiem noteikumiem un PTO līgumu vai jebkuru citu nolīgumu, kura puses ir attiecīgās puses, šādus strīdus atkarībā no prasītājas puses ieskatiem var izšķirt saskaņā ar šo nodaļu, saskaņā ar VSI vai saskaņā ar minētā cita nolīguma strīdu izšķiršanas procedūrām.

2. Šajā pantā:

a) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar PTO līgumu, uzskata par uzsāktām, kad viena puse ir pieprasījusi izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar VSI 6. pantu;

b) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar jebkuru citu nolīgumu, uzskata par uzsāktām, kad viena puse ir pieprasījusi izveidot strīdu izšķiršanas kolēģiju vai šķīrējtiesu saskaņā ar minētā nolīguma noteikumiem; un

c) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar šo nodaļu, uzskata par uzsāktām, kad viena puse ir pieprasījusi izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 29.7. pantu.

3. Neatkarīgi no 1. punkta un ievērojot 4. punktu, ja Eiropas Savienība vai *MERCOSUR,* vai viena vai vairākas *MERCOSUR* parakstītājvalstis ir pieprasījušas izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar VSI 6. pantu vai attiecīgajiem noteikumiem citā nolīgumā, kura dalībnieces ir attiecīgās puses, vai šķīrējtiesu saskaņā ar 29.7. pantu, minētā puse nevar sākt citu tiesvedību par to pašu jautājumu nevienā no pārējiem forumiem, izņemot gadījumus, kad izvēlētā foruma kompetentā struktūra nav pieņēmusi lēmumu pēc būtības tādu ar jurisdikciju saistītu vai procesuālu iemeslu dēļ, kas nav tiesvedības izbeigšana, pamatojoties uz pieprasījumu atsaukt vai apturēt tiesvedību.

4. Tiklīdz *MERCOSUR* ir pieprasījusi izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 29.7. pantu, neviena *MERCOSUR* parakstītājvalsts neuzsāk citu tiesvedību par to pašu jautājumu nevienā citā forumā. Tiklīdz Eiropas Savienība ir pieprasījusi izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 29.7. pantu pret *MERCOSUR*, Eiropas Savienība neuzsāk citu tiesvedību pret vienu vai vairākām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm nevienā citā forumā, ja minētās *MERCOSUR* parakstītājvalsts vai parakstītājvalstu īstenotais apstrīdētais pasākums ir tāds pasākums, ar ko īsteno apstrīdēto *MERCOSUR* pasākumu, un Eiropas Savienība pieņem, ka ir pārkāptas pēc būtības līdzvērtīgas saistības.

5. Divi vai vairāki strīdi attiecas uz vienu un to pašu jautājumu, ja strīdos ir iesaistītas vienas un tās pašas puses, tie attiecas uz vienu un to pašu pasākumu un tajos izskata pēc būtības līdzvērtīgu saistību iespējamo pārkāpumu[1].

[1] Lielākai noteiktībai – divus vai vairākus strīdus, kuros iesaistītas vienas un tās pašas puses un kuri attiecas uz vienu un to pašu pasākumu, bet kuros neizskata aptverto noteikumu vai PTO līguma, vai jebkura cita nolīguma, kura dalībnieces ir strīdā iesaistītās puses, iespējamo pārkāpumu, šā panta mērķiem neuzskata par tādiem, kas attiecas uz to pašu jautājumu.

6. Neskarot 3. punktu, nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei apturēt saistību izpildi, ja to atļāvusi PTO Strīdu izšķiršanas padome vai ja tas atļauts saskaņā ar cita starptautiska nolīguma, kurā strīdā iesaistītās puses ir dalībnieces, strīdu izšķiršanas procedūrām. PTO līgumu vai citu starptautisko nolīgumu starp pusēm neizmanto par pamatojumu, kas liegtu Pusei apturēt saistību izpildi saskaņā ar šo nodaļu.

29.24. PANTS

Savstarpēji saskaņots risinājums

1. Puses jebkurā laikā var panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu attiecībā uz jebkuru strīdu, kas minēts 29.4. pantā. Puses vienojas par laikposmu, kādā jāīsteno šāds risinājums.

2. Ja šķīrējtiesas procesā tiek panākts savstarpēji saskaņots risinājums, puses saskaņoto risinājumu kopīgi paziņo šķīrējtiesas priekšsēdētājam. Pēc šāda paziņojuma šķīrējtiesas process tiek izbeigts.

3. Katra puse ievieš vajadzīgos pasākumus, lai īstenotu savstarpēji saskaņoto risinājumu termiņā, par kuru tās vienojušās.

4. Risinājumu var pieņemt kā lēmumu, ko pieņēmusi Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā. Lai starp pusēm tiktu noslēgts savstarpēji saskaņots risinājums, var izvirzīt nosacījumu, ka jābūt pabeigtām visām vajadzīgajām iekšējām procedūrām. Savstarpēji saskaņotus risinājumus publisko, neietverot informāciju, par kuru kāda puse ir norādījusi, ka tā ir konfidenciāla.

5. Risinājuma īstenotāja puse pirms saskaņotā laikposma beigām rakstiski informē otru pusi par visiem pasākumiem, kurus tā veikusi, lai īstenotu savstarpēji saskaņoto risinājumu.

29.25. PANTS

Laikposmi

1. Šķīrējtiesa vai mediators jebkurā laikā var ierosināt pusēm mainīt jebkuru šajā nodaļā minēto laikposmu, norādot šāda priekšlikuma iemeslus.

2. Jebkuru šajā nodaļā minēto laikposmu var pagarināt, pusēm savstarpēji vienojoties.

29.26. PANTS

Konfidencialitāte

Šķīrējtiesas apspriedes ir konfidenciālas. Šķīrējtiesa un puses tur slepenībā informāciju, kuru puse ir iesniegusi šķīrējtiesai un uz kuras konfidenciālo raksturu minētā puse ir norādījusi. Ja minētā puse iesniedz šķīrējtiesai konfidenciālu rakstiskā izklāsta versiju, tā pēc otras puses lūguma nodrošina arī iesniegtajā izklāstā ietvertās informācijas nekonfidenciālu kopsavilkumu, kuru var izpaust plašākai sabiedrībai.

29.27. PANTS

Izmaksas

1. Katra puse sedz savas izmaksas, kas radušās, piedaloties šķīrējtiesā vai mediācijas procedūrā.

2. Puses[1] kopīgi un vienādās daļās sedz izmaksas, kas rodas no organizatoriskiem jautājumiem, ieskaitot šķīrējtiesnešu un mediatora atalgojumu un izmaksas saskaņā ar 29.-A pielikumu.

[1] Lielākai noteiktībai – šādas izmaksas ir kopīgi un vienādās daļās jāsadala starp Savienību, no vienas puses, un *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, kas ir strīda puses, un *MERCOSUR*, ja tā arī ir strīda puse, no otras puses.

IV DAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

30. NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

30.1. PANTS

Stāšanās spēkā

1. Šis nolīgums stājas spēkā starp ES Pusi un *MERCOSUR* Pusi tā mēneša pirmajā dienā, kurš seko dienai, kad Puses ir rakstiski paziņojušas viena otrai, ka ir pabeigtas to attiecīgās iekšējās procedūras, kas nepieciešamas šim nolūkam.

2. Paziņojumus nosūta Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāram un Paragvajas Republikas valdībai vai tās tiesību pārņēmējiem, kas ir šā nolīguma depozitāriji.

30.2. PANTS

Piemērošana pirms stāšanās spēkā

1. Šo nolīgumu var piemērot provizoriski. Šādu provizorisku piemērošanu var īstenot starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un *MERCOSUR* un/vai vienu vai vairākām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, no otras puses, saskaņā ar to attiecīgajām iekšējām procedūrām.
2. Šā nolīguma vai tā daļu provizoriskā piemērošana sākas otrā mēneša pirmajā dienā pēc dienas, kad:

a) Eiropas Savienība ir paziņojusi par savu iekšējo procedūru pabeigšanu, norādot, kuras nolīguma daļas tiks piemērotas provizoriski; un

b) *MERCOSUR* un/vai attiecīgā *MERCOSUR* parakstītājvalsts vai parakstītājvalstis, ciktāl tas attiecas uz konkrēto gadījumu, pēc Eiropas Savienības paziņojuma sniegšanas ir paziņojušas par savu iekšējo procedūru pabeigšanu vai šā nolīguma ratifikāciju un apstiprinājušas savu piekrišanu provizoriski piemērot šā nolīguma daļas, kuru provizorisko piemērošanu ierosinājusi Eiropas Savienība.

3. Paziņojumus nosūta šā nolīguma depozitārijiem.

4. Apvienotā padome un citas struktūras, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu, var pildīt savas funkcijas šā nolīguma vai tā daļas provizoriskās piemērošanas periodā. Visus lēmumus, kas, pildot funkcijas, pieņemti šajā periodā, piemēro vienīgi starp Pusēm, kas provizoriski piemēro šo nolīgumu, un tie nav spēkā starp Pusi vai Pusēm, kas pārtrauc šā nolīguma provizorisko piemērošanu, un otru Pusi vai pārējām Pusēm vai Pusēm.

5. Ja, ievērojot šo pantu, šo nolīgumu vai dažus šā nolīguma noteikumus piemēro provizoriski, jebkuru atsauci uz spēkā stāšanās dienu saprot kā atsauci uz dienu, no kuras sākas minētā piemērošana.

6. Ja, ievērojot šo pantu, šo nolīgumu vai dažus šā nolīguma noteikumus Eiropas Savienība un viena vai vairākas *MERCOSUR* parakstītājvalstis piemēro provizoriski, visas atsauces uz *MERCOSUR* saprot kā atsauces uz šādu *MERCOSUR* parakstītājvalsti vai parakstītājvalstīm, kas ir piekritušas nolīgumu piemērot provizoriski.

7. Šā nolīguma vai tā daļu grozījumus arī var piemērot provizoriski, ievērojot šo pantu. Ja šādi grozījumi tiek pieņemti nolīguma provizoriskās piemērošanas laikā, tos piemēro *MERCOSUR* un/vai jebkurai *MERCOSUR* parakstītājvalstij, ja tās piekrīt provizoriski piemērot šo nolīgumu vai tā daļas saskaņā ar 2. punktu, un tie paliek spēkā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

30.3. PANTS

Atsauces uz tiesību aktiem un citiem nolīgumiem

1. Ja vien nav norādīts citādi – ja ir atsauce uz Puses normatīvajiem aktiem, minētie normatīvie akti ietver to grozījumus.

2. Ja vien nav norādīts citādi, visas atsauces uz citiem nolīgumiem vai tiesību instrumentiem vai kādu to daļu, vai to iekļaušanu šajā nolīgumā ar atsauces palīdzību uzskata par tādām, kas ietver saistītos pielikumus, protokolus, zemsvītras piezīmes, skaidrojošās piezīmes un skaidrojumus.

3. Ja vien nav norādīts citādi, atsauce uz starptautiskiem nolīgumiem vai to pilnīga vai daļēja iekļaušana šajā nolīgumā ietver arī šo nolīgumu grozījumus vai tos aizstājošos nolīgumus, kas stājas spēkā attiecībā uz abām Pusēm šā nolīguma parakstīšanas dienā vai pēc tam. Ja šādu grozījumu vai aizstājošu nolīgumu rezultātā rodas jautājums par šā nolīguma noteikumu īstenošanu vai piemērošanu, Puses pēc ikvienas Puses pieprasījuma var savstarpēji apspriesties Apvienotajā padomē, lai pēc vajadzības rastu šim jautājumam savstarpēji apmierinošu risinājumu. Šādu apspriežu rezultātā Puses ar Apvienotās padomes lēmumu var attiecīgi grozīt šo nolīgumu.

4. Šā panta 3. punktu piemēro *mutatis mutandis*, ja attiecībā uz Eiropas Savienību un vienu vai vairākām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm ir stājies spēkā tāda starptautiska nolīguma grozījums vai to aizstājošs nolīgums, uz kuru sniegta atsauce vai kurš pilnībā vai daļēji iekļauts šajā nolīgumā.

30.4. PANTS

Saistību izpilde

1. Pamatojoties uz savstarpējas cieņas, vienlīdzīgas partnerības un starptautisko tiesību ievērošanas principiem, katra Puse veic vispārējus vai īpašus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu savas saistības saskaņā ar šo nolīgumu.

2. Ja kāda Puse uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu no nolīguma III daļā noteiktajām saistībām, tad piemēro īpašos mehānismus, kas paredzēti minētajā nolīguma daļā.

3. Ja kāda Puse, balstoties uz faktisko situāciju, uzskata, ka otra Puse ir pārkāpusi saistības, kas 1.2. panta 1. punktā, 5.2. panta 2. punktā un 7.7. panta 3. punktā ir aprakstītas kā būtiski šā nolīguma elementi, tā var veikt piemērotus pasākumus.

Tā nekavējoties informē otru Pusi par šo faktu un veiktajiem pasākumiem. Puse var pieprasīt steidzamu apspriešanos par šo jautājumu, lai rastu savstarpēji saskaņotu risinājumu. Attiecīgās Puses cenšas sarīkot apspriešanos, pirms tiek veikti piemēroti pasākumi. Paziņotāja Puse, kas pieņem pasākumus, iesniedz visu attiecīgo informāciju, kas vajadzīga rūpīgai situācijas pārbaudei.

Šajā punktā jēdziens "piemēroti pasākumi" var ietvert šā nolīguma darbības daļēju vai pilnīgu apturēšanu. Šā nolīguma apturēšana ir galējais pasākums, un to var piemērot tikai īpaši nopietnu un ievērojamu 1.2. panta 1. punktā, 5.2. panta 2. punktā un 7.7. panta 3. punktā raksturoto būtisko elementu pārkāpumu gadījumā. Tādā gadījumā Puses, īstenojot savstarpējās attiecības, tiek pilnībā vai daļēji atbrīvotas no pienākuma izpildīt šo nolīgumu, kamēr tā darbība ir apturēta. Šādu apturēšanu piemēro uz minimālo laiku, kas nepieciešams, lai jautājumu atrisinātu Pusēm pieņemamā veidā.

4. Ja kāda no Pusēm, balstoties uz faktisko situāciju, uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu no šajā nolīgumā noteiktajām saistībām, izņemot tās, uz kurām attiecas šā panta 2. un 3. punkts, tā paziņo par to otrai Pusei. Puses pastiprina centienus apspriesties un sadarboties, lai savlaicīgi un izlīguma veidā atrisinātu jautājumus, un rīko apspriešanos Apvienotajā padomē, lai panāktu savstarpēji pieņemamu risinājumu. Apvienotā padome var lūgt Apvienoto komiteju 15 dienu laikā sasaukt sanāksmi, lai rīkotu steidzamu apspriešanos. Katra Puse sniedz attiecīgo informāciju, kas vajadzīga rūpīgai pārbaudei. Ja Apvienotā padome 90 dienu laikā no paziņošanas dienas nespēj panākt savstarpēji pieņemamu risinājumu, paziņotāja Puse var veikt piemērotus pasākumus. Šajā punktā jēdziens "piemēroti pasākumi" var ietvert tikai šā nolīguma I, II un IV daļas darbības apturēšanu. Tādā gadījumā paziņotāja Puse un paziņojuma saņēmēja Puse savās savstarpējās attiecībās tiek atbrīvotas no pienākuma izpildīt šo nolīgumu, kamēr tā darbība ir apturēta.

5. Šā panta 3. un 4. punktā minētos "piemērotos pasākumus" veic, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības, un tie ir samērīgi ar nolīguma saistību nepildīšanu. Priekšroka dodama tādiem piemērotajiem pasākumiem, kas vismazāk traucē šā nolīguma darbību.

6. Jebkuras šā nolīguma daļas darbības apturēšana attiecībā uz *MERCOSUR* parakstītājvalsti nenozīmē šā nolīguma darbības apturēšanu attiecībā uz citām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm, izņemot gadījumus, kad šā nolīguma pilnīga apturēšana saskaņā ar 3. punktu ir piemērots līdzeklis, lai novērstu 1.2. panta 1. punktā un 5.2. panta 2. punktā izklāstīto būtisko elementu pārkāpumu. Nosakot, vai pilnībā apturēt šā nolīguma darbību, ES Puse ņem vērā visus pasākumus, ko *MERCOSUR* veikusi pret *MERCOSUR* parakstītājvalsti, kura izdarījusi pārkāpumu.

7. Šā nolīguma apturēšana, kura notiek, reaģējot uz 7.7. panta 3. punktā aprakstītā būtiskā elementa pārkāpumu, ko izdarījusi *MERCOSUR* parakstītājvalsts, neaptur šā nolīguma darbību attiecībā uz citām *MERCOSUR* parakstītājvalstīm.

30.5. PANTS

Grozījumi

1. Puses var rakstiski vienoties par šā nolīguma grozījumiem. Grozījums stājas spēkā pēc tam, kad Puses ir apmainījušās ar rakstiskiem paziņojumiem, kas apliecina, ka Puses ir izpildījušas savas attiecīgās piemērojamās iekšējās prasības un procedūras, kuras nepieciešamas, lai grozījums stātos spēkā, vai citā dienā, kā Puses ir vienojušās.

2. Neatkarīgi no 1. punkta Apvienotā padome tirdzniecības lietu sastāvā vai attiecīgā gadījumā Apvienotā komiteja tirdzniecības lietu sastāvā var nolemt grozīt šā nolīguma III daļas pielikumus vai citas daļas, ja tas paredzēts nolīgumā. Šādā lēmumā var noteikt, ka grozījumus piemēro no dienas, par kuru Puses vienojušās, vai attiecīgā gadījumā pēc paziņojuma par Puses vai Pušu juridisko prasību izpildi.

30.6. PANTS

Jaunu dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai

1. ES Puse paziņo *MERCOSUR* Pusei par ikvienu trešās valsts lūgumu pievienoties Eiropas Savienībai.

2. Sarunu laikā starp Eiropas Savienību un kandidātvalsti, kas vēlas pievienoties, Eiropas Savienība:

a) pēc *MERCOSUR* Puses lūguma, ciktāl iespējams, sniedz informāciju par jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šis nolīgums; un

b) ņem vērā jebkādas *MERCOSUR* Puses paustās bažas.

3. Apvienotā komiteja pietiekami savlaicīgi pirms pievienošanās dienas pārbauda, kādu ietekmi uz šo nolīgumu var radīt trešās valsts pievienošanās Eiropas Savienībai.

4. Ciktāl nepieciešams, Puses, pirms stājas spēkā nolīgums par trešās valsts pievienošanos Eiropas Savienībai, ar Apvienotās padomes lēmumu ievieš vajadzīgos pielāgojumus vai pārejas pasākumus attiecībā uz šo nolīgumu.

5. Neskarot šā panta 4. punktu, šā nolīguma III daļu piemēro starp jauno dalībvalsti un *MERCOSUR* Pusi no dienas, kad jaunā dalībvalsts pievienojas Eiropas Savienībai.

30.7. PANTS

MERCOSUR dalībnieču pievienošanās

1. *MERCOSUR* Puse paziņo ES Pusei par ikvienu trešās valsts lūgumu pievienoties *MERCOSUR*.

2. Sarunu laikā starp *MERCOSUR* un kandidātvalsti, kas vēlas pievienoties, *MERCOSUR*:

a) pēc ES Puses lūguma, ciktāl iespējams, sniedz informāciju par jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šis nolīgums; un

b) ņem vērā jebkādas ES Puses paustās bažas.

3. Jebkura *MERCOSUR* dalībniece, kas šā nolīguma parakstīšanas dienā nav šā nolīguma Puse ("pretendente *MERCOSUR* dalībniece"), var pievienoties šim nolīgumam ar pievienošanās protokolu, ko ES Puse noslēdz ar pretendenti *MERCOSUR* dalībnieci. Pievienošanās protokolā iekļauj pievienošanās sarunu rezultātus un vajadzības gadījumā visus pielāgojumus, ko Apvienotā komiteja ieteikusi saskaņā ar 4. punktu. Šo nolīgumu groza saskaņā ar 30.5. panta 1. punktu, lai atspoguļotu pievienošanās noteikumus, par kuriem panākta vienošanās pievienošanās protokolā starp ES Pusi un pretendenti *MERCOSUR* dalībnieci.

4. Sarunās par 3. punktā minēto pievienošanās protokolu *MERCOSUR* var sniegt atbalstu pretendentes *MERCOSUR* dalībnieces delegācijai, un pirms sarunu noslēgšanas jebkura Puse var pieprasīt Apvienotās komitejas sanāksmes sasaukšanu, lai izskatītu jautājumu par to, kādu ietekmi uz šo nolīgumu radīs pretendentes *MERCOSUR* dalībnieces pievienošanās, un vajadzības gadījumā ieteiktu pielāgojumus.

30.8. PANTS

Pielikumi, papildinājumi un protokoli

Šā nolīguma pielikumi, papildinājumi un protokoli ir tā sastāvdaļa.

30.9. PANTS

Privātās tiesības

1. Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā normu, kura personām piešķir tiesības vai uzliek pienākumus, kas nav tiesības un pienākumi, kuri radušies starp Pusēm saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām.

2. Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā normu, kas ļauj uz šo nolīgumu tieši atsaukties Pušu iekšzemes tiesību sistēmās. *MERCOSUR* dalībniece, kas ir parakstījusi šo nolīgumu, savās iekšzemes tiesībās var paredzēt ko citu.

30.10. PANTS

Nolīguma ilgums

Šis nolīgums ir spēkā uz nenoteiktu laiku.

30.11. PANTS

Denonsēšana

1. ES Puse vai *MERCOSUR* Puse var rakstiski paziņot otrai Pusei par savu nodomu denonsēt šo nolīgumu.

2. Denonsēšana stājas spēkā deviņus mēnešus pēc 1. punktā minētās paziņošanas.

30.12. PANTS

Autentiskās valodas

Šis nolīgums ir sagatavots angļu, bulgāru, čehu, dāņu, franču, grieķu, horvātu, igauņu, itāļu, īru, latviešu, lietuviešu, maltiešu, nīderlandiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu un zviedru valodā, un visi teksti ir vienlīdz autentiski.